FOTÓ: PAVEL BÓGOLEPOV

Se visszalépéseket, se előválasztást nem akar a Tisza Párt elnöke

Magyar odaszúrt, az ellenzékiek visszaszóltak

PÁRTOK Kemény üzenetváltásba torkollt Magyar Péternek, a Tisza Párt elnökének nyilatkozata, amelyben arról beszélt, hogy „nem lesz koordináció, sem visszalépés, és előválasztásra sincsen szükség”. Magyar a 24.hu-nak kifejtette: a budapesti inkumbens (hivatalban lévő) ellenzéki képviselőkkel nincs dolguk. „Ha valaki felvetné az egyeztetést, akkor másnap csökkenne tíz százalékkal a népszerűségünk. (...) Az ellenzékieknek is – nem csak a kormánypártiaknak – van felelősségük abban, hogy Magyarország a legszegényebb és legkorruptabb tagállama lett az Uniónak. Ez a felelősség természetesen nem ugyanakkora, de az emberek a teljes elitet akarják leváltani” – mondta, majd hozzátette, reméli, hogy ezek az ellenzékiek éreznek magukban annyi kurázsit, hogy szereznek munkát, és kipróbálják magukat a magánszférában 2026 után. Hadházy Ákos, Zugló független országgyűlési képviselője szerint elég furcsa, ha Magyar a plurális demokráciát úgy akarja helyreállítani, hogy rögtön kizárja az elméleti lehetőségét is annak, hogy „a saját pártja ma még nem is ismert jelöltjein kívül bárki labdába rúgjon”. Tompos Márton, a Momentum elnöke jelezte: „Ha valaki az elmúlt tíz plusz évet a NER-en belül töltötte különböző magasan fizetett pozíciókban, attól a menjetek el végre dolgozni beszólás nem veszi ki magát jól.”

NÉPSZAVA

Diákváros Pest kontójára

TRÜKK Először blokkolta a Fidesz, hogy új kollégiumok épüljenek, majd a lakhatási válságot megkésve észlelve a projekt élére állt, hogy aztán most a fővárosra hárítsa a kiadások egy részét. Heves közgyűlési vita várható.

SZALAI ANNA

A fővárosi Fidesz meglepő javaslattal állt elő a kormány által – az újraéledő olimpiai álmoktól aligha függetlenül – elővett Diákvárossal kapcsolatban. Gulyás Gergely Kristóf kormánypárti városatya előterjesztése szerint a Fővárosi Önkormányzatnak „kell gondoskodnia a szükséges infrastrukturális fejlesztésekről” ahhoz, hogy a 12 ezer kollégiumi férőhely megépüljön Budapesten. Ebbe az intézkedési csomagba a képviselő szerint „az új városrész tömegközlekedési kapcsolódásának kialakítása” és a „közúti hálózatba való bekötése” tartozna bele. Gulyás felkérné a városvezetést, hogy dolgozzon ki intézkedési tervet a főváros saját hatáskörben elvégzendő infrastrukturális fejlesztéseinek elvégzésére.

Az előterjesztést még a szerdai közgyűlés előtt tárgyaló városfejlesztési bizottság hétfői ülésén többen, többször rákérdeztek a kormánypárti képviselőnél, hogy pontosan mik a kabinet tervei a Diákvárossal. (Hankó Balázs kulturális és innovációs miniszter eddig csak annyit árult el, hogy 12-20 ezer férőhelyet hoznának létre a IX. kerületi barnamezős területen a végső döntést követően három éven belül. Egyelőre a költségek becslése folyik.) Gulyás a részleteket firtató kérdéseket nem kevés cinizmussal azzal hárította, hogy ő csak egy fővárosi képviselő, kérdezzék a kormányt.

Kiss Ambrus a Főpolgármesteri Hivatal főigazgatójaként jelezte, hogy nehéz intézkedési tervet készíteni egy olyan projekthez, amelyről azt sem tudni, hogy pontosan mi épülne. Bár készült korábban egy urbanisztikai terv, de Hankó Balázs azt mondta, ezeket még átrajzolnák. Most akkor melyikhez igazodva kellene a fővárosnak intézkedési tervet készítenie, ha egyáltalán? Vitézy Dávid, a bizottság elnöke pedig közölte: módosítót fog benyújtani a Fidesz előterjesztéséhez, amelyben arra kéri a fővárost, hogy javasolja a kormánynak a 2017-es győztes urbanisztikai terv figyelembevételét.

FOTÓ: SNØHETTA/ZOA STUDIO

Ezt a Diákvárost fúrta meg a kormány, amely most a legnagyobb támogatója a beruházásnak

Vitézy Dávid visszahozná az egykori főpolgármester, Tarlós István kérésére eltörölt közteri kamerás bírságolást.

Egy másik javaslatával Vitézy Dávid visszahozná az egykori főpolgármester, Tarlós István kérésére eltörölt közteri kamerás bírságolást. Vitézy úgy véli, hogy ezeknek a felvételeknek a felhasználásával kiszabott bírságok visszatartó erővel bírnának, és hozzájárulnának a balesetek megelőzéséhez. A Budapesti Közlekedési Központ (BKK) és a bizottság támogatta a javaslatot. (A Fidesz tartózkodott.)

Ezzel szemben heves vita bontakozott ki az aluljárók lezárására vonatkozó fideszes javaslat körül. Kiss Ambrus szerint ez valójában a hajléktalanok kisöprését célozza, amely a tél előtt meglehetősen embertelen, rendpárti hergelésnek tűnik. Vitézy Dávid arra hívta fel a figyelmet, hogy 2012-ben még az általa vezetett BKK felmérte az aluljárók lezárásának költségét és műszaki lehetőségeit, s arra jutottak, hogy ez meglehetősen drága lépés lenne, ráadásul a fizikai lezárás műszakilag csak a Ferenciek terénél lehetséges, ahol erre az aluljárók átépítésekor külön figyeltek. Ezért nem lépte ezt meg Tarlós se. Emellett azonban megjegyezte, hogy ott, ahol a felszínen biztosított a gyalogosok átkelése, semmi szükség az aluljárókra, és a fővárosnak igenis van feladata azzal, hogy ezeket az aluljárókat megtisztítsa a drogdílerektől és egyéb nemkívánatos, a városlakókat zaklató elemektől. Gulyás nem értette, hogy mi a gond a javaslattal, ők egyelőre csak egy cselekvési terv kidolgozását kérték a városvezetésről az aluljárók éjszakai lezárásáról, a többi csak hangulatkeltés. Az előterjesztést végül közgyűlési vitára alkalmasnak találta a bizottság.

ALAPOK

KISS AMBRUS, a Főpolgármesteri Hivatal főigazgatója a legújabb Diákváros-tervek kapcsán jelezte, nehéz intézkedési tervet készíteni egy olyan projekthez, amelyről azt sem tudni, hogy pontosan mi épülne

LAPSZÉL

Fabiny Tamás marad püspök

FOTÓ: MTI/HEGEDŰS RÓBERT

Az evangélikusok északi egyházkerületének püspöki hivatala közleményben tette egyértelművé: bár Fabiny Tamás (képünkön) nem jelöltette magát az egyház elnök-püspöki tisztségére, de marad az egyházkerület püspöke. Fabiny Tamás nyugdíjba menetele 2026 februárjában esedékes. Az elnök-püspökség hatéves ciklust jelent, amit már nem tudna kitölteni. A zsinat Szemerei Jánost, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspökét választotta elnök-püspöknek. NÉPSZAVA

Hajót vett Borkai Zsolt

Egy hajón készült felvétel vetett végett Borkai Zsolt polgármesteri és fideszes karrierjének még 2019-ben. A politikus idén képviselőként tért vissza a győri városházára, frissen közzétett vagyonnyilatkozatából pedig kiderül, hogy vett egy magyar gyártmányú horgászhajót – írta a hvg.hu. NÉPSZAVA

Karácsony és Vitézy: se vele, se nélküle

ALKUK Újfent eredménytelenül ültek le tárgyalni hétfőn a fővárosi frakciók, sem a főpolgármester-helyettesek ügyében, sem a cégek igazgatósági (ig), felügyelőbizottsági (fb) tagjainak kérdésében nem sikerült előrelépni. A sikertelenség aligha lepett meg bárkit is, hiszen Ordas Eszter, a Tisza Párt fővárosi frakciójának vezetője korábban jelezte, hogy nem fogják megszavazni Karácsony Gergely főpolgármester helyettesekre tett javaslatát addig, amíg nem sikerül dűlőre jutniuk a szervezeti és működési szabályzat kapcsán. Erre viszont Karácsony mond makacsul nemet. (A fő vita pont a cégvezetők kinevezése és a két közgyűlés közötti döntés joga.)

Ahogy arról korábban többször is írtunk, Karácsony Gergely sem az alakuló ülésre, sem a következő közgyűlésre nem állított jelölteket a helyettesi posztra, mivel a fővárosi frakciókkal előzetesen nem tudott erről megállapodni. A döntés eddig is a Tisza Párton állt, hiszen nélkülük egyetlen jelöltnek sincs esélye a megválasztáshoz szükséges közgyűlési többség megszerzésére, miközben ők maguk nem hajlandók jelöltet állítani. Magyar Péter elsőre Vitézy Dávidot javasolta, de Kiss Ambrust, Karácsony választottját nem támogatta. Így Karácsony eddig nem nyújtott be előterjesztést. Csakhogy a Sára Botond vezette fővárosi kormányhivatal felszólította a városvezetést a jelenlegi törvénytelen állapot megszüntetésére. (A hatályos jogszabály szerint a törvényes működés egyik alapfeltétele legalább egy helyettes megválasztása.) Karácsony ennek megfelelve Vitézyt és Kisst jelölte. A Tisza viszont Magyar saját ötletével szembemenve most előre nemet mondott. A fővárosi Fideszt vezető Szentkirályi Alexandra pedig még korábban jelezte, hogy nem fogják megszavazni Vitézyt sem, ami meglepő, hiszen főpolgármesterként el tudták volna képzelni, éppen az ő javára lépett vissza.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

A főpolgármester, Karácsony Gergely és riválisából helyettesnek felkért „munkatársa”, Vitézy Dávid

A hétfői frakcióegyeztetésen a fővárosi cégek igazgatósági és a felügyelőbizottsági tagjainak megválasztása is napirendre került, újfent eredmény nélkül. Az fb-tagok mandátumai novemberben lejárnak, márpedig felügyelőbizottság hiányában a cégbíróság felszámolási eljárást indít. A Tisza ezekbe sem hajlandó tagokat delegálni. Karácsony így a Főpolgármesteri Hivatal munkatársaival töltené fel az fb-ket, az ig-k jogköreit pedig a Fővárosi Közgyűlésnek adná. A Népszavához eljutott információk szerint a Tisza és a régi ellenzék ezt támogatja, a Fidesz és a Kutyapárt azonban nem. Az fb-re vonatkozó javaslatban még kisebb az egyetértés, így vélhetőleg nem is megy át a szerdai közgyűlésen. Karácsony kénytelen lesz két ülés között saját döntésként kihirdetni ezt a cégek működőképességének fenntartása érdekében.

SZALAI ANNA

Álmok szabadságról, rapről

RÁCS A Budapesti Javítóintézetben bűncselekmény gyanúja miatt letartóztatott tizenéves fiatalok várják, hogy ítélet szülessen az ügyükben. Önkéntesek is segítik majdani visszailleszkedésüket, de így is túlságosan sokan maradnak a periférián.

DOROS JUDIT

FOTÓK: HUSZÁR DÁVID

Nagyon összetartó a csoport, odafigyelnek egymásra, mert tudják: mindenkinek hiányzik a család

– Beszélgetünk, jönnek a csendes foglalkozások, lesznek műsorok. Nagyon jó, mert az idő megy, a program meg eltereli, hogy „kifelé" gondolkodjunk. Az otthoniakról. Hamarabb eltelik karácsonyig. A tárgyalás még előttem van, most lesz november végén, meglátjuk, kiengednek-e. Amúgy nem hiszem, inkább azt gondolom, hogy itt töltöm az ünnepeket – mondja egy fiú a Budapesti Javítóintézetben, ahol letartóztatásban lévő 12–19 év közötti fiatalok várják, hogy ítélet szülessen ügyükben. – Rengeteget gondolkozok, tervezgetek - folytatja -, de lassulgat az idő. A fiúkkal leszek, a csoporttal, de nem baj, mert nagyon összetartunk, főleg karácsonykor, mert mindenki tudja, hogy hiányzik a család a másiknak. Úgyhogy segítünk egymásnak, ha az egyikünknek lelki problémája van, odamegyünk és megvigasztaljuk őt.

Szárazon koppannak a mondatok a mellettem ülő fiú szájából. Lehet tizennégy, de akár tizenhét éves is, nem tudhatjuk. Nem kérdezünk neveket, nem fotózunk semmi olyat, amivel beazonosíthatók lennének. Beszéltünk olyannal, aki még 14 évesen, 2018-ban követett el csoportos rablást, eltöltött itt 15 hónapot, majd négy évig kint élt a „szabad világban", végül nemrégiben visszakerült, mert „elfelejtett" jelentkezni a nevelőjénél: ez idő alatt az ügyében még nem született jogerős döntés. Ő arról álmodik, hogy ha innen kikerül, népszerű rapperként meg tud majd élni, de a szemén látszik: maga sem hisz benne, hogy ez sikerülhet.

A Dorkász Alapítvány két, a fiatalok visszailleszkedését segítő önkéntesét, Horváth-Kávai Árpádot és Bárány Lídiát kísértük el egy péntek délutáni foglalkozásra ide. A Dorkászt Debrecenben alapították több mint 30 éve, s tavaly január óta működnek Budapesten is – mondta el lapunknak Keleti Gábor területi vezető. A debreceni javítóintézetbe az ottani kollégáik és önkénteseik majdnem tíz éve járnak be, ezért volt egyértelmű, hogy Budapesten is elkezdenek a javítóintézet keretein belül foglalkozni az ott fogva tartottakkal. Jelenleg harminc-negyven önkéntessel dolgoznak a fővárosban, akik közül heten rendszeresen járnak be a Szőlő utcai intézetbe hetente két alkalommal: pénteken – egy ilyen foglalkozáson készült riportunk is – és szerdánként: utóbbi inkább hitéleti alkalom, amikor a Bibliáról, Istenről, Jézusról beszélgetnek azokkal a fogvatartottakkal, akik erre nyitottak.

„Már mennék ki az ajtón, csak még nem találom a helyem. És mindig belemegyek valamibe, amibe nem kéne."

Lídia egy állami cégnél dolgozik pénzügyesként, ő második alkalommal van itt, Árpád pedig pszichológus-tanár, a Pünkösdi Teológiai Főiskola oktatója, aki fél éve csatlakozott a missziós munkához. Ő az, aki a foglalkozás kezdetén asszociációkra alkalmas Dixit kártyákat terít szét az asztalon, amit tizenöt-húsz fiatal ül körbe: az ötös és a hatos csoport tagjai. Ha az intézet valamelyik vezetője érkezik, azonnal felállnak, katonás köszöntéssel üdvözlik őket, engedélyt kérnek a megszólalásra, a távozásra, s egyáltalán: bármire. A rácsos ablakokon, plasztikkártyákkal nyitható ajtókon túl ez jelzi leginkább, hogy nem egy fiúkollégiumban, hanem egy zárt világban, javítóintézetben vagyunk.

Minden fiú elvesz egy vagy két – van, aki három-négy – kártyát, ezek egyfajta szürreális tartalmú képet ábrázolnak. Ennek alapján kell elmondaniuk, mire asszociálnak, s hogyan illesztik be az adott motívumokat az érzéseikbe s az életük jelenlegi állapotába.

– Azért választottam az órát, mert egyszer mindennek eljön az ideje. Ezért én nem is állítanám meg az időt, túl kell esni minél hamarabb az ünnepeken, ahogy csak lehet. Ez lesz itt a második karácsonyom sajnos – mondja egyikük. – Én a bezártságot húztam, amiben benne van két ember, és egyik a másikat kívülről nézi. Nekem ez egyszerre azt jelenti, hogy be vagyok zárva, de messziről mégis fontos vagyok valakinek – reagál a kártyájára egy másik fiú. – Ez egy labirintus. Azért választottam, mert amúgy már mennék ki az ajtón, csak még nem találom a helyem. És mindig belemegyek valamibe, amibe nem kéne. Rossz is vagyok, nem annyira rossz, csak nem bírom eltűrni a dolgokat néha – így a harmadik. A következő megszólaló arról beszél: egy csigalépcső van a képen, ami a közte és az anyja közötti távolságot jelképezi. – Tegnap, amikor telefonálhattam neki, kiborultam. Nem ő vette fel, hanem a mostohaapám, és onnan tudtam, hogy valami baj van. Hallottam a gépek sípolását a háttérben, és hogy kórházba került. Apám négy éve meghalt, próbálom feldolgozni ezt, de nem sikerül, ott van bennem a görcs meg a feszültség, és emiatt néha bunkó vagyok a társaimmal – mondja egy kamaszos külsejű fiú.

Jelenleg 72-en vannak az intézményben, a többségük 16-17 éves

Vannak, akik nemcsak lelki vagy szellemi, hanem konkrét, gyakorlati támogatást is kínálnak a fiataloknak: építési vállalkozók például munkalehetőséget.

Az apa vagy az apakép hiánya és emiatt az anyákhoz való erősebb kötődés többekre jellemző az intézetben lakók közül – mondja Horváth-Kávai Árpád –, mint ahogy az is, hogy a fiúk többsége, amikor a jövőjét képzeli maga elé, családról álmodik. Ez a lányoknál épp fordítva van a területen dolgozó kollégái szerint – teszi hozzá. Nekik önkéntesként az a dolguk, hogy segítsék e fiatalok majdani visszailleszkedését a társadalomba, ő pedig pszichológusként ehhez egyfajta önismereti útmutatót próbál nyújtani.

– Sosem kérdezem, ki miért került be ide, mert nem bűnelkövetőként szeretnék rájuk tekinteni. A „ki vagyok, és merre tartok" kérdésköre ennél sokkal bonyolultabb, s a heti két alkalommal történő beszélgetéseink megpróbálják ezt feszegetni az adott csoportokban – mondja. Szavai szerint a Dorkász Alapítvány kötelékében vannak olyan önkéntesek is, akik nemcsak lelki vagy szellemi, hanem konkrét, gyakorlati támogatást is kínálnak a fiúknak: építési vállalkozók például munkalehetőséget. Azt is mindig elmondják, hogy az ajtó nyitva áll előttük, ha kikerültek az intézet falai közül, ha elakadnak, ha segítség kell, bizalommal fordulhatnak hozzájuk odakint is: más kérdés, hogy ezzel jellemzően kevesen élnek.

Szociális szakemberek, pedagógusok, terapeuták, gyermekfelügyelők hiányoznak

LÉTSZÁM A Budapesti Javítóintézet száz férőhelyes, s jelenleg 72 növendék – jogszabály szerint 12–21 év közötti fiatalok – tartózkodik itt, többségük jellemzően a 16-17 éves korosztály tagja – tudtuk meg Juhász Péter Pál igazgatótól. A napirendjük szerint reggel 6 órakor van ébresztő, este fél tízkor pedig takarodó. A fiatalok délelőttönként iskolában vagy munkafoglalkoztatáson vannak, délután korrepetálásokon, szakkörökön és egyéb csoporttevékenységeken. Napi öt alkalommal biztosítanak számukra étkezést, az ételt mindig az étkezőben fogyasztják el. Vasárnap egy kicsit kötetlenebb a napjuk, aznap a tanulás vagy munkafoglalkozás helyett „irányított szabadidős tevékenységekben" vesznek részt.

Az intézmény vezetője szerint az innen kikerült gyerekek egyharmadára tekinthetnek egyfajta sikertörténetként, ők azok, akik az elvárt normák szerint illeszkednek be a társadalomba. Másik harmaduk – mint fogalmazott – túl későn kerül a szakemberek látókörébe, így a „kriminális személyiségfejlődése" nem visszafordítható, további egyharmaduk pedig nem marad ugyan bűnöző, de egyéb problémák miatt – pszichés érintettség, mentális képességek – az önálló életvitelük nehezített, s ők így hosszabb távon a szociális ellátórendszer körében maradnak.

Száztizenhét álláshely van az intézetben, amiből száz a szakmai, de ebből negyven jelenleg is betöltetlen: szociális szakemberek, pedagógusok, terapeuták, pszichológusok, nappalos és éjszakás gyermekfelügyelők és rendészek hiányoznak a rendszerből. Fenntartójuk a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság, amely a Szőlő utcai intézettel együtt az országban összesen öt javítóintézet működését biztosítja. Megtudtuk: a Dorkász Alapítvány és a hozzá hasonló szervezetek önkéntesei a szakköri és szabadidős programokban, a gyerekek hitéleti gondozásában, de akár korrepetálásban, nyelvtanulásban vagy egyéb belső programok lebonyolításában, szervezésében segítenek.

D. J.

€/HUF 409,85 ↓ -0,44% | $/HUF 390,83 ↓ -1,14% | CHF/HUF 440,24 ↓ -0,42%

LAPSZÉL

Az új kamarai elnök első látogatása

FOTÓ: KKM

Elsőként Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszterrel találkozott Nagy Elek, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara új elnöke. A szaktárca közleményéből kiderül, hogy a felek egyetértettek abban, hogy alapvető fontosságú az együttműködésük. Ahogyan a miniszter mondta, ez a többi között azért fontos, hogy a hazánkba érkező nemzetközi vállalatok beruházásai minél több magyar vállalkozás számára megnyissák a beszállítói lehetőségeket s hogy az exportképes magyar vállalkozások pedig minél több külső piacra jussanak el. Nagy Elek a kormányzattal kifejezetten jó kapcsolatokat ápoló Parragh Lászlót váltotta az MKIK élén. NÉPSZAVA

Megint drágulnak az üzemanyagok

Kedden a benzin és a gázolaj nagykereskedelmi ára is emelkedik. Előbbiért bruttó 3 forinttal, utóbbiért 4 forinttal fognak többet fizetni a kutak – írta a Holtankoljak.hu. Hogy ebből mennyit érvényesítenek a fogyasztók felé, az eltérő. Hétfőn a 95-ös benzinért literenként 614 forintot, a gázolajért 630 forintot kellett fizetniük az autósoknak. NÉPSZAVA

Franciaországban vásárolt be a MET

FOTÓ: MET

A MET Csoport 100 százalékos részesedést szerzett a Comax France SAS (Comax) vállalatban, amely kapcsolt hő- és villamosenergia-termeléssel, valamint akkumulátoros energiatároló rendszerek fejlesztésével és üzemeltetésével foglalkozik. Ez a MET Csoport első energetikai infrastruktúra-beruházása Franciaországban. A MET leányvállalatai révén 15 országban van jelen, 30 ország gázpiacán és 39 nemzetközi kereskedési ponton aktív. NÉPSZAVA

RÉSZVÉNYEK

BUX		
79 471,58	↓	-0,10%
Mol		
2718 Ft	↑	+2,03%
MTelekom		
1248 Ft	↑	+0,32%
OTP		
21 700 Ft	↓	-1,09%
Richter		
10 650 Ft	↓	-0,28%

Kis kutak elutasítva

VERSENY A hatóság nem látja okát, hogy részletesen megvizsgálja a Mol 2022-es árstop ideje alatti, a kis töltőállomásokkal szembeni magatartását.

MARNITZ ISTVÁN

A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) a kis hazai töltőállomásokat képviselő Független Benzinkutak Szövetsége (FBSZ) beadványa ellenében elutasította a Mol 2022-es piaci magatartását illető, részletes versenyfelügyeleti eljárás lefolytatását – erősítette meg lapunk információját Gépész László, az érdekképviselet alelnöke. Az FBSZ nem fogadja el a döntést, így az illetékes Fővárosi Törvényszékhez fordult. Az alelnök az ügyben egyelőre további részletekkel nem kívánt szolgálni. A GVH-nál voltaképp megerősítve értesülésünket, informálásunkat azzal utasították vissza, hogy az ügyben bírósági eljárás zajlik.

Az ügy szálai a két évvel ezelőtti üzemanyagárstopig vezetnek vissza. Az Orbán-kabinet, népszerűségi okokból, 2021. november közepével 480 forintban húzta meg az alapüzemanyagok literenkénti díjának felső határát. Ám mivel ennek az ágazatra gyakorolt hatásait alig szabályozták, a nagykereskedelmi, vagyis a kutak beszerzési árai ezt túllépték. Ezért 2022 februárjával a kormány 480 forintban határozta meg az alkalmazható nagykereskedelmi árak maximumát is. Erre viszont a hazai igények 70 százalékát kielégítő Molon kívüli nagykereskedők kivonultak. Ez a jellemzően tőlük vásárló, számos térség ellátásában kulcsszerepet játszó kis kutaknál azonnali üzemanyaghiánnyal fenyegetett.

Bár ezután a Mol, felelősségérzetét hangsúlyozva, leszerződött a hoppon maradt állomásokkal,

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Az üzemanyagok árstopja és a nagykereskedők kivonulása készlethiányt okozott a kis kutaknál

Más ügyben is nemleges a válasz

A GVH Tóth Bertalan MSZP-frakcióvezetővel is hasonló vitában áll. Az ellenzéki politikus annak részletes kivizsgálását kérte a hatóságtól, hogy az állami MVM a gázszámlák rezsibokszában a tényleges, évek óta 200 forint körüli, piaci árakhoz képest miért a 2022. augusztusi, köbméterenként 1020 forintos tőzsdei csúcshoz viszonyítja a százforintos, rezsicsökkentett gázárak révén elért megtakarítást. A GVH első körben azzal utasította el a versenyfelügyeleti eljárást, hogy nem látja bizonyítottnak a megtévesztést. Bár bírósági kötelezésre végül elindították a folyamatot, későbbi tájékoztatásuk szerint, arra jutottak, hogy nem illetékesek az ügyben. A honatya most a GVH ilyenkor eljárni hivatott Versenytanácsához fordul.

a képviseletüket ellátó FBSZ szerint méltánytalanul kedvezőtlen feltételekkel szembesültek. Így az akkortájt amúgy is szűken mért adagokat még tovább csökkentették, de az elszállításról is maguknak kellett gondoskodniuk. (Ebben az időszakban egy-egy kúton akár 1-2 literben is maximálták az egy tankolással vásárolható mennyiséget.) Olyannyira, hogy a Mol, készlethiányra hivatkozva, 2022 novemberére elsőként e kör kiszolgálását függesztette fel. Az FBSZ szerint ugyanakkor ez idő alatt, az egyenárasítás és a kedvezőbb ellátás vagy épp hosszú távú szerződésajánlat miatt, törzsvevőik egy része a nagyobb láncokhoz szegődött. Bár decemberre már a nagy kutak is kiürültek, ami után a kormány eltörölte az árstopot, és így visszatértek a független kutak korábbi nagykereskedői, a – jellemzően alacsonyabb díjakat alkalmazó – kis egységek korábbi forgalma máig nem tért vissza eredeti szintjére. Az FBSZ szerint a Mol lépései így, összességükben, jogszabálysértő módon korlátozták a szabad verseny feltételeit. Az érdekképviselet az ügyben az EU versenyhatóságánál is panaszkodott, ám beadványukat a GVH-hoz irányították. A magyar hatóságnál az ilyen esetek kivizsgálására a részletes versenyfelügyeleti eljárás szolgál. Ugyanakkor annak lefolytatását, előzetes vizsgálataik alapján, akár meg is tagadhatják. E lehetőséggel most is éltek. A Mol, amiként korábban lapunknak, ismereteink szerint az eljárás során egyaránt, mindvégig tagadta, hogy bármiben is versenyjogsértő módon jártak volna el.

> A kormány akkori és azóta hozott intézkedései, vállalkozásbarát propagandájukkal ellentétben, a nagyok javára, szintén következetesen rontják az ágazat kisebb méretű és kevésbé hatékony szereplőinek megtérülését.

Más elemzők szerint a kormány akkori és azóta hozott intézkedései, vállalkozásbarát propagandájukkal ellentétben, a nagyok javára, szintén következetesen rontják az ágazat kisebb méretű és kevésbé hatékony szereplőinek megtérülését. Egyes FBSZ-tagok ennek jegyében, a nemrég gyógyíthatatlan betegségben elhunyt Karsai Dániel ügyvédi irodája segítségével, az üzemanyagár-stopos jogszabályokat is megtámadták. Szerintük ugyanis, az Alaptörvény alapján, a kormány nem kényszerítheti a vállalkozásokat veszteséges működésre. A ki nem nyitó kutak „átvételére” pedig egy szerintük szintén alapjogsértő, egyszersmind végrehajthatatlan és így nem is alkalmazott jogszabályt hoztak. Míg az Alkotmánybíróság tavaly év elején, okafogyottságra hivatkozva, kérelmüket elutasította, a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bírósága befogadta azt. Értesülésünk szerint az uniós fórum előtt hamarosan szintén döntés várható.

A kormány is aláírta a bérmegállapodást

JÖVEDELMEK Aláírta a kormány és a munkaadói, valamint a munkavállalói oldal a hároméves bérmegállapodást hétfő reggel. A kabinet számára az ügy súlyát mutatja, hogy az egyezséget Orbán Viktor miniszterelnök jegyezte ellen. A dokumentum szerint – mint ahogy arról a Népszava is beszámolt – jövőre a minimálbér 290 800 forintra, 2026-ban és 2027-ben pedig – számos gazdasági kritérium teljesülése esetén – 328 600 forintra és 374 600 forintra emelkedik. Az említettek 9, 13 és 14 százalékos fejlődést jelentenek az előző évhez képest. Emellett a garantált bérminimum szintje is feljebb kúszik, ez 2025-ben 7 százalékkal, 348 800 forintra nő. Figyelemre méltó, hogy ezzel kapcsolatban azonban csupán egy évre szóló emelés került bele a dokumentumba.

A szerződésben foglaltak azt az uniós irányelvben megjelölt célt szolgálják, hogy az időszak végére a minimálbér elérje az átlagbér 50 százalékát – nyilatkozta lapunknak Zlati Róbert, a Magyar Szakszervezeti Szövetség (MSZSZ) elnöke. Hozzátette, rendkívül sajnálja, hogy a gazdasági helyzet nem tesz lehetővé a most elfogadottaknál nagyobb bérkorrekciót. Így teljes mértékben nem is vagyunk elégedettek – folytatta. Hozzátette, megérti, ám sajnálja a garantált bérminimum előre rögzített hároméves emelésének elmaradását. Felvetésünkre, hogy ez utóbbi miért csak egy évre vonatkozóan szerepel a dokumentumban, s e mögött a rendszer kivezetése húzódik-e meg, úgy reagált: a munkaadói oldal ezzel kapcsolatban csupán egy évet mert vállalni. Ezt lapunk-

> A kabinet számára az ügy súlyát mutatja, hogy az egyezséget Orbán Viktor miniszterelnök jegyezte ellen.

nak Perlusz László, a Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetségének (VOSZ) főtitkára is megerősítette. Úgy fogalmazott, utóbbi azzal indokolható, hogy a garantált bérminimum jóval több embert érint, mint a minimálbér. Ebben a tekintetben pedig figyelemmel kellett lennünk az alacsony GDP-növekedésre is, így hosszabb vállalást a jelen feltételek mellett nem lehetett tenni. Emellett valóban napirenden van a garantált bérminimum rendszerének átalakítása is – folytatta. Ez volt a két érv amellett, hogy ezen a téren csak egyéves megegyezés született. Értékelése szerint a most aláírt három évre szóló megállapodás – több között az említett szerény GDP-növekedés mellett – így rendkívül ambiciózus.

Zlati Róbert hozzátette, ezzel még nem ért véget a munka, mert az uniós irányelvekben foglaltaknak csak a fele teljesült. Hátravan még a hazai átültetési eljárásából egy fontos kitétel, mégpedig a munkahelyek kollektív szerződéssel való lefedettségének drasztikus növelése. Ez ma Magyarországon 20 százalék alatti, míg az uniós irányelv legalább 80 százalékos szintet jelöl meg. Úgy vélte, ezt az Unió által elvárt szintet nem egyéni, céges megállapodásokkal, hanem ágazati szerződésekkel lehet elérni. Á. A.

Városvezető történész ellen

VARSÓ Eldőlt, hogy Donald Tusk kormányfő pártja Rafal Trzaskowski varsói polgármestert, a jobboldali-konzervatív PiS pedig Karol Nawrockit, a Nemzeti Emlékezet Intézetének vezetőjét indítja a jövőre esedékes elnökválasztáson.

MIKLÓS GÁBOR

A jövő évi lengyel elnökválasztás tétje jelentős nemcsak az ország, hanem térségünk számára is. Ha a jelenleg kormányzó liberális-centrista erők támogatta jelölt győz, akkor megszilárdul az Európa-barát, progresszív irányzat, egyben az ország atlantista és Ukrajnát támogató elkötelezettsége is megerősödik. A konzervatív-nacionalista oldal győzelme ezzel szemben továbbra is blokkolná a parlamenti többség reformpolitikáját. Az akadozó kormányzás a PiS visszatérését eredményezhetné a következő választáson, s ezzel Lengyelország ismét egyfajta orbáni útra lépne.

A vezető kormányerő, a liberális-centrista Polgári Koalíció (KO) úgy döntött, hogy a pártszövetséget alkotó szervezetek tagjai SMS-szavazással nyilváníthatják ki, melyik jelöltet indítanák az államelnöki posztért. Rafal Trzaskowski varsói polgármester már régen pályázott erre, most akadt egy kihívója: Radoslaw Sikorski külügyminiszter. Trzaskowski kampányában elsősorban az önkormányzatokat kereste fel, beszédeiben hangsúlyozta azoknak az életmódbeli, a nők, a kisebbségek jogait érintő reformoknak a fontosságát, amelyeket a kormány nem tud megvalósítani, mert Andrzej Duda jobboldali államfő megvétózza az elfogadott törvényeket. Trzaskowski népszerű a pártapparátus, a fiatalok és a nők körében. Ezt az előnyt nem tudta ledolgozni Sikorski, aki elsősorban a maga védelmi és külpolitikai tapasztalatait hangsúlyozta. A külügyminiszter azt állította, hogy ő jobban képes megnyerni a konzervatív, nacionalista szavazókat, mint vetélytársa. Ez azonban kevés volt. Különösen, hogy a KO által készített országos közvélemény-kutatás szerint a varsói polgármester az esélyesebb. Rafal Trzaskowski megkapta a 22 ezer szavazásra jogosult regisztrált pártag szavazatainak 75 százalékát. Sikorski ezt követően elismerte vetélytársa győzelmét, és az X-en azt üzente neki, hogy harcoljon, és győzzön!

FOTÓ: AFP/JANEK SKARZYNSKI

FOTÓ: AFP/WOJTEK RADWANSKI

Nawrocki és Trzaskowski között dől el, ki lesz Lengyelország következő elnöke. A voksolás térségünkre is hatással lesz

Karol Nawrocki, a bokszoló kutató

A 41 éves történész Gdanskban született, ott végezte iskoláit. Tudományos munkássága az antikommunista mozgalmakkal és az államszocializmus időszakának szervezett bűnözésével foglalkozott. Az IPN gdanski kirendeltségén dolgozott, majd a PiS kormányra jutása után 2017-ben a II. Világháború Múzeumának igazgatója lett. A kiállítást a jobboldali narratíva alapján átrendezte. Négy év igazgatás után a PiS őt helyezte az IPN élére. Felesége pénzügyőr, három gyereket nevelnek. Amatőr ökölvívó és labdarúgó.

Rafal Trzaskowski újra megpróbálja

Az 52 éves, varsói születésű politikus hat éve a főváros polgármestere. Politikai tanulmányokat végzett a varsói egyetemen, és doktori fokozatot is szerzett Európa-tanulmányokból. A PO tagja a párt megalakulásától. Politikai tanácsadó, EP-képviselő, szejmképviselő volt, két évig digitalizációs miniszter, majd külügyi államtitkár. 2020-ban pártja elnökjelöltje volt, de a második fordulóban csak a szavazatok 48,97 százalékát kapta, s így veszített. A felesége közgazdász, egy lányuk és egy fiuk van.

Sok elemző szerint a varsói polgármester előnye szinte behozhatatlan volt.

Sok elemző szerint a varsói polgármester előnye szinte behozhatatlan volt, hiszen sok éve aktív szereplője a lengyel belpolitikai küzdelmeknek, s jól beágyazódott a balközép-centrista politikai közegbe. Öt éve nagy hátránnyal indult az állami médiasegítséggel támogatott Duda ellenében, és nem sok hiányzott a győzelméhez. Radoslaw Sikorski kevésbé nyerte meg a pártaktivistákat, miközben több liberális politikus, de Aleksandr Kwasniewski volt baloldali elnök is őt támogatta. Ők az érdes modorú Sikorskiban láttak olyan erőt, amely szembeszállna az orosz nyomulással, s az új Trump-érában megfelelne a korszellemnek. Donald Tusk miniszterelnök első üzenetében azt írta, hogy Trzaskowskit 22 ezer aktivista nagy többsége jelölte, míg a jobboldalét egyetlen ember, Jaroslaw Kaczynski, a PiS elnöke nevezi meg.

A kormányfő ekkor már nyilván tudta – több jobboldali orgánum is közölte –, hogy a Jog és Igazságosság (PiS) párt Karol Nawrockit, a Nemzeti Emlékezet Intézete (IPN) nevű emlékezetpolitikai szervezet vezetőjét jelöli a leköszönő Andrzej Duda utódának. Az is eldőlt, hogy a párton kívüli Nawrockit egy „állampolgári kezdeményezés” indítja, és a PiS ezt fogja támogatni. A történész lett végül az a személyiség, aki leginkább megfelelt az ideálképnek, amelyet Kaczynski egy korábbi interjújában vázolt fel. Ezek szerint a PiS egy olyan családos, képzett, több nyelven beszélő, feddhetetlen férfiút keresett, aki nem hozható összefüggésbe az elmúlt nyolc éve jobboldali kormányzásával – illetve annak semmilyen mocskával. Kaczynski olyan személyt választott, aki egyrészt az „anyósok álma”, másrészt pedig mivel nincs politikai háttere, nem veszélyezteti az ő vezérszerepét a pártban.

A külügyminiszter azt állította, jobban képes megnyerni a konzervatív, nacionalista szavazókat.

A PiS-nek „fel kell építenie” Nawrockit. A történészt alig ismerik a jobboldali választók. A jobboldalnak eközben súlyos anyagi gondjai vannak, mert a legutolsó kampányokban tapasztalt visszaélések miatt az országos választási bizottság megvonta a PiS-től az állami támogatásokat. Gyenge a médiahátterük is, mert hozzászoktak ahhoz, hogy övék a közmédia, s az Orlen szénhidrogéncég megvette nekik a vidéki sajtót is. Ezeket az előnyöket elveszítették. Trzaskowski viszont országosan ismert arc. Hívei szerint a jobboldali média rágalomkampányától kevésbé kell tartania, mert már ellőtték rá az összes muníciójukat. Hátránya: egyértelműen a liberális nagyvárosi közeghez, kultúrához kötik – nehéz lesz új támogatókat találnia falusi-kisvárosi, konzervatív vidéken. Fő feladata az lehet, hogy minél több nőt és fiatal polgárt bírjon rá a szavazásra program jával.

Borzolja a kedélyeket Sir Keir utazási szenvedélye

TÁVOL WESTMINSTERTŐL

Szerda délután tért vissza legutóbbi külföldi útjáról a brit kormányfő, de nem elég korán ahhoz, hogy részt vegyen a szokásos déli interpellációs félórán. Sir Keir Starmer ezúttal a Bakuban megrendezett COP29 klímaváltozási konferencia, majd a Rio de Janeiróban tartott G20-csúcstalálkozó miatt volt kénytelen helyettesét, Angela Raynert delegálni a fontos parlamenti feladat levezénylésére. A brit média nem mulasztotta el kidomborítani, hogy ez volt Sir Keir tizenötödik külföldi útja július 5-i hatalomra kerülése óta. Nem véletlen, hogy a szarkasztikus brit média máris „Gap Year Keir”-ként emlegeti, utalva a sok diák által az érettségi és az egyetem megkezdése között tartott szünetre. Több kritikusa vélte úgy, hogy Sir Keir novemberi útjai közül kihagyhatta volna a budapesti Európai Politikai Közösségi Fórumot, ahová ráadásul kis késéssel érkezett meg, igaz, különben nem találkozott volna Volodimir Zelenszkij ukrán elnökkel. A november 11-i párizsi látogatása jelentősége jelképesnek nevezhető: ő volt az első kormányfő Winston Churchill óta, aki részt vett a fegyverszünet napjának franciaországi megemlékezésén.

FOTÓ: AFP/WIKTOR SZYMANOWICZ

Sir Keir Starmer a külpolitika révén próbálja visszaszerezni népszerűségét

A The Guardian megemlíti, hogy a brit kormányfőn kívül a világ kevés kiemelkedően fontos vezetője zarándokolt el Azerbajdzsánba, igaz, igen becsvágyó tervet jelentett be, a szén-dioxid-kibocsátás 81 százalékos csökkentését 2035-re. A G20 pedig, bár lehetőséget biztosított tárgyalásokra a kínai és indiai politikai vezetéssel, a megbeszélések értékét némileg csökkenti: több partner, mint Joe Biden, Olaf Scholz és Justin Trudeau, hamarosan távozik a hatalomból, vagy választási vereség elé néz.

Sir Keir világjárása közepette több, csalódást keltő statisztika is izgalmat okozott. Azután, hogy az új kormány első negyedévében a tory adminisztráció utolsó három hónapjának 0,5 százalékánál is gyengébb, 0,1 százalékos volt a gazdasági növekedés, októberben váratlanul 2,3 százalékra emelkedett az infláció, meghaladva az angol jegybank által kitűzött 2 százalékos célt, egyben aláásva a báziskamat fokozatos csökkentésének tervét is. Kínosan jelentkeztek már az október 30-án, munkáspárti kormány részéről tizenöt éve először beterjesztett költségvetés hatásai is. Ez különösen az egymillió font értéket meghaladó farmokra kivetett 20 százalékos örökösödési adó kapcsán érzékelhető. Múlt héten több mint tízezer mezőgazda szállta meg Westminstert traktorával, olyan közismert arcok társaságában, mint a médiaszemélyiségként (Top Gear, The Grand Tour) és farmerként egyformán híres Jeremy Clarkson, vagy az emberiséget olyan musicalekkel, mint a Macskák és az Operaház fantomja megajándékozó Lord (Andrew) Lloyd Webber. A Parliament Square-en legalább ekkora show volt a farmerek gyermekei által hajtott játék traktorok gyülekezete is.

A farmerek ez idáig mentesek volt az örökösödési adótól, és az új kötelezettség számos családi vállalkozás felett kongatja meg a vészharangot. Mindeddig szinte magától értetődő volt, hogy az üzleti, de identitási, földrajzi hovatartozási szempontból is fontos birtokok nemzedékről nemzedékre szállnak át. A kormány azzal érvel, hogy a kisebb egységeket nem érinti a változás, a többiek pedig még mindig csak a legmagasabb, 40 százalékos örökösödési adó felét fizetik majd ki. A gazdák számára annyira érzelmi töltetű a történet, hogy aligha adják fel egyhamar tiltakozásukat.

R. HAHN VERONIKA (LONDON)

LAPSZÉL

Már ma kihirdetik a tűzszünetet

FOTÓ: AFP/DEBBIE HILL

Joe Biden amerikai és Emmanuel Macron francia elnök ma 60 napos tűzszünetet hirdet ki Izrael és a libanoni síita Hezbollah között, közölték különböző források. Benjamin Netanjahu izraeli miniszterelnök (képünkön) „elviekben” jóváhagyta a fegyvernyugvásról szóló megállapodást. Az izraeli kormányzat kedden szavaz a témában. Más források azt állították, még vannak fenntartások a megállapodás egyes részleteit illetően, ezeket hétfőn továbbították a libanoni kabinetnek. Több forrás is hangsúlyozta, hogy a megállapodás nem végleges, amíg minden kérdés nem rendeződik. A tárgyalásokat ismerő források szerint a tárgyalások kedvező mederben haladnak, de elismerték: egy rossz lépés is felboríthatja a megbeszéléseket, már csak azért is, mert Izrael és a síita terrorszervezet között tovább folynak a harcok Dél-Libanonban. NÉPSZAVA

Donald Trump mindent megúszott

Donald Trump feje fölül alighanem végleg elhárult a büntetőjogi felelősség: Jack Smith különleges ügyész a november 5-i elnökválasztás eredményére hivatkozva indítványozta a 2000-es választásba való törvénytelen beavatkozásról szóló eljárás beszüntetését. Trumpot az esküdtek korábban bűnösnek nyilvánították egy pornószínésznőnek törvénytelenül fizetett hallgatási pénz kapcsán, de az ítélethozatalt újabb elnöki mandátuma utánra halasztották. A titkos dokumentumok eltulajdonítása miatt sem fogják elítélni, a georgiai választási beavatkozásról szóló pere pedig el sem kezdődik. H. G.

Olaf Scholzot jelölte az SPD

FOTÓ: AFP/ODD ANDERSEN

Alig három hónappal a németországi előre hozott parlamenti választások előtt az SPD vezetősége hétfőn egyhangúlag Olaf Scholz kancellárt jelölte kancellárjelöltjének. Ezt Saskia Esken pártelnök jelentette be. Scholz jelölését kemény vita előzte meg a párton belül: a kérdés az volt, hogy a jóval népszerűbb Boris Pistorius védelmi miniszter nem lenne-e jobb jelölt nála. A párt úgy véli, Scholz jelölése most véget vet ennek a vitának. Esken szerint Scholz „a megfelelő kancellár Németország számára”. A kancellár pedig azt mondta, „együtt akarnak küzdeni” és „azon dolgozni, hogy országunk előrehaladjon”. NÉPSZAVA

„Békepárti” győzelem

POPULIZMUS Történelmet írt Călin Georgescu, aki az élen végzett a román elnökválasztás első fordulójában. Két nappal a voksolás előtt még az is meglepetéssel ért fel, hogy az egyes irodák a 4-5. helyre jósolták.

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

Valóságos politikai földrengést okozott Romániában, hogy Călin Georgescu független jelölt a semmiből előretörve, a szavazatok 22,94 százalékával (2,12 millió vokssal) megnyerte az elnökválasztás első fordulóját. Második fordulóban a zöld-liberális rendszerkritikus, a magyar médiában román Momentumként is emlegetett Mentsétek meg Romániát (USR) párt jelöltje, Elena Lasconi lesz az ellenfele. Lasconi 19,18 százalékot és 1,77 millió szavazatot gyűjtött be. A választás favoritjának számító, minden közvélemény-kutatásban élen végző Mircea Ciolacu hivatalban lévő miniszterelnök a harmadik helyre szorult vissza, kevesebb mint 3000 szavazattal lemaradva Lasconi mögött. A második fordulóra esélyesnek tartott szélsőjobb-szuverenista AUR párt elnökjelöltje, George Simion csupán negyedik lett. A konzervatív jobboldal, a csupán nevében liberális Nemzeti Liberális Párt (PNL) jelöltje, Nicolae Ciucă korábbi kormányfő az ötödik, Mircea Geoană, a NATO nemrég leköszönt főtitkárhelyettese pedig a hetedik helyen zárt az eredetileg 14 fős, majd Ludovic Orban visszalépésével 13 fősre zsugorodott versenyben.

Călin Georgescu győzelme fejre állította a román politikai életet, döbbenetet és félelmet keltett Európa-szerte. A román politikában voltak ugyan korábban nagy korrupciós botrányok és illiberális elhajlások, de az ország mindenkori kormánya elkötelezett Európai Unió- és NATO-párti politikát folytatott. Ennek is (no meg kedvező geopolitikai pozícióinak) köszönhetően a NATO keleti szárnyának alappillére lett, számos amerikai és NATO-támaszponttal, a dél-romániai Deveselu településen pedig az amerikai rakétavédelmi pajzzsal. Georgescu a kampányban ugyan kissé visszafogottabban nyilatkozott, viszont egy júniusi interjúban még azt mondta, ha ő lenne az ország vezetője, kiléptetné Romániát a NATO-ból. Következetesen Nyugat- és EU-ellenes, szuverenista nézeteket vallott, dicsőítette és nemzeti hősöknek nevezte a két világháború közötti fasiszta román vezetőket, Ion Antonescu marsallt és a legionárius Corneliu Zelea-Codreanut. A kampányban direkt kérdésre sem nevezte agresszornak Vlagyimir Putyint, kitérő válaszként azt mondta, hogy az orosz elnök „szereti nemzetét”.

FOTÓ: AFP/MIHAI BARBU

Lasconi csak az Egyesült Államokban, Kanadában és Moldovában végzett az élen

Călin Georgescu győzelme döbbenetet és félelmet keltett Európa-szerte.

Győzelme minden tekintetben megmagyarázhatatlan. Első reakciók szerint a TikTokon terjesztette sikeresen a hagyományos politikai pártokra épülő rendszert bíráló videóit, ezzel szerezte meg az ifjúság és a mindenből kiábrándultak szavazatait. Ez a magyarázat azért is sántít, mert a TikTok Romániában is inkább csak a nagyon fiatal korosztályok népszerű fóruma. A 18–24 éves korosztály egyharmada voksolt Georgescura, ami kevés lett volna a győzelemhez.

A kampány elején, még az „egyebek” kategóriában szerepelt a mostani győztes, az október 22-én közzétett felmérésekben jelent meg először 1 százalékon. November 11-én már 5,8 százalékon mérték. 21-én, három nappal a voksolás előtt ő számított meglepetésnek, mert feljött a 6. helyre 6,8 százalékkal. Pénteken egy közvélemény-kutató intézet már 4. helyre sorolta 10,6 százalékkal. Utána kampánycsend következett, a vasárnap esti urnazárás utáni exit pollok is harmadiknak mérték, 16 százalékkal, miközben 22,94 százalék lett az eredménye. Ugyancsak furcsa, hogy a leginkább Nyugat-ellenes jelölt kapta meg a nyugati diaszpóra bizalmát is. Georgescu minden nyugat-európai országban első helyen végzett, Lasconi csupán az Egyesült Államokban, Kanadában és Moldovában végzett az élen.

Furcsa, hogy a leginkább Nyugat-ellenes jelölt kapta meg a nyugati diaszpóra bizalmát is.

Ciolacu a végleges eredmények közlése után lemondott a PSD pártelnökségéről, Ciucă már a délelőtt folyamán bejelentette lemondását a PNL éléről. A második fordulót december 8-án rendezik, addig is most vasárnap parlamenti választásokat tartanak Romániában.

GÁL MÁRIA

Folytatódik a szélsőjobboldal menetelése

AUSZTRIA Minden előzetes várakozást felülmúló győzelmet aratott a szélsőjobboldali Osztrák Szabadságpárt (FPÖ) stájer tartomány vasárnapi helyhatósági választásán. Közel 18 százalékkal növelve voksait, 34,8 százalékos eredményt ért el. A 48 fős helyi parlamentben 17 képviselői helyhez jutott, ami kilenccel több, mint a 2019-es választáson. Az FPÖ kiütötte az első helyről az Osztrák Néppártot (ÖVP), a szociáldemokraták pedig csak a harmadik helyen végeztek. Eddig e két párt irányította a tartományt, most azonban együtt nincs meg a kellő többségük. Stájerországban nincs parlamenti küszöb, s minden párt bekerülhet a helyi kormányba.

Más osztrák tartományokkal szemben Stájerországban automatikusan a győztes párt vezetője kap megbízást kormányalakításra. Az FPÖ-pártvezér a 48 éves Mario Kunasek, akinek eddigi karrierjének csúcsa a központi kormányban betöltött hadügyminisztersége volt 2017–19 között. A politikus nem tartozik a párt héjái közé, elsöprő sikere után jelezte, hétfőtől minden parlamenti párttal tárgyalni kezd. Akár a néppárttal (ÖVP), akár a szociáldemokratákkal (SPÖ) képes kormánytöbbséget alakítani.

FOTÓ: AFP/HANS KLAUS TECHT

Kunasek stájer FPÖ-vezető olyan jó eredményt ért el, hogy akár az ÖVP-vel, akár az SPÖ-vel koalícióra léphet

A 9,3 százalékkal 26,8 százalékra zuhant ÖVP eddigi tartományi miniszterelnöke, Christopher Drexler nem zárta ki az együttműködést, mint ahogyan a harmadik helyen végzett SPÖ (1,6 százalékkal 21,4 százalékra ment vissza) sem. A sikerhez szokott Drexler könnyes szemmel konstatálta, hogy ő mindent jól csinált, a kudarc kizárólag a Bécsben ülő politikusok bűne. Különös tekintettel az államfőre, Alexander Van der Bellenre, aki nem a szeptemberi általános választások szabadságpárti elnökét, Herbert Kicklt bízta meg kormányalakítással, hanem a második helyen végzett ÖVP kancellárját, Karl Nehammert.

A legújabb sikerből részesedni kívánó FPÖ-s pártvezér Grazba sietett, ahol követelte Nehammer azonnali leváltását. S dicsérte Kunaseket, aki választási szlogenje szerint „két lábbal áll a földön, bátor és stájer”. Az FPÖ-n kívül egyedül a liberális NEOS erősödött, 0,5 százalékkal 5,9 százalékra, a zöldek „megfeleződtek” (6,2 százalékra), Stájerországban, Grazban a kommunisták megőrizték pozíciójukat, de a tartományi parlamentben meggyengültek. A választás 70,9 százalékos részvétellel folyt, a felmérések szerint az FPÖ a bevándorlás, a drágulás és az egészségügy tematizálásával érte el sikerét, de a választók a fővárosi FPÖ kiszorítása miatt is büntettek.

A stájerországi győzelemmel a szabadságpárt a kilenc osztrák tartományból immár az ötödikben jut kormányra, meghatározó szerepet kap a tartományi vezetők testületében, amelyet országos döntéseknél is meghallgatnak. Kunasek minden valószínűség szerint a tartomány első embere lesz, Ausztriában jelenleg egyedüliként. Januárban Burgenlandban lesznek választások, ott nagy az esélye annak, hogy a szociáldemokrata Hans Peter Doskozillal szemben az FPÖ-s Norbert Hofer országos parlamenti alelnök, korábbi pártvezér veszi át a hatalmat.

A fenyegető körülmények közepette folynak Bécsben a hármas kormányalakítási tárgyalások a néppárt, a szociáldemokraták és a liberálisok között. A stájer fejlemények arra kényszerítik a résztvevőket, hogy minél előbb jussanak egyezségre. Erre inti őket a recesszió, a négymilliárd eurós költségvetési hiány is. Nehammert saját pártja részéről is veszély fenyegeti, sokan nem helyeslik a hármas koalíciót. Inkább abban reménykednek, hogy visszatér a párt élére az egykori sikerkovács, a jelenleg milliomos üzletemberként ténykedő, még mindig csak 39 éves Sebastian Kurz, akitől állítólag nem is idegen a kormányfői gondolat. FÖLDVÁRI ZSUZSA (BÉCS)

Kész átverés show

PAPP ZSOLT

Januártól újraindítja a kormány a 2020-as, nagy sikerű lakásfelújítási programját. Tudják, amikor több százezer gyerekes család 50 százalékos támogatással újította fel a fürdőszobáját, vett napelemet, szigetelte le a lakását, elűzve a Covid sokkját a gazdaságból. Az elmúlt években talán ez volt az Orbán-kormány egyetlen értelmes gazdasági programja. Érthető, hogy az akkori sikerre és a közelgő választásokra figyelve meg akarják ismételni. Ám januártól a támogatásra már nem minden gyerekes család lesz jogosult, és mondjuk azt sem értem, hogy miért ne kaphatnának hasonló támogatást a nyugdíjasok vagy bárki. De a kormány most még a gyerekes családok között is különbséget tesz, és csak a kistelepülésen élőket jutalmazná.

És itt már valóban megáll a tudomány. Mi a cél? A családok támogatása vagy valami más? Miért szelektál településtípusok szerint a kormány? Győrben miért nem lehet támogatással felújítani és miért lehet teszem azt Pannonhalmán? Mi ebben a ráció? Csak nem a szavazatszerzés? Mert akkor értem, hogy a belpesti, libsi szivárványcsaládok miért nem kaphatnak támogatást. Csak nem azért, mert nem kellett nekik Szentkirályi Alexandra szaktudása? Ez a program így egy átverés.

De az átverés folytatódik: a nyugdíj-megtakarításokat már lakásfelújításra is lehet fordítani. De csak jövőre. Hát ehhez tényleg csak gratulálni tudok! Az ország nyugdíjbombán ül, ami 20 éven belül robbanhat. A szükséges reform helyett azt a kevés megtakarítást is felélné a kormány, ami a nyugdíjpénztárakban van. A „munkáshitelről" nem is beszélve: háromhavi osztrák szakmunkásbérnek megfelelő hitelért cserébe évekre röghöz kötnék a fiatalokat. Ha meg munkanélkülivé válik a munkásadós, kamatostul fizetheti vissza a nullaszázalékosnak hitt hitelét. Ez kész adósságcsapda a szakértők szerint.

De legszebb kormányzati ajándék az úgynevezett lakhatási támogatás. A kormány nagy körítéssel bejelentette, hogy az „Új Gazdaságpolitikai Akcióterv" keretében minden 35 év alatti munkavállaló havi 150 ezer forintos lakhatási támogatást kap. Amikor meghallottam, meglepődtem. Mi az ég, a kormány valódi segítséget nyújt a fiataloknak? No nem! Az apró betűs részből aztán kiderül, hogy a pénzt a munkaadó adhatja. Ha akar. Ha tud. A kormány ezt megengedi, és ad egy kis adókedvezményt. Hát ennyi telik ettől a baromi kompetens kormánytól.

A Kész átverés show folytatódik. A kormány láthatóan még tud ígérgetni ezt-azt, remélve, hogy talán segít néhány honfitársunkon, de valódi támogatásra már nem futja. A költségvetés óriási hiánnyal küzd, az uniós pénzek pedig a kormány hibájából – a diktatórikus, antidemokratikus hatalomgyakorlás miatt – nem jönnek. A magyar adófizetők ezekben a hetekben veszítenek el végleg több ezer milliárd forintot (a Covid utáni uniós támogatásokat, az úgynevezett RRF-pénzeket), ezek pont arra szolgálhattak volna, hogy sok szegény család (kb. 100 ezer) kapjon ingyennapelemeket, de a szigetelésekre is futotta volna belőle. Orbán ezt is elpackázta. De kormányozni legalább tudnak... Na, ez a legnagyobb átverés!

JEGYZET

Hegyi Iván

Puskás mi vagyunk

Kaptam meghívót a Puskás Múzeum tegnap délelőtti avatására. Kettőt is. Felhívtam hát a Népszavát, amelyben a legtöbbször előfordulok, amióta a Népszabadságot brutálisan beszüntették, hogy írjak-e én az eseményről vagy valamelyik belsős kolléga tudósít a megnyitóról.

A Népszavánál nem tudták, miről beszélek. Kiderült: a lap egyáltalán nem kapott meghívót.

Nem hittem a fülemnek. S ebben nem az a legfontosabb, hogy miként tekintenek bizonyos szerkesztőségek újságíróira, hanem az, hogyan bánnak az orgánum olvasóival.

Akiknek éppen annyi közük van Puskás Ferenchez, mint azoknak, akik úgy gondolják, több illeti meg őket a legnevesebb magyarból is. A legek ura kétségkívül egész Magyarországé, hiszen a futballpálya politikailag semleges (miként a legendás csatár is az volt): annak kizárólagos jobb vagy bal oldala nem létezik. Puskás történetesen a bal oldalon játszott, ahogyan két legnagyobb utódja, Pelé és Diego Maradona is, de ki merte volna „leírni" a Budai II, Kocsis jobbszárnyat, legföljebb Sebes Gusztáv tette talonba az 1954-es vb-re létszám felettiként kiutaztatott Sándor Csikart.

Kocsis, mint tudjuk, tizenegy gólt szerzett az Aranycsapat ezüstös világbajnokságán, amelyen Puskás a nyugatnémetek elleni 8:3-as csoportmeccsen megsérült, és csak az NSZK csapatával vívott 2:3-as csúcstalálkozón szerepelt újra.

A „berni csoda" idején még csupán a világ legkiválóbb labdarúgójának tartották, ahogyan a magyar csapatot nevezték a földkerekség legjobbjának a második hely ellenére is; a leghíresebb magyar attól is lett, hogy a Real Madridban – túl a harmincon – megkettőzte a Honvédban és a magyar válogatottban nyújtott parádés pályafutását. Adomány az élettől: tegezhettem, amikor még jól volt.

A megnyitót kihagytam. Je suis Népszava.

S persze örökre je suis Puskás.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

RENDSZERVÁLTÓK

GÁL MÁRIA

Bomba

A román elnökválasztás első fordulójának eredménye több mint bombameglepetés. Ez valódi bomba, ami könnyedén fel is robbanhat. Lehetne több szempontból is vizsgálni, hogy miért és hogyan mérhettek ennyire félre a közvélemény-kutatók, hogy miért tolódott ennyire a populista szélsőjobbra a román társadalom, de azt hiszem, ez mind-mind sokadlagos kérdés. Mindennél sokkal égetőbb az, hogy mennyire valós ez az eredmény.

Romániában ugyanis aligha van összességében annyi szavazó, aki a voksolás előtt egyáltalán tudta, hogy létezik a nyertes, mint ahány voksot végül begyűjtött Călin Georgescu. A függetlenként indult, de már több különböző párt soraiban előfordult arctalan bürokrata dolgozott már különböző román kormányokban is, de 17 éven át ENSZ-alkalmazott volt a fenntartható fejlődés szakértőjeként. Aligha szakmai pályafutása bűvölte el a választókat. Sőt még az is nehezen hihető, hogy jelenlegi NATO-, EU-, Nyugat- és haladásellenes, nacionalista, fasiszta, xenofób, radikális nézetei hozták számára a voksokat. Első helyében nyilván benne van a fősodor elleni lázadás, a radikális, szuverenista nézetek iránti igény, de ezt képviselte egy Románia-szerte és a diaszpórában egyaránt ismert politikus, a legnagyobb szélsőjobb párt jelöltje, George Simion is. Minden kockázat nélkül kijelenthető: külső beavatkozás nélkül a világon sehol sem tud győzni olyan jelölt, aki a kampány elején még egy százalék alatti támogatottsággal rendelkezik, és később sem lesz sokkal ismertebb. Még akkor sem, ha úgy nyomult a TikTokon, hogy azt a Temu is megirigyelheti. A közösségi média ereje ma már világszerte meghatározó, csakhogy a román szavazók többsége nem mozog otthonosan a TikTokon.

> Külső beavatkozás nélkül a világon sehol sem tud győzni olyan jelölt, aki a kampány elején még egy százalék alatti támogatottsággal rendelkezik, és később sem lesz sokkal ismertebb.

Hogy melyik ország hárombetűs szolgálatát kell keresni a háttérben, azt csak tippelhetjük, onnan kiindulva, hogy Románia a NATO és az amerikai csapatok egyik legfontosabb keleti bázisa, ha nem épp a legfontosabb a jelenlegi geopolitikai események kontextusában. Mindenesetre félelmetes mestermunka volt, ami ijesztő jövőképet vetít előre Európa más választásai kapcsán is.

Jövőink

BEUGRÓ

PAPP SÁNDOR ZSIGMOND

Az én utópiámban nemsokára eljön az az idő, amikor egy-egy leendő politikus, hatalomba tartó (ön)jelölt megítélését leginkább az dönti majd el, hogy mit gondol a környezetünk védelméről, és mit tenne annak érdekében, hogy rákényszerítsem minket arra, hogy élhető jövőt hagyjunk a gyerekeinkre. Vagyis nem az előtte álló négy évre koncentrálna, hanem képes lenne ciklusokon átívelő, távlatos gondolkodásra. Olyasmire, amit ma csak elvétve találni a politikai paletta kínálatában. Olyasmire, ami miatt most Dániára szegeződik a reménykedők tekintete.

Nemrég ez a skandináv ország lett az első hely a világon, ahol adóval csökkentenék a nagy karbonlábnyomért felelős agráripar szén-dioxid-kibocsátását. A 2030-tól bevezetendő plusztehernem csupán a gazdákat, de a fogyasztókat is érinti: vélhetően mélyebben kell majd a zsebükbe nyúlniuk a tej- és hústermékekért. Ám a szociáldemokrata és liberális pártokból álló Mette Frederiksen-kormány, miután hónapon át tárgyalt az agráripari érdekszövetkezettel, átvitte a parlamenten a törvényjavaslatot. Ezt fejelték meg a minap azzal az intézkedéssel, hogy visszaadnák a természetnek a termőföldek 15 százalékát. Itt vagy fákat ültetnek, vagy egyszerűen csak hagyják, hogy a környezet tegye a dolgát, és tőzeges területek alakuljanak ki.

> Rá tudjuk-e venni magunkat arra a kasszáknál is, a legkevésbé idealisztikus helyen, az önzés oltárainál, hogy fizessünk többet valami képlékeny, alig megfogható célért?

Ezek végre olyan intézkedések, amelyek a valódi önmérséklés felé mutatnak és nem a bolygó teljes kiszipolyozása felé, és végre ott hatnak, ahol az elvek rendszerint megtorpannak: a pénztárcánknál. Persze vannak, akik szerint a dráguló termékeket majd importból behozott alternatívákkal váltják ki az élelmes kereskedők és az árérzékeny vásárlók, mert akkor megint zsákutcába jut az egész, hiszen így csak kiszerveznék a karbonkibocsátást más, megengedőbb országokba. A kérdés tehát az: rá tudjuk-e venni magunkat arra a kasszáknál is, a legkevésbé idealisztikus helyen, az önzés oltárainál, hogy fizessünk többet valami képlékeny, alig megfogható célért? A veszély elhárításáért, ami minket nem is mindig fenyeget közvetlenül, és amit csak a hírekben lehet látni. A dánok azt mondják, hogy igen, és az a legjobb, ha minél hamarabb elkezdjük magunkat szoktatni a gondolathoz.

Sajnos viszont a látszat is csalhat néha. Első ránézésre például nem is lehetne jobb jelölt Călin Georgescunál a román elnöki székbe, hiszen talajtani doktor, fenntartható fejlődési szakértő, aki két évig az ENSZ Emberi Jogi Főbiztos Hivatalának veszélyes hulladékokkal és emberi jogokkal foglalkozó különleges jelentéstevője is volt. Ám emellett vérpopulista, prolegionárius, oroszpárti, és az sem meglepetés, hogy megpróbálta minimalizálni a koronavírus-járvány jelentőségét. Arról nem is beszélve, hogy 2022-ben büntetőeljárás indult ellene, mivel olyan személyek kultuszát népszerűsítette (például a háborús bűnökért kivégzett Antonescu marsallt), akik népirtásért voltak felelősek. Őrület zöldbe csomagolva.

Így nem is nagyon tehetünk mást, mint hogy csendben reménykedünk, hogy a meglepetésgyőzelme után a második fordulót végül elbukja majd a román elnökválasztáson.

Belarusz hétköznapok

BÁRÁSZ PÉTER
műfordító

Bőrdíszművest kerestem. Egy barátom mondta, hogy melyik bevásárlóközpontban és pontosan hol találok egyet, aki bár lassú, nincs is túl gyakran bent a műhelyében, de szépen dolgozik és megbízható, ha nem sürgős a munka. Nekem pont ilyen kellett, ráadásul elsőre ott is volt, felvette a rendelésemet, és mondta, hogy talán két-három hét múlva jelentkezik, hogy készen van.

Körülbelül öt hét múlva elzarándokoltam hozzá, de nem volt bent, másodszor és harmadszor sem. Hát én egy szép napon, séta közben felhívtam azt a számot, amit a leeresztett redőnyön, a – be nem tartott – nyitvatartási idő mellett találtam. Nem sürgettem, mert előre tudtam, hogy az nem lenne jó. Meg is állapodtunk, hogy semmi gond, még a hónap vége előtt jelentkezik, hogy készen van. Majd – automatikusan – belarusz nyelven búcsúzott. Ez errefelé nagy ritkaság, azonnal átváltottam én is belaruszra, így aztán végigtrécseltük a sétámat – mindenféléről.

Vargabetű: nemrégiben villámlátogatáson volt Bresztben egy magyar ember – azért jött, mert született egy érdekes üzleti ötlete. „Úgy hozta a sors”, hogy én tolmácsoltam oroszról oda-vissza neki, sőt egy bizonyos időre – mivel már el is utazott – dolgainak továbbvitelét is elvállaltam. (Nem meglepő ez, hiszen az egész Belaruszban én vagyok az egyetlen gyakorlott magyar tolmács. Talán furcsa, de még az a mintegy húsz magyar nemzetiségű volt szovjet állampolgár, akiket sorsuk általában még a volt „kommunista” rendszer alatt vetett belarusz földre, és akik az utóbbi években magyar állampolgárságot is kaptak, nem vállal fordítást, tolmácsolást, ráadásul ők nem is Bresztben élnek.)

> Hihetetlen meglepetést okoztam avval, hogy pont én, a külföldi beszélek belaruszul ott, ahol bár ez a nyelv az alkotmány értelmében ugyanolyan hivatalos állami nyelv, mint az orosz, de a gyakorlatban a használata üldözendő.

Először együtt felkerestük a két potenciális partnervállalatot, összeismerkedtünk velük, és begyűjtöttünk tőlük minden olyan információt, amit kapásból rendelkezésünkre tudtak bocsájtani – innen pedig már át tudtam venni az ügyeket: e két cégnél immár mindenki tudja, hogy én vagyok „A” magyar, de azt is, hogy van gyakorlatom honfitársaim ügyes-bajos, üzleti vagy magánügyeinek tolmácsolásában/képviseletében/intézésében.

Éppen az egyik ilyen partnercégnél voltam, amellyel megbízóm remélhetőleg kereskedni fog, mikor megszólalt a telefonom. A tárgyalás témája és hangneme nem olyan, hogy kikapcsoljam vagy rá se nézzek a csörgő telefonomra, ellenkezőleg, egy-másfél perces beszélgetést nyugodtan lefolytathatok. A bőrdíszműves volt az, persze belaruszul. Nem emlékszem, hogy valaha is annyi leesett állat láttam volna, mint ott és akkor. Hihetetlen meglepetést okoztam úgy a cég alkalmazottai körében, mint számos egyéb vendégüknél avval, hogy pont én, a külföldi beszélek belaruszul ott, ahol: 1) bár ez a nyelv az alkotmány értelmében ugyanolyan hivatalos állami nyelv, mint az orosz, de a gyakorlatban a használata, ha nem is tilos, de üldözendő; 2) a jelenlévők közül valószínűleg azok is kerülik, akik pedig viszonylag jól megtanulták, még ha érzelmileg, de akár politikailag is az orosz nyelvet és kapcsolatokat kizárólagosnak tekintő államhatalom ellenségeinek mondhatók.

A cég jelen levő képviselői közül a „legbátrabb” egy percre otthagyta beszélgető/tárgyaló partnerét, és megkérdezte tőlem, hogy hány nyelvet tudok. Erre a kérdésre én általában azt szoktam válaszolni, hogy 9, bár ez erős túlzás – nem a szám, hanem a „tudás” szó mindegyik vonatkozásában. A szám fölött elég gyorsan napirendre tértek (egy olyan országban, ahol egyetlen idegen nyelvet sem „szokás” tudni!), de a belarusz tudásomat szerintem még mindig nem sikerült értelmezniük/megemészteniük. Én nem segítettem nekik ebben, és nem is fogok.

A bőrdíszművessel a bevásárlóközpontban is belaruszul beszélgetünk most már, igaz, mikor átvettem a kész munkát, legalább háromszor elmondta, hogy ez milyen veszélyes a mi világunkban (tényleg börtönbe kerülhet miatta az ember, vagy ha szerencséje van, akkor csak előállítják, és néhány órától pár napig terjedhető fejmosást tartanak neki), de ő maga nem igazán fél: mit tehetnének egy bőrdíszművessel, még ha diplomás is?

Márpedig valóban kockázatos viselkedés ez. Másfél-két éve lehet, hogy összefutottam az utcán egy belaruszul író költő ismerősömmel, akivel mindmáig a belarusz írók szövetsége tagjainak tekintjük magunkat, bár szövetségünket a hatalmi szó 2021-ben betiltotta. (Az írók másik, hatalompárti szervezete természetesen él s virul, még meg is örökölte a miénk ingó és ingatlan javait.) Belaruszul üdvözöltem, mint mindig, ő ugyanígy válaszolt, de óvatosan körülnézett, és ... áttért az oroszra. Csak ekkor jutott eszembe, hogy pár évvel korábban bevitték, és úgy elverték a rendőrségen, hogy a lépe megrepedt, és vesesüllyedése lett.

Belarusz minden szempontból egy helyben toporog.

A hétköznapok után ünnepek vagy legalábbis pihenőnapok szoktak következni. Átmentünk Lengyelországba – két és fél éve először. Szabadságra. (Tizennégy éve nyugdíjas ember esetében mit jelent az, hogy szabadság?!) Ezt azért mertük bevállalni, mert újabb, egész jól működő fejlesztést vezettek be a belarusz oldalon a sor kezelésére: este kilenckor kimentem a határra regisztrálni (csak személyesen és csak azzal a kocsival lehet, amelyikkel majd át fogod lépni a határt), ezután, miközben a sor halad, az ember otthon alhat, ha breszti, mint mi. Reggel tízkor telefonáltak, hogy sorra kerültünk. És még pontosan öt óráig tartott, míg minden hivatalos procedúra után beléphettünk Lengyelországba. Összesen 18 óra. Pár nappal korábban a fent említett magyar ismerősömnek ugyanez 22 óráig tartott, előtte, a beutazásánál – nyolc óra.

A külföldi turista szemével nézve Lengyelország Mateusz Morawiecki kormányzása alatt is fejlődött, mégpedig előre, nem hátra! Most is ezt látom, ha nem lennék újságolvasó, nem is tudnék róla, hogy kormányváltás történt. Érdekes dolog látni, hogy lehet nem az összes pénzt ellopni, hogy lehet utakat és vasutakat építeni/fejleszteni, nem csupán külföldön építeni templomokat, belföldön pedig stadionokat, 40 centi magas kilátókat stb. – csupa, az ország és lakossága szempontjából tök fölösleges, gyakorta pedig egyenesen ártalmas (kimondottan a nép érdekeivel szembemenő, szavazatok gyűjtésére szolgáló) beruházásokba ölni a bezsebelés után még mindig megmaradó pénzeket. Hajrá, Lengyelország!

FOTÓ: VLADIMIR KOVRIZHNIK

A nemzetközi joggal szemben

PATTHY LORÁND
újságíró

Benjamin Netanjahu ellen kiadta a Nemzetközi Büntetőbíróság az elfogatóparancsot, mire az izraeli miniszterelnök antiszemitának nevezte a testületet. Felsorakozott mögötte az izraeli politikai elit java része is, jókora hibát elkövetve. Hogy Netanjahuék véleményével ellentétben a hágai bíróság döntése jogos volt, azt kevés dolog igazolja jobban annál, hogy Szijjártó Péter sietve támadni kezdte azt, Orbán Viktor pedig ezt megfejelve meg is hívta Magyarországra az izraeli miniszterelnököt, nyíltan szembefordulva a nemzetközi joggal.

Megteszik az Orbán-kormánytól megszokott trollpolitizálás „kötelezőjét”, miképp teszik azt Vlagyimir Putyin magyar hangjaként vagy a srebrenicai népirtás letagadásakor. De komolyra fordítva a szót, kicsit érdemes áttekintenünk a szavak jelentését. Mit is jelent az antiszemitizmus? Azt, hogy valakit azért ér méltánytalan jogi, erkölcsi, politikai, verbális, hovatovább fizikai támadás, mert zsidó. Benjamin Netanjahu esetében talán ez történt? Nagyon nem. Az eljárást ugyanúgy meg kellett volna indítani ellene akkor is, ha történetesen keresztény, muszlim, buddhista vagy ateista lenne.

Jelen írás keretei nem elegendőek ahhoz, hogy érzékeltessük a Gázai övezetben uralkodó állapotok szörnyűségét. Megtették ezt már mások – amiért köszönettel tartozunk többek közt annak a több mint 130 újságírónak, akiket Josep Borrell EU-s külügyi főképviselő minapi közleménye szerint az izraeli hadsereg az elmúlt bő egy évben meggyilkolt. A nyilvánosságra került felvételek elnéptelenedett utcákról, az utolsó házig porrá bombázott településekről tanúskodnak, és nem kell a palesztin szélsőséges Hamász nyilvánvalóan megbízhatatlan adataira sem támaszkodnunk ahhoz, hogy belássuk: ami ott zajlik, az messze túl van a jogos önvédelem, de még a „nemes bosszú” keretein is.

> Nem vagyok hajlandó elfogadni azt az érvelést, hogy a féléves csecsemő, a terhes kismama és a helytállni próbáló orvos felelős a Hamász terrortámadásáért.

Miközben arról továbbra sem tudunk, hogy a tavaly október 7-i, után felül embertelen terrortámadásért felelős Hamász megszűnt volna létezni, arról már tudunk, hogy meghalt több tízezer civil, az egészségügyi rendszer összeomlott, és éhínség pusztít, mivel az izraeli hadsereg a segélyszállítmányok célba juttatását is akadályozza a gázai térségbe. Független források sora erősíti ezt meg az ENSZ jelentéseitől kezdve a Human Rights Watch jelentésein át az Orvosok Határok Nélkül jelentéseiig, egybehangzóan.

A magam részéről pedig nem vagyok hajlandó elfogadni azt az érvelést, hogy a féléves csecsemő, a terhes kismama és a rettenetes körülmények közt helytállni próbáló orvos felelős a Hamász terrortámadásáért. Mint ahogy komplett városrészek letarolása után az a magyarázat is egyre neccesebb, hogy mindenhová Hamász-terroristák ásták be magukat.

Amennyiben tehát Benjamin Netanjahu antiszemitának véli az elleneljárást kiadó Nemzetközi Büntetőbíróságot (amely mintegy mellesleg a Hamász vezetőivel szemben is épp ugyanígy járt el), akkor ezzel az erővel antiszemitának nevezhetné a teljes nemzetközi intézményrendszert is, éppen annyira lenne valóságtól teljesen elrugaszkodott túlzás. Sőt veszélyes is, ugyanis önös politikai érdekből inflálja az antiszemitizmus valódi jelentését.

Amikor pedig Orbán Viktor ezek után meghívja Magyarországra az izraeli kormányfőt, nemcsak azt érdemes áttekintenie, hogy nyíltan szemen köpi a nemzetközi normákat, hanem azt is, hogy de facto támogatását fejezi ki nők, gyermekek, idősek és egy sor kiszolgáltatott személy tömeges, válogatás nélküli lemészárlásához, akik – ismétlem – nem tehetnek arról, amit a Hamász 2023. október 7-én művelt.

És még egy dolog: azt ugye senki nem gondolja komolyan, hogy jelen körülmények közt egy esetleges Netanjahu-látogatás nem keltené fel a terroristák figyelmét is? Tényleg megér az Orbán-kormánynak ez az ügy annyit, hogy adott esetben terrorveszélybe sodorja Magyarországot?

A lapban megjelenő hirdetések nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

Párizsból hódította meg Amerikát

TÁRLAT Először látható a legnemzetközibb magyar festő, Munkácsy Mihály életműve nemzetközi összefüggések mentén.

FOTÓK: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Egyik legismertebb korai remekműve: Ásító inas

Példa az érdeklődésre: amikor a Parlamentből áthozták a Honfoglalást, az erről készült kis videó a Facebookon 650 ezer megtekintést ért el

TÖLGYESI GÁBOR

„Ez idő tájt az egész város odacsődült egy magyar festő, Markovits Károly nagy festményéhez, amely egy Jacques Lenoble nevű műértőnél volt kiállítva, s a hullámokon járó Krisztust ábrázolta. A lelkesedő műkritikusok ezt a vásznat a század legnagyszerűbb remekművének ismerték el." Guy de Maupassant egyetlen „jól végződő" regényében, az 1885-ben megjelent Szépfiúban ekként emlékezik meg arról a lelkesedésről, amelyet Munkácsy Mihály (1844–1900) Krisztus Pilátus előtt című, másfélszeres életnagyságú festményének bemutatása kiváltott a párizsi közönségből. Charles Sedelmeyer képkereskedő palotájában 1881-ben mintegy háromszázezren járultak az alkotás elé, majd a következő három évben Londont, Bécset, Berlint, Stockholmot, Budapestet, Amszterdamot, Manchestert és Brüsszelt érintő európai körútján további kétmillióan csodálták meg. A festmény nem sokkal később a Golgotával együtt az Egyesült Államokat is meghódította.

Ma is, ha egy kiállítás (sőt ha egy mozifilm) ennyi nézőt vonz, joggal beszélnek kasszasikerről – csak fogalmaink lehetnek arról, mit jelentett egy ekkora művészi diadal a XIX. század utolsó évtizedeiben. Igaz, Munkácsy ekkor már sztárfestőnek számított, bő egy évtized telt el első nemzetközi áttörése, a Siralomház 1870-es párizsi bemutatója után, amelyet a párizsi Szalon aranyéremmel tüntetett ki – s amely képet egy évvel korábban, Düsseldorfban még a festőállványról vásárolt meg tízezer frankért az amerikai műgyűjtő, William P. Wilstach. A Krisztus Pilátus előtt születésének évében, 1881-ben készült Önarcképén komoly, öntudatos férfiúként ábrázolja magát, s bár fél arcát szakáll takarja, tekintetében látszik, hogy az a meredek út, amelyet megtett, majd a „csúcstámadás" számára is hihetetlen teljesítmény, amelyet sok szenvedés és nélkülözés előzött meg. Vajon gondolhatta-e a Munkácsról elszármazott árva gyerek, Lieb Mihály Leó, hogy több is vár rá, mint nagybátyja békéscsabai asztalosműhelye? A kiegyezés és a párizsi világkiállítás évében, amikor a huszonhárom éves festőtől a Képcsarnok Egylet megvásárolja első Munkácsy-festményét a Magyar Nemzeti Múzeum részére, remélhette-e, hogy nem sokkal később olyan pártfogókra talál majd, mint a luxemburgi arisztokráciához tartozó De Marches házaspár, sőt hét év sem kell ahhoz, hogy De Marches báró özvegye, Cécil Papier összekösse vele az életét?

Egyike a realista főművek-nek: Köpülő asszony

180 éve született Munkácsy Mihály, és jövőre lesz 125 éve, hogy eltávozott közülünk. Ez a kettős jubileum adta az ötletét a Szépművészeti Múzeum Munkácsy-kiállításának, amely alcímében jelzi: egy világsiker történetének jár utána. – Egy egészen különleges, nagyszerű történet, hogyan lesz egy gyakran éhező asztalosinasból tíz-húsz éven belül a világ egyik, vagy éppen a legkeresettebb művésze – mondta el a tárlat sajtóbejárásán Baán László, a Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója. – Mintegy száz művel – köztük több mint 70 Munkácsy-művel – az eddigi legátfogóbb Munkácsy-tárlatot hoztuk létre Krasznai Réka kurátorral, ez a kiállítás először villantja fel a nemzetközi párhuzamokat, hogy kik hatottak Munkácsyra. – Mint a főigazgató beszámolójából kiderült: számos Munkácsy-festmény még sosem járt Magyarországon, a művek többsége ugyanis Munkácsy életéből, sikeréből kifolyólag nem is Magyarországon, Magyarországra készültek. – Nyilván a Magyar Nemzeti Galériáé a legjelentősebb Munkácsy-gyűjtemény, de nagyon nagy öröm számunkra, hogy Pákh Imre, aki a legnagyobb Munkácsy-magángyűjteménnyel rendelkezik, kollekciója 12 legfontosabb művét a kiállításnak kölcsönözte. Megrendítő erejű kiállításról van szó, amelyen Munkácsy óriásfestményei, az úgynevezett kolosszálképek is láthatók, úgymint a Golgota, a Honfoglalás, vagy a Kunsthistorisches Museum menynyezetét díszítő óriásfestmény, A reneszánsz apoteózisának a vázlata. A tárlat tematikus bontásban próbálja bemutatni és elmagyarázni, miért is lehetett ez az óriási siker. És mi ennek az utóélete, ami a mai napig tart – mesélte a főigazgató.

– Munkácsy Mihály kétségtelenül a XIX. századi magyar művészet legismertebb alkotója. Bizonyára sokan felteszik maguknak a kérdést, tudunk-e róla újat mondani. Annyi mindent tudunk vagy tudni vélünk róla, hiszen az élettörténetét, fordulatos életútját számos regény népszerűsítette, a Munkácsy-mítosz már több mint száz éve töretlenül él a magyar kultúrában – fogalmazott a tárlat kurátora, Krasznai Réka. – Mi mégis arra törekedtünk, hogy vele kapcsolatban újat mondjunk, és újat mutassunk be. Az egyik legfontosabb újítás: a legnemzetközibb magyar festőnknek az életműve most először látható nemzetközi összefüggések mentén, olyan kölcsönöknek köszönhetően, amelyek bemutatják a párhuzamokat, analógiákat és hatásokat, amelyek fontosak voltak Munkácsy karriertörténetére és pályafutására, illetve a művészetére nézve. (A tárlaton Munkácsy kortársai, Gustave Courbet, Jean-François Millet, Alfred Stevens, Mariano Fortuny és Ferdinand Heilbuth alkotásai is megcsodálhatók.)

A hat nagy tematikus egységből felépülő kiállítás már az első felvonásban olyan realista főművekkel arat, mint az Ásító inas, a Siralomház, az Éjjeli csavargók. A Műteremben című festmény mellett a Munkácsy-hagyatékban fennmaradt művészkellékek és kultusztárgyak segítségével idézik meg a mester egykori műtermét. A századvég Párizsában: út az európai elitig című szekció fő alkotása az 1878-as párizsi világkiállításon díjazott Milton. E szekcióban szerepel egy Magyarországon most először bemutatkozó korai, tájba helyezett „szalonkép", a Pávák is. E szekcióban látható egy mesterséges intelligenciával kiszínezett mozgókép is a korabeli Párizsról.

Ugyan a további nagy fejezetek – a kolosszálképeket, a tájképeket és a szalonképeket bemutató szekciók – alkotásai láttán lehet firtatni Munkácsy korszerűségét, érdemes megjegyezni, hogy 1874-ben rendezték az első impresszionista kiállítást Párizsban, annyi bizonyos, a Munkácsy-márka építésével a mester nem tett mást, mint reneszánsz és barokk elődjei: megrendelésre dolgozott, és nem is rosszul. Ide sorolható Liszt Ferenc utolsó portréja is. Tájképfestészete viszont felszabadította a kötöttségek béklyói alól, a XIX. századi magyar tájképfestészet olyan fő műveit alkotta meg, mint a Poros út első és második változata, vagy a Fasor.

A Munkácsy-kultusz című utolsó terem a festő személyét már életében körülölelő kultusz történetébe enged bepillantást, egy erős slusszpoénnal: a Vihar a pusztán Munkácsy-mű parafrázisát egy másik nagy magyar, Csontváry festette meg.

INFÓ

MUNKÁCSY – Egy világsiker története
Szépművészeti Múzeum, 2024. november 27. – 2025. március 30.
A kiállítás kurátora Krasznai Réka, a Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria főmuzeológusa, művészettörténésze.

HIRDETÉS

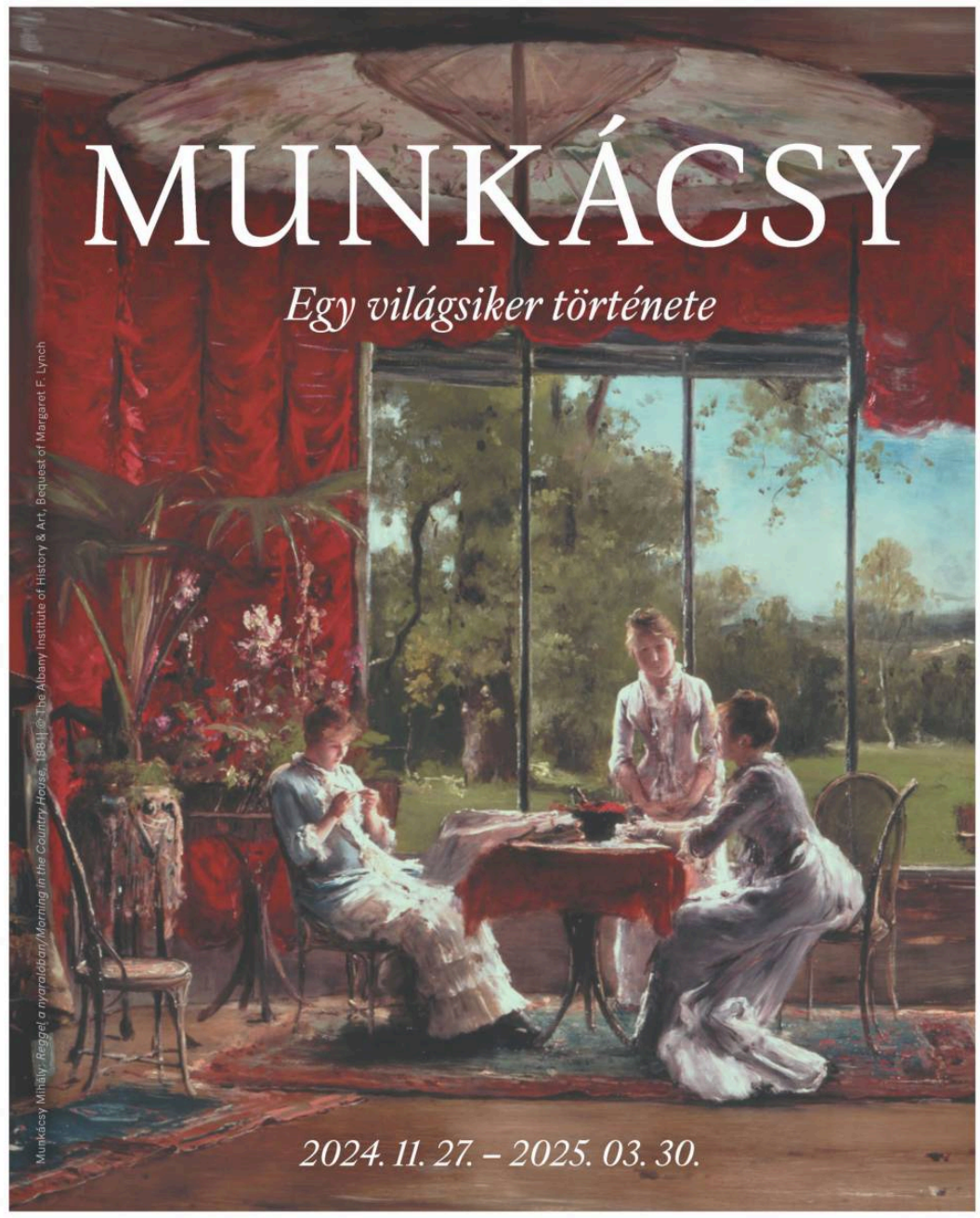

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM szepmuveszeti.hu

Főtámogató: MBH BANK
Együttműködő partnerek: Hilton Garden Inn Budapest City Centre, AIRFRANCE, Volkswagen

Osztrák színházi díj Mundruczó Kornéléknak

FOTÓ: PROTON THEATRE

Mundruczó Kornél és Büki Dóra, a Proton Színház alapítói a díjátadón

RANG A legjelentősebb osztrák színházi elismerés, a Nestroy-díj zsűrije a legjobb rendezés díját adta a Proton Színház Parallax című, Mundruczó Kormél rendezte produkciójának. Wéber Kata darabjának szereplői Monori Lili, Kiss-Végh Emőke, Major Erik, Rába Roland, Zsótér Sándor, Molnár Csaba, Boronkay Soma, a magyarországi támogatás nélkül készült előadás producere Büki Dóra. Három generációról, a holokauszttúlélő nagymamáról, a zsidó származását bizonyítani kényszerülő lányról és egy meleg fiúról szól.

A Parallax nemzetközi koprodukcióban, tizenegy fesztivál és színház, a párizsi Odéon-Théâtre de l'Europe, a Bécsi Ünnepi Hetek, a Comédie de Genève, a Piccolo Teatro di Milano – Teatro d'Europa, a berlini HAU Hebbel am Ufer, az Athens Epidaurus Festival, a Festival d'Automne à Paris, a Maillon Théâtre de Strasbourg – Scène européenne, az International Summer Festival Kampnagel – Hamburg, a CNDO Orléans és a La Bâtie – Festival de Genève részvételével készült.

Idén hatállomásos turnén volt látható: Bécsi Ünnepi Hetek, HAU Hebbel am Ufer 2024 Berlin, Athén Fesztivál 2024, International Summer Festival Kampnagel 2024 Hamburg, Comédie de Genève & La Bâtie-Festival de Genève 2024 Svájc, Odéon-Théâtre de l'Europe & Festival d'Automne à Paris 2024 Franciaország.

NÉPSZAVA

Vallai-díjat kapott a VerShaker

MOTIVÁCIÓ A Vallai Napok kortárs irodalmi és előadó-művészeti biennálé zárógesztusaként Valladi-díjat adtak át Zoltán Áronnak, a Vígszínház színművészének, a VerShaker-projekt megálmodójának.

A háromnapos fesztivál felolvasásmaratonnal zárult, melynek keretében Térey János-műveket olvasott fel több mint 130 résztvevő. A felolvasás előtt a Vallai Alapítvány kuratóriumának tagjai (Bazsányi Sándor, Szegő János, Karafiáth Orsolya, Rozs Tamás, Terék Anna, Pál András és Valcz Péter) a VerShaker-projektet méltatták.

„A kortárs irodalom és az előadó-művészet közötti kapcsolatot ápoló, megtermékenyítő, motiváló, akár ember, akár programsorozat, akár intézmény kaphatja" – határozta meg a díj küldetését Valcz Péter. A díjazottat Karafiáth Orsolya költő, író méltatta. „A legjobb ötletek utólag mindig olyannak tűnnek, hogy basszus, miért nem nekem jutott az eszembe."

A VerShaker YouTube-csatornáján november 26-án a VerStandUp című stand up est látható, december 16-án pedig az Elmecirkusz című színházi előadást, melyek szintén a VerShakerhez köthetők. NÉPSZAVA

Centralizáció, alulfizetettség

TERVEK Az Iparművészeti Múzeum felújítására még várni kell, jövőre pedig nem lesz World Press Photo kiállítás a Magyar Nemzeti Múzeumban – derült ki többek között a Demeter Szilárd által szervezett sajtóreggelin.

P. SZABÓ DÉNES

„Legelőből hazát" címmel állított össze dokumentumot Demeter Szilárd, az anyag segítségével a passzív kultúrafogyasztásból az aktív kultúrahordozás felé kívánja elmozdítani a magyar társadalmat – erről is szó esett Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ (MNMKK) stratégiaismertető sajtóreggelijén. A július elsejével, Demeter Szilárd vezetésével indult MNMKK kiterjedt intézmény jelenleg több mint negyven tagintézménnyel – köztük a Magyar Nemzeti Múzeummal, az Országos Széchényi Könyvtárral és az Iparművészeti Múzeummal –, 25 millió műtárggyal és közel 1700 főállású munkatárssal rendelkezik. A központ 2030-ra a világ top 100 közgyűjteménye közé kíván kerülni, közép-európai tudásközponti pozíciót akar elérni, és a Kelet és a Nyugat között kulturális híd szerepet betölteni – derült ki Demeter Szilárd szavaiból.

Lapunk kérdésére, hogy miért volt hasznos a központosítás, Demeter Szilárd azt felelte, hogy azt körülbelül tudták, hogy különböző múzeumokban milyen munka, tudományos tevékenység zajlik, és eseti jelleggel együttműködések is létrejöttek intézmények között, de azt csak sejtették, hogy mindez egy keretben, közösen gondolkodva új kutatási, fejlesztési, pedagógiai témákat kijelölve jobbá tehető. – Az elmúlt fél évben az derült ki számunkra, ahogy a fejlesztési stratégiát készítettük, hogy ez valóban így van – mondta Demeter.

Az elnök kérdésünkre kifejtette, hogy az MNMKK költségvetése körülbelül 27 milliárd forint, de hogy ebből mennyit fizet majd ki a Pénzügyminisztérium a reális munkavégzés után, vagyis amit számlákkal tudnak igazolni, az a jövő év zenéje. Megkérdeztük, hogy az utóbbi időszakban miért távoztak többen az MNMKK-ból és a Magyar Nemzeti Múzeumból is. – Ezt én is érdeklődve olvastam, aztán megnéztem historikusan a számokat, tehát a fluktuáció valóban azután történt-e, hogy megtörtént-e az integráció. És érdekes módon nem – mondta az igazgató, hozzátéve: 2022-ben, 2023-ban és idén is körülbelül ugyanannyi kolléga távozott az intézményekből. – A fluktuációnak nem az az oka, hogy létrejött a Közgyűjteményi Központ. Az a helyzet, hogy jelen pillanatban a Közgyűjteményben gyalázatosan alulfizetjük a kollégákat. Itt azért rettenetes elszántság és hivatástudat kell ahhoz, hogy valaki muzeológus maradjon, miközben a pedagóguspályában most már elég tisztességes bért adnak – mondta Demeter, kiemelve, hogy a teljes közgyűjteményi rendszerből kollégák igazoltak át pedagógusnak.

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

„A Közgyűjteményben gyalázatosan alulfizetjük a kollégákat. Itt azért rettenetes elszántság és hivatástudat kell ahhoz, hogy valaki muzeológus maradjon, miközben a pedagóguspályában most már elég tisztességes bért adnak"

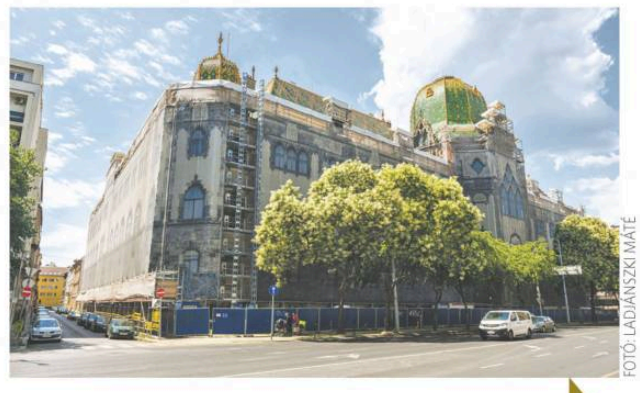

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Az Iparművészeti Múzeum felújítása: nagyjából négy év a kivitelezési munka, és körülbelül egy év a visszaköltözés

TÜRELEM

CSELOVSZKI ZOLTÁN

A rekonstrukcióhoz szükséges forrás a 2025-ös költségvetésben nem lesz benne

Megtudtuk azt is, hogy jövőre nem lesz World Press Photo kiállítás a Magyar Nemzeti Múzeumban – mint lapunk is megírta, L. Simon Lászlót, az MNM korábbi főigazgatóját azért bocsátotta el 2023. november 6-án Csák János kulturális és innovációs miniszter, mert a Word Press Photo kiállításon egy meleg közösséget bemutató képsorozatot a gyermekvédelmi törvény alapján csak 18 éven felüliek nézhettek volna meg, az ezzel kapcsolatos felszólításának viszont a főigazgató nem tett eleget. Demeter elmondta, jövőre a Magyar Nemzeti Múzeumban a magyar tudomány éve kapcsán a kiállítótérben az MTA 200 című tárlat kap helyet, jövő év végén pedig az Attiláról, a hunok királyáról szóló nemzetközi kiállítást fogják felépíteni. Demeter szerint az MNM az a múzeum, amelynek kiállításokat kell csinálnia, és a befogadott kiállítás nem lehet random, véletlenszerű, hanem olyan hozzáadott értéke kell hogy legyen, mint az MTA 200-nak, amely a magyar kultúráról szól.

Az eseményen az Iparművészeti Múzeum Üllői úti épületének felújításáról Cselovszki Zoltánt, az intézmény főigazgatóját kérdeztük, aki azt válaszolta, hogy a rekonstrukció jogi értelemben elkezdődött, és az e-napló megnyílt, vagyis az építési naplót már vezetik, de aztán felfüggesztették. Elmondta, jelen pillanatban állagmegóvási munkák folynak, és hozzátette: az épület jó állapotban van. Cselovszki kiemelte, a rekonstrukcióhoz szükséges forrás a 2025-ös költségvetésben nem lesz benne, de el tudja képzelni, hogy a 2026-os vagy 2027-esben igen. – Nagyjából négy év a kivitelezési munka, és körülbelül egy év a visszaköltözés. Egyébként ez Ferenc József idején is szó szerint így volt. Ő megnyitotta az épületet, de a kiállítások utána következtek.

Magam vagyok a koreográfus

KORTÁRS Mészáros Máté kísérleti projektjének címe nem hazudott: tényleg Máté és én voltunk a Trafó emeleti kisszobájában, ahol egy rövid beszélgetés után bepillantást nyerhettünk a koreográfia, a tánckészítés és az érzelmek mozdulatokká varázslásának világába. Nekem azért volt újdonság, mert még soha életemben nem hoztam létre koreográfiát, pláne nem instruáltam egy neves kortárs táncost. Mészáros Mátének pedig azért lehetett új az élmény, mert civillel egészen más lehet együtt dolgozni alkotási folyamatban.

A Máté és én hónapok óta tart. Mészáros Máté meghatározott időben találkozott különböző, a tánc világában jobban vagy kevésbé jelen lévő emberekkel, akikkel együtt hozott létre olyan kis táncetűdöket, melyek az aktuális alanyt akkor éppen legjobban foglalkoztató témáját dolgozzák fel.

Miután kiderül, mennyire is van vagy nincs közöm a tánc világához, Mészáros Mátéval beszélgetünk az engem éppen foglalkoztató témáról. Az intim tér és a bensőséges hangulat, no meg Mészáros kedves, értő figyelme is segít az oldódásban, szinte azonnal elfelejtem, hogy csupán öt perccel ezelőtt találkoztunk személyesen a pénztárnál.

Mészáros Máté jegyzetel, majd az engem érdeklő témát megpróbáljuk – még mindig szóban – érzelmekké alakítani. Hiszen minden táncban a test nem igazán történetet, mint inkább érzéseket, érzeteket tud közvetíteni a közönségnek. Azt már a néző dönti el, hogy ezekből össze tud, össze akar-e állítani egy történetet saját maga számára. Érdekes volt megtapasztalni a folyamatot, ahogyan szinte magától érthető módon kapcsolok érzelmeket a saját ügyemhez. Még egy képet is sikerül megosztanom Mátéval. És ekkor Mészáros megmutatja a teret, hogy tessék, most már a mozgásé a főszerep, alkossunk ezekből a gondolatokból, képekből valamit!

Amennyire izgulok az elején a koreografálástól, annyira természetesen kezdődik el és halad lépésről lépésre, mozdulatról mozdulatra az alkotói folyamat. Magam lepődöm meg a legjobban, milyen gyorsan indul be a kreativitás, és áll át az agy arra, hogy az érzésekre minél több és kifejezőbb szekvenciákat adja instrukcióként Mészáros Mátének. Ő pedig a táncművészektől megszokott profizmussal, de a partneri viszonyt megtartva hajtja végre a „kéréseimet". Teszi ezt úgy, hogy tánc közben ő maga is alkot, hozzátesz, elvesz, amit éppen a teste és az elméje ott és akkor jónak gondol. Én pedig élvezem látni és megtapasztalni, mennyi mindent értünk egymásból a táncalkotáson keresztül. Együtt választjuk ki a zenéket, folyamatosan konzultálunk, és másfél óra alatt elkészül egy kb. 5-7 perces kis etűd, amihez nem volt semmi másra szükség, mint az én gondolatvilágomra, Mészáros Máté testtudatosságára és profizmusára, két székre és egy asztalra.

A hónapok alatt így született etűdökből, saját tapasztalataival megfűszerezve, táncos összefoglaló est készült. Minden résztvevő története, gondolat- és érzelemvilága megjelenik ott és akkor Mészáros mozdulatain keresztül. Nem számít, hogy a nézők mennyire jöttek rá, értették meg a mozdulatsorok mögött meghúzódó eredeti szándékot. Mert ennél az estnél tényleg az alkotás folyamata számít. A hogyant pedig mindenki esetében Máté és ő tudja. NÉMETH FRUZSINA

FOTÓ: SIN MŰVÉSZETI KÖZPONT

Minden résztvevő története, gondolat- és érzelemvilága megjelenik Mészáros Máté mozdulatain keresztül

INFÓ

Máté és én
Trafó Kortárs Művészetek Háza
november 22.

ÚJ GAZDASÁGPOLITIKA

MAGYARORSZÁG MEG TUDJA CSINÁLNI!

7. LAKHATÁS TÁMOGATÁSA

▼ Vannak, akik szerint a dolgozók lakhatásának támogatása a cégek saját érdeke, így a kormánynak ebbe nem kell beavatkoznia.

▲ **Ezzel szemben a kormány úgy gondolja, hogy adókedvezményt kell biztosítani a cégek számára, ha az alkalmazottaik lakbéréhez hozzájárulnak. Azt is lehetővé kell tenni, hogy a SZÉP-kártya is felhasználható legyen lakásfelújításra.**

Mondja el a véleményét Ön is!

NEMZETI KONZULTÁCIÓ

Készült Magyarország Kormánya megbízásából.

LAPSZÉL

Pénzügyi válságban a bokszszövetség

A Magyar Ökölvívó Szövetség (MÖSZ) új elnöksége teljes pénzügyi és jogi átvilágítást rendelt el, emellett felmondta az üzbég szövetségi kapitány munkaszerződését, és pályázatot ír ki a posztra. Péterváry Krisztina gazdasági vezető szakmai jelentése feltárta, hogy a szövetség pénzügyi lehetőségei alig elégségesek az idei ifjúsági és felnőtt országos bajnokságokra. NÉPSZAVA

Fiatal balszélső érkezik

FOTÓ: NEKA

Molnár Robin két évre a Veszprém kézilabdacsapatához szerződött. A 20 éves, győri születésű, 195 centis balszélső a NEKA csapatától érkezik Veszprémbe. Molnár 2021 és 2023 között Szegeden játszott, bemutatkozott a Bajnokok Ligájában, továbbá a válogatottban is. Két év után visszatért a NEKA-ba, ahol az előző szezonban 26 meccsen 65 gólt szerzett. MTI

Gyurcsó megszerezte első ciprusi gólját

Gyurcsó Ádám góljával fordított és nyert 3-2-re az Anorthoszisz a Paralimni csapata ellen a ciprusi labdarúgó-bajnokságban. A 20-szoros válogatott Gyurcsó kétgólos hátránynál, a 70. percben lépett pályára, s együttese a 101. percben az ő találatával fordította meg az összecsapást. A 33 éves magyar játékosnak ez volt az első találata új klubjánál, mely szeptember elején szerződtette. Az Anorthoszisz 11 forduló után a ciprusi élvonal hetedik helyén áll. MTI

Megint nyert a Vasas

FOTÓ: VASAS FC

Sorozatban ötödik meccsét nyerte a Vasas a labdarúgó NB II-ben: a Szeged elleni hazai 1-0 tömegjelenettel zárult, mivel az egyenlítésért küzdő vendégek számára Rúsz Márton játékvezető nem engedett elvégezni egy szögletet, lefújta a találkozót. A felek verbális ütközetbe kezdtek. Pintér Attila (a képen) csapata a 3., a Szeged a 8. NÉPSZAVA

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

SZOLGÁLTATÁS

TETŐFEDŐ, bádogos, SOS javításokat is vállalunk. 06-30/6161-015.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük,
hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy
írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail címre.

„Egy korszakos zseni”

FORMA–1 Max Verstappen negyedszerre nem domináns autóval lett Forma-1-es világbajnok - emelte ki a hatszoros Európa bajnok Kiss Norbert.

KOROM MILÁN

Max Verstappen, a Red Bull pilótája zsinórban negyedik Forma–1-es világbajnoki címét szerezte meg Las Vegasban, s tette mindezt két versenyhétvégével az idény vége előtt. A holland klasszis újabb sikere keveseket lephetett meg, ugyanakkor a Red Bull teljesítménye az év közepén alaposan visszaesett, így Verstappennek közel sem volt annyira egyszerű dolga, mint 2023-ban.

„Ez az év azt mutatta meg, hogy kimagasló pilóta, egy korszakos zseni, aki szinte bármilyen autóval alkalmas győzelmekért harcolni” – jelentette ki a Népszava érdeklődésére Wéber Gábor korábbi autóversenyző, az M4 Sport kommentátora. „Egy bajnokaspiráns autóval egy zseni bármikor vb-címet tud hozni, egy átlagos, jó versenyző ezzel szemben csak kiemelkedő autóval lehet erre képes. Azt gondolom, a 2023-as Red Bull-lal Pérez is képes lett volna, ha nem Verstappen a csapattársa. Ha minden klappol, a mexikói tud győzelmet elérni, de onnantól kezdve, hogy az autó közel sem tökéletes, ott az ilyen típusú versenyzők elvéreznek” – tette hozzá Wéber, aki Verstappent abszolút a legmagasabb polcok egyikére helyezné.

A hatszoros Európa-bajnok kamionversenyző Kiss Norbert azt emelte ki lapunknak, hogy egy vb-címet is nehéz nyerni, nemhogy négyet. „Verstappen fenomenális volt az idén is. Nem dominált az autó, sőt a konstruktőrök között a második hely is elúszni látszik. A hollandnak valami extrát kellett hozzátenni. Én eddig is nagyon sokra tartottam, ő minden idők egyik legjobb pilótája.”

Wébert és Kisst arról is kérdeztük, Verstappennek 2021-ben vagy idén volt nehezebb dolga, s mindketten úgy vélekedtek, az első vb-cím alkalmával nézett szembe a legkomolyabb kihívással.

„Három éve Hamilton személyében nagyon komoly ellenfele volt, és a Mercedesnek jobb autója volt” – tekintett vissza Wéber, míg Kiss azt emelte ki, a hollandnak Abu-Dzabiban az égiek segítségére is szüksége volt.

„A McLarennel még nagyobb előnnyel nyertem volna, a Ferrarival nagyjából ugyanez lenne a helyzet — mondta az Egyesült Államokban Verstappen. Lapunk arra is kíváncsi volt, a szakértők osztják-e a holland álláspontját.

„Azt gondolom, hogy tökéletes szezont futva a Ferrarival és a McLarennel is meg lehetett volna nyerni a vb-címet” – felelte Wéber. Kiss szerint a brit istálló pilótájaként Verstappen valószínűleg ugyanúgy nyert volt, ám az olaszok esetében vannak kétségei, mivel a maranellóiak nem annyira összeszedett alakulat képét keltik.

Wéber Gábort arról is kérdeztük, milyen helyzetben van most a Red Bull és miként kerülhet vissza a mezőny élére. „Bementek egy zsákutcába, és sokáig nem jöttek rá, hogy ott vannak, miközben egyre nagyobbra nőtt a probléma. Az egyéni bajnoki címet megmentették, de ez elsősorban Verstappen egyéni képességeinek köszönhető. Az elhibázott fejlesztések miatt a Red Bull nagyon nehezen beállítható és vezethető autóvá vált. Vannak kétségeim, mit értettek meg ezekből a problémákból. Az istálló középtávú sikerességének kulcsa, hogy rövid távon megoldást találjon ezekre” – fogalmazott.

„Remélem, ugyanilyen szoros év lesz majd 2025-ben, mint amit most nyár óta láthatunk. Rendre más-más csapatok csatáznak a dobogóért, arra viszont ritkán van példa, hogy mind a négy élcsapat egyszerre lenne igazán közel egymáshoz. Remélem, ugyanilyen kiszámíthatatlan szezont látunk, ugyanakkor folyamatos lesz a nagy csapatok jelenléte a dobogóért folytatott csatában” – tekintett előre Wéber.

„Az elmúlt hetekben folyamatosan változtak az erőviszonyok, ezért kifejezetten izgalmas következő szezonra számítok. Nem látom azt, hogy valaki tudna akkora fejlesztést találni, amivel újra domináns idényt lehetne végrehajtani” – zárta szavait Kiss Norbert.

FOTÓ: AP/MATT YORK

Sorozatban negyedszer ünnepelhetett vb-címet a holland Verstappen

MÉLTATÁS

KISS NORBERT

A hatszoros Eb-győztes kamionos rámutatott, most mutatkozott meg igazán, Verstappen mennyire extra versenyző

VÁRAKOZÁS

WÉBER GÁBOR

A szakkomentátor abban bízik, hogy a jövő évi szezon is hasonlóan izgalmas lesz

Péreznek mennie kell

A Red Bull ugyan a szezon közepén szerződést hosszabbított Sergio Pérezzel, ám a mexikói pilóta hétről hétre kiábrándító teljesítményt nyújt. Wéber és Kiss egyetértett abban, a 34 esztendős autóversenyzőnek sportszakmai okból nem lehet maradása: „Akár Cunoda Jukit, akár Liam Lawsont vagy Franco Colapintót be lehetne tenni Verstappen mellé, ezek a srácok mind jobban teljesítenének Péreznél” – felelte Kiss.

Wéber szerint sokan túlértékelik a Pérez által hozott szponzori pénzeket. „A gyenge teljesítménye miatt sokkal többet veszít az istálló azzal, hogy nem nyeri meg a konstruktőri vb-címet, és a presztízsveszteséget se felejtsük el.” Az M4 Sport kommentátora az utódjelöltek kapcsán úgy fogalmazott, nincs könnyű helyzetben a Red Bull: „Egyikük sem tökéletes, Colapinto berobbant a Williamsnél, de az elmúlt két futamon komoly autótörései voltak. Cunoda elég régen ott van az F1-ben, ezt a tapasztalatot egyre jobban kamatoztatja. Talán adnak neki egy évet a Red Bullnál, Colapintót pedig beültetik Lawson mellé a Visa RB-be” – zárta szavait.

Lesz folytatása Puskásék mítoszának

BÜSZKESÉG A címben szereplő mondatot Orbán Viktor miniszterelnök tudta kiejteni a száján tegnap délelőtt, amikor a Puskás Aréna Toronyépületében megnyitotta a Puskás Múzeumot. Hogy ezt mondta, az az MTI tudósításából tudható, lapunkat ugyanis nem hívták meg az eseményre, szóval bármennyire is úgy hat: nem, nem a Hírcsárda tudósítását idézzük.

„Ha Sárosiék és Puskásék eljutottak egykor a csúcs közvetlen közelébe, akkor az utódoknak is képesnek kell lenniük erre” – indokolt Orbán, akit, úgy fest, egyáltalán nem intettek óvatosságra vicctárggyá lett futballjövendölései, például az, hogy a Puskás Akadémián 2007-ben azt mondta, 7-8 év múlva 50 magyar játékos szerepel majd rendszeresen Európa topbajnokságaiban. Ehhez képest 2024-ben ott tartunk, hogy három saját nevelés a legritkább esetben tud a kezdőbe kerülni a „migránsozó” kormányfő Felcsútjában, annyi ott a légiós. Továbbá azt is mondta most, hogy „hiába számított Magyarország a labdarúgásban nagyhatalomnak, a vasfüggöny mögé zárt, elszigetelt, erőszakosan amatőrré tett és államosított, korábban virágzó profi labdarúgóélet lassan hozzászürkült a kommunisták egyhangú világához. Ruszkik, haza, éljen a magyar szabadság, hajrá, Magyarország, hajrá, magyarok!”

Remélhetőleg Moszkva pontosan tudja, hogy ezek a mondatok csak a honi híveknek szólnak, nem pedig Putyin Oroszországának...

A távirati iroda egyébként mintegy orbáni önajnározásként tájékoztatott a megnyitóról, a kiállításról alig lehetett megtudni valamit, hacsak azt nem, hogy a Terror Háza igazgatójának vezetésével készült a tárlat. „Ha megnézik, megértik, miért mondom, hogy mindannyian egy kicsit Puskások is vagyunk” – mondta Schmidt Mária. Csányi Sándor MLSZ-elnök szerint „a múzeum jól szolgálja a célt, hogy megőrizze a magyar futball legméltóbb pillanatait”, és a Real Madrid nemzetközi igazgatójaként jelen lévő Emilio Butragueno is mondott néhány ilyenkor elvárt kedvességet Puskás nagyságáról. NÉPSZAVA

FOTÓ: MINISZTERELNÖKI SAJTÓIRODA/FISCHER ZOLTÁN

Effektíve a kiállításról kevesebb szó esett, mint Orbán érdemeiről

Hovden marad

Emilie Hovden további két évig erősíti a Bajnokok Ligája-címvédő győri női kézilabdacsapatot: a klub aktiválta a szerződésében rögzített opciós jogot. A 28 éves dán válogatott 2023 nyarán érkezett a Viborgtól, eddig 50 meccsen 149 gólt szerzett. „Egy percre nem volt kérdéses, maradok-e" – mondta Hovden. NÉPSZAVA

Ázsiában is arat

László Koppány, az FTC U23-as Európa-bajnoki ezüst- és világbajnoki bronzérmes versenyzője nemzetközi birkózóversenyt nyert a kötöttfogásúak 130 kilogrammos súlycsoportjában a dél-koreai Szangdzsuban. A 18 éves magyar bajnoki címvédő 700 dollárt kapott a sikeréért. MTI

Ronaldo csúf ügye

Az Angliában dolgozó dr. Roshan Ravindran plasztikai sebész jogi lépéseket tett Cristiano Ronaldóval (a képen) szemben. Állítása szerint a 39 éves futballista 40 ezer fonttal (20 millió Ft) tartozik neki különféle szépészeti beavatkozások miatt. MTI

Feszül a keblen a sporting

ÁGYÚVAL LISSZABONRA Másodikok a BL-ben a portugál zöldek, akik ebben az évadban egyetlen tétmeccsüket adták döntetlenre, a többit megnyerték.

HEGYI IVÁN

Azt azért nem sokan hitték volna, hogy négy forduló után a labdarúgó Bajnokok Ligája öt veretlen csapata között lesz és a 2-3-4. helyen áll a lisszaboni Sporting, valamint a Monaco és a Brest. (Az egyetlen makulátlan a holnap este a Real Madridot fogadó, mindenütt listavezető Liverpool; az előbbieken kívül egyaránt három győzelemmel és egy döntetlennel áll az Internazionale.)

A Sporting persze futballtörténeti csapat, de históriai küldetését főként az európai kupák hőskorában teljesítette be. A BEK első mérkőzését vívta 1955. szeptember 4-én a belgrádi Partizannal – akkor még nem a José Alvalade stadionban, mert azt 1956. június 10-én avatták –, majd 1964-ben két lépcsőben elnyerte a KEK-et az MTK-val szemben (Brüsszelben 3:3, a döntő megismételt mérkőzésén Antwerpenben 1:0). Abban az évben Eb-bronzérmet, olimpiai bajnoki címet és KEK-döntőt hozott össze a magyar futball, de itthon egyáltalán nem emelték a mennyekbe...

A Sporting 1963 őszén máig érvényes UEFA-rekordot állított fel a ciprusi APOEL 16:1-es lisszaboni legyőzésével, ám legközelebb – máig utoljára – 2005-ben volt európai finalista, és a portugál klub köreiben nehezen múló fájdalom, hogy a José Alvelade stadionban rendezett UEFA Kupa-döntőben nem sikerült nyernie a moszkvai CSZKA ellen (1-3).

A mostani csapat szinte hihetetlen számokat produkál, hiszen immár 32 forduló óta veretlen a portugál ligában, és ebben az idényben mind a 11 bajnoki mérkőzését megnyerte. Jelenlegi gólkülönbsége 39-5. Ehhez jön a BL-menet: egyformán 2-0 a Lille és a Sturm Graz, 1-1 az Eindhoven, legutóbb pedig fényes 4-1 a Manchester City ellenében.

A gólszóró Gyökeres Viktor átigazolásáért mindkét manchesteri klub, a City és a United is kész 65 millió fontot fizetni. Ruben Amorim edző már a Unitednál van, és azt mondta: „Egy héten belül többször nyilatkoztam a médiának, mint a Sportingnál négy év alatt."

Amúgy egyáltalán nem biztos, hogy Gyökeres követi őt az Old Traffordra, mert az edző menet közben bejelentett távozását a Sporting-játékosok erősen nehezményezték, különös tekintettel arra, hogy többen miatta maradtak Lisszabonban a nyáron.

Utódjának, a napokban hivatalba lépő João Pereirának nincs könnyű dolga, elvégre mind a bajnoki, mind a BL-széria veszedelmesen különleges, akárcsak az, hogy a naptári éveket tekintve csak 1948-ban szerzett több gólt (155-öt) a Sporting, mint 2024-ben (144), de a mostani esztendőből még hátravan egy kevés.

Hogy ez a 144 „dugó" milyen kuriózum, arra jellemző: 1963-ban, tehát a KEK-diadalt megelőző esztendőben 133 gólig jutott az együttes.

Az Arsenalnál óvatosak is a ma esti találkozó előtt. Thomas Partey, a ghánai középpályás azt jövendölte: „Nem lesz könnyű. A Sportingnak sok jó játékosa van." Ám a londoni csapat egyetlen gólt kapott a most futó BL-sorozatban (Atalanta 0-0, PSG 2-0, Sahtar Donyeck 1-0, Internazionale 0-1), igaz, az angol bajnokságban már kilenc pont választja el az élen álló Liverpooltól.

Ezzel együtt óriási bravúr volna, ha a Sporting egymás után két Premier Liga-képviselőt is felülmúlna. Pláne, hogy az Arsenalba a Nottingham Forest elleni 3-0 alkalmával visszatért a fazonszabász középpályás norvég Martin Ödegaard. Róla Riccardo Calafiori, a régi, jó olasz hátvédhagyományokat követő csapattárs azt mondta: „Rengeteg energiát és minőséget ad nekünk. Megérezzük, ha hiányzik, értelemszerűen azt is, ha nem."

A viking vezetésével az Arsenal a 2000. diadalát aratta az angol első osztályban; ehhez a mérföldkőhöz korábban csak a Liverpool (2068) érkezett el. (A Manchester United 1910, az Everton 1901, az Aston Villa 1724, a Manchester City 1597, a Tottenham 1509, a Chelsea 1480 diadalnál jár.)

Mindettől függetlenül valószínűsíthető, hogy a lisszaboni BL-mecscset megelőzően a legnehezebb helyzetben Morten Hjulmand van. A Sporting 15-szörös dán válogatott csapatkapitánya gyerekkorában akkora Arsenal-rajongó volt, hogy a londoni klub címerét is a karjára tetováltatta.

Most kiegyezne a döntetlennel?

FOTÓ: AFP/PATRICIA DE MELO MOREIRA

Az előző körben Gyökeres triplával járult hozzá a Sporting ManCity elleni 4-1-es sikeréhez

A Sporting immár 32 forduló óta veretlen a portugál ligában, és mind a 11 bajnoki mérkőzését megnyerte a mostani idényben.

Az állás

1. Liverpool	4	4	–	–	10-1	12
2. Sporting	4	3	1	–	9-2	10
3. Monaco	4	3	1	–	10-4	10
4. Brest	4	3	1	–	9-3	10
5. Inter	4	3	1	–	6-0	10
6. Barcelona	4	3	–	1	15-5	9
7. Dortmund	4	3	–	1	13-6	9
8. Aston Villa	4	3	–	1	6-1	9
9. Atalanta	4	2	2	–	5-0	8
10. Manchester City	4	2	1	1	10-4	7
11. Juventus	4	2	1	1	7-5	7
12. Arsenal	4	2	1	1	3-1	7
13. Leverkusen	4	2	1	1	6-5	7
14. Lille	4	2	1	1	5-4	7
15. Celtic	4	2	1	1	9-9	7
16. Dinamo Zagreb	4	2	1	1	10-12	7
17. Bayern	4	2	–	2	11-7	6
18. Real Madrid	4	2	–	2	9-7	6
19. Benfica	4	2	–	2	7-5	6
20. Milan	4	2	–	2	7-6	6
21. Feyenoord	4	2	–	2	7-10	6
22. Bruges	4	2	–	2	3-6	6
23. Atlético	4	2	–	2	5-9	6
24. PSV	4	1	2	1	7-5	5
25. PSG	4	1	1	2	3-5	4
26. Sparta Praha	4	1	1	2	5–8	4
27. Stuttgart	4	1	1	2	3-6	4
28. Sahtar	4	1	1	2	2-5	4
29. Girona	4	1	–	3	4-8	3
30. Salzburg	4	1	–	3	3-10	3
31. Bologna	4	–	1	3	0-5	1
32. RB Leipzig	4	–	–	4	4-9	0
33. Sturm Graz	4	–	–	4	1-6	0
34. Young Boys	4	–	–	4	1-11	0
35. Crvena zvezda	4	–	–	4	4-16	0
36. Slovan Bratislava	4	–	–	4	2-15	0

BL, alapszakasz, 5. forduló

KEDD
Slovan Bratislava–AC Milan (tv: Sport1, 18.45 óra)
Sparta Praha–Atlético Madrid (tv: Sport2, 18.45 óra)
Internazionale–RB Leipzig (tv: Sport2, 21)
Barcelona–Brest (tv: Sport1, 21)
Manchester City–Feyenoord (21)
Bayern München–PSG (21)
Bayer Leverkusen–RB Salzburg (21)
Sporting–Arsenal (21)
Young Boys–Atalanta 21.00

HIRDETÉS

NÉPSZAVA

Fizessen elő!
Olvassa kényelmesen, otthonában a Népszavát!

NÉPSZAVA

Rendelje meg online a www.nepszava.hu weboldalon vagy hívja ügyfélszolgálatunkat a +36-1 477-9008-as telefonszámon!

LEGALÁBB 40% KEDVEZMÉNY
a bolti árhoz képest

3 hónapra: ~~41 695 Ft~~ helyett 25 350 Ft
(ez 16 345 Ft megtakarítás)

6 hónapra: ~~83 390 Ft~~ helyett 49 800 Ft
(ez 33 590 Ft megtakarítás)

12 hónapra: ~~166 780 Ft~~ helyett 97 800 Ft
(ez 68 980 Ft megtakarítás)

BELVÁROSI SZÍNHÁZ
(VII. KER. KÁROLY KRT. 3/A)

KŐSZÍNHÁZI BEMUTATÓ:
2024. DECEMBER 1.
(VASÁRNAP) 19 ÓRA

Jegyek válthatók a Belvárosi Színház szervezésén (1075 Bp., Dohány u. 1/a, tel.: 266-7130, nyitva: H-P 13-19 óráig), valamint az ismert jegyirodákban, a jegyterjesztőknél. Bankkártyás vásárlás a www.orlaiprodukcio.hu, a www.belvarosiszinhaz.hu és www.jegy.hu oldalakon lehetséges.

ORLAI PRODUKCIÓ
orlaiprodukcio
fidelio revizor TRENDY jegy.hu FUGE
NÉPSZAVA Magyar Hang PESTI MŰSORI

Kezdődhet a sorozatgyártás

Megszerezte a típusengedélyt és rendszámot is kapott az új magyar jármű, a GANZ-SOR EBN8 elektromos midibusz. A nyolc méter hosszú, alacsony padlós járműben 35 utas fér el, tizenhat ülőhely van benne, hatótávolsága pedig eléri a 300 kilométert. NÉPSZAVA

Hatékonyabban gyógyítanak az űrben tenyésztett őssejtek

Az őssejtek különleges gyógyítóképességeit tovább emeli, ha az űrben tenyésztik őket. A hatékonyságot a sejtek fejlődését korlátozó gravitáció hiánya növeli – derült ki a floridai Mayo kórháznak a Nemzetközi Űrállomáson végzett kutatásából. SCIENCE ALERT

A tojás védheti az agy egészségét

Egy új kutatás szerint heti 2-4 tojás elfogyasztása csökkentheti a vérkoleszterinszintet, és lelassíthatja a rövid és hosszú távú memória romlását. A tojás kifejezetten egészséges, mivel telített zsírban szegény, ám fehérjében és tápanyagokban gazdag. Ezen tulajdonságai miatt segíthet megőrizni az agysejtek épségét, valamint a kognitív képességeinket is. NÉPSZAVA

Csendben tűrnek az áldozatok

ZAKLATÁS Bár a magyar munkahelyeken nem nagyon gyakori a szexuális zaklatás, egy friss kutatás szerint igazából egy eset is sok. A jogi szabályozás pedig igencsak hiányos.

KUKLAI KATALIN

„Senkinek a fizetésében nincs benne, hogy el kell viselnie a szexuális zaklatást a munkahelyén” – jelentette ki Hercegh Mária, a Magyar Szakszervezeti Szövetség nőtagozatának vezetője azon a sajtóbeszélgetésen, amelyet hétfőn, a nők elleni erőszak felszámolásának világnapján szerveztek. Az eseményen ismertették a Friedrich Ebert Stiftung (FES) hat országban végzett kutatását Szexuális zaklatás és erőszak a munkahelyen címmel. A kérdőívet Magyarországról 759-en töltötték ki online, emellett a projekt keretében hat mélyinterjúra, valamint egy kerekasztal-beszélgetésre került sor. A kutatás fontosságát az adja, hogy a nők elleni erőszak egy olyan jelenség, amely minden korosztályt és társadalmi réteget érint – mutatott rá Németh Edit, a FES magyarországi irodájának vezetője.

A WHO becslése szerint világszerte minden harmadik nő életében legalább egyszer fizikai vagy szexuális erőszak áldozatává válik. Az Európai Alapjogi Ügynökség 2014-es jelentése alapján az EU-ban a 15 év feletti nők 33 százaléka tapasztalt már ilyet.

„A magyar válaszadók csaknem kétharmada, 64 százaléka nő volt. Az életkori megoszlásban viszont kicsit meglepő módon a 30 év alattiak mindössze 4 százalékot képviseltek, csaknem 50 százalékos volt a 31–50 év közöttiek aránya, és 45 százalékban 51 év felettiek válaszoltak a feltett 38 kérdésre – ismertette a hazai eredményeket Sebestyén Andrea kutató. – Az a tény, hogy a válaszadók több mint 50 százaléka arról számolt be, hogy soha nem tapasztalt ilyesmit, arra utal, hogy a szexuális zaklatás nem mondható általánosnak a magyar munkahelyeken. A kitöltők mindössze 1,81 százaléka szerint nagyon gyakori, 4 százalék szerint gyakori, ugyanakkor a válaszadók több mint 30 százaléka nem tudta megítélni a szexuális zaklatás elterjedtségét a munkahelyén. Elégedettségre azonban nincs ok, mivel egyrészt az ilyen jellegű problémák esetében továbbra is óriási a latencia, másrészt a kérdőív nem tekinthető reprezentatívnak. Ugyanakkor a kutatás fontos információkkal szolgál az egyéni tapasztalatokról.”

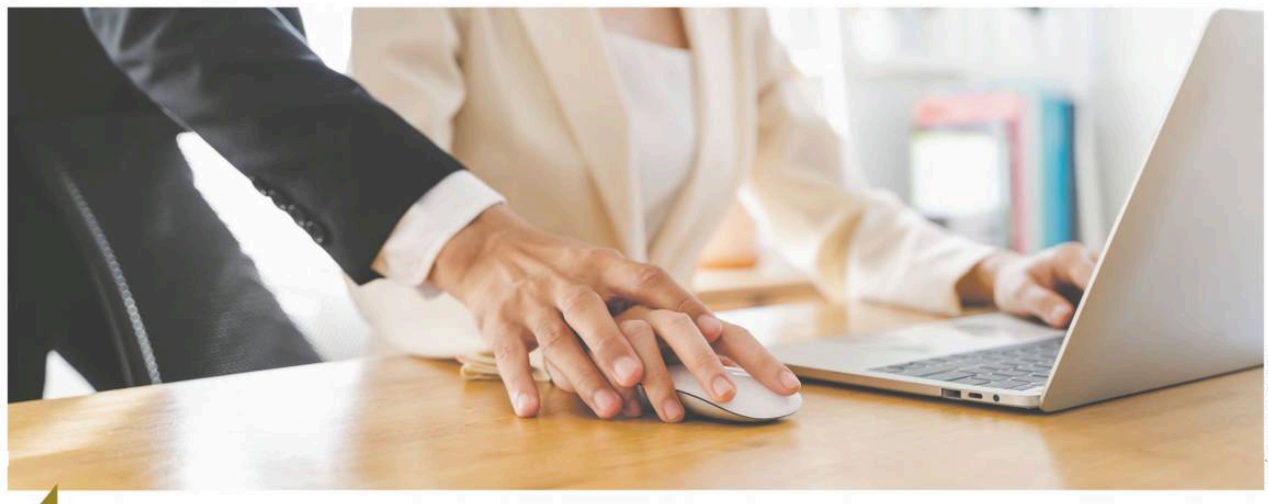

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

A zaklatások elkövetői jellemzően férfiak (73 százalék)

A kutató kitért arra, hogy a leggyakrabban említett szexuális zaklatási forma a nemkívánatos, zavarba ejtő bámulás, a szexista viccek, kéretlen szexuális tartalmú megjegyzések (nagyjából 14-14 százalék), valamint a nemkívánatos fizikai érintkezés, illetve közelség (9 százalék). A kitöltők közül sokan leírták, hogy a szóbeli szexuális zaklatás meglehetősen gyakori az országban, és a vezetőn múlik, hogy mennyire tolerálja ezt. A zaklatások elkövetői jellemzően férfiak (73 százalék), azonban az áldozatok között is szép számmal szerepelnek, ami arra mutat rá: nemtől függetlenül mindenkinek védelmet kell nyújtani egy munkahelyi közösségben.

Ami a legszomorúbb tapasztalat, hogy az áldozatok több mint 42 százaléka semmilyen lépést nem tett a zaklatás ellen. Majdnem minden második csendes érintett azt mondta: nem tartotta elég súlyosnak a helyzetet, és ugyancsak enynyien gondolták azt, hogy úgysem lenne semmilyen következménye annak, ha „ügyet csinálnának” belőle. Sőt sokan attól tartottak, hogy ha jelentik az esetet, annak rájuk nézve lenne hátrányos következménye. Emellett nagyon gyakori, hogy igazából azt sem tudják, kihez kellene fordulni a vállalatnál, ha szexuális zaklatást tapasztalnak. A kutatás arra az eredményre jutott, hogy még azokban az esetekben sem történtek komoly szankciók, amikor az áldozatok hivatalos útra terelték az ügyet. Ennek az is oka lehet, hogy Magyarországon sem a jogi szabályozás nem kidolgozott, nem egyértelmű, sem az egyes cégek nem rendelkeznek megfelelő mechanizmusokkal az ilyen esetek kezelésére.

> Nagyon gyakori, hogy az áldozatok azt sem tudják, kihez kellene fordulni a vállalatnál, ha szexuális zaklatást tapasztalnak.

„Magyarország nem ratifikálta az isztambuli egyezményt (az Európa Tanács egyezménye a nők elleni és a családon belüli erőszak megelőzéséről és felszámolásáról – a szerk.), sőt nem is foglalkozik vele – hívta fel a figyelmet Hercegh Mária. – Gyakran éri az a vád a szakszervezeteket, hogy több jogszabályt akarnak. Én nem több jogszabályért kiabálok, de ennek a területnek a szabályozatlansága vezet ahhoz a káoszhoz, amelyben most élünk.”

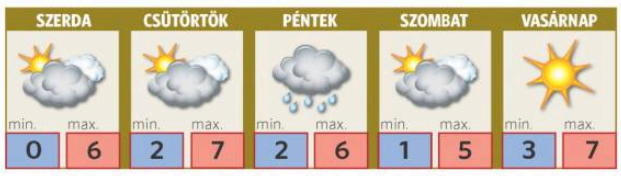

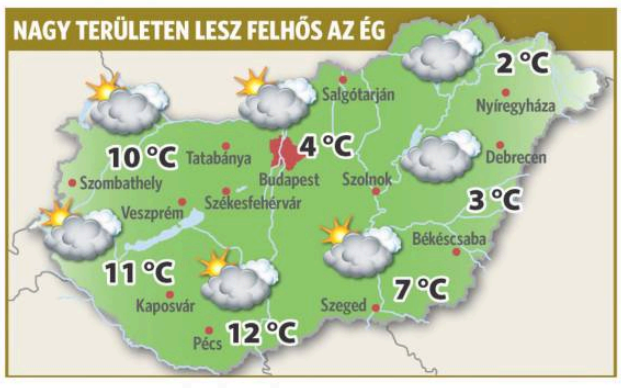

Boldog névnapot, Virág!

A Virág régi magyar személynév felújítása a Flóra név magyarítására.

KENÓ – November 25.

5	6	8	10	11	13	14	16	18	21
22	26	29	31	32	53	54	61	65	76

Lezuhant és egy házba csapódott a DHL repülője Litvániában

TRAGÉDIA Lezuhant a DHL német postai és logisztikai cég egyik teherszállító repülőgépe a litván főváros, Vilnius repülőterének közelében hétfőn, a legénység egy tagja életét vesztette, hárman megsérültek. A rendőrségi közlemény szerint a halálos áldozat spanyol állampolgár volt, a három sérült pedig egy német, egy spanyol és egy litván állampolgár. Arunas Paulauskas litván rendőrfőnök sajtókonferenciáján nem zárta ki, hogy terrorcselekmény történt.

A Lipcséből indult és Vilniusba tartó Boeing 737-es repülőgép, amelyet a spanyol Swift Air légitársaság üzemeltetett a DHL megbízásából, egy kétemeletes ház mellé zuhant le. A házban tartózkodó tizenkét embert sikerült sértetlenül kimenekíteni. A gép leszálláshoz közeledve zuhant le, és a keletkezett tűzben teljesen megsemmisült. A baleset pontos oka egyelőre ismeretlen.

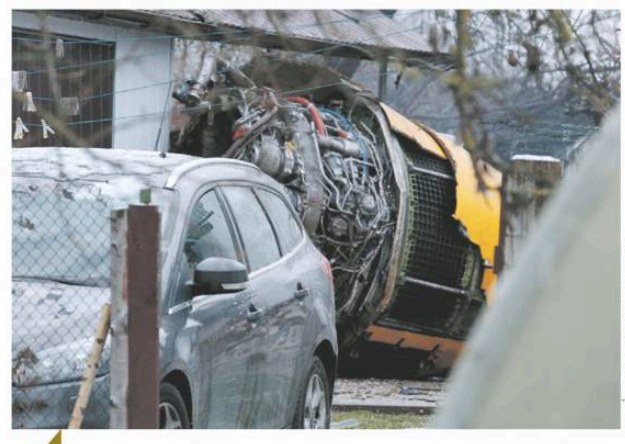

FOTÓ: AFP/PETRAS MALUKAS

A gép leszálláshoz közeledve zuhant le, és a keletkezett tűzben teljesen megsemmisült

Nyáron a német hatóságok ismeretlen személyek által feladott „nem hagyományos gyújtószerkezetekre” figyelmeztették a légi közlekedési és logisztikai vállalatokat. Mindezt azt követően adták ki, hogy júliusban a DHL lipcsei logisztikai központjában kigyulladt egy balti államokból érkezett csomag, amelyben a hírek szerint gyújtószerkezet volt. MTI

Hajókatasztrófa a Vörös-tengeren

EGYIPTOM Elsüllyedt egy turistahajó hétfőn a Vörös-tengeren Egyiptom partjai közelében. A fedélzeten 45 ember tartózkodott a baleset idején: 31 külföldi állampolgár és a 14 tagú legénység. A hatóságok eddig 28 embert menekítettek ki. Az eltűntek felkutatásában az egyiptomi tengerészet hadihajója és katonai repülőgépek is részt vesznek.

A Sea Story reggel fél hat körül adott le vészjelzést. A turistahajó ötnapos búvártúrára indult, szombaton hagyta el a kikötőt a délkelet-egyiptomi Marsza Alam közelében. A város népszerű turistacélpont, mások mellett a búvárkodásra alkalmas helyszínek, korallzátonyok miatt. A hajó egyiptomi székhelyű tulajdonosa és üzemeltetője, a Dive Pro Liveaboard nem kommentálta a történteket. A BBC cikke szerint a turistahajó 2022-ben épült, 44 méter hosszú, és 18 kabinja van. NÉPSZAVA

NÉPSZAVA
Szocialdemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban
Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA

Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: ANGYAL GÁBOR, MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu

Kiadja a XXI. Század Média Zrt. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a Zrt. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.

Partnereink: IMEDIA OBSERVER

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. november 27., szerda | 152. évfolyam, 276. szám | Ára: 560 forint

16 OLDALAS
MŰSORMAGAZIN A MAI SZÁMBAN

AJÁNLÓ

Tűkön ülő kórházak

Még a legutóbb ígértnél is kevesebbet kapnak tartozásaik rendezésére a kórházak. A kedden megjelent kormányhatározat szerint idén még 39,4 milliárd forint extra pénz jut nekik. **4. oldal**

Bezzeg Bóly!

Csökkentené az aszálykárokat, és akár százmilliárdokat is hozhatna a tisztított szennyvíz felhasználása öntözésre. Az ilyen terveket az Európai Unió is támogatja. **5. oldal**

Nyáron a repülők, télen a vonatok

Havazás okozta késések, meghibásodások; felsővezeték-szakadás; leállt pályaudvarok – ez az elmúlt pár nap vasúti mérlege. Az ok az utóbbi években elvont pénz és a létszámhiány. **16. oldal**

Biden hozta el a tűzszünetet

KÖZEL-KELET Amerikai–francia közvetítéssel jött létre az Izrael és a Hezbollah közötti fegyvernyugvás, amelyet nemzetközi felügyelet biztosít.

GÁL MÁRIA

Hetek óta tartó tárgyalások eredményeként megszületett az izraeli kormány és a libanoni Hezbollah közötti tűzszünetről szóló megállapodás. A tervek szerint ezt hivatalosan Joe Biden amerikai elnöknek kellett bejelentenie Washingtonban. A megállapodás véglegesítése közben a felek az utolsó percig folytatták a hadműveleteket. A Biden-adminisztráció mellett Emmanuel Macron francia államfő és csapata közvetített aktívan a libanoni és az izraeli kormányzat, illetve a terrorszervezet között.

Benjamin Netanjahu izraeli miniszterelnök a kora esti órákban már bejelentette, hogy meggyőzte a biztonsági kabinet minden korábban ellenszegülő tagját, a tűzszüneti megállapodást a késő esti kormányülésen jóváhagyják. Tervek szerint a megállapodás ma reggeltől hatályba is lép. Nadzsib Mikati libanoni miniszterelnök a nap folyamán azt hangsúlyozta, hogy a nemzetközi közösségnek „gyorsan kell cselekednie az izraeli agresszió megállítása érdekében, és azonnali tűzszünetet kell bevezetnie”.

A Hezbollah lapzártánkig nem adott ki közleményt, de a nemzetközi közvetítők nem számolnak a terrorcsoport ellenállásával.

Izraelben nem övezte egyértelmű lelkesedés a tűzszüneti megállapodást. A Libanonnal határos, a Hezbollah rakétatámadásai miatt egy éve kitelepített észak-izraeli települések vezetői nem látják a garanciákat arra, hogy a terrorcsoportot sikerül a Litani folyótól északra tartaniuk a nemzetközi és libanoni erőknek. Ezen biztosíték hiányában pedig kockázatos a visszaköltözésük. Az ellenzéki pártok is hiányolják a biztonsági garanciákat.

FOLYTATÁS A 8. OLDALON

FOTÓ: AFP/IBRAHIM AMRO

Bejrútot kedden még csapások érték, de reggel életbe lép a tűzszünet

Ritkán vetik be a kényszerbontást

TORDAI-ÜGY A fővárosi kormányhivatal szabálytalan építkezés miatt 2020 óta mindösszesen 144 bontási határozatot adott ki, azaz átlagosan évente 36-ot – derült ki a hatóság kérdésünkre adott válaszából. Vagyis igen kevesen járnak úgy, mint a négygyerekes ellenzéki országgyűlési képviselő, a párbeszédes Tordai Bence, akinek a kormányhivatal fideszes vezetője, Sára Botond megüzente: elbontatja feje fölül a házát, mert szabálytalanul épült.

Szerettük volna megtudni, hogy a kormányhivatal évente hányszor indított építésrendészeti eljárást, illetve hányszor szabott ki és milyen összegű bírságot, de erre nem válaszoltak. A KSH adataiból annyi tudható, hogy 2020 óta egyszerű bejelentéssel 3835 ház épült Budapesten. Vagyis szűk 4 százalékuk esetében adtak ki bontási határozatot.

RÉSZLETEK A 3. OLDALON

Sára Botond főispán megüzente, hogy elbontatja a házat Tordai Bence feje fölül.

A négygyermekes képviselő évek óta küzd családi otthona fennmaradásáért

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

26-ra 27-et mond a Bizottság

ELJÁRÁS Kedden új szakaszba lépett a Magyarországgal szemben nyáron elindított túlzotthiány-eljárás. Az Európai Bizottság (EB) tegnap ismertetett ajánlásaiban kijelölte azt a pályát, melynek mentén Magyarországnak 2027-re meg kell szüntetnie a túlzott mértékű államháztartási deficitet, azaz 3 százalék alá kell szorítani azt.

A kormány azt tervezi, hogy ezt már 2026-ra teljesíteni tudja, ám az EB ennek nem hisz. A javaslata a legfrissebb statisztikákon és az általa megállapított négyéves adósságcsökkentési pályán alapul, nem pedig a magyar kormány középtávú fiskális tervén, amelyet későn nyújtott be, és ezért a testület nem is tudta értékelni. A Bizottság úgy véli, hogy a kormány jövő évi 3,4 százalékos növekedési várakozása túlzó, a testület ezzel szemben csupán 1,8 százalékot vár, ami kevés a hiány érdemi csökkentéséhez. Emellett a költségvetést is bizonytalanságok övezik, amit a kormány kiadási tervei csak tovább fokoznak.

RÉSZLETEK A 6. OLDALON

FOTÓ: AFP/KISBENEDEK ATTILA

A nézése, a járása. A Bizottság elnöke és a magyar kormányfő

Rögzítheti a KRÉTA a diákok vallását

OKTATÁS Egy iskolában nemrég arra kérték a szülőket, közöljék, milyen vallásúak a gyermekeik – értesült a Népszava. Információink szerint egy osztályfőnök üzent a szülőknek: „vezetői utasítást” kaptak, hogy be kell írni a KRÉTA-ba a diákok vallási adatait – azokéit is, akik nem járnak hittanra. Az adminisztrációs rendszerben a tanulók felekezeti hovatartozásának rögzítésére is van lehetőség, ám ez jogilag aggályos: a vallási adatok a hazai és uniós jog szerint is különleges személyes adatnak minősülnek, amelyekre speciális adatkezelési szabályok vonatkoznak. A köznevelési törvény is rögzíti, milyen tanulói adatokat kell kötelezően nyilvántartaniuk az iskoláknak, ezek között a vallásra vonatkozók nem szerepelnek. A Belügyminisztérium lapunknak azt írta: az adatok megadását az állami köznevelési intézmények tanulói és szüleik jogszerűen megtagadhatják.

A vallási adatok a hazai és az uniós jog szerint is különleges személyes adatnak minősülnek.

CIKKÜNK A 4. OLDALON

Magyarnak nem árt a lehallgatás

KUTATÁS A megkérdezetteknek csupán a harmada hisz a Magyar Péterről kiszivárgott felvételeknek, és a válaszadók többsége hihetőnek tartja, hogy a Fidesz titkosszolgálati eszközöket is felhasznál, s akár hangfelvételeket is hamisít politikai ellenfelei lejáratására – derült ki a Publicus Intézet lapunk számára készített reprezentatív felméréséből. A Tisza Párt elnökét egyelőre nem tépázzák meg a szivárogtatások; a válaszolók több mint fele, 55 százalék úgy véli, a nyilvánosságra került felvételek nem fogják érdemben befolyásolni Magyar Péter és pártja megítélését.

REFLEKTOR A 2. OLDALON

Mennyire valószínű, hogy a Fidesz vagy a kormány titkosszolgálati eszközöket is felhasznál politikai ellenfelei lejáratására?

Összes megkérdezett (százalék)

Forrás: Publicus/NÉPSZAVA-grafika

Nem fognak Magyaron a felvételek

KUTATÁS A válaszadók többsége nagyon is hihetőnek tartja, hogy a Fidesz titkosszolgálati eszközöket is felhasznál, vagy hangfelvételeket hamisít politikai ellenfelei lejáratására. A Tisza Párt elnökét egyelőre nem tépázták meg a szivárogtatások – derült ki a Publicus felméréséből.

F. SZABÓ KATA

Az emberek 83 százaléka hallott róla, hogy Magyar Péter, a Tisza Párt elnöke megelőző vágásként sajtótájékoztatón jelentette be: a Fidesz a volt barátnőjét felhasználva, titkosszolgálati eszközöket és a mesterséges intelligenciát is bevetve próbálja őt lejáratni – derült ki a Publicus Intézetnek a Népszava megbízásából készített reprezentatív felméréséből. A történet azóta még több ember fülébe eljuthatott, hiszen az eltelt több mint két hétben hangfelvételek sorát küldték el a magyar sajtótermékeknek egy beazonosíthatatlan e-mail-címről. A felvételeken rögzített beszélgetések egyik résztvevője mindig Vogel Evelin, Magyar Péter exbarátnője.

Eddig nem érkezett meggyőző bizonyíték arra, hogy a szivárogtatás mögött ki áll, de a megkérdezettek 42 százaléka szerint nagyon valószínű, hogy a Fidesz vagy a kormány titkosszolgálati eszközöket is felhasznál politikai ellenfelei lejáratására, további 24 százalék pedig elképzelhetőnek tartja ezt. Csupán a válaszadók 18 százaléka mondja, hogy ez kizárt, 8 százalék szerint pedig nem valószínű (mintegy 8 százaléknyian nem válaszoltak). A Tisza hívei között vannak a legmagasabb arányban (72 százalék), akik szerint nagyon valószínű, hogy a kormány ilyen eszközökkel él, 21 százalék pedig el tudja képzelni. Ezzel szemben a Fidesz szavazóinak majdnem fele, 48 százaléka tartja kizártnak a titkosszolgálati eszközök bevetését politikai ellenfelek ellen, holott nem kell sokat visszamenni az időben, hogy ennek ellenkezőjére utaló történetet találjunk. 2021 nyarán robbant ki a Pegasus-ügy, mikor a Direkt 36 oknyomozásának eredményeként kiderült: izraeli kémszoftverrel hallgattak le médiavállalkozókat, ügyvédeket, ellenzéki politikusokat, kormánytisztviselőket és újságírókat Magyarországon. Bár az Orbán-kormány először tagadta a Pegasus-megfigyeléseket, végül Kósa Lajos szólta el magát az RTL Klub kamerája előtt, és elismerte, hogy a Belügyminisztérium valóban beszerezte a kémszoftvert. Ekkortól a kormány azzal érvelt, hogy minden jogszerűen történt.

A mostani lehallgatási ügy újdonsága, hogy először vetődött fel: a nyilvánosságra került felvételeket mesterséges intelligencia vagy más eszközök segítségével manipulálhatták. A már említett sajtótájékoztatón Magyar Péter egyenesen azt állította: a kormány egymilliárd forintot költött egy szoftverre, amellyel élethűen hamisíthatnak meg hangfelvételeket. A Publicus kutatásában az emberek 40 százaléka úgy válaszolt: nagyon valószínűnek tartja, hogy a Fidesz vagy a kormány politikai ellenfelei lejáratására részben vagy egészben hamisított anyagokat is felhasznál. További 22 százalék elképzelhetőnek tartja ezt, 8 százalék szerint inkább nem valószínű, 20 százalék szerint pedig kizárt (itt 10 százalék nem válaszolt). A Fidesz szavazói a legjóhiszeműbbek ebben a kérdésben; csak 7 százalékuk tartja nagyon valószínűnek, 14 százalék pedig elképzelhetőnek az ilyen jellegű manipulációt, ugyanakkor 51 százalékos többségük kizártnak tartja, hogy ilyesmire vetemedne a kormánypárt.

Egészen másképp vélekednek ebben a kérdésben a Tisza-hívek; 73 százalékuk nagyon valószínűnek tartja a felvételek meghamisítását, 24 százalékuk pedig elképzelhetőnek. A többi ellenzéki párt szavazóinak körében 60, illetve 20 százalék gondolja hasonlóképpen. A pártnélküliek viszont sokkal kevésbé vannak meggyőzve erről: 36 százalék tartja valószínűnek, 27 százalék elképzelhetőnek, hogy a kormány ilyesmivel trükközik, minden tizedik bizonytalan szerint ez nem valószínű, 12 százalék szerint pedig kizárt. A válaszolók 63 százaléka azt is elképzelhetőnek tartja, hogy a Fidesz nemcsak a politikai ellenfelei, hanem civil szervezetek vagy újságírók ellen is felhasznál hasonló eszközöket.

A kutatás szerint az embereknek csupán a harmada hisz a Magyar Péterről kiszivárgott felvételeknek: 20 százalék mondta, hogy igen, további 12 pedig, hogy inkább igen arra a kérdésre, hitelesek-e a felvételeken szereplő információk. Ezzel szemben 42 százalék egyértelmű nemmel, 11 százalék pedig inkább nemmel felelt (itt 15 százalék volt a nem válaszolók aránya). Leginkább a kormánypárti szavazók hisznek a kompromittáló hanganyagoknak: 59 százalékuk hisz a fülének. Ez az arány a Tisza szavazóinak körében mindössze 19, a többi ellenzéki párt szavazói között 24, a bizonytalanok körében 20 százalék.

Ön szerint a most nyilvánosságra kerülő felvételek miként befolyásolják Magyar Péter és pártja megítélését?

Összes megkérdezett (százalék) — Forrás: Publicus/NÉPSZAVA-grafika

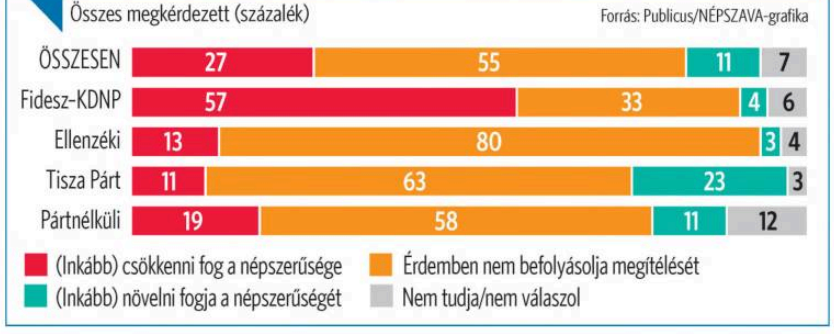

A Tisza vezetőjének egyelőre nem kell aggódnia: nagyrészt a fideszes szavazók hisznek a kompromittáló hanganyagoknak

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

Az embereknek csupán a harmada hisz a Magyar Péterről kiszivárgott felvételeknek a Publicus kutatása alapján.

40 százalék – a megkérdezettek ekkora része nagyon valószínűnek tartja, hogy a Fidesz vagy a kormány politikai ellenfelei lejáratására részben vagy egészben hamisított anyagokat is felhasznál

Milliárdos válasz a Tisza elnökétől

Tegnap újabb leleplezőnek szánt, „vágatlan" hangfelvétel érkezett a sajtóorgánumokhoz Magyar Péterről. Ezúttal állítólag Radnai Márk, a Tisza alelnöke beszélget Vogel Evelinnel a párt pénzügyeiről. A felvételen hallható férfi arról beszél, hogy a szervezet 50 millió forintos mínuszban volt, amikor ő odaérkezett. Egy Dezső nevű férfit említ, aki „mindenre rábólintott, amit a Peti akart, és kiszórt kib*szott sok pénzt, 103 milliót a Hősök terei izére".

A hanganyagra válaszul Magyar Péter arról írt: a Tisza Párt nem kap állami támogatást, kizárólag közösségi támogatásból fedezi a kiadásait, és az átláthatóság érdekében a negyedéves pénzügyi beszámolóit a párt honlapján nyilvánosságra hozza. Azt állítja, hogy a Fidesz „és a többi, érdemi politikai támogatással már nem rendelkező politikai párt évi több milliárd adófizetői forintot szór ki különböző rendezvényekre. A kormánytól csak 2023-ban Rogán Antal haverjának, Balásy Gyulának a cégei összesen 82,6 milliárd Ft megbízást kaptak rendezvényekre". Magyar szerint a Szent István-napi programsorozatra több mint 10 milliárd, a pápalátogatásra 4,84, a Budapesti Demográfiai Fórumra 3,83 milliárd forintot költöttek.

Magyar Péter megelőző lépésként maga hozta nyilvánosságra azt a hangfelvételt, amelyen mai tudásunk szerint az hallható, hogy Vogel Evelin 30 millió forintot kért egy a Tisza Párthoz közel álló személytől, Hanzel Henriktől „a hallgatásáért cserébe". Bár arra nincs bizonyíték, hogy ezek után Vogel a Fidesznél is „házalt" volna a felvételekkel, minden második ember egyértelműen elképzelhetőnek tartja, hogy az exbarátnő pénzt kapott a hanganyagok nyilvánosságra hozásában való részvételért. További 11 százalék ezt inkább valószínűnek tartja, 5 százalék viszont inkább, 19 százalék pedig határozottan nem.

Abban az emberek kevesebb mint negyede hisz, hogy büntetőjogi vagy bármilyen más következménye lehet annak, ha kiderül: titkosszolgálati eszközöket és esetleg hamisított anyagokat is felhasználnak egy ellenzéki politikus lejáratására (24 százalék). Ez a kormánypárti szavazók körében sem sokkal több, 28 százalék.

A válaszolók több mint fele, 55 százaléka úgy véli, a nyilvánosságra került felvételek nem fogják érdemben befolyásolni Magyar Péter és pártja megítélését. 27 százalék gondolja, hogy a hanganyagok következtében csökken majd a Tiszának és vezetőjének a népszerűsége, 11 százalék szerint pedig akár még nőhet is. Kizárólag a kormánypárti szavazók körében vannak többségben azok, akik szerint érdemi népszerűségvesztést szenvedhet Magyar: 57 százalék gondolja így. Ez az arány a Tisza szavazóinak a körében 11, a többi ellenzéki között 13, a bizonytalanoknál 19 százalék. Magyar Péter hívei között viszonylag sokan (24 százalék) vannak olyanok, akik úgy vélik, a felvételek akár még növelhetik is a párt népszerűségét, emellett a bizonytalanok 11 százaléka is ezen a véleményen van.

Sorra jönnek ki azok a különböző közvélemény-kutatási adatok, amelyek a Tisza Párt néhol hibahatáron belüli, bizonyos csoportokban pedig már azon is túlmenő előnyét mérik a kormánypárthoz képest. A Publicus kutatásában azt a kérdést tették fel az embereknek, hogy szerintük valóban annyira erős-e a Tisza Párt, hogy megnyerhetne egy választást. Erre 26 százalék felelt igennel, 13 százalék inkább igennel, 42 százalék nemmel, további 13 százalék pedig inkább nemmel, majdnem 7 százalék nem válaszoló mellett. Kizárólag a Tisza szavazói között vannak többségben azok, akik hisznek a párt diadalában: 76 százalék felelt így, de még köztük is van 15 százalék kételkedő. A fideszesek 8, a többi ellenzéki párt szavazóinak a 38, a bizonytalanok 36 százaléka gondolja, hogy a Tisza képes lenne választást nyerni.

Bár minden felmérés azt mutatja, hogy Magyar Péter pártja a fiatalok körében áll a legjobban, még a 18–29 éves korosztályban is kisebbségben vannak (45 százalék) azok, akik hisznek a győzelemben, a 30 és 44 közöttiek körében ez 43, a 45–59-esek táborában 27, 60 év fölött pedig 40 százalék.

Ritkán indul kényszerbontás

BUDAPEST Az egyszerű bejelentéssel épült 300 négyzetméter alatti ingatlanok szűk 4 százalékára adott ki szabálytalanság miatt bontási határozatot a fővárosi kormányhivatal 2020 óta. Ezzel a nem túl gyakori szigorral csaptak le az ellenzéki Tordai Bence otthonára is.

SZALAI ANNA

FOTÓ: TORDAI BENCE FACEBOOK-OLDALA

A Csipak-villára 2021-ben adott ki bontási határozatot a kormányhivatal, de az épület még mindig áll

A fideszes Sára Botond vezette fővárosi kormányhivatal 2020 óta mindösszesen 144 bontási határozatot adott ki szabálytalan építkezés miatt. Ebből 37 esetben az építtető maga is belátta a hibát, és önként elbontotta az épületet. További 43 ügyben még folyamatban van a felülvizsgálat, 26 esetében pedig még nem járt le a teljesítési határidő. A kormányhivatal négy év alatt összesen 38 ügyben rendelte el a bontás végrehajtását – derült ki a fővárosi kormányhivatal által a Népszava kérésére megküldött adatokból.

Azt nem tudni, hogy összesen hány esetben indítottak építésrendészeti eljárást, illetve hányszor szabtak ki pénzbírságot. A kormányhivatal ugyanis kérdéseink egy részét azzal hárította el, hogy „a megkeresésben kért adatok vonatkozásában a hatályos jogszabályok nem írnak elő nyilvántartási kötelezettséget”. A KSH adataiból viszont tudható, hogy 2020 óta egyszerű bejelentéssel 3835 ház épült Budapesten. Vagyis szűk 4 százalék esetében adtak ki bontási határozatot, és alig 1 százalék esik bele azon szabálytalanul felépült ingatlanok körébe, amelyeknél csak a bontás jelenthetett megoldást.

Mindebből látszik, igen kevesen járnak úgy, mint a négygyerekes ellenzéki országgyűlési képviselő, a párbeszédes Tordai Bence, akinek a fideszes Sára Botond főispán a közösségi oldalán is megüzente, hogy elbontatja feje fölül a házát, mert a „szabálytalanul és jogszabályellenesen épített házat el kell bontani”.

Az elmúlt hetek visszatérő témája Tordai Bence II. kerületben épült 131 négyzetméteres családi házának bontására kiadott kormányhivatali kötelezés. A képviselő 2016-ban vásárolt egy ingatlant a II. kerületben. A telken álló régi ház átalakítására a korábbi tulajdonosok kértek építési engedélyt. Tordaiék azonban módosítottak volna ezen, de nem tehették, mert a kormány közben eltörölte a 300 négyzetméter alatti családi házak engedélyezési kötelezettségét, helyette bevezették az egyszerű bejelentést, így Tordaiék is ezt adták be az új tervekkel. A beadott építési dokumentációt a hatóság az akkori gyakorlatnak megfelelően nem ellenőrizte. Tordai, ahogy mindenki más is, saját kontójára építkezett. Az, hogy a hivatal szerint gond van az épülettel, az érintettek számára csak akkor derült ki, amikor hatósági bizonyítványért – régi nevén használatbavételi engedélyért – folyamodtak, de az elkövetett szabálytalanság miatt nem kapták meg. A szabálytalanságon kapott építtető ellen rögvest építésrendészeti eljárás indul, amelynek során eldől, hogy megúszható az ügy némi bírsággal vagy el kell bontani az épület egy részét vagy az egészet. (Ez a gyakorlat annyi vitát szült, hogy idén októberben gyakorlatilag visszaállították a korábbi engedélyezési eljárást.) Így járt Tordai is, aki egy régi fal bontásán csúszott el, ami eredetileg megmaradt volna, de ők elbontották.

38 ügyben rendelte el a bontás végrehajtását a kormányhivatal négy év alatt.

Tordai Bence bírósághoz fordul, hogy megvédje házát

FOTÓ: TORDAI BENCE FACEBOOK-OLDALA

Tordai Bence már bejelentette, hogy bíróság elé viszi az ügyet, és azonnali jogvédelmet kér a házukra. Ha megkapják, akkor a per végéig nem lehet lebontani a házat. Az esetek többségében ezt a bíróság megadja, de a Magyar Rádió józsefvárosi épületegyüttese esetében például nem így történt. Ahogy a Népszava is megírta, az egyik érintett lakóközösség hiába kérte az azonnali jogvédelmet, nem kapta meg. Tordai politikai elfogultságot és eljárási szabálytalanságokat emleget. A T. Házban hétfőn napirend előtti felszólalásában azt mondta, hogy ha valaki „elég közel van a Fideszhez”, akkor nincs következménye a jogsértésnek, miközben az ellenzéki politikusokat megfélemlítik. A képviselő állítja, hogy minden jogszabályt betartott, a kormányhivatal a helyszíni szemlén megállapította, hogy a lakóépület a leadott terveknek megfelelően épült meg, mégis bontást rendelt el az ügyben eljáró bíró, aki szerinte korábban egy fideszes államtitkár „jobbkeze” volt.

VÉGREHAJTÓ

SÁRA BOTOND
fideszes főispán a Facebookon is büszkélkedett azzal, hogy elbontatják egy ellenzéki képviselő házát.

Korábban nagy visszhangot váltott ki egy másik eset, a Hármashatár-hegyen, jó nagy darab védett erdő kivágásával megtisztított területre felépített, 1800 négyzetméteres Csipak-villa ügye. Az építési vállalkozót jogerősen elítélték természetkárosításért, a fővárosi kormányhivatal pedig 2021-ben kiadott egy bontási határozatot, de az épület még mindig áll. A kormányhivatal ennek okát firtató kérdésünkre azt válaszolta, hogy a Fővárosi Törvényszék megsemmisítette a bontási határozatot. Ugyanez a Fővárosi Törvényszék ítélte szabálytalannak Tordai házát, amit azután a Kúria is megállapított a kormányhivatal által felkért szakértő véleményére alapozva.

A Tihanyi-félsziget felső tájvédelmi körzetébe eső területen, ahol a NER prominensei egymás mellett húzzák fel a luxuspresszházakat medencének látszó tüzivíztárolókkal, nem ennyire szigorú a hatóság, Rogán-Gaál Cecília, Rogán Antal propagandaminiszter volt felesége például egy földig rombolt régi nyaraló helyére húzta fel nyaralóját. A Veszprém Megyei Kormányhivatal 2022-ben örökségvédelmi bírságot szabott ki, és megtiltotta a további építőipari kivitelezési tevékenységet, de a ház felépült, és azóta is áll – derítette ki Hadházy Ákos független országgyűlési képviselő.

Csak a videójátékból aligha lesz szavazat

GAMER Gyurcsány Ferenc és Magyar Péter a Minecrafton, a világ egyik legnépszerűbb számítógépes játékán keresztül is próbálja megszólítani a fiatalokat. Ez szavazatra nem, de a Tiszánál hálózatépítésre beváltható – állítja a lapunknak nyilatkozó szakértő.

– Amennyiben a politika azt mondja magáról, hogy követi a társadalmi változásokat, akkor legitim olyan platformokat létrehozni, amivel a fiatalokat is be lehet vonni. A Minecraft-szerverek létrehozása a gamer (játékos) kultúra újrahangolása, és kétségkívül sok fiatal él ebben a világban. Amerikában például az állampolgári neveléssel kapcsolatban készítettek számítógépes játékot, amit nagyon sok iskola használ, és meglehetősen népszerű a diákok körében – mondta lapunknak Oross Dániel, az Aktív Fiatalok Magyarországon kutatócsoport ifjúságpolitikai kutatója.

„Azt mondtam, ha lesz ezer like, akkor csinálok Minecraft-szervert, amit csak félig tudtam, hogy micsodát ígértem nektek. Na, most már mindegy, ha megígértem, akkor megcsinálom. Most továbbképzésre járok” – fogalmazott Gyurcsány Ferenc egy TikTok-videóban. Hogy pontosan mi is az a Minecraft? Minden idők legnépszerűbb videójátéka, világszerte 2023 októberéig 300 millió példányt adtak el, havi szinten átlagosan 172 millióan játszanak vele. A Minecraft lényege, hogy a játékosok egy 3D-világban barangolhatnak, aminek nyersanyagait, eszközeit felhasználva építhetnek bármit. Létezik túlélő vagy kreatív üzemmód is.

Oross Dániel megjegyezte, az, hogy harcolhatnak a résztvevők egy politikus játékában, nem biztos, hogy a legjobb üzenet, amit közvetíthet. Mindenesetre Gyurcsány Ferenc egy másik, fiataloknak által használt felületen, a Discordon jelentette be az indulást, ami akkora siker volt, hogy össze is omlott a szerver, mert annyian akartak csatlakozni. Jelenleg a politikus oldala több mint 40 ezer tagot számlál, míg a sokkal kisebb felhajtással induló tiszás Minecraft-szerver több mint 6000 taggal működik a Discordon. Csakhogy a Tisza Pártnak a Minecraft-felületen túl van egy másik oldala, ahol a tagok felvethetnek különböző témákat, kezdeményezhetnek szavazásokat. Vannak beszélgetős csatornák is, például politikachat, sajtószemle, ötletek. Az ötleteken belül is tovább lehet kalandozni, és a tagok különböző témákban fejthetik ki a véleményüket, mint például a kistelepülési mozgóboltok, az állatvédelem, a befektetési alapok szabályozása, de itt lehet üzenni a tiszás EP-képviselőknek is. Léteznek helyi, megyei vagy külföldi beszélgetős szobák is. Ezeken nem feltétlenül a pártban dolgozók, sokkal inkább a önkéntesesek, szimpatizánsok, érdeklődő fiatalok indítják el a beszélgetéseket egy-egy témában. Vagyis míg Magyar Péterék teljes egészében kiaknázzák a Discord adta lehetőségeket (a Minecrafton túli sima felületen közel 30 ezer tagjuk van), Gyurcsány Ferencnél hiába vannak többen, ott egyelőre nincs valódi politikai közösség.

Pedig Oross Dániel szerint az online aktivitás, különösen a Covid óta, láthatóan fontos színtérré, közösségformáló erővé vált a mindennapi élet és a politika területén is. – Egyértelműen más a funkciója, mint a személyes találkozásoknak, szervezetépítésre például nem alkalmas. Tehát Magyar Péter például nem itt fogja megtalálni a 106 jelöltjét, ahogy azt gondolom, ez nagy számú szavazatokra sem váltható, ez azért továbbra is egy másodlagos tér. Ugyanakkor pont a Tiszánál megadja a lehetőséget, hogy azoknak, akik alapvetően a szabadidejüket az online térben, játékokban töltenék, azok most ezt a párt égisze alatt tehetik. – Gyurcsány Ferenc esetében kicsit más képletet sejtek. A legtöbben inkább kíváncsiságból keresik fel, viccesnek találják, esetleg trollkodni mennek. De ezek feltehetően rövid életű aktivitások – mondta a szakértő.

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

Az online aktivitás fontos színtér a pártoknak is

Ezt igazolja, hogy a YouTube-on többen feltöltötték, ahogy Gyurcsány Minecraft-világában játszanak, és a legtöbben inkább poénként hivatkoznak rá. Az egyik videóban például azon nevetnek, hogy a politikus szerverét biztos a „legfiatalabb DK-s készítette, aki 56 éves”. Gyurcsány Ferenc ugyanakkor arról számolt be, hogy ennek hatására „sok fiatal érkezik a DK-s találkozókra”.

FRANK ZSÓFIA

Minecraft a diktatúrák ellen

A világ számos országában blokkolják azokat az oldalakat, amelyek ellentmondanak a kormányzat irányvonalának, viszont a Minecraft játék nincs betiltva. Ezt kihasználva jött létre a játékon belül az úgynevezett Cenzúrázatlan Könyvtár, amely a Riporterek Határok Nélkül, a Blockworks nevű cég és 16 ország 24 aktivistájának közös projektje. A virtuális könyvtár több száz betiltott cikket tartalmaz, olyan újságírók műveit, akiket elhallgattattak vagy üldöztek. A könyvek tematikusan, országok szerint vannak rendezve, Mexikó (ahol a drogkartellek újságírókat gyilkolnak) és Oroszország például külön sarkot kapott.

Szeptember óta nem fizetnek a kórházak a beszállítóknak

ADÓSSÁG A Takács Péter egészségügyért felelős államtitkár által legutóbb ígértnél is kevesebbet kapnak tartozásaik rendezésére a betegellátók. A keddi Magyar Közlönyben kihirdetett kormányhatározat szerint idén még 39,4 milliárd forintnyi extrapénz jut az egészségügyi intézményeknek.

A kormány nyárig két részletben mintegy 104,5 milliárd forintnyi tartozást rendezett az év során fölhalmozott mintegy 200 milliárdból. Az első részletet, körülbelül 63,4 milliárd forintot május végéig kapták meg a kórházak, további 41,3 milliárdot júliusban. Ám ezután is látszott, hogy szükség lesz egy harmadik, nagyobb konszolidációs összegre. Havonta ugyanis 14-15 milliárddal nőttek a kórházak kifizetetlen számlái. (Ez a növekmény 2023-ban havonta még csak átlagosan 3,7 milliárd volt.)

A harmadik adósságrendezést még októberben az Egészségügyi Gazdasági Vezetők Egyesületének (EGVE) konferenciáján ígérte Takács Péter államtitkár, aki akkor azt mondta: ezúttal nemcsak a szokásos tűzoltásra számíthat az ágazat, hanem augusztustól visszamenőleg havi 12,5 milliárdos pluszforráshoz is juthat. Az összeg novembertől automatikusan be is épül a havi finanszírozásba – ígérte. A politikus szerint ezt az teszi lehetővé, hogy az egészségügyi államtitkárság csaknem egy tucat kórház betegellátási költségeinek módszeres összegyűjtésével meg tudta győzni a Pénzügyminisztériumot, hogy szükség van többletforrásra.

Ez az ígéret a Magyar Kórházszövetség minapi rendezvényére már „szelídült". Itt már csak 42,7 milliárdos konszolidációs összeget említett idén a politikus, és ebből lett a keddi közlönyben 39,4 milliárd. Ágazati források szerint elképzelhető, hogy az államtitkár által előre jelzett összeg és a kihirdetett között azért van különbség, mert voltak olyan intézmények, amelyek ahhoz, hogy bért tudjanak fizetni, már kaptak pluszforrást.

Október végén a NEAK adatai szerint 117 milliárd volt az intézmények adóssága. Ennek rendezésére kaptak 39,4 milliárdot.

Lapunknak Rásky László, az Orvostechnikai Szövetség főtitkára az újabb konszolidációs fordulóra reagálva azt mondta: a cégek tűkön ülve várták a bejelentést. Annál is inkább, mert szeptember óta gyakorlatilag egy vasat sem fizettek nekik a kórházak, leginkább azért, mert azok az intézmények is, amelyeknek volt valamennyi forrásuk, inkább az adósságrendezésre várva gyűjtötték a számlákat. Most viszont a kórházak sem lehetnek boldogok, mert ebből a minimális, a fennálló lejárt tartozásállomány mintegy harmadára rúgó összegből szinte lehetetlen úgy adni, hogy a beszállítók mindegyikének könnyítsenek a helyzetén. A beszállítók és szervezeteik azt remélik, hogy a Pénzügyminisztérium év végéig még talál a költségvetésben 50-60 milliárd forintot, amit egy következő adósságrendezésre tud fordítani – tette hozzá.

DANÓ ANNA

Egészségügyi intézmények adóssága

2024-ben (milliárd forint)

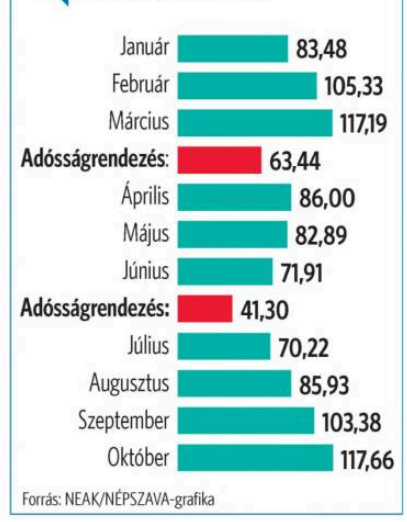

Forrás: NEAK/NÉPSZAVA-grafika

LAPSZÉL

Sulyok oldalán egy 12 éves lány

FOTÓ: MTI/KOSZTICSÁK SZILÁRD

Levelet írt a Sándor-palotának és az adatvédelmi hivatalnál is bejelentést készül tenni egy anya, miután tizenkét éves lánya is szerepelt a Sulyok Tamás oldalára készült videóban, de a készítők nem kértek hozzá engedélyt. A hétvégén került ki a köztársasági elnök közösségi oldalaira az a videó, amelyen járókelőket kérdeznek arról, tudják-e, hogy hívják az államfőt, illetve hogy követik-e a Facebookon vagy az X-en. Ha követték, jutalmul egy tábla dedikált csokit kaptak. A videó megjelenése után a Telexet megkereste az egyik szereplő anyja, aki elmondta, hogy a lányának nem mondták el, hol használják majd fel a rögzített jelenetet, és kifogásolta, hogy nem kérték a hozzájárulását a videó publikálásához. A nő a Sándor-palotának írt levélben azt kérte, hogy távolítsák el a videót a közösségi médiából, továbbá jelezte, hogy bejelentést tesz az adatvédelmi hivatalnál. NÉPSZAVA

Kiadatási egyezmény készül Kínával

Tuzson Bence igazságügyi miniszter Szijjártó Péter külügyminiszterrel egyetértésben előterjesztést tett arra, hogy Magyarország és a Kínai Népköztársaság között is legyen kiadatási egyezmény – derül ki a Magyar Közlönyben megjelent miniszterelnöki határozatból. Korábbi sajtóhírek szerint a kölcsönös kiadatási egyezményről Hszi Csin-ping budapesti látogatásán született megállapodás. A tavaly közölt népszámlálási adatok szerint már több mint 18 ezer kínai él Magyarországon. Az egyezménynek emberjogi szempontból is van jelentősége, hiszen korábbi precedensértékű döntésében az Emberi Jogok Európai Bírósága egy tajvani férfi esetében kimondta, hogy kiadatása a Kínai Népköztársaságnak sértené az Emberi jogok európai egyezményének kínzást tiltó szakaszát. NÉPSZAVA

A diákok vallását is rögzíthetik a KRÉTA-ban

OKTATÁS Egy iskolában „vezetői utasításra" hivatkozva arra kérték a szülőket, hogy közöljék gyermekeik felekezeti hovatartozását. A Belügyminisztérium szerint ezt a szülők megtagadhatják.

JUHÁSZ DÁNIEL

A tanulók felekezeti hovatartozásának rögzítésére is van lehetőség az iskolai KRÉTA adminisztrációs rendszerben, és van olyan intézmény, ahol nemrég arra kérték a szülőket, közöljék, milyen vallásúak a gyermekeik – értesült a Népszava. Információink szerint az érintett intézményben egy osztályfőnök üzent a szülőknek: „vezetői utasítást" kaptak, hogy be kell írni a KRÉTA-ba a diákok vallási adatait – azokét is, akik nem járnak hittanra.

Az állami általános iskolákban 2013 szeptemberében vezették be a kötelező hit- és erkölcstan (hittan), valamint az etika-erkölcstan (röviden csak etika) tantárgyakat, a szülőknek ezek közül kell választaniuk, melyikre járjanak gyermekeik heti egy órában. A KRÉTA beállításai között azonban csak később jelent meg a tanulók vallási adataira vonatkozó opció. Emlékezetes: Orbán Viktor miniszterelnök még 2022 decemberében beszélt arról, szerinte az iskolai testnevelés és hittanoktatás két olyan terület a köznevelésben, ahol sikerült előrelépni. Idén szeptemberben pedig arról döntött a kormány: 4,2 milliárd forinttal növeli a hittanoktatás költségvetését.

Ám az, hogy a diákok vallási hovatartozását rögzítsék az iskolai adminisztrációs rendszerben – illetve hogy a szülőket kötelezzék az adatok megadására –, jogilag is aggályos, hiszen a vallási adatok a hazai és uniós jog szerint is különleges személyes adatnak minősülnek, amelyekre speciális adatkezelési szabályok vonatkoznak. A köznevelési törvény is rögzíti, milyen tanulói adatokat kell kötelezően nyilvántartaniuk az iskoláknak, ezek között a vallásra vonatkozó adatok nem szerepelnek.

Ezt a Belügyminisztérium is megerősítette lapunknak. – Ezeknek az adatoknak a megadását az állami köznevelési intézmények tanulói, szülői, gondviselői jogszerűen megtagadhatják – írták. Arra a kérdésre, milyen célt szolgál a KRÉTA-ban a tanulók vallási adatainak kezelésére használható opció, azt válaszolták: számos egyházi fenntartású intézmény a felvétel feltételeként előírja valamely vallás vagy világnézet elfogadását, ezért van lehetőség a vallási hovatartozás rögzítésére a KRÉTA felületén.

FOTÓ: MERÉSZ MÁRTON

A vallási adatok a hazai és uniós jog szerint is különleges személyes adatnak minősülnek

A 2010-es kormányváltást követően jelentősen emelkedett az egyházi fenntartású iskolák száma. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes két hete számolt be arról: a 2024/2025-ös tanévben a közoktatás 18 százaléka működött – a szakképzést nem beleszámolva – egyházi fenntartásban. Semjén szerint hit- és erkölcstant 270 ezer gyermek tanul a közoktatási intézményekben – beleértve az állami és egyházi intézményeket is. Az pedig a Szakképzés 4.0 kormányzati stratégia tavaly módosított verziójában olvasható, hogy a szakképzésben 11 százalék az egyházi szerepvállalás aránya, vagyis összességében az óvodák, általános és középiskolák legalább 29 százaléka van egyházi kézben.

> A köznevelési törvény is rögzíti, milyen tanulói adatokat kell kötelezően nyilvántartaniuk az iskoláknak, ezek között a vallásra vonatkozó adatok nem szerepelnek.

A folyamatokról a HUN-REN Magyar Kutatási Hálózat által közzétett, A közoktatás indikátorrendszere 2023 című kiadvány számolt be, intézménytípusokra lebontva: az alapfokú képzést nyújtó intézmények esetében 9,4 százalékról 17,5 százalékra, a középfokú intézményeknél 10,4-ről 26,8 százalékra, az óvodák esetében 5,6-ról 12,1 százalékra nőtt az egyházi intézmények aránya 12 év leforgása alatt. A legnagyobb egyházi fenntartó a Magyar Katolikus Egyház, amely az idei tanévben 366 köznevelési és szakképzési intézményt működtet 787 feladatellátási helyen (egy iskolának több intézményegysége, tagiskolája is lehet) összesen mintegy 149 ezer tanulóval.

Kincs a szennyvízben is

PÉNZ Az aszálykárokat csökkentené és akár százmilliárdokat is hozhatna a tisztított szennyvíz „kiöntözése”. Az EU támogatja az ilyen terveket, és az agrárcélú hasznosítás nálunk is elindult: van, ahol faültetvényeket nevelnek a segítségével.

FOTÓ: MARTIN MECNAROWSKI

Az OVF két olyan szennyvíztisztítót említ, melyek vizével energiaültetvényt öntöznek

UNGÁR TAMÁS

Bóly hazánk egyik „bezzegvárosa”: a négyezer lelkes baranyai település minden rendszerváltás utáni fejlesztése sikertörténet, legyen szó ipari parkról, termálvíz-hasznosításról, intézményfelújításokról. Mindebben nagy szerepe volt Bóly októberben visszavonult független polgármesterének, Hárs Józsefnek, aki 34 éven át irányította a német gyökerű várost. Hárs sok időt fordított annak a tervének a megvalósítására, hogy öntözési célra eladja a városi szennyvíztisztító napi 4 ezer köbméternyi vizét. A speciális öntözővizet az elképzelések szerint egy hathektáros területen megépített tározóban „spájzolnák”, csakhogy a kiszemelt ingatlannak 237 tulajdonosa volt, akik közül tizenvalahányat évek óta nem találnak, emiatt csúszik a beruházás. Ha másképp nem megy, akkor Bóly kisajátítással, de megszerzi a fellelhetetlen gazdák részét, és megvalósítja a projektet. Vevő már van a szokatlan árura, ugyanis mint Hárs Józseftől – még távozása előtt – megtudtuk, Bólyban egy agrárcég 15 hektáron vetőmagot termel, s nekik szükségük van öntözővízre. Jelenleg Bóly környezetterhelési díjat fizet a közeli patakba engedett szennyvíz után, ám ha öntözővízként túlad rajta, pénzt kap érte.

A bólyi tervek összhangban vannak az Európai Unió szándékával. A globális felmelegedés következtében egyre gyakoribb aszálykárok elhárítása érdekében az Unió arra ösztönzi tagállamait, hogy az úgynevezett visszanyert vizeket hasznosítsák az agráriumban, s ennek jogi feltételeit 2020-ban rendeletbe is foglalták. Utóbbit Magyarország kormánya is megtette 2023-ban. Bodnár Ildikó, a Debreceni Egyetem Műszaki Kar Környezetmérnöki Tanszékének főiskolai tanára évek óta foglalkozik a szennyvízhasznosítás lehetőségeivel, s mint megkeresésünkre elmondta: a hazai szennyvíztisztítók vízminősége megfelel az Unió elvárásainak. A tisztítóművek által visszanyert víz a kapcsolódó kormányrendelet alapján azonban idehaza csak energia- és vetőmagültetvények, valamint ipari növények öntözésére használható. A tisztított szennyvizekben akár gyógyszermaradványok és mikroműanyagok is jelen lehetnek, ezért a visszanyert vizek minőségének monitorozása rendkívül fontos feladat.

Ligetvári Ferenc vízgazdálkodási szakmérnök évtizedek óta elkötelezett híve a szennyvíz öntözési célú használatának. (Ligetvári nevét sokan onnan ismerhetik, hogy 2000-ben hat hónapig ő volt az első Orbán-kormány környezetvédelmi minisztere.) A 83 esztendős mérnök kérdéseinkre válaszolva hangsúlyozta: a hazai szennyvíztelepeken összesen 600 millió köbméter vizet tisztítanak meg, s ennek nagyjából felét lehetne elöntözni. A másik felét azért nem, mert a tisztítók környéke – a domborzati viszonyok és talajadottságok, illetve az ivóvízbázisok közelsége miatt – nem alkalmas ennek a fajta öntözővíznek a tárolására, befogadására. Ám az említett 300 millió köbméter komoly érték, azzal akár 100 ezer hektár öntözhető, s a termésnövekedéssel elérhető haszon országos szinten százmilliárdokban lenne mérhető.

A mérnök agrárbevételt növelő prognózisát gyakorlati tapasztalatokkal egyelőre azért nem tudjuk megerősíteni, mert világszerte kevés helyen használják agrárcélokra a szennyvíztisztítókból kibocsátott vizet. Az előbbiek miatt arra is alig van adatunk, hogy okoz-e a visszanyert víz kiöntözése környezeti károkat. Ligetvári megemlített egy svéd gazdát, aki 20 éve öntöz egy 10 hektáros energiaültetvényt tisztított szennyvízzel, s ott ez a – kísérleti szinten megrekedt – tevékenység nem veszélyezteti a közeli vízbázist. (Az energiaültetvény olyan növénykultúra, amit energia kinyerése érdekében telepítenek.)

Szerettük volna megtudni, hogy Magyarországon folyik-e valahol hasonló kísérlet, illetve azt, hogy a kormány kezdeményezésére milyen tanulmányok, hosszú és rövid távú tervek születtek a szennyvíz mezőgazdasági hasznosítására. Ezért telefonon, majd levélben megkerestük az ügyben illetékes Energiaügyi Minisztériumot, ám onnan csak az idevágó jogszabályok linkjét küldték meg lapunknak. Annyit azért elárultak, hogy egy „szakmai vizsgálat során beazonosításra kerültek a potenciálisan tisztított szennyvízzel öntözhető területen fekvő szennyvíztisztító telepek”. Ám hogy melyik területekről és telepekről van szó, s ott mit gondolnak megvalósíthatónak, azt nem osztották meg a nyilvánossággal. Azt sem tudtuk meg a tárcától, hogy az agrárcélú szennyvízhasznosításhoz szükséges tervekre és beruházásokra vannak-e jelenleg állami és uniós támogatási források.

Levélben megkerestük a hazánk vízgazdálkodását irányító Országos Vízügyi Főigazgatóságot is, s ők a következőket írták: „A visszanyert víz felhasználásának Európában főleg a vízhiánnyal leginkább sújtott mediterrán országokban van hagyománya. Hazánkban eddig közvetlen felhasználással érdemben nem használtuk ki ezeket a vízkészleteket” – írta az OVF. A levél végén azonban megemlítettek két olyan szennyvíztisztítót, amelyek vizével energiaültetvényt öntöznek.

Az egyik a Dunavarsányi Tiszta Víz Kft., amely hat település napi 3500 köbméter tisztított szennyvizét juttatja el mezőgazdasági területekre. A kft. tulajdonosa, Ács Sándor elmondta, hogy a cég egy 40 és egy 18 hektáros nyárfást, valamint 8 hektárnyi energiafüzet locsol az említett vízmennyiséggel, ám hogy mekkora bevételt és nyereséget hoz ez az ipari hasznosításra szánt erdő, azt csak annak vágása után, 10-12 év múlva tudjuk kiszámolni. A hat önkormányzat tulajdonában lévő ültetvényeket alapvetően uniós és állami forrásból telepítették. A rendhagyónak számító öntözés közeli vízbázisokra gyakorolt hatását két tucat monitoring kúttal ellenőrzik, s eddig nem tapasztaltak vízminőségromlást, tudtuk meg Ács Sándortól.

Az OVF által megnevezett másik tisztító Nyársapáton működik, ott a falutól két kilométerre lévő, alig egyhektáros nyárfásra vezetik rá a visszanyert vizet. A 2010 óta növekvő mintegy félezer fa 2040 után lesz vágásérett, s mint azt Kis Miklóstól, a kétezer lelkes falu független polgármesterétől megtudtuk, várhatóan a falu lakói kapják majd meg a kitermelt fát tüzelőnek, szociális alapon. A polgármester szerint Nyársapát környékén sem szenvedte meg a vízbázis a visszanyert víz kiöntözését.

A fentiekhez tegyük hozzá: Ligetvári Ferenc szerint elképzelhető, hogy még több hozadéka lehetne az ilyenfajta öntözésnek, ha a kommunális szennyvizet csak részben tisztítanánk meg. Ligetvári ekképp érvelt: a szennyvízben lévő káliumot, foszfort és nitrogént vegyi eljárással távolítjuk el, miközben ugyanilyen elemeket tartalmazó műtrágyákat szórunk a termőföldekre. Ha részben tisztítatlanul öntöznénk ki a szennyvizet, akkor az újabb százmilliárdos nagyságrendű megtakarítást hozna, hisz egyszerre spórolnánk meg a vegyi tisztítás és a műtrágyahasználat költségeit. Ligetvári hozzátette, hogy ennek az elméletnek a bizonyítására még kísérleteket kell végezni. Azt is érdemes vizsgálni, hogy mi lesz a kiöntözött visszanyert vízben lévő maradvány vegyületekkel. Van olyan elmélet, amely szerint bizonyos talajtípusokban ezek az anyagok nem akkumulálódnak (mint teszik azt a folyók iszapjában és a tengerben), a talajban ugyanis élnek olyan baktériumok, amelyek lebontják ezen káros szerves anyagokat. Ha ez egyértelműen bebizonyosodna, akkor egy újabb és fontos érv szólna a visszanyert vizek agrárhasznosítása mellett.

KÍSÉRLET

LIGETVÁRI FERENC: Elképzelhető, hogy még több hozadéka lehetne az ilyenfajta öntözésnek, ha a kommunális szennyvizet csak részben tisztítanánk meg

600 millió köbméter vizet tisztítanak meg a hazai szennyvíztelepeken, s ennek nagyjából felét lehetne elöntözni. Vagy még többet

Elvben nincs akadálya az ilyen típusú öntözésnek, a hazai szennyvíztisztítók hatékonysága megfelel az unió elvárásainak

A visszanyert vízzel öntözésben a mediterrán országok járnak az élen, itthon eddig „közvetlen felhasználással érdemben nem használtuk ki ezeket a vízkészleteket”.

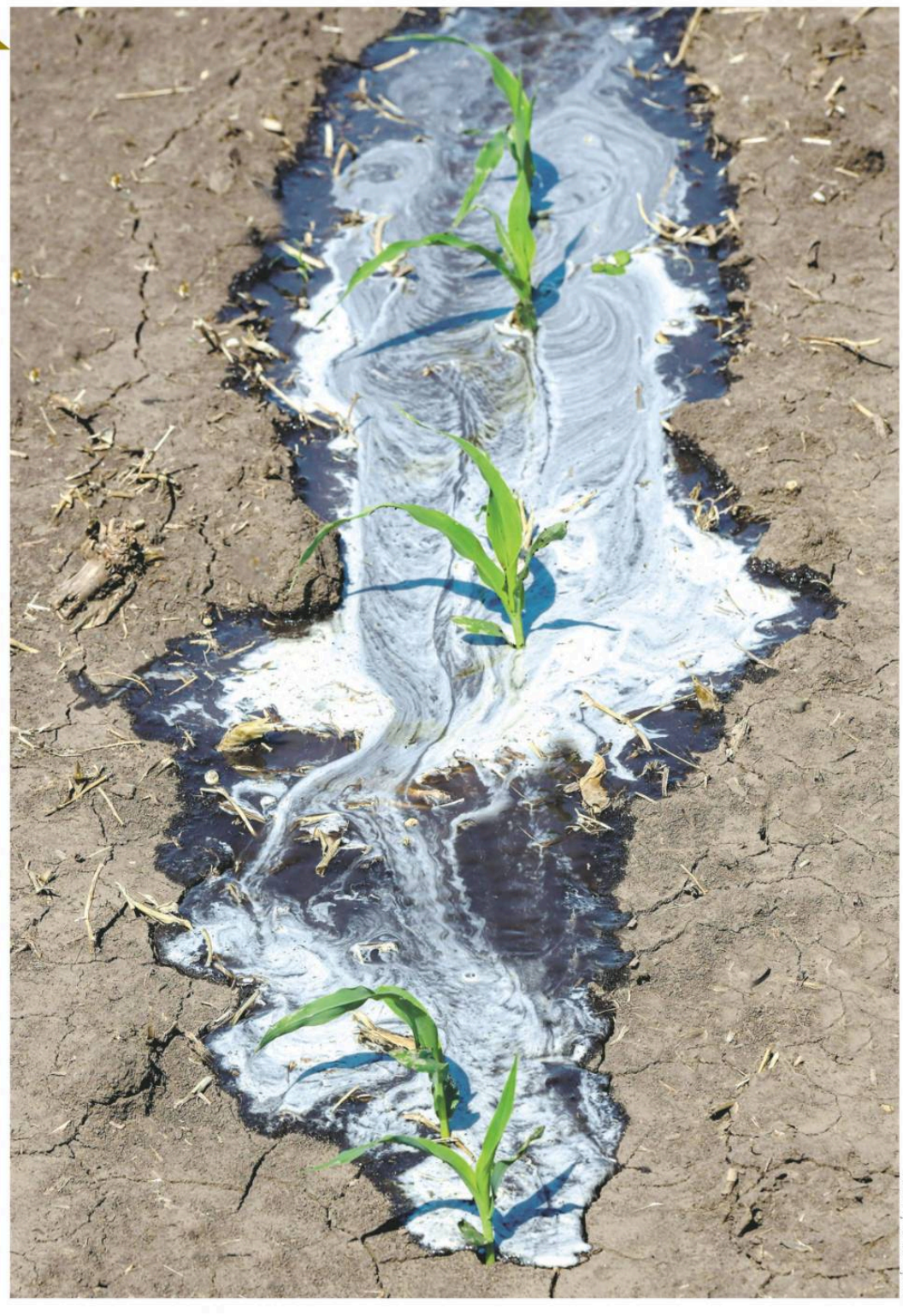

FOTÓ: MTI/OLÁH TIBOR

€/HUF 410,82 ↑ +0,37% | $/HUF 392,45 ↑ +0,60% | CHF/HUF 442,00 ↑ +0,41%

LAPSZÉL

A SZÉP-kártyáról is fizethető a felújítás

FOTÓ: NÉPSZAVA

A Széchenyi Pihenőkártyára (SZÉP) érkező juttatások 50 százaléka lakásfelújításra, többek között eszközök, anyagok, berendezési tárgyak vásárlására is felhasználható lesz 2025-ben – ismertette a kormány döntését a Nemzetgazdasági Minisztérium. Az ezt részletező jogszabály-módosítást most bocsátották társadalmi egyeztetésre. A közlemény szerint a kártyán egy újabb, az aktív életmódot támogató zseb nyílik, és a munkáltatói támogatás kerete is 10 ezer forinttal nő. NÉPSZAVA

Romlott az üzleti környezet

Novemberben az üzleti szféra és a fogyasztók is valamelyest borúlátóbbak lettek – olvasható ki a GKI Gazdaságkutató által készített felmérésből. A GKI konjunktúraindexe – a július–októberi időszakban mért kisebb csökkenés után – novemberben 3 pontos visszaeséssel 13 havi mélypontjára zuhant. A cégek foglalkoztatási tervei nem változtak érdemben, a gazdálkodási környezet kiszámíthatósága viszont lényegesen romlott az előző hónaphoz képest. Az üzleti szféra áremelési tervei és a lakosság inflációs várakozásai is számottevő növekedést mutatnak a kutatás szerint. NÉPSZAVA

Kukára cseréli a zsákokat a Mohu

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

A Mohu a szelektív hulladékgyűjtést ösztönző programja keretében több mint egymillió kukát oszt ki 2025 végéig a lakossági ügyfeleknek olyan területeken, ahol a papír-műanyag-fém hulladékok gyűjtése eddig zsákokban történt, illetve ott, ahol elkezdődik a konyhai élelmiszer-hulladékok gyűjtése. A területi szolgáltatókon keresztül kiosztott edények fele az élelmiszer-hulladékok, a másik félmillió pedig a papír-, műanyag- és fémhulladék szelektív gyűjtésére szolgál majd – írja közleményében a Mohu. NÉPSZAVA

RÉSZVÉNYEK

BUX		
80 056,08	↑	+0,74%
Mol		
2 728 Ft	↑	+0,37%
MTelekom		
1 254 Ft	↑	+0,48%
OTP		
22 000 Ft	↑	+1,38%
Richter		
10 670 Ft	↑	+0,19%

Spórolni kényszerül a kormány

DEFICIT Kedden új szakaszba lépett a Magyarországgal szemben még a nyáron elindított túlzotthiány-eljárás. Az Orbán-kabinet 2026-ra, az Európai Bizottság azonban csak 2027-re várja 3 százalék alá a deficitet.

HALMAI KATALIN
STRASBOURG

Az Európai Bizottság (EB) kedden ajánlásokat tett Magyarországnak és másik hét államnak az uniós referenciaértéket meghaladó államháztartási deficitjük miatt. Az előterjesztések azt tartalmazzák, hogy az érintett tagállamoknak mennyi idő alatt kell csökkenteniük a hiányt, és milyen kiigazítási pályát szükséges követniük.

E szerint Magyarországnak 2027-re kell megszüntetnie a túlzott mértékű államháztartási deficitet, az ehhez szükséges intézkedéseket pedig fél éven belül be kell mutatnia Brüsszelnek. Legalábbis ezt javasolja az Európai Bizottság a kormányfőkből álló, döntéshozó EU Tanácsnak tett ajánlásában. A tagállamközi testület várhatóan januárban, vagyis nem sokkal a magyar EU-elnökség leköszönése után határoz az előterjesztésről. Ha a tagállamok jóváhagyják a bizottsági ajánlást, akkor a magyar kormánynak hathavonta be kell számolnia annak teljesítéséről. A most ismertetett javaslat értelmében a kormánynak biztosítania kell, hogy a nettó költségvetési kiadások éves nominális növekedési rátája 2025-ben éves szinten ne haladja meg a GDP 3,9 százalékát, 2026-ban a GDP 3,3 százalékát és 2027-ben a 3,2 százalékát.

Az EB javaslata a legfrissebb statisztikákon és az általa megállapított négyéves adósságcsökkentési pályán alapul, nem pedig a magyar kormány középtávú fiskális tervén, amelyet későn nyújtott be, s ezért a testület még nem tudta értékelni. A határidő október végén volt, Budapest pedig csak november 4-én küldte el a dokumentumot Brüszszelbe. A Szabad Európa uniós forrásai szerint a magyar tervvel szemben komoly kifogások merültek fel: például nem követi a javasolt számítási módszereket, ezért az értékelése nehéz feladat elé állítja a bizottsági szakértőket.

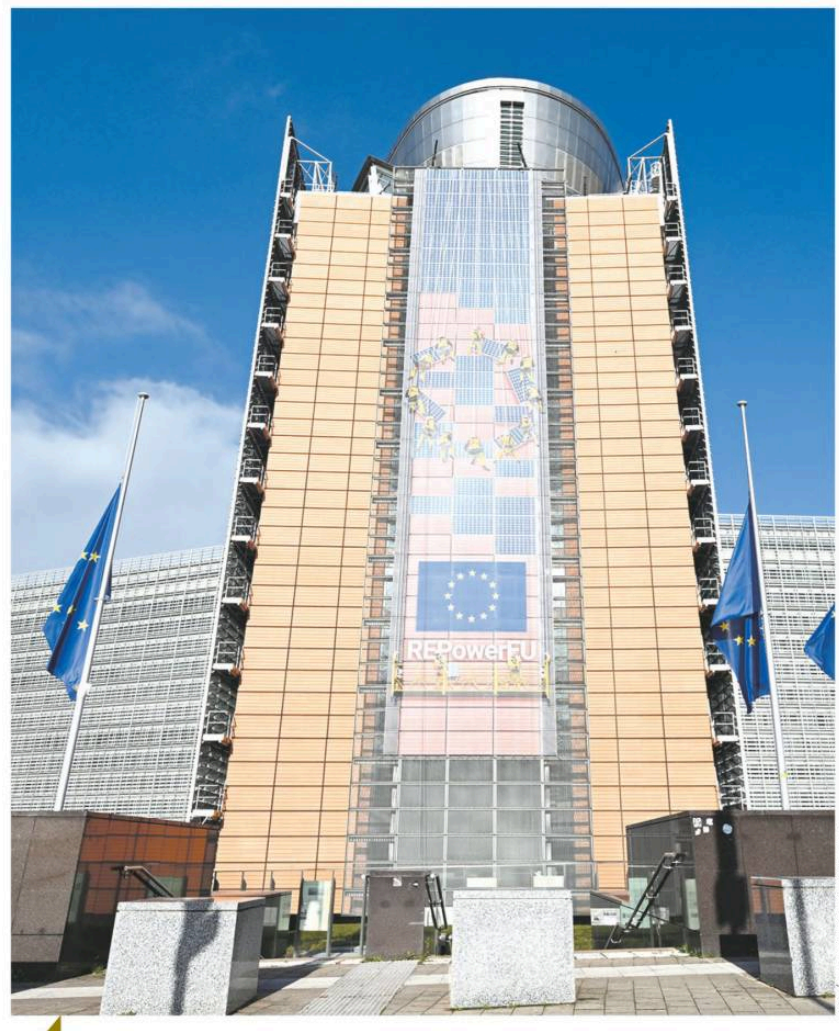

FOTÓ: AFP/DURSUN AYDEMIR

Az Európai Bizottság félévente jelentést kérhet a hiánylefaragás állásáról

3 százalék alá kell szorítania az államháztartási hiányt a kormánynak

Az EB Magyarország mellett a túlzottdeficit-eljárás alá vont másik hét tagállam — Belgium, Franciaország, Olaszország, Málta, Lengyelország, Románia és Szlovákia – számára is tett ajánlásokat. Mint közleményében leszögezi, többségük esetében a hiánycsökkentésre vonatkozó javaslat az országok középtávú, vagyis négy évre szóló államadósság-csökkentési terveiben meghatározott nettó kiadási pályán alapul. Az Európai Bizottság csak Belgium és Magyarország esetében nem tudott erre hagyatkozni, ezért a saját kalkulációját vette alapul.

Mint beszámoltunk róla, az EB javaslatai alapján az EU Tanács 2024. július 26-án állapította meg, hogy néhány tagállamban túlzott hiány áll fenn. Előrejelzése szerint Magyarország esetében a deficit, mint tavaly, az idén is jóval meghaladja a 3 százalékos uniós referenciaértéket: a 2023-as 6,7 százalékos hiány után 2024-ben előreláthatólag 5,4 százalékos lesz, és 2026-ra is csak 4,1 százalékra csökken. Kiemelte, hogy a költségvetési prognózist bizonytalanságok övezik, amelyek a középtávon visszafogott növekedési kilátásokból, valamint a kormány 2024 végi és 2025-ös kiadási döntéseiből erednek.

Az Orbán-kormány ezzel szemben azt tervezi, hogy már 2026-ban sikerül leszorítania a hiányt a bruttó hazai termék (GDP) 3 százaléka alá. A különbség abból adódik, hogy jóval derűlátóbban ítéli meg a magyar gazdaság növekedési kilátásait, mint a brüsszeli döntéshozók. Utóbbiak szerint a GDP bővülése 2025-ben csak 1,8 százalékos lesz, míg Budapest 3,4 százalékkal számol.

Túlzottdeficit-eljárás

A túlzott hiány esetén követendő eljárás arra ösztönöz, hogy az EU tagállamai visszatérjenek a költségvetési fegyelemhez, illetve fenntartsák azt. A tagállamok közös ügynek tekintik a gazdaság- és költségvetési politikákat. Az államháztartási hiány és az államadósság korlátozása érdekében referenciaértékekben állapodtak meg, amelyeket az uniós szerződésekben rögzítettek: ez 3 százalékos deficit és 60 százalékos adóssághányad. Az arányokat mindig az adott tagállam GDP-jéhez viszonyítva számítják ki. A túlzott hiány esetén követendő eljárás célja, hogy megakadályozza a túlzott államháztartási hiányt, és ha az mégis bekövetkezik, akkor annak korrekciójára ösztönözzön.

A ráérős mikrovállalkozók jártak jól

ÁRAMÁR Leginkább a jövő évi áramvásárlási szerződésük megkötését az év végére halasztó kis cégeknek kedvez a kormány múlt heti, a mikrovállalkozások hatósági áramár-jogosultságát visszaállító döntése – értettek egyet a lapunk által az ügyben megkeresett szakértők.

Igaz, az érintett társaságok több mint fele ebbe a körbe tartozhat – vélekedett megkeresésünkre Nagy Zoltán, az Ipari Energiafogyasztók Fórumának elnöke. Hangsúlyozva, hogy szervezetük kifejezetten nem a kis, hanem a nagyobb felhasználók érdekeit képviseli, úgy vélte: mivel a 2025-ös szerződések alapjául szolgáló tőzsdei árak az év eleje óta nőnek, a lehetőséget szerencsésebb lett volna a kedvezményezett társaságok számára korábban meghirdetni. A friss rendelet tehát a legrosszabbul azokat érintette, akik jövő évi árambeszerzési szerződésüket épp nemrég írták alá. Ebből ugyanis 2026. január 1-ig, a megállapodásba foglalt büntetés nélkül, nincs „menekvés” – hangsúlyozta az elnök. (A rendelet kifejezetten megerősíti: az új szabály a már megkötött szerződéseket nem érinti.)

Az árarányokat jól jellemzi, hogy a központi energiaszolgáltatást végző, állami MVM honlapja szerint míg az átlag alatti fogyasztású háztartások áramszámlájába foglalt, „egyetemes” villamosenergia-ár területi átlaga kilowattóránként 5, addig ugyanez „nem lakossági” felhasználóknál 23 forint – hívják fel a figyelmet más szakértők. Ehhez képest a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal nyilvántartása szerint a legkisebb fogyasztású céges vevőktől 2024 első felében ugyanezért átlag 79 forintot kértek. A hatóság egy másik nyilvántartása alapján míg a legkisebb fogyasztású, nem lakossági felhasználók idén szeptemberig a szabadpiacon 77 milliárd forintért 1,2 terawattóra (TWh) áramot vettek, addig a már eddig is egyetemes szolgáltatás alá tartozó, a legalacsonyabb fogyasztási sávba eső társaságok csak 0,2 TWh-t képviseltek, amiért 8 milliárdot fizettek. Mindez a hazai áramigények huszada, amiből előbbi kör esetében 62, utóbbiéban pedig 47 forintos átlagár jön ki. Bár ez első látásra nehezen fésülhető össze az illetékes Energiaügyi Minisztérium múlt keddi tájékoztatójával, miszerint a 860 ezer hazai mikrovállalkozásból 520 ezer már most is egyetemes szolgáltatási díjat fizet, közülük 400 ezer lakossági elszámolás alá eshet. A szakértői nyilatkozatok mindenesetre tisztázzák: a fennmaradó 340 ezer mikrovállalkozás közül azok, amelyek már megkötötték jövő évi áramvásárlási szerződésüket, legkorábban 2026 elején juthatnak alacsonyabb, hatósági díjon áramhoz.

Nagy Zoltán: Szerencsésebb lett volna korábban meghirdetni a kedvezményezett kör bővítését

Szintén kevéssé hangsúlyozott tény, hogy 2022 előtt nemcsak a mikrocégek, hanem valamennyi, 3-szor 63 amperesnél nem nagyobb mérőjű vállalkozás egyetemes szolgáltatási díjat fizethetett. Bár a korábbi hatóságiár-jogosultságukat így vissza nem nyerő cégek száma kevesebb, fogyasztásuk jócskán meghaladja a mostani kedvezményezettekét. MARNITZ ISTVÁN

A piaci ár akár a hatósági alá is eshet

A tapasztalatok alapján a piaci áramvásárlási szerződések megkötésével nagyon kockázatos az év végéig várni – hangsúlyozta megkeresésünkre Turai József, a T-Energy Kft. ügyvezetője. A tőzsdei árak folyamatos emelkedése miatt tehát azok a cégek, amelyek 2024 elején megkötötték 2025. évi szerződésüket, viszonylag jól jártak – vélekedett az energia-szakértő. Bár a piaci árak változatlanul, jelentősen meghaladják a hatósági – úgynevezett egyetemes szolgáltatási – díjakat, Turai József az üzleti szemlélet híve, így most is szívesebben kötne piaci megállapodást. A szakértő ugyanis jobbnak tartja, ha egy cég a tényleges – akár a hatóságinál alacsonyabb – tőzsdei árak alapján dönt.

Donald Trump az új Houdini

EGÉRÚT A megválasztott elnök mindent egy lapra téve fel végül megmenekült a büntetőjogi felelősségre vonás alól. Az igazságügy szerint nem folyhat eljárás a Fehér Ház lakója ellen.

MOSOLYGÓ MIKLÓS

Donald Trump bő másfél évig háborúzott a szövetségi igazságszolgáltatással. Az utolsó pillanatban azonban megmenekült, novemberi választási győzelme a jogi kutyaszorítóból a Fehér Házba katapultálta a milliárdos ingatlanfejlesztőből lett politikust.

Jack Smith, a szövetségi igazságügyi minisztérium különleges ügyésze hétfőn bejelentette, hogy megszünteti a Donald Trump elleni eljárást a 2020-as elnökválasztás eredményének megváltoztatásáról szóló szövetségi bűntett ügyében. Indoklásában az áll, hogy az eljárás okafogyottá vált, hiszen az igazságügyi minisztérium íratlan szokásjoga szerint nem folytat nyomozást hivatalban lévő elnök ellen, valamint az amerikai választópolgárok Trumpra szavaztak, az ő akaratukkal pedig egy szövetségi igazságszolgáltatás által kezdeményezett eljárás sem mehet szembe.

Az eredeti vádemelésre 2023 augusztusában került sor Washington DC szövetségi bírósága előtt. Donald Trump akkori volt elnök mellett még legalább öt vádlott neve szerepelt a vádiratban és további politikai tanácsadók, akik többféle módon igyekeztek érvényteleníteni Joe Biden elnök választási győzelmét. Rudy Giuliani, Trump ügyvédje (és New York City korábbi polgármestere) üzenetet hagyott Tommy Tuberville alabamai szenátor hangpostáján, amelyen a szavazatok érvényesítésének akadályozására kéri a politikust. John Eastman, Trump másik ügyvédje egy kétoldalas jegyzéket írt, amelyben Mike Pence akkori republikánus alelnököt igyekezett rábírni arra, hogy január 6-án a kongresszusi hivatalos eljárás során ne hitelesítse az elektori szavazatokat. Sidney Powell, egy újabb jogi képviselő a vesztes választás után alig három héttel pert indított Brian Kemp georgiai kormányzó ellen „széles körű választási csalás” gyanújával.

FOTÓ: AFP/JERRY LAMPEN

Jack Smith sokáig Trump nemezisének tűnt, de kudarcot vallott a küldetésében

> Az ítélet szerint az amerikai elnök büntetőjogi felelőssége nem állapítható meg olyan cselekményekért, amelyeket hivatali minőségében tett.

Az igazságügyi minisztérium által indított másik szövetségi bűnügyi vádiratban foglaltak szerint Donald Trump hivatali ideje lejárta után illetéktelenül hazavitt és tárolt bizalmas nemzetbiztonsági információkat tartalmazó dokumentumokat mar-a-lagói rezidenciáján. Mindkét korábban folyamatban lévő eljárásra döntő hatást gyakorolt a 6-3-as konzervatív többségű Legfelsőbb Bíróság július 1-jén kihirdetett döntése, amely az elnöki immunitás kérdésében foglalt állást. Az ítélet szerint az amerikai elnök büntetőjogi felelőssége nem állapítható meg olyan cselekményekért, amelyeket hivatali minőségében tett. Az ezen körön kívül eső magánszemélyként tett aktusaiért azonban továbbra is felelős. Erre a körvonalazatlan rendelkezésre válaszul Smith különleges ügyész egy szűkebb tartalmú vádiratot nyújtott be, amely bár az igazságügyi minisztériumra történő nyomásgyakorlást kihagyta a vádiratból, az alsóbbrendű bíróságok presszióját továbbra is fenntartotta. Smith mindezen törekvése azonban füstbe ment Trump választási győzelmével. Érdemes megjegyezni, hogy az igazságügyi minisztérium az eljárást csak Trumppal szemben szüntette meg. A gyakorlatban azonban borítékolni lehet, hogy a feltételezett összeesküvésben részt vett többi vádlottal szemben is ejti a vádakat az új Trump-adminisztráció befolyása alá kerülő minisztérium. A megválasztott elnök szerint hivatalba lépése utáni első feladatai között lesz Jack Smith különleges ügyész kirúgása. A trumpista hívek mára csak „lawfare” kifejezéssel emlegetik Smith és az igazságügyi minisztérium nyomozását. (A hadviselést jelentő warfare angol szóval űzött szójáték a bírói kar politikai célokra történő felhasználására utal.)

> Smith mindezen törekvése füstbe ment Trump választási győzelmével.

Trump két állami szinten zajló büntetőügyének folytatása azonban továbbra is nyitott kérdés. New York állam bíróságának manhattani esküdtszéke májusban 34 vádpontban találta bűnösnek a pénzügyi adatok meghamisítása miatt, amelyet Stormy Daniels pornósztárnak fizetett hallgatási pénz elfedése céljából eszközölt cége, a Trump Organization könyvelésében. Az ügyben eljáró Juan Merchan bíró határozatlan időre elnapolta az ítélethozatalt. A másik folyamatban lévő, választási csalás kísérletével összefüggő ügy a georgiai Fulton megyében, szűkebb értelemben Atlantában zajlik. 2020-ban Donald Trump egy emlékezetes telefonhívás során egy órán keresztül győzködte Brad Raffensberger georgiai államtitkárt arról, hogy „találjon neki pontosan 11 780 voksot”. Tavaly augusztusban Fulton megyében készült róla az ikonikus gyanúsítotti portréfotó is, amelyet ma a rajongói pólókon hordanak. Ennél közelebb aligha kerül már a börtön ablakához.

HIRDETÉS

Totális hatalomra vágyik a Grúz Álom

GEORGIA Az októberi parlamenti választások óta forrongó Georgia/Grúziában december 14-én elnökválasztást tartanak. Erről tegnap döntött a grúz parlament, jelentette az AFP hírügynökség. A jelenlegi hatalmi viszonyok közepette ez azt jelenti, hogy a 2012 óta hatalmon lévő Grúz Álom párt ezúttal megszerzi az államfői tisztséget is, amelyet jelenleg az atlantista Szalome Zurabisvili tölt be. Az államfő, csatlakozva az ellenzéki pártok álláspontjához, megkérdőjelezte az októberi parlamenti választások tisztaságát, és a választási eredmények megsemmisítésére szólította fel az alkotmánybíróságot. A kormánypárt kontrollja alatt álló taláros testület azonban nem tett eleget az államfő kérésének.

Az új parlament hétfőn alakult meg, az ellenzéki pártok bojkottja mellett. Az ellenzék a kormányzat és a parlament legitimitását is megkérdőjelezi, az ellenzéki szavazók pedig az utcán tüntetnek a választási csalás ellen. A tüntetők az uniós integráció útjára való visszatérést is követelik, hiszen az Európai Unió a tavaszi tagjelölti státus megadása után a nyár végén felfüggesztette a grúz csatlakozási folyamatot, mivel a kormánypárt elfogadta az orosz mintára készült külföldi ügynöktörvényt. Az EU tagországainak vezetői közül csupán Orbán Viktor gratulált a Grúz Álom választási győzelméhez, egyedül ő nevezte tisztának a voksolást. Két nappal a választások után, miközben a grúz fővárosban tüntetések zajlottak, nemzetközi megfigyelők jelezték a választás tisztaságával kapcsolatos aggályaikat, Orbán Viktor népes delegációval Tbiliszibe látogatott.

FOTÓ: AFP/VANO SHLAMOV

Az ellenzék vitatja az új parlament és kormány legitimitását

Borítékolható, hogy ezúttal nem lesz a kormánnyal szembehelyezkedő elnöke Grúziának. Az államfőt ugyanis most először a parlament választja, eddig közvetlenül az emberek szavazták meg. Az alkotmányt 2017-ben módosították, és népszavazással erősítették meg. A parlament jelezte, hogy a következő államfőt már december 29-én beiktatják.

NÉPSZAVA

MEGHÍVÓ

A **ZÖLD KERT-TÉSZ Zöldség- és Gyümölcstermelői Értékesítő Szövetkezet** Igazgatósága értesíti tagjait, hogy ezen meghívó útján a Szövetkezet közgyűlését 2024. december hó 13. napjának délelőtt 11.00 órára összehívja a Kraszna Vigadó Étterem és Rendezvényterembe (4751 Kocsord, Hunyadi János u. 62/A.). A korábbi évek tapasztalatai alapján a várható határozatképtelenség esetére

a megismételt közgyűlését összehívja
2024. december hó 17. napján (kedd) 11.00 órára

a Kraszna Vigadó Étterem és Rendezvényterembe (4751 Kocsord, Hunyadi János u. 62/A.), mely közgyűlésre tisztelettel meghívjuk.

A közgyűlés napirendje:

1. Az Igazgatóság éves beszámolója
   - a Szövetkezet 2023. évi gazdálkodásának eredményéről,
   - a Szövetkezet vagyoni helyzetéről és üzletpolitikájáról,
   - a Szövetkezet 2023. évi beszámolójának és mérlegének ismertetése.

Előadó: Sütő Mária Igazgatóság elnöke

2. A Felügyelő Bizottság beszámolója a 2023. évben végzett munkáról, a 2023. évi mérleg felülvizsgálatáról, a Számviteli törvény szerinti beszámoló és adózott eredmény felhasználására vonatkozó előterjesztésről. Előadó: Felügyelő Bizottság elnöke
3. A független könyvvizsgáló jelentése. Előadó: A szövetkezet által megválasztott könyvvizsgáló
4. Az Igazgatóság tájékoztatója a szövetkezet 2024. évben eddig végzett munkájáról, tájékoztató a várható mérlegadatokról. Előadó: igazgatóság elnöke
5. Egyéb kérdések.

Ezúton értesítem továbbá, hogy a 2024. december hó 13. napjának délelőtt 11.00 órára összehívott közgyűlés határozatképtelensége esetén **a megismételt közgyűlés időpontja: 2024. december hó 17. napján (kedd) 11.00 óra.** A megismételt közgyűlés helye a kiközölttel egyezően: a **Kraszna Vigadó Étterem és Rendezvényterem (4751 Kocsord, Hunyadi János u. 62/A.) A megismételt közgyűlés az eredeti napirenden szereplő ügyekben a megjelent tagok számára tekintet nélkül határozatképes.**

Kérem a közgyűlésen való pontos megjelenését!

Csenger, 2024. november 25.

A szövetkezet nevében:
Sütő Mária s.k.
igazgatóság elnöke

LAPSZÉL

Megroggyant Fico koalíciója

Egyetlen főre apadt a Robert Fico koalíciós kormánya mögötti többség. A hárompárti koalíciót az sodorta veszélybe, hogy a Szlovák Nemzeti Párt (SNS) soraiból kilépett egy, Rudolf Huliak nevével fémjelzett háromfős csoport. Nem hajlandók visszalépni a pártba, tegnap az ellenzéki bojkott mellé csatlakozva akadályozták a parlamenti ülésszak megnyitását. A 150 fős pozsonyi törvényhozásban legalább 76 mandátum szükséges a kormánykoalíció biztosításához, Huliakék távozásával épp 76-ra apadt a többség, ami a belső koalíciós feszültségek miatt késélre állítja Fico kormányát. NÉPSZAVA

Durvul a helyzet Pakisztánban

FOTÓ: AFP/AAMIR QURESHI

Már több halálos áldozata van annak a vasárnap óta tartó tüntetéshullámnak Iszlámábádban, ahol a bebörtönzött volt miniszterelnök, Imran Hán szabadon bocsátásáért tüntetnek támogatói. A rendőrség már több ezer tüntetőt letartóztatott, mire a feldühödött tömeg a rendfenntartókra támadt. Keddre több rendőr meghalt, legalább 100 pedig megsérült. A fővárost lezárták, a kormány már a hadsereg bevetését fontolgatja. Az összecsapások tegnap is folytatódtak. NÉPSZAVA

Tovább kell lépnie a NATO-nak

Mark Rutte NATO-főtitkár kedden sürgette a nyugati katonai szövetséget, hogy növelje az Ukrajnának nyújtott támogatását, miután az éjszaka folyamán rekordszámú orosz dróncsapás érte az országot. Rutte szerint a NATO támogatása alapvető fontosságú Ukrajna védelmének megerősítéséhez az orosz invázióval szemben, de a szövetségnek „tovább kell mennie, hogy megváltoztassa a konfliktus pályáját”. NÉPSZAVA

Mentenék a menthetőt

ROMÁNIA Egyelőre csak a megfejthetetlennek tűnő rejtélyek gyűlnek a vasárnapi elnökválasztási forduló bombameglepetése kapcsán.

GÁL MÁRIA

FOTÓ: AFP/DANIEL MIHAILESCU

A független Călin Georgescu első fordulós elnökválasztási győzelme a modern kori Románia legnagyobb nemzetbiztonsági kudarca – ennyiben értenek egyet a román elemzők a putyinista, Nyugat-ellenes, fasiszta jelölt üstökösszerű becsapódása kapcsán. Az is konszenzusos álláspont, hogy Georgescu államfővé választása katasztrófa lenne Románia számára. Az okok, a kivitelezés és a felelősség kapcsán viszont jelentősek a véleménykülönbségek.

Az alapvető kérdés az, hogy miként volt lehetséges, hogy egy valós nemzetbiztonsági kockázatot jelentő rejtőzködő mozgalom ennyire elhatalmasodjon ilyen rövid idő alatt? Bármely válaszlehetőség aggasztó. A szolgálatok ugyanis vagy nem vették észre, mi folyik, vagy látták, de nem vették komolyan a fenyegetést, és nem léptek vagy pedig maguk is bűnrészesek voltak. Minden esetben felelősségre kell vonni őket, állítják a román véleményformálók.

Egyre többen adnak hangot annak a kételyüknek is, hogy a román szolgálatok ne észlelték volna, hogy „bizonyos körökben furcsa támogatás kezd kialakulni Georgescu mögött”. Az Euronews által megszólaltatott szakértők egybehangzóan állították, hogy a közösségi oldalakon – elsősorban a kínai tulajdonú TikTokon és az amerikai YouTube-on – felépített szereplő egyszerűen nem kerülhette el a szolgálatok figyelmét, hiszen a veszélyes elméletek propagálóinak megfékezése törvény szerinti kötelességük. Sorin Ionită, a Szakértői Fórum elnöke szerint a Román Hírszerző Szolgálat (SRI), valamint annak Alkotmányvédelmi Osztálya vezetőinek kellett volna elsőként, a pártok elnökei előtt benyújtaniuk lemondásukat. Mivel nem tették meg, azonnal el kell távolítani őket.

A g4media portál állásfoglalása szerint sürgősen meg kell reformálni a szolgálatokat, valódi civil ellenőrzés alá kell helyezni, sürgősen ki kell vonni őket a politikából és különösen a gazdaságból. Azt sugallják, hogy a szolgálatok beavatkoznak a politikába, és civil ellenőrzés hiányában ez megfékezhetetlen.

A vélelmezett orosz beavatkozással kapcsolatosan óvatosak a megszólalók. Az orosz média ugyan már az első eredmények láttán azt emelték ki, hogy egy a Románia NATO-tagságát rossz szemmel néző, Oroszországgal szemben nem ellenséges jelölt lehet Románia államfője. A Kreml nem kommentálta a történteket. Dmitrij Peszkov szóvivő csak annyit mondott, figyelemmel kísérik a román választásokat, Călin Georgescu tevékenységét nem ismerik, tanulmányozni fogják. Tény, hogy egyelőre nem került napvilágra olyan bizonyíték, ami Georgescu és az orosz szolgálatok kapcsolatára utalna, de az is nehezen elképzelhető, hogy előzőleg tényleg nem ismerték volna vagy a kampány során Moszkvából ne vették volna észre a közösségi felületeken „békepárti”, NATO-ellenes üzenetekkel nyomuló román jelöltet, aki Putyint nem agresszornak, hanem a „hazáját szerető vezetőnek” nevezte. Az sem zárható ki, hogy Moszkva is elsősorban az AUR-elnök Simionra figyelt, akit Moldovából és Ukrajnából orosz kapcsolatai miatt már kitiltottak.

Mivel a TikTokot elsősorban a fiatalok fórumaként emlegetik, hétfő este több száz román fiatal spontán tüntetést tartott Bukarestben, amelyen azt próbálták jelezni, nem minden fiatal Georgescu támogatója, ők nemet mondanak a fasizmusra, a szuverenizmusra, a Nyugat-ellenességre, és elítélik Vlagyimir Putyin dicsőítését

Jön az újabb megmérettetés

December elsején, vasárnap parlamenti választást is rendeznek Romániában. A közvélemény-kutatók a fiaskó után még egyetlen új felmérést sem közöltek. Az elnökválasztási eredmények alapján a szélsőjobb akár 37 százaléknyi támogatottságot is elérhet.

> Marcel Ciolacu miniszterelnök és a PSD még nem nyilatkozott, de a jobboldali pártok sorra jelentik be, hogy feltételek nélkül felsorakoznak a liberális Elena Lasconi mögött a második fordulóban.

Az elitellenes hangulat, a pártokból való kiábrándultság, a rendszerváltási óhaj, a manipulált fórumok terelhettek szavazókat a magát a nép és a Jóisten jelöltjének nevező Georgescuhoz, ám ilyen gyorsan és spontánul biztos nem.

Mivel a semmiből jött győztes a két világháború közötti misztikus román fasizmus csodálója, feltételezhető, hogy a Román Ortodox Egyház bizonyos berkeiből is komoly támogatást kapott. Már csak azért is, mert Simion, aki korábban ugyanebből a közegből kapta támogatását, próbált eltávolodni ettől a közegtől, megpróbálta szalonképesíteni szélsőjobb, szuverenista alakulatát. Egyes egyházi szereplők román lapoknak elmondták, van tudomásuk arról, hogy Georgescu gyakran lehetőséget kapott arra, hogy ortodox templomokban szólhasson az emberekhez. A magát Isten küldöttének nevező politikus könnyen találhatott itt is segítséget.

Az is kérdéses, miből finanszírozta intenzív kampányát a közösségi médiában. Georgescu, bár törvény kötelezi rá, egyedüliként a 14 szereplős mezőnyből, nem hozta nyilvánosságra költségvetését. Annyit már kiderített a román média, hogy „önkéntesek” ezrei osztották meg TikTok- és YouTube-videóit, elárasztva a román nagyközönséget.

HIRDETÉS

BELVÁROSI SZÍNHÁZ
(VII. KER. KÁROLY KRT. 3/A)

KŐSZÍNHÁZI BEMUTATÓ:
2024. DECEMBER 1.
(VASÁRNAP) 19 ÓRA

Jegyek válthatók a Belvárosi Színház szervezésén (1075 Bp., Dohány u. 1/a, tel.: 266-7130, nyitva: H-P 13-19 óráig), valamint az ismert jegyirodákban, a jegyterjesztőknél. Bankkártyás vásárlás a www.orlaiprodukcio.hu, a www.belvarosiszinhaz.hu és www.jegy.hu oldalakon lehetséges.

ORLAI PRODUKCIÓ
orlaiprodukcio
fidelio · jegy.hu · Magyar Hang · NÉPSZAVA

Diplomáciai megoldás a háborúban

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

Benjamin Netanjahu a tűzszünettel kapcsolatos kifogásokra válaszolva azt hangsúlyozta, a Hezbollahhal folyó harc beszüntetése lehetőséget ad Izraelnek arra, hogy a legfőbb fenyegetésre, Iránra koncentráljon. Az ellenzék viszont úgy gondolja, van egy ennél is sürgetőbb feladat, a 417 napja gázai fogságban szenvedő túszok kiszabadítása és a Hamásszal való gázai konfliktus lezárása. A Netanjahu-kormány azonban a gázai tűzszüneti tárgyalásokkal nem siet, egyes források szerint Donald Trump megválasztott amerikai elnök beiktatására vár, abban reménykedve, hogy kedvezőbb feltételekkel köthet békét, mint a demokrata adminisztráció közvetítésével. A ma reggeltől hatályba lépő, Hezbollahhal kötött tűzszünet tető alá hozásában vélhetően nagy szerepet játszott az, hogy Joe Biden kormánya ígéretet tett a visszatartott amerikai fegyverek leszállítására az izraeli hadsereg számára. A megállapodás tartalma csak részben ismert. Eszerint a dokumentum egy 60 napos átmeneti időszakot irányoz elő, ami alatt az izraeli hadsereg kivonul Dél-Libanonból, a libanoni hadsereg pedig a határhoz közeli területeken elfoglalja pozícióját, a Hezbollah nehézfegyvereivel együtt a Litani folyótól északra helyezi át állásait. A tűzszünet végrehajtását és betartását egy az Egyesült Államok vezette felügyeleti bizottság követi, és jogsértések esetén is ez a testület jár el, Izraelnek nem lesz joga egyoldalúan visszavágni egy Hezbollah-támadás esetén. GÁL MÁRIA

ÍGÉRET

BENJAMIN NETANJAHU

A kormányfő kemény választ ígér minden esetleges tűzszünetsértésre

Atomcsúszda

MARNITZ ISTVÁN

Mérföldkőhöz érkezett a paksi atomerőmű bővítése – mondhatnánk, már ha egy bővítés tudna mérföldkőhöz érkezni. Szijjártó Péter eddigi bejelentései alapján mindenesetre a beruházás már annyi mérföldkövet hagyott el, hogy lassan leérnek vele a Balatonra.

Igaz, ezt a mérföldkövet most nem verték nagydobra. (Már ha egy mérföldkövet...) Legújabb törvényjavaslatuk hasonlóképp zagyva, NER-o-barokkos körmondataiból nagyjából az szűrhető le, hogy ez a beruházás változatlanul nagyon fontos, ez a beruházás energiafüggetlenségünk záloga (bár itt sejthetőleg Putyin a becsüs), leállítása „nagyobb kárt okozna”, mint befejezése (kérdés, kinek), hogy „minden egyéb körülmény mérlegelésétől függetlenül” csak a törvény számít, na szóval, a lényeg, hogy hát nőhet az ár, na, ennyi.

Jó, megértettük, még ha nem is akarom elképzelni, hogy a nemzeti elkötelezettségére oly büszke kormány mely mélymagyarja milyen körülmények között fogalmazhatta meg ezt a magyar nyelvi atomcsapást. Reakciónk, mondjuk úgy, tompa. Egyrészt teljes joggal háborodhatnánk fel, hogy a kormány a bővítésre 2014-ben megkötött, puccsszerű Orbán–Putyin-megállapodás óta minden lehetséges fórumon hangsúlyozta, aláhúzta és leszögezte, hogy az ár fix, az betonba van öntve, 12,5 milliárd euró, se több, se kevesebb. Mert lehet, hogy a rothadó Nyugat atomberuházásainak ára és kivitelezési ideje, ha egyáltalán elkészülnek, mindig sokszorozódik, de ha ők Budapest és Moszkva kereszténysztálinista mini-KGST-jében kiszámolnak valamit, akkor az ki van számolva. Így ma már csak legyintünk: akkor is mindenki tudta, hogy full kamu az egész, hát most, 10 év után, amikor még mindig csak a munkagödörnél tartanak, a parlamenti iratok olvasói megtudhatják, hogy a magyar csoda ismét elmaradt.

Nem mellesleg az elmúlt évtized során az ár is számos mérföldkövet ért meg, méghozzá felfele (már ha felfele vannak mérföldkövek), hisz míg a 12,5 milliárd euró 2014-ben 3800 milliárd forintnak felelt meg, addig most már 5100-nak. Tehát az Orbán-korszak elmúlt aranyéveiben a paksi atomálom „fix” ára is ugrott vagy 1,3 ezer milliárdot. Nem sok jóval kecsegtet, ha a kabinet most ezt is elengedi. Hogy mi alapján és meddig lehet emelni, az természetesen nem derül ki a törvénymódosításnak csúfolt politikai pamfletből. A hátráltató tényezők között persze megemlítik a Covidot, az orosz–ukrán katonai konfliktust, az inflációt és a háborús szankciókat. Na most, én nem tudom, az orosz tervezők esetleg tömegével ágynak dőltek, elvitték őket katonának, vagy épp túl drága és hiánycikk lett a nyugati toll, de én meg úgy hallottam, hogy az előkészítés azért toporog egy helyben, mert Moszkva képtelen az uniós és így a magyar szabványoknak megfelelő iratokat legyártani. De amit nem csak úgy hallottam, hanem tény: a tervek nukleáris megfelelőségét igazoló, az építkezés tényleges megkezdéséhez szükséges atomhivatali engedély máig nem született meg.

Egyes környezetvédők örülnek, mondván, így ebből egyhamar nem lesz atomerőmű. Én azért remélem, hogy nem így nem lesz.

MUHARI JUDIT

Zavar

A Tisza Párt vezetője több gyermekvédelmi intézménybe is ellátogatna, ám könnyen megeshet, hogy akciója csupán a lejáratás, a zavarkeltés célját szolgálja. Ezt írta a Magyar Nemzet „munkatársa” arról, hogy Magyar Péter bemutatta az egyik miskolci intézmény rozsdás, penészes mosdóját, az igazgatónak pedig a vitában azt mondta, ennek „kurva” nagy következményei lesznek. A „munkatárs” tehát megütközött a kifejezésen és a stíluson, ami nem is csoda, hiszen a kormánypártiak kizárólag Kosztolányi tíz legszebb magyar szavát (láng, gyöngy, anya stb.) váltogatják beszédükben.

A látottakon persze nem talált kivetnivalót a galamblelkű jobboldali sajtós, nem szokott ő hozzá az igazsághoz, ahogy a valósághoz sem.

Anélkül, hogy konkrét nevet írnék – nem az a lényeg, hanem a jelenség –, elmesélek egy történetet ennek okáról. Néhány évvel ezelőtt visszamentem egy borsodi kistelepülésre, ahol korábban éhezésről, fázásról, nyomorúságos életről meséltek az ott élők. Ám azt olvastam, hogy minden jobb lett, erről az éppen akkor miniszterként dolgozó, később magasabb szintre jutó politikus mesélt. Ellátogatott a településre, majd elégedetten azt mondta, ugyan szegénységgel találkozott, de a figyelem meg a kormány romafelzárkóztatása közösséget épített, ami által a családoknak, a gyerekeknek jobb az életük. A szép szavak mellé fotókat is tett, ezeken gyönyörű, rendezett település látszott. Kíváncsi voltam a csodára, a miniszteri látogatás után egy héttel én is odamentem, csak én már a valósággal találkoztam. Azt mondta az egyik család, hogy azt vették észre napokkal korábban: a patakból, ahol egyébként patkányok rohangálnak, elhordják a falu szélére a szemetet. Ebből gondolták, hogy lesz valami, jön valaki. A miniszter elé csak azok az emberek mehettek, akik nem beszélnek arról, hogy sokan éheznek, ami – ahogy fogalmaztak – nem azt jelenti, hogy kevés az étel, hanem azt, hogy nincs.

Pontosan ezt csinálja a kormány ma is, amihez a sajtója asszisztál. A valóság maradt a hazugság, a hamisság lett az igazság. Ki is kelt zavart?

A miniszter elé csak azok az emberek mehettek, akik nem beszélnek arról, hogy sokan éheznek, ami – ahogy fogalmaztak – nem azt jelenti, hogy kevés az étel, hanem azt, hogy nincs.

JEGYZET

Németh Péter

Az utolsó mese

Olyan, mintha szándékosan tenné magát ellenszenvessé Magyar Péter. Eddigi közel egyéves szereplése arról tanúskodott, hogy bár hirtelen indulatúnak tűnt, mégis nagyon megfontoltnak, taktikusnak tetszett; szándékosan rúg le magáról politikai versenytársakat, és próbál távolságot tartani mindenkitől. Leginkább egyszemélyes pártként működött, és lényegében működik ma is. Amit mellesleg az egyre bővülő tábora nagyon is díjazott, valóságos sárkányölő Szent Györgyként tekintett rá. Mondjuk a szűz lány megmentése hiányzott a repertoárjából, sőt, de hívei szerint ez is jól állt neki.

Most azonban fordulni látszik a kard hegye, mintha nem arra szúrna, amit elvárnak tőle. Mert mit is várnak: hát hogy győzze le, teperje le az uralkodót, és ezzel mentse meg a királyságot, mentse meg az országot. Ám a fegyver immár azok ellen is fordult, akiket a nép még nem utált ki az udvarból, akikben változatlanul védelmezőt lát, partnert a küzdelemhez, de akiket ma már sokan a köz megrontóinak tartanak. Keressenek maguknak civil munkát, mondja hetykén, mintegy jelezve: semmire sem tartja őket. Legfőképpen arra nem, hogy a sárkányölésben partnerei lehetnének.

Nem hinném, és többen nem is hiszik, hogy ne lenne rájuk szükség, azért ez már nem a 13. század, nem a hős, egyedül harcoló lovagok kora. Ez a 21. század és egy elveszett demokrácia, amelynek visszaszerzéséért mások is harcolnak, harcolnának. De Magyar most harcmodort tévesztett, nem a legyőzendő sárkány ellen fordult, sőt, amit most tesz, az éppenséggel életben tartja. Mi pedig hinni akarjuk, hogy ez nem lehet a cél, nem lehet cél az erők megosztása, és nem lehet cél az erőteljes, bizonyított harcosok lefejezése. Mert mi már nem hiszünk a magányos hősök meséjében, sőt semmilyen mesében. Illetve ebben az utolsóban mégis: a Sárkány legyőzhető. Nem vehetik el tőlünk ezt az utolsó mesét...

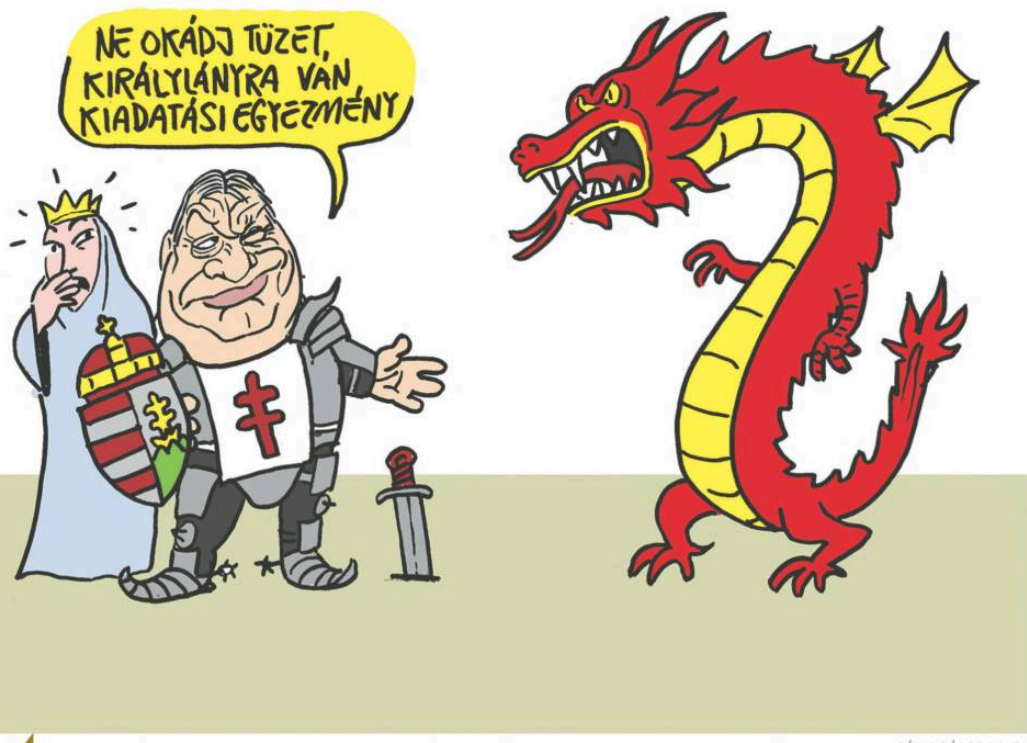

PÁPAI GÁBOR RAJZA

LOVAGIASSÁG

A szamár árnyéka

ORWELL VILÁGA

BÁRTFAI GERGELY

Teherhordó szamarat bérel az utazó, ám amint a déli hőségben leheveredne az árnyékába, a hajcsár nem hagyja. Pluszpénzt követel tőle azon a címen, hogy a kialkudott ár csakis a szamárra vonatkozik, az árnyékáért külön kell fizetni. Megegyezhetnének szépszerével, csakhogy egyformán buták és csökönyösek, egyikük sem hajlandó engedni a maga vélt igazából. Vitájuk eldurvul, ordítozni kezdenek, azután összeverekszenek. Hármuk közül egyedül a szamárnak van józan esze: megunja a csetepatét, és csöndben elkóborol.

Aiszóposz (vagy latinosan Aesopus) tanmeséje örök érvényű, minthogy az emberfaj hülyeségéről szól. A hagyomány szerint Abdéra görög városállamban történt meg az eset, jó hatszáz évvel Krisztus előtt. Démoszthenész, a híres szónok azért mesélte az agorán, hogy felkeltse a polgárok lankadó figyelmét, mert amíg az államügyekről beszélt, azok csak fecsegtek. A fejükre olvasta: „A szamár árnyékára kíváncsiak vagytok, bezzeg a fontos dolgok nem érdekelnek benneteket!”

Démoszthenész, a híres szónok azért mesélte az agorán, hogy felkeltse a polgárok lankadó figyelmét, mert amíg az államügyekről beszélt, azok csak fecsegtek.

Tovább csavarta az ókori motívumot a német felvilágosodás írója, Christoph Martin Wieland (1733–1813). Szatirikus regényében az árnyékvitát perre viszik, a város két pártra szakad, és az elmérgesedő viszályból csak a baj téríti észhez a népet: éhen pusztul a szamár. E változatból komponált daljátékot Richard Strauss, ebből írt hangjátékot Friedrich Dürrenmatt. A svájci mester modern, apokaliptikus világában már nincs menekvés az ostobaság végső orgiája elől.

Mindazonáltal a legizgalmasabb múlt századi feldolgozás a cseh avantgárdé, a prágai Felszabadult Színház (Osvobozené divadlo) tűzte műsorra a nácik berlini hatalomra jutásának évében. Ebben mindkét peres felet letartóztatják, majd a város megosztottságát kihasználva bevezetik a diktatúrát. Hogy az aktuálpolitikai üzenet véletlenül se sikkadjon el, a dialógusokba beleírták Hitlert, Mussolinit, Dollfusst is. A szerzőpáros a német megszálláskor Amerikába menekült, ám az abszurd nem tágított az útjukból.

Jiří (George) Voskovec (1905–81) a Broadwayn lépett fel, de a McCarthy-korszakban mint kommunistagyanús elemet internálták. Később kisebb hollywoodi filmszerepeket kapott, például a Tizenkét dühös ember egyik esküdtjéét. Alkotótársa, Jan Werich (1905–80) hazatért a háború után újjászülető Csehszlovákiába, ám a szocreál kultúrfelelősök szemét csípte a groteszk, ezért inkább rajz- és bábfilmeket készített gyerekeknek. Egyszer a vasfüggönyön túlról felkérték rosszfiúnak egy James Bond-filmbe, ám a producer megfúrta: szerinte a tekintete nem volt eléggé gonosz.

Ami pedig a szamár árnyékát illeti, azóta is készült a régi fabula nyomán mindenféle műalkotás a szobortól a marionett-előadásig. Nem fog rajta az idő, hiszen bármely történelmi korban önmagára csodálkozhat rá benne a józan belátásra képtelen, önsorsrontó, marakodva a vesztébe rohanó emberiség. A szorgalmas, bölcs, szeretetre méltó Equus asinus hosszú fülű árnyékot vet ránk. Nincs új a nap alatt a nagy ógörög mesemondó igazsága óta: mi magunk vagyunk a makacsok, az ostobák, a reménytelenek.

Az ingyenpénz ára

MÁRFAI PÉTER
volt országgyűlési képviselő (MSZP)

Az emberek teljesen jogosan nem akarnak fizetni a saját pénzükért. Mi, magyar szocialisták felhangosítjuk azok hangját, akiknek más nem segít, mi azoknak is segítséget nyújtunk, akik nem a kormány kegyeltjei. Mindemiatt javasoljuk a parlamentben, hogy igazítsák a díjmentes készpénzfelvételt a mindenkori minimálbér összegéhez – ez olvasható az MSZP közleményében.

Világos, érthető, sokak számára hasznos javaslat. Ezt tesszük mi, magyar szocialisták. De azért elmondom, mi a szelíd valóság a készpénzzel – annál is inkább, mert egyetértés látszik kialakulni ez ügyben az Országgyűlésben.

Néhány évtizeddel ezelőtt a készpénz használata nem volt kérdés.

„Nem. Nem kérjük a bankautomatákkal felépített rendszert. Kizárt, hogy a következő tíz évben Magyarországon elterjedjenek a bankautomaták. Csak nem gondolod, hogy valamelyik bank kifizeti az automatákat, az országos hálózat kiépítését, finanszírozza az üzemeltetést, lebonyolítja a készpénzforgalmat, üzemelteti a betétrendszert, a hitelkártyarendszert, teljesíti a tartalékolási feltételeket, és mindezt úgy, hogy a lakosság fizesse meg a költségeket? Kizárt. A belátható jövőben kizárt."

Ezt Princz Gábor, a Postabank vezérigazgatója mondta nekem, amikor a rendszerváltás idején el akartam neki adni egy bankkártyára alapozott pénzforgalmi számítógépes rendszert. Akkoriban mi készítettük el a Betétszámlakönyv rendszerét a Postabanknak, de úgy, hogy az üzemeltetését velünk végeztették; internet még sehol, a rendszert a napi postavonatokon utaztatott bizonylatok feldolgozására alapoztuk. Sikeres termék volt.

> Van politikai tartalma is a készpénzhasználatnak. A személyes szabadság korlátozásának tartják a szűkítését, és kétségtelenül van ilyen összetevője. Az elektronikus pénzügyi műveletek minden összetevője visszafejthető.

A készpénzforgalom, a bankkártyarendszer üzemeltetése és az ezzel kapcsolatos tevékenység a banki ügyletek egyik legköltségesebb része. A bankautomaták hálózatának kiépítése, üzemeltetése, folyamatos pénzellátása, védelme horribilis összegbe kerül. Igaza volt tehát Princz elnök úrnak: drága – és ma mégis megfizetjük.

Drága, és mindenütt ott van. Mint az kiderült, szükségünk van betétkártyára, hitelkártyára, bankautomatára, lehetőleg mindenütt. A bankok pedig szeretik megszüntetni a kisebb forgalmú helyeken lévőket, mert sehogyan sem éri meg nekik. Az idegenforgalmi szempontból frekventált környékeken üzlet a bankautomata, főként a nagy bankkártyacégeknek.

Mit gondoljak a saját pártom, az MSZP kampányáról, amelyet a pénzéhes bankok ellen folytatunk? Most, hogy már a többi párt is támogatja a díjmentes készpénzfelvétel összegének emelését, nyilván megvalósul. Ebből könnyen az következhet, hogy ahol és amint lehet, minden bank megszünteti a bankautomaták üzemeltetését. Hiszen a díjmentes készpénzfelvétel havi keretének emelése tovább erodálja a szolgáltatáshoz köthető bevételeket.

FOTÓ: DOBÓ KRISZTIÁN

Külön gond, hogy az emberek meglepően nagy hányada a fentieket pontosan tudja. Nagyon kevesen szeretnek postára járni, sárga csekket befizetni, közüzemi díjat készpénzben fizetni és hasonlók. Nem is tűnik tehát hasznosnak az a követelés, hogy kapjuk meg a készpénzt ingyen a banktól.

Ehhez képest az a meglepő helyzet, hogy Magyarországon a fizetések határozott többsége (60 százaléka) készpénzben zajlik. Közismert politikusok is vallják: csak a készpénz! Annak ellenére elterjedt szokás ez, hogy mivel a munkáltató is fizetne a készpénzért, ha a dolgozóinak címletezve, borítékban akarna fizetni, a munkabéreket bankszámlára utalják.

De van politikai tartalma is a készpénzhasználatnak. A személyes szabadság korlátozásának tartják a szűkítését, és kétségtelenül van ilyen összetevője. Az elektronikus pénzügyi műveletek minden összetevője visszafejthető. Lehet tudni, hogy ki, kinek, mikor és mennyit fizetett. Még a tranzakció helye is adott. Amúgy nagyon nem célszerű a készpénzhasználat, de belátom, hogy elég széles körben még szükség van rá.

Ezzel együtt zavar, hogy a bankok pénzéhségét tesszük felelőssé, amikor a készpénzfelvétel áráról beszélünk. Ilyen alapon a posta mint nagy hálózat pénzéhségét is szóvá tehetnénk, ott is fizetni kell a készpénzért. Megértem persze, hogy az ingyenszolgáltatás vonzó, ez sokak számára szimpatikus követelés. A mértékletesség is megfelelő, amennyiben az átlagbér vagy a minimálbér szintjén határozzuk meg az ingyenesség limitjét. Az már más kérdés, hogy a megjelenő költségeket mindenhogyan a fogyasztó viseli, akkor is, ha a szolgáltatót rákényszerítjük, hogy valamelyik tevékenységét ingyen végezze. Akkor felszámítja az árát másutt.

Politikailag hasznos, szabad efféléket mondani. Mégis vitatom, hogy ez a kampány széles körben eredményes lenne: nem hasznos, nem igaz. Persze pontosan tudom, hogy attól még akár eredményes is lehet, mert valós igénynek felel meg. A mindennapjainkat nagyon gyakori kifizetések, pénzügyi műveletek kísérik, és érthető, hogy a műveleti költségek elszenvedőiként zavarónak érezzük, hogy mindenért fizetni kell. Nem a mi problémánk, hogy minden ilyen művelethez valamilyen eszköz kell, és az nincs ingyen.

Ha elhisszük, hogy csak a szándékunktól függ, mit ismerünk el költségként, akkor abba a csapdába kerülünk, hogy a pénzintézeteknek megdrágítjuk a műveleteket. Ha még különféle illetékekkel is terheljük a pénzügyi tevékenységet, akkor drágul a bankolás. Jövőre például a megemelt tranzakciós illetékeket a bankok áthárítják az ügyfelekre.

Ráadásul ezek a folyamatok átvándorolhatnak olyan szervezetekhez, ahol kedvezőbbek a feltételek. Ha sikerrel bevezetik az elektronikus eurót, azzal lényegében mindenki kap egy számlavezetést, amit a központi bank végez Európában. Magyarországon is folynak kísérletek az elektronikus forint kipróbálására, és ez is a kereskedelmi bankoktól vinne el ügyfeleket, mégpedig sokat. Biztosak lehetünk abban, hogy ha itthon tovább drágítjuk a pénzügyi műveleteket, akkor a világban már működő nagy fintechcégek átveszik ezt a tevékenységet.

Nem ártana azzal is foglalkozni, hogy a pénzügyi szuverenitás megszerzése egyre távolabb kerül. Azt, hogy mennyi pénz van a gazdaságban, főként a kereskedelmi bankok hitelezése határozza meg. Ezt lehet szabályozni – valamennyire. A pénzügyi termékek árazásával a bank, az illetékekkel, adókkal az állam szól bele, hogy mennyibe kerül az a pénz, amit a pénzintézetek forgatnak. Ha valamelyik költségelemet töröljük, az torzítás nélkül megjelenik a többiben.

Az Országgyűlés megemeli a havi százötvenezres költségmentes keretet. Remélhetőleg ott jelenik meg a megtakarítás, ahol arra a legnagyobb szükség van. De ezzel a változással valamivel több olyan pénzautomata lesz, amelynek az üzemeltetése nem kifizetődő, és olyan ügyfelek is többen lesznek, akik előnyben részesítik a finteches megoldásokat.

Olykor nem árt, ha tudjuk, mit cselekszünk.

A párbeszéd szükségessége

DR. TATÁR GYÖRGY
nyugalmazott diplomata

A nemzetközi kapcsolatokban az érdekek és értékek érvényesítése diplomáciai tárgyalások, vagyis egyfajta vita, győzködés és alkudozás útján történik, s jó esetben kompromisszumokkal végződik.

Nemzeti szinten a kormányzati pozícióban lévők vita útján vagy erőszakosabb, esetenként szélsőséges formában érvényesítik érdekeiket és értékrendjüket. Összességében tehát nemzeti szinten is egyfajta vitakultúra dominál.

Az emberiség története azt mutatja, hogy az össztársadalmi értékrend történelmi hosszúságú folyamat során alakul át, és akkor sem végződik kristálytiszta eredménnyel. A társadalmi polarizáció mértéke eközben ugyan fokozatosan csökken, de teljesen nem szűnik meg. Mindaddig, amíg az adott társadalmi viszonyok között élők önmaguktól nem érzik a változás szükségességét, kölcsönös megértés és tolerancia szükséges, hogy az eltérő értékrendek békességben megférjenek egymás mellett.

A történelmi példák igazolják, hogy egy értékrendet sem lehet „kívülről" ráerőltetni a lakosságra. Nem működött a „modernizáció" a gyarmatosítás idején, s visszaütött az ún. neoliberális korszakban is. Kockázatokat rejt tehát az „európaiság" viszonylatában is. Óvatosságra int, ha egy ország politikai elitje deklarálja új értékrendjét és értékközösségét más államokkal, miközben a lakosság többsége tudatosan vagy tudat alatt, de a régi, akár évszázadokra visszanyúló értékrendben érzi jól magát. Azt, hogy egy társadalomban bekövetkezett-e az értékrendi változás, csak a gyakorlat mutatja meg.

> Fel kell számolni azt a gondolkodást, hogy a politizálás a hatalmi harcról, a folyamatos konfrontálódásról, a „másik" legyőzéséről, a vitáról szól.

A „patrióták" és „szuverenisták" térnyerése az Európai Parlamentben azt tükrözi, hogy az Európai Unióban erősödik a polarizáltság. Elementáris EU-érdek lenne, hogy a vitakultúra fenntartása mellett intézményesítse a jobb megértést és a békességet előmozdító párbeszédet, vagyis építse be a döntéshozatali mechanizmusokba „központilag" és nemzeti szinten egyaránt.

Ennek érdekében új fórummal, „párbeszédszoba" kialakításával lehetne kibővíteni a döntéshozatali mechanizmusokat, ahol feltárhatnák az akár szélsőségesnek minősített nézeteket vallók motivációit és szándékait, valamint a gyakorta harsány retorika mögött meghúzódó objektív okokat. Ez felgyorsíthatná a problémák közös megoldását.

A „párbeszédszobában" a „hivatalos" tárgyalásokat megelőzően, az egyes értékrendeket jól ismerő civilek, független szakértők, hivatásos párbeszéd-moderátorok közreműködésével ismertethetnék és magyarázhatnák álláspontjukat a partnerek, s ezután terjesztenék a folyamat eredményeit a képviselők elé. Ez megkönnyíthetné nemcsak a törvényhozási tevékenységet, hanem az alkalmazással kapcsolatos döntéseket is.

A párbeszédnek is vannak korlátai. Nem lehet mindenről és mindenkivel párbeszédet folytatni. Az emberi méltóságot és egyenlőséget például minden esetben, párbeszéd nélkül is tiszteletben kell tartani. Így bizonyos történelmi atrocitások relativizálása sem képezheti a párbeszéd tárgyát.

A párbeszéd feltételeinek megteremtése a politikusok felelőssége. Fel kell számolni azt a gondolkodást, hogy a politizálás a hatalmi harcról, a folyamatos konfrontálódásról, a „másik" legyőzéséről, a vitáról szól. Ez ugyanis azt sugallja, hogy a „jó politikus" fő jellemvonása a konfrontáció. A „jó politikus" feladata ehelyett az (lenne), hogy a társadalmi folyamatokban óhatatlanul fennálló érték- és érdekkülönbségeket professzionálisan menedzselje, és a társadalom békés fejlődését segítse elő.

Az értékrendek küzdelme és változásai magyarázhatják, hogy Magyarországot másfél évtizede egy olyan kormány vezetheti, amely mind erőteljesebben megy szembe a nyugati értékközösségben domináns eszmevilággal, dacára a harmincöt évvel ezelőtt deklarált változtatásnak. Magyarországon az elmúlt száz évben, benne a legutóbbi másfél évtizedben a konfrontálódó politikusi magatartás volt a jellemző. Rövid kivételt az 1989-es rendszerváltás alatti kerekasztal-tárgyalások jelentettek. Sem a „feljövő", sem a „kifutó" nemzedék nem rendelkezik más hazai mintával.

Történelmi lehetőség kínálkozik a NER leváltására készülő erők számára egy párbeszéden alapuló „közös társadalom" és kultúra, egy új minta építésére. Ennek elmulasztása történelmi felelősséggel járna. Mint ahogy történelmi felelősség terheli a nemzet szétszakításáért és destabilizálásáért, összességében a nemzet erejének meggyengítéséért a jelenlegi vezetést.

A lapban megjelenő hirdetések nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

ÚJ GAZDASÁGPOLITIKA

MAGYARORSZÁG MEG TUDJA CSINÁLNI!

3. KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOK TÁMOGATÁSA

▼ A multinacionális cégek az egész világon egyre nagyobb extraprofitra akarnak szert tenni, egyre nagyobb szeletét akarják uralni a gazdaságnak, kiszorítva a helyi vállalkozásokat.

▲ **Ezzel szemben a magyar kormány szerint a hazai kis- és középvállalkozásokat új eszközökkel kell támogatni. Tőkejuttatásra van szükség, minden kis- és középvállalkozás számára elérhető módon.**

Mondja el a véleményét Ön is!

NEMZETI KONZULTÁCIÓ

Készült Magyarország Kormánya megbízásából.

Rocksztár festők mesterművei

TÁRLAT Először kerül a nyílt műtárgypiacra Czóbel Béla Kislány ágy előtt című festménye a Kieselbach Galéria tárverésén. Korábban a Musée d'Orsay igazgatója is szemet vetett a képre.

TÖLGYESI GÁBOR

Téli aukciójának legfontosabb festményeit „best of" válogatáson mutatja be csütörtöktől a Kieselbach Galéria. Az ingyenes tárlat prima primissimája Czóbel Béla (1883–1976) Kislány ágy előtt című festménye, amelyet az alkotó 1905-ben, huszonkét éves korában festett a Montparnasse-on, a Boulevard de Vaugirard 9. szám alatt bérelt szobájában. A ház fotója hatalmas tapétaként szerepel abban a különteremben, ahol Czóbel alkotása egyedüliként, egy gyönyörű virágcsokor társaságában látható. A kép fölött arany betűkkel Czóbel neve és egy francia szó: „chef-d'œuvre". A kifejezés a festészetben olyan remekművet, mestermunkát jelöl, amelyet a kritikai siker mellett maga az alkotó is pályája legjobb, de legalábbis nagyon kiemelkedő művének tekintett. Ilyen archetipikus remekmű – chef-d'œuvre, avagy magnum opus – például Leonardo da Vinci Mona Lisája. A Kislány ágy előtt című festmény az elmúlt évszázadban művészettörténészek sorát, így Czóbel Béla monográfusát, Kállai Ernőt is elbűvölte. A Kieselbach Galéria tárlatának sajtóbejárásán kiderült: közéjük tartozik Barki Gergely művészettörténész is, aki pólójára nyomatta a festményen látható lány arcképét.

– Nagyon-nagyon ritka esemény az, hogy egy ennyire kapitális főmű kerüljön egy aukciósházhoz. Sajnos ezt a szót, hogy „főmű", a műkereskedelemben és a művészettörténeti írásban is nagyon-nagyon sokat használjuk, kissé degradálódott. Éppen ezért azt gondoltuk, most egy olyan festményről van szó, amire ez a szó nem elég, nem fejezi ki jól azt, amit ez a kép képvisel. Ez sokkal több annál – indokolta a „chef-d'œuvre" feliratot Barki Gergely. – Az, hogy franciául mondjuk, nem nagyzolás, és nem is egy műkereskedelmi fogás. Ez egy olyan nemzetközi rangú festmény, amelyről nem lehet akárhogy beszélni, és nem is lehet akárhogy interpretálni. Ez a festmény megköveteli azt, hogy egy külön térben, önállóan legyen kiállítva, pontosan úgy, mintha egy múzeumi közegben volna. Ez egy kapitális mű, nem tűr meg a környezetében más képeket.

A művészettörténész szerint Czóbel már azelőtt tudta, hogy remekművet fog alkotni, hogy megfestette volna a képet. – Bement a művészellátó boltba, és megvett egy méteres szélességű nagy vásznat. Ahhoz, hogy valaki chef-d'œuvre-t alkosson, a méret is számít. Magabiztosság, művészi öntudat kell ahhoz, hogy a festő egy ilyen nagy üres fehér vászon elé merjen állni, és ami a fejében van, azt merje ilyen erővel, energiával azon megteremteni. – És persze impulzus is. Mint a művészettörténész emlékeztetett, a nagybányai iskolából érkező Czóbel ekkor találkozott a párizsi Salon d'Automne (A függetlenek szalonja) kiállításán bemutatkozó Fauves (Vadak) festőcsoport képeivel, amelyek szétrobbantották az akkori elképzeléseket a művészetről. A Vadak olyan elementáris erővel hatottak rá, hogy arra jutott: mindazt, amit korábban csinált, el kell, hogy felejtse. – Azt a tanulságot vonta le, hogy mindent újra kell kezdeni, mint egy kisgyereknek, meg kell újra születnie, hogy első, tiszta szemmel lásson és láttasson mindent, hogy amikor ő megszólal, ezzel az új, gyermeki, teljesen friss és szabad tudattal szóljon meg. Ez a festmény ebben a pillanatban született – fogalmazott Barki Gergely, aki szerint az alkotás hasonlítható sok rockzenekar olyan debütáló lemezéhez, amelyet a következő albumok nem tudnak felülmúlni. – A festmény hátterében lehet látni egy picike színes tájképet. Czóbel saját festménye, amelyet egy piac sarkán festett, az 1905-ös Őszi Szalonon pedig kiállított. Az 1905-ös Őszi Szalon bezárása után, november végén került vissza hozzá a kép, tehát a Kislány ágy előtt 1905. november vége és december 31-e között készült – tette hozzá Barki Gergely, aki arra is kitért: nemcsak a magyarországi újságírók figyeltek föl arra, hogy Czóbel milyen műveket állít ki, hanem a New York Herald párizsi tudósítója is hosszasan írt Czóbel képeiről, amelyek több ezer mű közül „ugrottak ki" a szeme elé. Czóbel 1906-ban már Matisse-szal és társaival egy teremben kiállított ki. – Melyik az a magyar festő, akiről ezt el lehet mondani, hogy ilyen rövid idő alatt a nemzetközi élvonal csúcsára jutott? – tette fel a kérdést Barki Gergely, aki megjegyezte, Czóbel e korszakából nagyon kevés kép maradt fenn – az I. világháború idején műveinek nagy része ugyanis megsemmisült.

1905-ben, amikor ez a kép készült, Czóbelnek már olyan komoly vásárlói voltak, mint például Thomas Mann sógora, a karmester és zeneszerző Mahler-növendék, Klaus Pringsheim. Matisse és Picasso környezetében, Gertrude Stein szalonjában pedig az akkori avantgárd legjobbjai között emlegették Czóbelt. És mint Leonardo a Mona Lisától, Czóbel sem akart megválni ettől a festménytől. Annyi azonban bizonyos – az 1960-as évek katalógusaiból tudható –, hogy a festmény megjárta a műgyűjtés nagy alakja, az 1971-ben elhunyt Márton Ödön kollekcióját. A mű kiállításon többször is látható volt, aukción sosem. Amikor 2013-ban a Musée d'Orsay-ben bemutatták az Allegro Barbaro (Bartók Béla és a magyar modernizmus, 1905–1920) című tárlaton, a párizsi múzeum akkori igazgatója megvásárolta volna, de a kép tulajdonosa nem állt kötélnek. Most 220 millió forint a Lány ágy előtt kikiáltási ára, becsértéke 3-500 millió forint, és csak remélhető, hogy magyar közgyűjteménybe kerül.

Czóbel festményét Rieder Gábor művészettörténész a Mount Everesthez hasonlította, ám megjegyezte, még akad néhány mű, amellyel a kiállítás a Himaláján belül marad. Ilyen Vaszary János meglepetésképe, az 1930-as években készült Művésztársaság, amely a művész krisztinavárosi, Attila úti otthona, a Vágó-ház tetőteraszán készült. – Ezt a képet korábban nem ismertük, reprodukcióban sem találkoztunk vele. Maga a stílus, a beállítás, a világ a kései Vaszary festészete, amit a „fehér alapos", art deco korszakához szoktak kapcsolni. Jól ismerjük e korszakából a két legnépszerűbb ciklusát, a Park-ciklust, illetve a Korzó-képeket, itt e kettő világát ötvözi – mondta Rieder Gábor. – Egy másik, ugyanebben az időben született főművön nem a felhőtlen, felszabadult örömfestészet jelenik meg, mint amit az idős ünnepelt Vaszarynál láttunk. A fiatal „rocksztár", Derkovits Gyula (sokat reprodukált) festményén, a Szövőkön robusztus, nagy figurák dolgoznak olyan eszközökkel, amelyek a gépipari modernitás heroizmusát sugározzák. Friss beállítás, finoman használt tónusok. Egry Józsefet a Balaton festőjeként ismerjük: az 1930-as Taorminai napkelte egy itáliai utazás emléke. A festmény számos reprodukción látható, ám több mint fél évszázada nem szerepelt kiállításon, egy pécsi magángyűjteményben őrizték elzárva.

A kiállításon szintén kiemelt mű Perlrott Csaba Vilmos Szabadban című, 1911 körül született nagyszabású kompozíciója, amely párizsias modernséggel fogalmazza újra a ligetben pihenő aktok témáját, követve a klasszikus zsánert, egészen Tiziano vagy Giorgione koráig visszavezethető módon. De megvan a modern francia előképe a zsánernek, mindenekelőtt Cézanne. Rippl-Rónai József Kis szőke fiú naranccsal című, „Kunffy gyerekként" is ismeretes műve egy újabb remeklés 1904-ből, a mesterre jellemző virtuóz és érzéki foltfestészettel. – Az alkotás megjárta Nemes Marcell kollekcióját, aki az egész magyar gyűjtéstörténetnek a legnagyobb sztárja volt, de európai szinten is a legfelső, legfelsőbb ligában játszott, így e kép a legnagyobb francia mesterek, Cézanne, Gauguin, Picasso festményei, a nyugati modern festészet csúcsművei mellett szerepelt – jegyezte meg Rieder Gábor, aki végezetül Bihari Sándor 1893-as művére, a Vasárnap délutánra hívta fel a figyelmet, egy olyan – szinte fotórealista – műre, ami „rogyásig volt reprodukálva a szakirodalomban, számtalan kiállításon szerepelt, a Magyar Nemzeti Galériában még képeslapot is nyomtak belőle." – Amit látunk rajta, az a XIX. századi rég eltűnt magyar valóság megjelenítése. Mintegy időgéppel utazhatunk oda és tekinthetünk a vidéki dzsentri, nemesi miliőbe a nagyon finom, akadémikus, részletgazdag, szaktudással megfestett képen keresztül. Egy csendes, családias délután összegyűlnek az emberek, a barátok pipázva, borozgatva alsóznak magyar kártyával. A kártya az ábrázolt svájci hőseivel úgy tudott a szabadságharcról beszélni, hogy nem lehetett cenzúrázni, betiltani. Az előtérben kártyázó figurákat biedermeier bútorok veszik körül, petróleumlámpa, óra, tányérok. A háttérben pedig hölgyek, asszonyok és egy kisgyerek. A korabeli tudósításokból tudjuk: a nők csészéjében tejeskávé van.

Czóbel Béla alkotása, a Kislány ágy előtt. A kép megúszta, hogy lekenjék csónaklakkal, így intakt, eredeti felülete is hozzátesz a szenzuális élményhez

Taorminát nemcsak Csontváry örökítette meg, hanem Egry József is. Festménye egy itáliai út emlékét rögzítette

Vaszary János festménye, a Művésztársaság. Ez nem Itália, hanem az Attila út és a Vági-ház: a háttérben a budavári palota kupolája látható

FOTÓK: FARBAKY TAMÁS

> Czóbel Béla 1906-ban már Matisse-szal és társaival egy teremben állított ki. –

INFÓ

A Téli Aukció kiállítása november 28-tól december 9-ig látható a Kieselbach Galériában (Budapest V., Szent István krt. 5.), az aukciót december 10-én este hattól tartják a Budapest Marriott Hotelben.

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

RÉGISÉG

FIGYELEM! Készpénzért vásárolunk könyveket, festményeket, bundákat, öltönyöket, Zinger varrógépet, karórákat, porcelánokat, ezüsttárgyakat, pénzérmét, arany ékszereket, teljes hagyatékot. Üzlet: 2. kerület, Szilágyi Erzsébet fasor 25. Tel.: 06-1/488-7910, 06-20/334-9091.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük,
hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy
írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail címre.

Hány milliárd dollár az 1,5 fok?

CSALÓDOTTSÁG Bár megegyezés született az Azerbajdzsánban tartott Cop29 klímacsúcson, a fejlődő országok képviselői kudarcnak ítélik az eredményt. Főként erről kérdeztük az ENSZ Kormányközi Klímaváltozási Testületének alelnökét, a CEU professzorát Ürge-Vorsatz Diánát.

VARGA PÉTER

A Bakuban rendezett Cop29 konferencia legfőbb kérdése az volt, menynyi pénzt kapnak a fejlődő országok az iparosodott országoktól a klímaváltozás hatásainak kivédéséhez. Ők az eddigi összeg tízszeresét szerették volna, ám csak a háromszorosáról, háromszázmilliárd dollárról született megegyezés. De miért nem elégedettek a fejlődő országok azzal a pénzzel, amit a klímahatások kivédésre kaptak?

– Pontosítsuk a kérdést: a pénzt a fejlődő országok nem csak a károk kivédésére kellene hogy kapják, ehhez a Kormányközi Klímaváltozási Testület (IPCC) szerint 2030-ig évente elég lenne az eddigi juttatás, 80-300 milliárd dollár. Az igazi többletpénz – amihez ez már kevés – a károk mérsékléshez kellene, az energiaátmenetre, vagyis azokhoz a beruházásokhoz, amelyekkel csökkenthető lenne a fosszilis tüzelő- és üzemanyagok felhasználása. Ahhoz ez már szerényebb összeg, különösen annak fényében, hogy a fosszilis üzemanyagokkal foglalkozó iparágakat a kormányok globálisan még mindig hétezer milliárd dollárral támogatják. Ezt kellene csökkenteni, illetve ebből a pénzből lehetne átcsoportosítani a fejlődő országok részére. Ez nyilván nem egyszerű, de az arányok jól láthatók. A támogatások nem mind közvetlenül folynak be a fosszilisüzemanyag-iparba, hanem például adókedvezmények formájában, de ide tartozik a repülőterek építésének a támogatása, és ennek része az energiaszegénység támogatása is, amennyiben fosszilis üzemű fűtőanyagok felhasználásához kapnak pénzt a rászorulók ahelyett, hogy alternatív forrásokból származó energiához vagy energiahatékonysági beruházásokra kapnák azt – magyarázta a klímaszakértő.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Nagyon fontos hangsúlyozni, hogy a Párizsban 2015-ben kitűzött 1,5 fokos cél 20 éves átlagra vonatkozik, pontosan azért, hogy az időjárás állandó változékonyságából adódó szélsőséges értékeket kiküszöböljük

A rászoruló országok 1300 milliárd dollárt szerettek volna kapni, ennek nagy részét pontosan azoktól a vállalatoktól, amelyek nagyon is komoly haszonra tesznek szert a fosszilis üzemanyagok kitermeléséből, kereskedelméből. Mennyire reális az elképzelésük?

– Elméletben ez lenne a megoldás, hiszen a környezetvédelem egyik elve szerint a károkat a szennyezést okozóknak kell megfizetniük. Ez úgy történhet, hogy az okozott károkat beleépítik a termelési költségek, végeredményben a termékek árába. Ezeket a vállalatokon adók formájában vagy más szabályozások révén lehet behajtani, de erről szól az emissziókereskedelem is. Amit viszont nehéz megoldani, hogy az ebből származó bevételek eljussanak azokhoz, akik a károkat elszenvedik, vagyis a kisközösségekhez a globális délen.

> Az igazi többletpénz a károk mérsékléshez kellene, az energiaátmenetre, vagyis azokhoz beruházásokhoz, amelyekkel csökkenthető lenne a fosszilis tüzelő- és üzemanyagok felhasználása.

Milyen klímahatás-kivédő fejlesztésekre tudnák a pénzt fordítani a déli szegényebb országok, amelyek éppen azt tartják problémának, hogy nekik fejletlenebb az iparuk, és ezért kevésbé járulnak hozzá a szennyezésekhez?

– Ma már sok ilyen ország nagyon nagy fejlődésen megy keresztül. Amikor új városokat építenek, akkor nem mindegy, hogy autóközlekedésre tervezik-e ezeket, vagy olyan „tizenöt perces városokat" építenek – Európában már több ilyen van –, amelyekben negyedóra gyaloglással vagy biciklizéssel el lehet jutni mindenhová, amire a napi rutinunkban szükség van. Ma még az a várostervezési elv uralkodik, hogy külön épül városközpont, lakónegyed, és olyan városrész, ahol üzemek vannak, pedig az integrált város a kívánatos, ahol egy könnyen elérhető körzeten belül van minden: a munkahely környékén legyen a kellemes lakóhely, iskolákkal, üzletekkel, egészségügyi intézményekkel, ne legyenek az emberek rákényszerülve naponta hosszú utazásokra. Ezenkívül a fejlődő országokban is egyre több az energiaipari beruházás; fontos, hogy ne új szénerőműveket építsenek, hanem szél- vagy napenergiát használjanak. Ezek ma akár olcsóbbak is lehetnek, de a hálózatokat ezekhez is fejleszteni kell, kiépíteni a kis, helyileg termelő erőművekhez. Tehát a támogatásokat az ilyen módon is megoldandó zöld átmenethez kérik ezek az országok. Ha elvárjuk, hogy ne fosszilisüzemanyag-alapú erőműveket építsenek, segítsük őket az alternatív beruházásokban, mondják.

Az emberi tevékenységek szabályozásával sokat tehetünk a klímáért, egyelőre viszont azt látjuk – akár csak az elmúlt pár hetet, hónapot nézve –, hogy pusztító tájfunok vonultak végig a Fülöp-szigeteken, pusztítanak az erdőtüzek Amerikában, villámáradások öntöttek el városokat Spanyolországban. Egyre biztosabban állítják a klímatudósok, hogy ezek növekvő száma, mértéke az emberi tevékenység eredménye. Mi várható a jövőben: gyakoribbak, pusztítóbbak lesznek?

– Valójában összességében nem a számuk növekedett meg, hanem az intenzitásuk, a pusztításra való képességük, ezért tűnnek egyre gyakoribbaknak, hiszen többet hallunk róluk. Ráadásul hosszabb ideig tartanak és nagyobb területeket érnek el, ez általában is igaz a legtöbb időjárási szélsőségre. Sajnos úgy tűnik, hogy ebben nem csak a rossz irányban lesz változás: a szélsőséges jelenségek egyre gyakoribbak és intenzívebbek lesznek, egyre tovább tartanak, és egyre újabb helyeken pusztítanak. Az erdőtüzek sem csak ott lángolnak fel, ahol eddig természetes volt, például a tajgán, a kaliforniai hegyek egyes részein, a mediterráneumban. Láthattuk két évvel ezelőtt, hogy Magyarországon is elkezdtek pusztítani a bozóttüzek. Kitolódott a szezon, a tüzek is egyre nagyobb területeken pusztítanak, egyre hosszabb ideig. De ez látható az aszályok, esőzések esetében is, ezek egyre gyakrabban és hosszabb ideig figyelhetők meg hazánkban is; hosszabbak az aszályos időszakok és az intenzívebb esőzések is, ami könnyebben okoz áradásokat, miközben a csapadékmennyiség átlagban nem több, mint régebben. Kevesebb napon esik az eső, ezért is nő az aszályos napok száma. Valencia környékén létezett eddig is az az időjárási jelenség, ami áradásokat okoz, de a mostanihoz hasonló mértékű emberemlékezet óta nem történt. Nehéz adott esetekről megmondani, hogy azok éppen köthetők-e az emberi tevékenységhez, hiszen mindig voltak szélsőségek. Készülnek ma már tanulmányok egyes nagyon szélsőséges időjárási események éghajlatváltozáshoz való kapcsolatáról. A valenciai áradások esetében ezek azt mutatják, hogy az ember okozta klímaváltozás következtében tíz-húsz százalékkal nagyobb az esélye az ilyen áradást okozó esőzésnek. A közelmúltban pár olyan esemény biztosan volt, amit egyértelműen az embernek tulajdonítottak az elemzések, ez 2021-ben Kanada nyugati és az USA északnyugati részén történt, amikor három napig csaknem ötven fok volt.

A Copernicus Klímaváltozási Szolgálat 1,55 fokos emelkedést vár már ebben az évben. Valóban itt tartunk már, hogy meghaladtuk azt a bizonyos 1,5 fokot?

– A 1,5 fokkal kapcsolatban van egy bizonyos félreértés, amivel kapcsolatban nagyon fontos elmondani, hogy a Párizsban 2015-ben kitűzött 1,5 fokos cél húszéves átlagra vonatkozik, pontosan azért, hogy az időjárás állandó változékonyságából adódó szélsőséges értékeket kiküszöböljük. Az egyes évek átlaghőmérséklete akár egy-két fokot is ingadozhat, de általában tizedfokokat változik. Tavaly éppen 1,5 fok alatt maradtunk, most egy nagyon kicsit fölötte leszünk. Ez csak ez év kiugró mutatója, remélhetőleg az emelkedés nem tartós, de vannak jelek arra, hogy ez így maradhat. Az előrejelzések szerint a 2030-as évek elejére fogjuk tartósan átlépni az 1,5 fokos küszöböt.

HIRDETÉS

LAPSZÉL

Kevés remény maradt

Miután hétfő este a magyar férfi kosárlabda-válogatott 81-76-ra kikapott a törököktől, a selejtező hátralévő két meccsét meg kellene nyernie, és még szerencsére is szüksége lenne, hogy sorozatban harmadszor ott legyen az Európa-bajnokságon. Gasper Okorn együttese február 20-án az izlandiakat fogadja, 23-án pedig Olaszországban vendégszerepel. A B csoport állása: 1. (és már kijutott) Olaszország 7 pont (339-294), 2. (és már kijutott) Törökország 7 (329-304), 3. Izland 6, 4. MAGYARORSZÁG 4. MTI

Magyarok nyilaitól retteghetnek

FOTÓ: DARTS WDF

Négy magyar versenyző jutott ki a Darts Világszövetség (WDF) idei világbajnokságára. Ihász Veronika (képünkön) harmadszor, Kovács Patrik másodszor szerepelhet vb-n, míg Tekauer Gréta és az ifjúsági fiúknál a 14 éves Szoták Balázs először méreti meg magát. A viadal az angliai Lakeside-ban péntektől december 8-ig tart. NÉPSZAVA

Szavics új feladata

A szerb válogatottat egy világbajnoki, két olimpiai, illetőleg három Európa-bajnoki címre vezető Dejan Szavics lett a montenegrói férfi vízilabda-válogatott szövetségi kapitánya. A 49 éves szakember legutóbb Máltán dolgozott, mostani kinevezésekor azt mondta, Montenegróba a barátai közé érkezett. NÉPSZAVA

Jake Paul állítja, nem volt bunda a meccs

FOTÓ: AFP/TIMOTHY A. CLARY

Közleményben utasította vissza Jake Paul a vádakat, melyek szerint bunda volt a hónap közepén, a texasi Arlingtonban rendezett profi ökölvívómecscse a korábbi profi világbajnok Mike Tyson ellen. „Előre megbeszélni az eredményét bűncselekmény"; „Mindkét fél tudása legjavát nyújtotta"; „Őrültség lett volna a hosszú távú és gyümölcsöző kapcsolatot a Netflixxel csalással indítani" – érvelt a 27 éves youtuber. NÉPSZAVA

Elhunyt Drexler Géza

Életének 67. évében, hosszan tartó, súlyos betegség után elhunyt az MTK ökölvívó-szakosztályának vezetőedzője, Drexler Géza, aki több hazai és nemzetközi szinten elismert bokszolót nevelt. A szakembert a honi szövetség hatszor választotta az év edzőjének. NÉPSZAVA

Mit talál ki Ancelotti?

BL A címvédő, ám ezer sebtől bénult Real Madrid a torna hibátlan csapatához, a Szoboszlai Dominikot is foglalkoztató Liverpoolhoz látogat.

NÉPSZAVA

Tizenegyszer csaptak össze, a Real hétszer, a Liverpool háromszor nyert, legutóbb 2023 tavaszán a nyolcaddöntőben oda-vissza a spanyolok ünnepeltek (Angliában: 2-5, Madridban: 1-0), akárcsak a 2022-es (1-0) meg a 2018-as finálében (3-1). Ma mégis a vörös mámorra van inkább kilátás a Bajnokok Ligájában. Amíg Szoboszlai Dominikék mind a négy meccsüket megnyerve egyedüli 100 százalékos csapatként állnak az átalakított torna tabellájának élén, addig Carlo Ancelotti címvédő alakulatát kétszer is fájó csapás érte (0-1 Lille-ben, 1-3 az AC Milan házigazdájaként), így a méltatlan 18. Egy újabb vereség az Anfielden még mélyebbre taszítaná a királyiakat, akik viszont épp azért a BL urai 15 trófeájukkal, mert nincs még egy klub, amelynek konkrétan a DNS-ébe lenne kódolva a győzelem képessége. Hányszor láttuk már a legkilátástalanabb helyzetből feltámadni a fehéreket?! Ezerszer, hát valami hasonlóra lesz szükség ma is! Eddig még „csak" a védelem volt foghíjas Alaba, Carvajal, Militão és Tchouaméni kiesésével (nem véletlen, hogy amíg Arne Slot alakulata eddig egyszer kapitulált, addig a Real hétszer), ám most már a támadó szekció is az: Rodrygo után Vinícius Jr. is megsérült.

Alexis Mac Allisterrel (balról), Luis Díazzal és Darwin Núnezzel eddig könnyedén lép át az ellenfeleken a Liverpool. Na de most a sebzett Real Madrid érkezik

FOTÓ: AFP/PAUL ELLIS

„Meg fogjuk lepni a Liverpoolt!" – ígérte mégis Ancelotti, mire megkérdezték tőle: jó, de hogyan? „Nem gondolják, hogy felfedjük magunkat" – replikázott az olasz mester!

Slot, aki karrierje során először találkozik Ancelottival, egyedül annak okán lehet bajban, hogy a gárda legjobbja, az egyiptomi Mo Szalah hétfőn kijelentette: „Mindjárt december, és továbbra sem kaptam ajánlatot a klubtól. Most inkább látom magam a csapattól távozóban, mint a kezdőben." Erre Slot így reagált: „Elég megnézni a felállásunkat, Mo inkább bent van, mint kint."

> Hányszor láttuk már a legkilátástalanabb helyzetből feltámadni a fehéreket? Valami hasonlóra lesz szükség az Anfielden is.

Ma lesz még egy másik izgalmasnak ígérkező angol–latin párharc, az Aston Villánál ugyanis a Juventus vendégszerepel. A torinóiak legutóbb 1983 márciusában léptek pályára a Villa Parkban, akkor Boniek, Platini, Rossi trióval támadtak (és ki is ejtették a címvédő riválist a további küzdelmekből), míg most kevésbé „csinos" az Öreg Hölgy. Mégsem kizárt, hogy a meccs előtt nyolcadik birminghamieket nem előzi majd meg a momentán 11. Juve a tabellán.

Egyébként öt csapat egyetlen pontot sem szerzett még, közülük a 33. Sturm Graz a VfB Stuttgartot, a 35. Crvena zvezda pedig a Gironát fogadja, míg a Bologna, amely az egyetlen szerzett gól nélküli csapat a mezőnyben, a Lille-t látja vendégül.

BL, alapszakasz, 5. forduló

KEDD		SZERDA
Slovan Bratislava–AC Milan	2-3	Crvena zvezda–VfB Stuttgart (tv: Sport2, 18:45 óra)
Sparta Praha–Atlético Madrid	0-6	Sturm Graz–Girona (tv: Sport1, 18:45)
Internazionale–RB Leipzig		Aston Villa–Juventus (tv: Sport2, 21)
Barcelona–Brest		Dinamo Zagreb–Dortmund (tv: Sport1, 21)
Manchester City–Feyenoord		Bologna–Lille (21)
Bayern München–PSG		Celtic–Brugge (21)
Leverkusen–RB Salzburg		Liverpool–Real Madrid (21)
Sporting–Arsenal		Monaco–Benfica (21)
Young Boys–Atalanta		PSV–Sahtar Donyeck (21)

(A többi találkozó lapzárta után ért véget.)

Remi a másodikon

KIRÁLYOK A második parti döntetlennel ért véget a címvédő kínai Ting Li-zsen és a kihívó indiai Dommaraju Gukesh között a Szingapúrban zajló sakkvilágbajnoki döntőben, így továbbra is előbbi vezet hétfői sikerének köszönhetően

Az első, kifejezetten éles játszmát követően kedden különösebb izgalmak nélkül zajlott a csata, melyben ezúttal a 32 éves Ting vezette a világos bábukat. A felek végül lépésismétlések után mindössze a 23. lépésben döntetlennel zártak, azaz a 18 esztendős Gukesh 1,5-0,5-ös hátrányban van. Aki először eléri a 7,5 pontot, az lesz a győztes, egyben megkapja a 2,5 millió dolláros díjalap nagyobb részét. Amennyiben 14 parti után döntetlen az állás, rövidített játékidejű játszmák következnek.

Gukesh a legfiatalabb kihívó a sportág történetében és a legfiatalabb világbajnok lehet. Előbbi mutatóban Garri Kaszparov volt az eddigi csúcstartó, ő húszévesen ülhetett asztalhoz a címvédővel. A legendás orosz játékos 1985-ben 22 esztendősen lett világbajnok, ezzel ő a korrekorder.

A szingapúri az első vb-párharc, amelyben két ázsiai sakkozó mérkőzik meg egymással. MTI

A 18 éves Gukesh (balra) kihívóként vezet a címvédő Ting Li ellen

FOTÓ: AFP/ROSLAN RAHMAN

1073 kilométer 24 óra alatt a Vendée Globe-on

FOTÓ: AFP/SEBASTIEN SALOM-GOMIS

ROTOR NÉLKÜL Yoann Richomme ismét megdöntötte a 24 órás szóló vitorlázás csúcsát a Vendée Globe földkerülő versenyen, amelyen Weöres Szabolcs a 39. helyen halad. A francia hajós a saját rekordját javította meg: öt nappal ezelőtt 551,84 mérföldet (1021,7 km) tett meg, ezzel honfitársa, Nicolas Luven előző csütörtökön elért 546,6 mérföldes rekordját szárnyalta túl. Hétfőn aztán Richomme még ennél is gyorsabb volt: 24 óra alatt 579,86 mérföldet (1073,6 km) teljesített. Richomme a harmadik helyen vitorlázik, hátránya 77 mérföld az éllovas francia Charlie Dalin mögött. Weöres Szabolcs, aki kénytelen volt megállni Las Palmasnál, hogy megjavítsa a borulásban sérült vitorláit, alaposan leszakadt a mezőnytől, hátránya 2336 mérföld az elsőhöz képest.

A mostani viadalon második alkalommal állít fel rekordot Richomme

A Vendée Globe-on az indulóknak 18 méteres, egytestű hajójukkal egyedül, kikötés és külső segítség nélkül kell megkerülniük a bolygót. NÉPSZAVA

ÚJ GAZDASÁGPOLITIKA

MAGYARORSZÁG MEG TUDJA CSINÁLNI!

11. A MIGRÁCIÓS BÜNTETÉS ELUTASÍTÁSA

▼ Az Európai Bíróság döntése szerint Magyarországnak azért kell napi egymillió euró büntetést fizetnie, mert nem nyitja meg a határait a bevándorlók előtt.

▲ **A kormány ezzel szemben úgy gondolja: hazánk megbüntetése helyett Brüsszelnek el kellene fogadnia, hogy Magyarország ne vegyen részt a központi migrációs politikában, azaz a bevándorlók kötelező befogadásában és elosztásában.**

Mondja el a véleményét Ön is!

NEMZETI KONZULTÁCIÓ

Készült Magyarország Kormánya megbízásából.

Egyiptomi hajóbaleset: nyolc embert még keresnek

A haditengerészet újabb öt túlélőt és négy holttestet talált a Vörös-tenger egyiptomi partvidékénél balesetet szenvedett, turistákat szállító hajó mellől, így a túlélők száma 32-re nőtt, de 8 embert továbbra is keresnek. MTI

Meghalt a világ legidősebb férfija

112 éves korában meghalt a világ legidősebb embere, John Tinniswood egy southporti idősek otthonában. A brit férfi 1912. augusztus 26-án született Liverpoolban. Ő volt a világ legidősebb túlélő második világháborús férfi veteránja. Tinniswood utolsó napjait zenehallgatással, szeretteti körében töltötte. BBC

Több ultrafeldolgozott ételt esznek a vegánok

Nemzetközi tudósok a brit Biobank projektben részt vevő 200 ezer ember körében végzett vizsgálatok során megállapították, hogy a vegánok 1,3 százalékponttal több ultrafeldolgozott ételt fogyasztanak, mint a rendszeres húsevők. A húshelyettesítő ételek a bennük lévő adalék anyagok miatt ugyanúgy okozhatnak szív- és érrendszeri bajokat, mint a húsosak. IFLSCIENCE

Tovább vizsgálják az orosz szálat

FOTÓ: AFP/PETRAS MALUKAS

A nyomozás még nem zárult le, és nem zárható ki, hogy a további vizsgálatok során új információk kerülnek elő

VILNIUS Még nem tudni, hogy mi okozta a DHL hétfőn Lipcsében felszállt repülőgépének lezuhanását Litvániában. A katasztrófában egy személy életét vesztette. Gitanas Nausėda litván elnök jelezte, hogy Moszkvát sejti a háttérben, de azt is hozzátette, túl korai lenne találgatásokba bocsátkozni. "Tekintettel Oroszország cselekedeteire, szinte minden repülőgép-katasztrófát az orosz hírszerzés lehetséges részvételének lencsején keresztül vizsgálnak" - fogalmazott. Olaf Scholz német kancellár annyit jegyzett meg, „jelenleg nem tudjuk megmondani" a repülő lezuhanásának okát. De ő sem zárta ki az orosz szabotázs lehetőségét. Mint mondta, csak akkor közölnek részleteket, ha konkrét bizonyítékot találnak arra, ki lehetett az elkövető.

Arunas Paulauskas litván rendőrfőnök elmondta, a vizsgálat jelenlegi állása szerint "nagy valószínűséggel" technikai hiba vagy emberi hiba gyanúja merül fel, de a terrortámadás lehetőségét sem zárta ki. Litván lapértesülések szerint a gépnek két feketedoboza volt, így először az ezeken rögzített adatokat értékelik ki. A pilóták és a repülésirányító központ közötti beszélgetésekből nem lehet következtetni a tragédia okaira.

RÓNAY TAMÁS

A litván rendőrfőnök elmondta, a vizsgálat jelenlegi állása szerint „nagy valószínűséggel" technikai hiba vagy emberi hiba gyanúja merül fel.

Havária a MÁV-nál

KÁOSZ Havazás okozta késések, meghibásodások; felsővezeték-szakadás; leállt pályaudvarok – az elmúlt pár nap vasúti mérlege. A szakszervezet az utóbbi években elvont forrásokat okolja.

KUKLAI KATALIN

Míg nyáron a törölt, illetve késő repülőjáratok tették próbára a turisták idegrendszerét, az elmúlt hetekben a vasút lett a címlapok állandó szereplője. Ma már senki nem kapja fel a fejét arra, hogy a vonatok nem járnak pontosan, az utasok rezignáltan veszik tudomásul, hogy a menetrend gyakorlatilag csak arra jó, hogy megtudjuk, éppen mennyit késik a vonat. Az elmúlt napokban további rendkívüli események borzolták a kedélyeket a MÁV körül. A múlt pénteki havazás hatására – mondhatni, természetesen – megbénult a közlekedés, a MÁV már hajnalban késések és meghibásodások tömkelegét jelentette be, ráadásul felsővezeték-szakadás történt a Kelenföldi pályaudvaron, ami tovább fennakadásokat okozott. Mindezt tetézte, hogy délelőtt az online jegyértékesítő rendszer is összeomlott.

Hétfőn délután a Déli pályaudvart zárták le egy időre, mert egy vasúti jármű meghaladta a vörös jelzést, vagyis lényegében „átment a piroson". Hegyi Zsolt, a MÁV vezérigazgatója szerint nem állt fenn a veszélye annak, hogy két vonat összeütközik, így az utasok nem voltak veszélyben. „Az eset alapos kivizsgálást igényel" – közölte. Meleg János, a Vasutasok Szakszervezetének elnöke lapunk kérdésére megerősítette az információt, miszerint utasok nem voltak veszélyben, hozzátéve, hogy az informatikai rendszer ezzel egyidejű meghibásodása vezetett oda, hogy a pályaudvar közlekedése több órára ellehetetlenült, a vizsgálat és a hibaelhárítás idejére le kellett zárni a Délit.

Hétfő éjszaka a sínek közé csúszott egy személykocsi Komárom és Almásfüzitő között, az 1-es főút 80-as kilométerénél lévő vasúti átjáróban. A járművel nem tudtak lehajtani a sínekről, de utasainak sikerült elhagyni a járművet. A vasúti vonalon szinte egy időben mindkét irányból egy-egy tehervonat közlekedett, amelyek már nem tudták elkerülni az ütközést, és az elakadt gépjárművet kettészakították. A gépjármű roncsai több száz méteren szóródtak szét. A balesetben senki nem sérült meg. Egy ideig szünetelt a közlekedés a Budapest–Győr–Hegyeshalom vonalon, de kedd reggel 5 órára mindkét vágányt visszaadták a vonatforgalom számára.

„A vizsgálat eredményét még nem ismerjük, de ez tipikusan olyan baleset, ami nem a MÁV felelőssége" – közölte lapunkkal Meleg János. A vasút általános állapotával kapcsolatosan azonban hozzátette: a szakszervezetük az elmúlt évek során folyamatosan jelezte, hogy a költségmegtakarítás címszóval elvont fejlesztési források visszaütnek. Mostanra mind a pálya, mind a kocsik műszaki állapota olyan szintre csúszott le, hogy állandó nehézséget jelent a megfelelő számú vasúti kocsi kiállítása. „A legnagyobb probléma, hogy ezekre nincs azonnali orvosság. Nagyon sok pénz kellene a pályafelújításra, a mozdony- és a kocsipark cseréjére. Kapkodást látunk, mert nagy a nyomás a MÁV vezetésén, de nem látjuk a kitörési stratégiát, hogy csökkenjen a hibaforrások száma. Azonban nemcsak az anyagi források hiányoznak, a személyi állomány létszáma is egyre csökken, rengetegen mennek nyugdíjba, miközben a fiatalok számára nem vonzó a vasutasszakma, nincs utánpótlás." A szakszervezeti vezető elmondta: több javaslatot is tettek már a helyzet kezelésére, de mind ez idáig nem történtek érdemi lépések.

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Hétfőn órákon keresztül le volt zárva Budapest egyik legforgalmasabb pályaudvara, a Déli

Megoldás lesz a havária központ?

A pénteki káoszt követően Hegyi Zsolt bejelentette, felgyorsítják és kibővítik az országos havária központ tervét, hogy január elsejétől már teljes funkcionalitással fedje le országosan a vasúti és az autóbuszos közlekedést egyaránt. Olyan szervezeti egységet jelent, amelyet kifejezetten krízishelyzetek, váratlan balesetek, műszaki hibák vagy egyéb rendkívüli események kezelésére hoznak létre. Célja, hogy hatékonyabban koordinálhassák a gyorsbeavatkozó egységeket, az utastájékoztatást, valamint a pótló- és mentési járatokat.

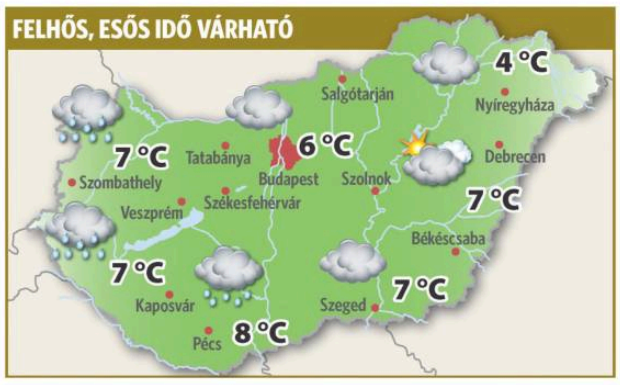

Boldog névnapot, Virgil!

A Virgil a latin Virgilus név rövidülése. Eredete bizonytalan, talán a Vergilius nemzetségnévből ered, ami lehet, hogy etruszk eredetű.

KENÓ November 26.

4	5	8	9	10	12	21	27	35	38
41	44	47	54	55	58	61	67	75	79

Még veszélyesebbek, ha keverednek

MESTERSÉGES ANYAGOK Mikroműanyagok gyakorlatilag mindenben vannak, az ételekben, a levegőben, a vízben, az agyban, a véráramon keresztül pedig már a születés előtt átörökíthetők a jövő generációinak. De nem a mikroműanyagok jelentik az egyetlen veszélyforrást az ember által létrehozott mesterséges anyagok közül. A perfluor- és polifluortartalmú alkil anyagok (rövidítve: PFAS-ok) csoportja összesen mintegy 15 ezer vegyi anyagot takar, és ezeket nevezik örök vegyi anyagoknak is, mivel az élő szervezetekben hosszú távon elraktározódnak. Egy friss brit kutatás pedig arra a következtetésre jutott: nem elég, hogy ezek önmagukban fenyegetést jelentenek az egészségre nézve, a mikroműanyagok és a PFAS-ok együttes hatása még rosszabb, még mérgezőbbek és károsabbak, ha egyszerre terhelik a szervezetet, mint egyébként – írja a Qubit.

A kitettséget az új eredmények ismeretében nem elegendő az eddig megszokott módon vizsgálni. Mindeddig ugyanis mind a PFAS-ok, mind a mikroműanyagok veszélyeit önálló kutatások igyekeztek feltárni. Ez a vizsgálati procedúra azért sem megfelelő, mert a legtöbb műanyagot valamilyen örök vegyi anyaggal kezelik, tehát a lebomló műanyagok egyrészt apró részecskékre – mikroműanyagokra – esnek szét, másrészt PFAS-okat is tartalmaznak.

NÉPSZAVA

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

A PFAS-ok csoportja összesen mintegy 15 ezer vegyi anyagot takar

NÉPSZAVA
Szociáldemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban

Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA

Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: ANGYAL GÁBOR, MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu

Kiadja a XXI. Század Média Zrt. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a Zrt. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.

Partnereink: IMEDIA OBSERVER

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. november 28., csütörtök

152. évfolyam, 277. szám

Ára: 540 forint

AJÁNLÓ

Deadpool & Rozsomák & Ryan Reynolds

„Egy szuperhősfilm sem működik, ha nincs meg benne a megfelelő mennyiségű érzelem, hovatovább gyengédség" – mondta a lapunknak adott interjúban Ryan Reynolds, akit filmje apropóján kérdeztünk. **5. oldal**

A kegyes halálról szavaznak

Az eutanázia szigorú szabályok melletti bevezetéséről vitáznak és szavaznak pénteken a brit parlamentben. A voksolás kimenetele bizonytalan ugyan, de a következményei beláthatatlanok. **7. oldal**

Bolsonaro meg akarta öletni az utódját

Jair Bolsonaro, Brazília korábbi szélsőjobboldali elnöke tudott az utódja, Luiz Inácio Lula da Silva elleni puccskísérletről, sőt aktívan részt vett benne.

8. oldal

Globális harc a műanyaghulladék ellen

Az emberiség jelenleg évi 50 millió tonna műanyaghulladékkal mérgezi a földet. 175 ország részvételével most zajlik az a konferencia, amelynek célja az irgalmatlan mennyiség jelentős csökkentése.

16. oldal

Többség Leyenék mögött

UNIÓ Megszavazta az Európai Parlament az új Európai Bizottságot. A régi-új elnök azt ígérte, a centrumpártok támogatásával fog kormányozni.

HALMAI KATALIN
STRASBOURG

Hetek óta tartó politikai huzavona után 370 igen szavazattal, 282 nem ellenében az Európai Parlament (EP) zöld utat adott az Ursula von der Leyen által vezetett biztosi kollégiumnak, azaz megszavazták az új Európai Bizottságot. (Az elnököt már a nyáron megválasztották.) A mérsékelt jobboldaliak, a szocialisták és a liberálisok elsöprő többsége támogatta az új testületet, míg a zöld párti képviselőknek nagyjából kétharmada tett így. A szélsőjobb – köztük a Fidesz képviselői – egységesen elutasították a második Von der Leyen-bizottságot.

Különösen alakult a szavazás magyar szála. A DK-s Dobrev Klára és Molnár Csaba ugyanis a nem gombot nyomta meg, mondván, nem tudnak egy olyan Bizottság mellé állni, amelynek egyik tagja „Orbán kinyújtott karja", Várhelyi Olivér. A fideszesek viszont a teljes testület elutasításával a saját jelöltjükre is nemet mondtak. A Tisza EP-képviselői támogatták az új testületet, majd Magyar Péter arról posztolt, hogy az EP-ben hivatalosan is létrejött a „Fidesz–DK-nagykoalíció, amikor együtt szavaztak az új Európai Bizottság ellen". A DK viszont a Várhelyit is magában foglaló EB tiszás támogatása miatt „Orbán–Magyar fura koalíciót" emlegetett.

FOTÓ: EP/PHILIPPE BUISSIN

Az EU december 1-jén hivatalba lépő új „kormánya", az Európai Bizottság

Ursula von der Leyen elnök beszédében megerősítette: az új testület csökkenteni fogja a bürokráciát, továbbra is támogatni fogja Ukrajnát, és azon lesz, hogy az EU jelentősen növelje védelmi kiadásait. Leszögezte, hogy együtt fog működni az összes Európa-barát, demokratikus erővel az EP-ben, és a centrumpártokkal fog kormányozni.

REFLEKTOR A 2. OLDALON

„A biztonsági őrt csak a felirat érdekelte"

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

A TEK emberei elvezetik Csőgör Pétert. Arról hallgatnak, hogyan kerülhetett a miniszterelnök közelébe

RENDZAVARÁS Már bírósági szakaszba lépett, azaz megtörtént a vádemelés a Csőgör Péter volt gazdaságvédelmi főnyomozóval szemben indított szabálysértési eljárásban – tudta meg lapunk. Mint arról beszámoltunk, a volt főnyomozót a Terrorelhárítási Központ (TEK) „emelte ki" az október 23-i kormányünnepségről, amikor Orbán Viktor közvetlen közelében egy kormánykritikus táblával próbált demonstrálni. Csőgör tettét rendzavarás vétségével gyanúsították meg, mivel a tüntető zsebében egy négy centiméteres pengehosszúságú mini-tapétavágót – sniccert – találtak.

A rendőrség és a vádhatóság szerint Csőgör ezt nem vihette volna be a rendezvényre. Arra azonban egyelőre nem reagáltak, kinek a felelőssége, hogy a tüntető mindenféle biztonsági átvilágítás nélkül a miniszterelnök közelébe juthatott a vágóeszközzel.

FOLYTATÁS A 4. OLDALON

> Orbán Viktor beszédének végére megszűnhetett a biztonsági átvilágítás, lényegében az ment be, aki akart.

Elítéli Orbán grúziai vizitjét az EP

ELŐTERJESZTÉS Várhatóan ma fogadja el az Európai Parlament a Grúzia súlyosbodó demokratikus válságáról szóló állásfoglalás-tervezetet, amely elítéli Orbán Viktor grúziai látogatását is. A szöveg szerint a miniszterelnöki vizit az uniós álláspont megsértése volt, és újabb kísérlet az EU közös kül- és biztonságpolitikájának aláásására. Mint a dokumentum megjegyzi, a kormányfő a végleges választási eredmények közzététele előtt és európai partnereivel való előzetes egyeztetés nélkül utazott Tbiliszibe, hogy gratuláljon a kormányzó Grúz Álom pártnak. Orbán nem a közösség nevében beszélt, hangsúlyozza a határozati javaslat.

CIKKÜNK A 8. OLDALON

FOTÓ: AFP/DAVIT KACHKACHISHVILI/ANADOLU

Orbán Viktor Irakli Kobakhidze grúz miniszterelnökkel Tbilisziben

Parkolási reform 2026. júliustól

FŐVÁROS Heves vita után elfogadta este, lapzártánk előtt a Fővárosi Közgyűlés a budapesti parkolási reformot: a tarifák 25 százalékkal nőnek az egyes zónákban, de csak 2026 júliusától. Vitézy Dávid a parkolóautomaták leszerelését és a mobilparkolás bevezetését indítványozta, megspékelve a járműves ellenőrzéssel. Karácsony Gergely főpolgármester ezzel egyetértve a parkolási díjak jelentős emelését is előterjesztette. A reform részeként az automatákat is leszerelik, de szintén csak 2026 nyarán.

Döntöttek a képviselők az aluljárók éjszakai lezárásának felméréséről is. A Fidesz és Vitézy Dávid, a Podmaniczky Mozgalom vezetője szerint ahol van zebra, ott nincs szükség éjjel az aluljárókra, míg a városvezetés, a régi ellenzék és a Kétfarkúak szerint a javaslat egyértelműen a hajléktalanok kiszorításáról szól. A közgyűlés végül a lezárást célzó cselekvési terv kidolgozása mellett döntött. Az már napközben kiderült, hogy főpolgármester-helyetteseket továbbra sem tudnak választani, így ezt a kérdést levették a napirendről.

Kovács Gergely javaslatára a képviselők húztak egy-egy nevet, és megajándékozzák egymást

CIKKÜNK A 3. OLDALON

FORRÁS: ÖNKORMÁNYZATI TV

Veszélyben az ingyenes SMA-szűrés

EGÉSZSÉGÜGY Még bizonytalan, hogy folytatódhat-e a ritka genetikai betegség, a gerincvelői eredetű izomsorvadás (SMA) születéskori ingyenes szűrőprogramja – derült ki szerdán a Bethesda Gyermekkórház konferenciáján. Lelkes Ildikó, a Belügyminisztérium főosztályvezetője szerint az idei programról készült tanulmány a napokban kerül a döntéshozók elé. Csak ezután várható a döntés a második éve futó program további finanszírozásáról.

A múlt év végén egyszer már egy időre, akkor is a kormányzati döntés lassúsága miatt, lényegében megszűnt az SMA ingyenes szűrése. A vizsgálat csak a piaci szolgáltatóknál vált elérhetővé, 30–100 ezer forintért. Végül a kormány a szakma lobbizására úgy döntött: folytatják a programot, amire 2024-ben 450 millió forintot biztosítottak. A vizsgálatot a szülőnek kell kérnie, idén már a babák 91 százalékát szűrték.

FOLYTATÁS A 4. OLDALON

Új Bizottság néppárti túlsúllyal

UNIÓ Nem nagy többséggel, de megválasztotta az Európai Parlament a 27 tagú biztosi kollégiumot, amely december 1-jén, azaz vasárnap lép hivatalba. Régi-új elnöke, Ursula von der Leyen azt ígéri, hogy a centrumpártok támogatásával fog kormányozni.

HALMAI KATALIN
STRASBOURG

Véget ért tegnap a hetek óta tartó politikai huzavona és az Európai Parlament (EP) 370 igen szavazattal, 282 nem ellenében zöld utat adott az Ursula von der Leyen által vezetett biztosi kollégiumnak. A többséghez legalább 345 képviselő támogatása kellett.

A szavazás eredménye nem meglepetés, miután az EP meghatározó pártjainak vezetői egy héttel korábban megegyeztek Ursula von der Leyen csapatának a jóváhagyásáról, és ezzel megnyitották az utat a következő Európai Bizottság (EB) december 1-jei hivatalba lépése előtt. A mérsékelt jobboldaliak, a szocialisták és a liberálisok elsöprő többsége támogatta az új testületet, míg a zöldpárti képviselőknek nagyjából a kétharmada. Az euroszkeptikusok közül a keményvonalas olasz kormánypárthoz, az Olasz Testvériséghez tartozók egységesen kiálltak a második Von der Leyen-bizottság mellett, míg a szélsőjobb – köztük a Fidesz képviselői – egységesen elutasították.

A baloldali pártcsoporthoz tartozó DK-s Dobrev Klára és Molnár Csaba is a nem gombot nyomta meg, amit a Facebookon azzal magyaráztak, hogy nem tudnak egy olyan Bizottság mellé állni, amelynek egyik tagja „Orbán kinyújtott karja", a szerintük politikailag és erkölcsileg is alkalmatlan Várhelyi Olivér. A Tisza Párt EP-képviselői ugyanakkor megszavazták a hamarosan felálló biztosi testületet. Magyar Péter pártelnök azt írta a Facebookon: „ma az Európai Parlamentben hivatalosan is létrejött a Fidesz–DK nagykoalíció, amikor együtt szavaztak az új Európai Bizottság ellen (...) Külön vicces, hogy Orbánék még a saját jelöltjüket, Várhelyi Olivért sem támogatták".

Az EP-képviselők nyáron választották meg a német kereszténydemokrata Ursula von der Leyent a következő EB elnökének, a többi tagról egyszerre, a plenáris ülésteremben jelen lévők egyszerű többségével döntöttek. A 26 európai biztos különböző szakpolitikákért felel, ilyen többek között a klímavédelem, a versenyképesség, az iparpolitika, a kereskedelem, a mezőgazdaság, a migráció vagy az egészségügy. Ez utóbbi a magyar Várhelyi Olivér feladatköre, aki második mandátumát kezdi az EB-ben. Újdonság, hogy mostantól biztosa lesz a védelempolitikának, a lakhatásnak és a mediterrán országokkal fenntartott kapcsolatoknak. Az Európai Bizottság alapvető feladata, hogy jogszabályi javaslatokat dolgozzon ki, ellenőrizze a már elfogadott uniós törvények érvényesülését, elkészítse az Unió költségvetését és felügyelje a pénzügyi források elköltését.

A 27 megválasztott bizottsági tag közül csak négyen tagjai a leköszönő EB-nek. Az újak között van a spanyol Teresa Ribera, aki a klímavédelemért és a versenypolitikáért felel, valamint az észt Kaja Kallas, az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője. Velük együtt hat alelnöke van a biztosi kollégiumnak, köztük négy nő.

A friss Európai Bizottságban a jobboldali pártok delegáltjai vannak többségben. A szélsőjobboldali Patrióták Európáért frakció, amelyhez a Fidesz is tartozik, a harmadik legnagyobb az uniós parlamentben. Őket követi az Európai Konzervatívok és Reformerek (ECR) nevű pártcsoport, amelyben az olasz miniszterelnök Olasz Testvériség pártja foglal helyet. Mindkét frakciónak mostantól egy-egy biztosa lesz Várhelyi Olivér és az olasz Raffele Fitto személyében, utóbbi ráadásul az egyik alelnök. A mérsékelt jobboldali Európai Néppárthoz (EPP) tartozó kormányok 13 tagot jelöltek a következő brüsszeli testületbe, és EPP-s a bizottsági elnök, Ursula von der Leyen is. Hat biztost liberális, négyet pedig szocialista színezetű kormányok neveztek. A szlovák Maros Sefcovic – akinek ez lesz a negyedik mandátuma az EB-ben – a politikai senki földjéről érkezik, mivel Robert Fico kormányfő egykor a szocialistákhoz sorolt pártja mostanáig egyetlen európai pártcsaládhoz sem csatlakozott.

Ursula von der Leyen a szavazást megelőző európai parlamenti beszédében bemutatta a leendő biztosokat. Megerősítette, hogy az új testület csökkenteni fogja a bürokráciát, továbbra is támogatni fogja Ukrajnát, és azon lesz, hogy az EU jelentősen növelje védelmi kiadásait. Leszögezte, hogy együtt fog működni az összes Európa-barát, demokratikus erővel az EP-ben, és mindig a centrumpártokkal fog kormányozni. Ezzel igyekezett megnyugtatni a baloldali, liberális és zöldpárti politikusokat, akik attól tartanak, hogy a bizottsági elnök pártcsaládja, a mérsékelt jobboldal lepaktál a szélsőséges, populista erőkkel, ahogy az már előfordult a migrációval és a környezetvédelemmel kapcsolatos állásfoglalások, illetve törvények jóváhagyásakor. Az EPP a képviselő-testület legnagyobb frakciója, és ebben a ciklusban mind a baloldali, mind a szélsőjobboldali blokkal összefogva képes többséget alkotni. Nélküle nehéz, ha nem lehetetlen döntéseket hozni.

Ez a szembenállás rányomta a bélyegét a biztosjelöltek európai parlamenti meghallgatását követő politikai alkudozásra. A progresszív oldal egy ponton azzal fenyegetőzött, hogy megakadályozza a szélsőségesnek nevezett Várhelyi Olivér biztosi és az olasz Raffaele Fitto alelnöki jelölésének a megerősítését, de végül meghátrált. A baloldali lázadás ugyanakkor néhány napra veszélybe sodorta Teresa Ribera esélyeit, akit a jobbközép Néppárt megpróbált felelőssé tenni a valenciai katasztrófa több száz halálos áldozatáért, miután az áradások idején a szocialista kormány környezetvédelmi minisztere volt.

Az Európai Bizottság megválasztását megelőző vitában a demokratikus pártok képviselői figyelmeztettek, hogy a progresszív, Európa-párti oldalnak össze kell tartania. Többen hivatkoztak a háromoldalú megállapodásra, amelyet néhány napja hozott tető alá az Európai Néppárt, a szocialisták és a liberálisok politikai csoportja a következő öt évre szóló együttműködésükről. Manfred Weber, az EPP frakcióvezetője keddi sajtótájékoztatóján azonban nem volt hajlandó kizárni, hogy esetről esetre készek lesznek szövetkezni a tőlük jobbra állókkal, elsősorban Giorgia Meloni olasz kormányfő frakciójával.

FOTÓ: AFP/FREDERICK FLORIN

Manfred Weber, az EPP frakcióvezetője és Ursula von der Leyen bizottsági elnök a szavazás után. Mindketten nyertek

A mérsékelt jobboldali Európai Néppárthoz (EPP) tartozó kormányok 13 tagot jelöltek a következő brüsszeli testületbe, és EPP-s a bizottsági elnök, Ursula von der Leyen is.

Várhelyi mellett egységesen kiállt a szélsőjobb

MINŐSÍTÉS „Várhelyi biztosjelölt alkalmas rá, hogy a biztosi kollégium tagja legyen és ellássa a rábízott konkrét feladatokat" – ezt tartalmazza a Várhelyi Olivér november 6-i parlamenti meghallgatásáról szóló értékelés, amelyet szerdán hozott nyilvánosságra az Európai Parlament (EP). Ilyen hivatalos beszámoló készült mind a 26 biztosjelöltről, akiket a képviselő-testület néhány órával később megválasztott a következő Európai Bizottság (EB) tagjainak.

Az egészségügyi és állatjóléti tárca magyar várományosáról készült minősítés röviden összefoglalja parlamenti szereplésének állomásait, megállapítva, hogy első szóbeli meghallgatásán nem tudta meggyőzni a környezetvédelmi, közegészségügyi és élelmiszer-biztonsági, valamint a mezőgazdasági és vidékfejlesztési bizottság tagjainak kétharmadát az alkalmasságáról, ezért a frakciókat képviselő szóvivők további írásbeli információkat kértek tőle. Válaszait követően ezek nagy többsége megerősítette Várhelyi jelölését, ugyanakkor azt kérték, hogy fosszák meg őt a szexuális és reproduktív egészséggel kapcsolatos jogköröktől, valamint a járványokra való felkészülés és reagálás koordinációs feladataitól. Információnk szerint ő volt az egyetlen váromány os, akit a meghallgatása után a szélsőjobboldal egységesen támogatott.

A Zöldek és a szélsőbaloldali Baloldal csoport képviselői különvéleményt fűztek az értékeléshez. Eszerint a magyar biztosjelölt egyiküket sem tudta meggyőzni arról, hogy alkalmas a tisztség betöltésére. A Zöldek szerint a válaszaiból nem derült ki, hogy fontosnak ítéli az egészségügyi beruházások átláthatóságát és hogy az abortuszt egészségügyi kérdésnek tekinti. A frakció kiemeli azt is, hogy bővítési biztosként kétértelmű eredményeket ért el.

A Baloldal úgy véli, hogy Várhelyi nem rendelkezik a tárcájához szükséges előélettel, tapasztalattal, személyes képzettséggel vagy mélyreható ismeretekkel. Különösen nem értette meg, hogy milyen további uniós jogalkotási intézkedésekre van szükség, többek között az állatjólétre vonatkozóan. Szerintük a meghallgatáson nem adta jelét annak, hogy tiszteli az LMBTQI+ személyek és nők problémáit, különösen az abortuszhoz való jogukat. Mindehhez hozzáteszik: Várhelyi Olivér nem volt hajlandó elkötelezni magát az élelmiszerrendszer igazságos átalakítása mellett, hogy egészséges és hozzáférhető élelmiszert biztosítsanak minden polgár számára.

A magyar biztosjelölt – aki jelenleg a bővítésért és a szomszédságpolitikáért felel – december elsején a második mandátumát kezdheti meg az EU ellenőrző és végrehajtó testületében. Ő lesz az egyetlen az EB-ben, akit a szélsőjobboldali Patrióták Európáért frakcióhoz tartozó párt színeiben választottak meg.

H. K. (STRASBOURG)

FOTÓ: EP/ALEXIS HAULOT

Megnyirbálták a területét és pluszkört kellett tennie, de végül átment a szűrőn a magyar biztosjelölt is

Parkolási reform ’26 júliusától

BUDAPEST Főpolgármester-helyettest ugyan nem választott, de döntött az aluljárók lezárásának felméréséről, a nyilvános illemhelyek számának növeléséről és az időben kitolt parkolási átalakításról is tegnapi, estébe nyúló ülésén a Fővárosi Közgyűlés.

SZALAI ANNA

Továbbra is jogsértően működik a Fővárosi Közgyűlés, miután a képviselők végül nem is tárgyalták tegnap a Karácsony Gergely főpolgármester helyetteseiről szóló előterjesztését. A kérdés valójában azért lett volna fontos, mert a törvényes működés egyik feltétele legalább egy helyettes megválasztása, ám ebben sem sikerült megállapodniuk a pártoknak. Karácsony így Sára Botond főispán felhívásának engedve benyújtotta az előterjesztést, amelyben Kiss Ambrust, korábbi helyettesét, a hivatal jelenlegi főigazgatóját és a választásokon riválisaként megjelenő Vitézy Dávidot javasolta a posztra, de a Tisza, a Fidesz és a Demokratikus Koalíció előre jelezte, hogy nem fogják megszavazni a jelölteket. Így végül a napirendről is levették ezt a kérdést. Bár a főpolgármester fegyelmi felelőssége ezzel megszűnt, az továbbra is igaz, hogy ha belátható időn belül nem sikerül megegyezni az ügyben, akkor a főispán a bíróságtól kérheti, hogy helyettest állíthasson Karácsony mellé.

A fentihez hasonlatosan patthelyzet alakult ki a fővárosi cégek – BKK, BKV, BKM, BGYH, BFVK – lejáró igazgatósági és felügyelőbizottsági helyeinek betöltése körül is. A Tisza ezekbe sem hajlandó tagokat delegálni, mert pályázat útján választaná ki ezeket. A Fidesz mindent leszavaz, így más kiút nem lévén Karácsony a törvényes működés biztosítása érdekében a főpolgármesteri hivatal munkatársaival – aljegyző, főosztályvezető, gazdasági igazgató stb. – tölti fel az fb-ket, míg az igazgatóságok jogköreit a Fővárosi Közgyűlésnek adja át. A Tisza Párt örült ennek, mert ez növeli a transzparenciát. Azzal nem foglalkoztak, hogy így a Fővárosi Közgyűlésnek kell rengeteg egyedi közbeszerzési ügyben dönteni nulla szakmai kompetenciával. Baranyi Krisztina ferencvárosi polgármester felháborítónak tartotta, hogy hivatalnokokat olyan szerepbe kényszerítenek, amikor teljes vagyonukkal felelnek olyan döntésekért, amelyet politikai megfontolásból a választott képviselők nem vállalnak fel. A közgyűlés végül támogatta a javaslatot.

AJÁNDÉK

KOVÁCS GERGELY
javaslata nyomán a fővárosi képviselők húztak egy-egy nevet a Mikulás-sapkából, és megajándékozzák egymást

HÁRÍTÁS

BARANYI KRISZTINA:
Felháborító, hogy hivatalnokokat olyan szerepbe kényszerítenek, amikor teljes vagyonukkal felelnek olyan döntésekért, amelyeket a választott képviselők nem vállalnak fel

FOTÓ: BERES MÁRTON

Az automatákat végül szintén 2026 nyarán szerelnék le a fővárosban

Heves vita bontakozott ki a parkolási reformra vonatkozó két – részben egymást fedő – javaslat tárgyalásakor. Ahogy arról korábban beszámoltunk, Vitézy Dávid a parkolóautomaták leszerelését, a mobilparkolás bevezetését indítványozta – a Budapest Go applikáción keresztül lehet majd fizetni –, megspékelve a járműves ellenőrzéssel. Karácsony Gergely ezzel egyetértve a parkolási díjak jelentős emelését is javasolta. A tarifák 25 százalékkal nőnek, de csak 2026 júliustól. Az A zónában a jelenlegi 600 forint helyett 800 forintba kerül majd egy óra 8 és 22 óra között. A B zónában 450 forint helyett 600 forintot kellene fizetni, ugyanúgy mindennap, de csak este 8-ig, míg a C zónában 400 forint lesz a díj a jelenlegi 300 forint helyett, a D zónában pedig 300 forint 200 forint helyett reggel 8 és délután 18 óra között. A Fidesz szegénységnövelő intézkedésnek nevezte a díjemelését, Karácsony viszont kiemelte, hogy ez elsősorban forgalomszabályozási eszköz, az utcák zsúfoltak, bár elismerte, hogy a pluszbevétel jól fog jönni az önkormányzatoknak. A Tisza Párt a hétfői bizottsági ülésen képviselt álláspontjával szembemenve (akkor a mielőbbi bevezetés és a jelentősebb díjemelés mellett kardoskodott) a közgyűlési ülésen már halasztást javasoltak. Az automatákat végül szintén 2026 nyarán szerelnék le.

Nem csillapodtak az indulatok az aluljárók éjszakai lezárásáról folytatott vitában sem. A Fidesz és Vitézy Dávid, a Podmaniczky Mozgalom vezetője szerint ezekre éjszaka egyáltalán nincs szükség ott, ahol van zebra, viszont komoly közbiztonsági és köztisztasági veszélyt hordoz a nyitvatartásuk. A városvezetés, a régi ellenzék és a kétfarkúak szerint a javaslat egyértelműen a hajléktalanok kiszorításáról szól, ami a tél beállta előtt embertelen. A közgyűlés végül a lezárást célzó cselekvési terv kidolgozása mellett döntött, ami nem jelent azonnali lezárást.

Heves vita kerekedett a fővárosi drogstratégia szigorúbbra cserélését célzó fideszes előterjesztésből is, amit végül semmilyen formában nem támogatott a képviselők többsége. Meglepő fordulatként a Fidesz végül maga szavazta le a saját, Diákvárost érintő javaslatát. Gulyás Gergely Kristóf eredetileg azt indítványozta, hogy a fővárosi önkormányzat készítsen cselekvési tervet a 12 ezer kollégiumi férőhelyes Diákváros szükséges infrastrukturális fejlesztéseinek megvalósítására. A vitában azt is elmondta, egyelőre nem tudni, hogy pontosan milyen terv alapján és milyen műszaki tartalommal épülne meg az új negyed. Vitézy Dávid azzal módosította az előterjesztést, hogy a főváros kötelezze el magát a korábbi tervpályázaton nyertes urbanisztikai mesterterv mellett, Karácsony pedig azzal írta át a javaslatot, hogy az infrastruktúra kiépítését állami feladatként határozta meg. Az így kiforgatott előterjesztést már nem támogatta a kormánypárt. Hasonló sorsra jutott a Fidesznek a Nagykőrösi út felújítását célzó indítványa is.

A Fővárosi Közgyűlés döntött arról is: elutasítja a fővárosi választókörzetek átalakítását célzó kormányzati javaslatot, és felszólítja a kormányt annak visszavonására.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár éjszakai nyitvatartására vonatkozó Vitézy-féle javaslatot is némi módosítással fogadták el, a hosszított nyitvatartás bevezetése előtt ugyanis még megvizsgálják, hogy van-e rá igény.

A maratoni ülés vége felé megszavaztak Kovács Gergely kutyapárti hegyvidéki polgármesternek az illemhelyek számának növelésére, illetve a fővárosi képviselők karácsonyi húzós játékára vonatkozó előterjesztését. Utóbbi keretében a fővárosi képviselők a jól ismert módon húztak egy-egy nevet a Karácsony Gergely által az ülés végén körbehordozott Mikulás-sapkából, és megajándékozzák egymást.

Lakásárak: dupla drágulás az EU-hoz képest

OTTHON Feleakkora mértékben nőtt az átlagos lakásár az Európai Unió 27 tagállamában 2015 óta, mint Magyarországon – ez is kiderült a Habitat for Humanity Magyarország idei lakhatási jelentésének most bemutatott részéből. Itthon 298 százalékkal, míg uniós átlagban 149 százalékkal kell ma többet fizetni egy lakásért, mint 9 évvel ezelőtt. A folyamat az idén sem állt meg, az első negyedévben a használt lakásokért 5,3 százalékkal, az újakért 4,6 százalékkal kértek itthon többet, mint tavaly ugyanekkor. Budapesten egy új építésű lakás átlagos négyzetméterára 1,5 millió forint.

A drágulás hátterében a lakáseladások és a lakáshitelezés növekedése áll – írták a jelentés készítői. A KSH adatai szerint a tavalyihoz képest 36 százalékkal nőtt az eladott lakások száma. Az államilag támogatott hitelek összege 71 százalékkal nőtt, míg az államilag nem támogatott hiteleké 53 százalékkal ment fel. Az államilag támogatott hiteleknél az átlagos hitelösszeg 10 millióról 18 millió forintra változott. Az elemzők szerint a lakásvásárlást segítő csok és a csok plusz azokat a háztartásokat támogatja, amelyek e nélkül is lakástulajdonhoz juthatnának, hiszen a kedvezmények igénybevételéhez szükség van megtakarításra, minimum két éve fennálló társadalombiztosítási jogviszonyra, a bankhitelek felvételénél felmerülő költségek fedezésére.

Ezzel párhuzamosan viszont az áremelkedés miatt azok, akik nem rendelkeznek hasonló erőforrással, kisebb eséllyel jutnak otthonhoz. A helyzetet tovább súlyosbítja, hogy az albérletárak is emelkednek, az idén országosan 9,6, Budapesten 9,8 százalékkal nőttek. Előbbi a 2015-ös árszinthez képest 112, utóbbi 102 százalékkal lett magasabb. Tavaly a magyar lakosok 4,7 százalékának, a gyermekes háztartások 5,9 százalékának jelentett gondot az albérlethez való hozzáférés.

Nem jelent segítséget az önkormányzati bérlakásszektor sem, mert az az állami támogatás hiánya miatt folyamatosan csökken. Tavaly valamivel több mint 101 ezer ilyen lakás volt országszerte, ebből csak 3043 volt felújított, 1857 pedig bontandó állapotú. Egyre kevesebb, mindössze 169 önkormányzat vezet nyilvántartást a lakásigénylőkről, nem is igazán látható, hányan vennék igénybe ezt a lehetőséget. Azoknak, akik a lakástulajdonból és a piaci albérletekből is kiszorulnak, csak a szívességi lakhatás vagy a munkásszálló marad. Aki ezekkel a lehetőségekkel sem tud élni, az állami normatívából támogatott intézményrendszer szálláslehetőségeit veheti igénybe, de csak átmeneti jelleggel, legfeljebb két évig. Ilyenek a gyermekvédelmi célokat szolgáló anyaotthonok, a családok átmeneti otthonai, a hajléktalanszállók, az éjjeli menedékhelyek.

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

A durva áremelkedés különösen a szegényebbeket sújtja

A lakáshoz jutáson túl a lakhatás fenntartásának nehézsége is jellemző probléma Magyarországon. Ha egy háztartás jövedelmének legalább 40 százalékát lakhatásra költi, akkor ott fennáll az eladósodás, lakásvesztés, elszegényedés kockázata. A hazai háztartások 13 százalékára jellemző ez a veszély, a lakásbérlők 42,5 százalékára, a jelzálog- vagy egyéb lakáscélú hitellel rendelkezőknek pedig a 14,7 százalékára. Az is fontos, hogy milyen minőségű, emberhez méltó körülményeket biztosít az a lakhatási forma, amely az adott háztartás számára megfizethető akár lakástulajdonként, akár albérletként, szálláshelyként. Ez alapján a legalacsonyabb jövedelmi ötöd majdnem fele anyagi és szociális szegénységben él.

Mindezek ellenére nincsenek olyan átfogó kormányzati intézkedések, amelyek a megfizethetőségi gondokkal küzdő, alacsony jövedelmű háztartások hosszú távú önálló lakhatáshoz jutását segítenék. A lakhatási támogatásra érdemes és érdemtelen családok éles politikai szétválasztása régóta jellemzi a kormány lakhatási szemléletét.

MUHARI JUDIT

Nincs döntés az SMA-szűrések folytatásáról

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

Az elmúlt két évben a megszületett 180 ezerből 142 ezer újszülöttnél végezték el a vizsgálatot és 17 esetben igazolódott a betegség. Így ők – három baba kivételével – még egy hónapos korukig megkaphatták a terápiát, amely segíthet tünetmentes életet élniük. Minél korábban és még a tünetek kialakulása előtt kapja meg valaki a génterápiát, annál nagyobb az esélye, hogy a baba később kortársaihoz hasonlóan fejlődik.

– A 17 kiszűrt babából háromnak már a terápia kezdetére megjelentek a tünetei, ők valamennyien egy hónapnál idősebbek voltak a terápia kezdetére – mondta Mikos Borbála, a Magyarországi Református Egyház Bethesda Gyermekkórháza SMA génterápiás központjának és a kutatási programnak a vezetője. Hozzátette: ennek az volt az oka, hogy kettőnél alacsonyabb volt az úgynevezett SMA-2 kópiaszám, így ők már csak a tünetek megjelenése után kaptak terápiát, egy baba kezelése pedig csak 134 napos korában kezdődhetett el, mert két hónapnyi szünet volt a programban. Azóta ő tünetmentessé vált – mondta a kutatás vezetője. DANÓ ANNA

„A biztonsági őrt csak a felirat érdekelte”

RÉS Úgy tudjuk, vádat emeltek az ellen a férfi ellen, akit Orbán Viktor október 23-i beszéde után fogtak el a Millenárisnál. A jelek szerint a táblával tiltakozó férfi átvizsgálás nélkül jutott be a területre.

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

A férfit előbb egy félreeső falnál őrizték, majd a Millenáris mélygarázsához vitték

Az október 23-i kormányünnepségen eredetileg szigorú beléptetési előírások voltak, a sajtó munkatársai is szigorú fémdetektoros átvilágításon estek át. Az ünnepség kezdete előtt a Millenáris kapuinál hosszú sorok alakultak ki, mivel a bejáratot őrző Valtonosok mindenkit átvizsgáltak. Orbán Viktor beszédének végére azonban – a jelek szerint – megszűnhetett a biztonsági átvilágítás, így lényegében az ment be, aki akart. Forrásaink ugyanerről beszéltek. Ráadásul mindez pont a „legérzékenyebb” időszakban, amikor a miniszterelnök a beszédet befejezve lement a hívei közé. Az ügyben megkerestük a Valton-Sec Zrt.-t, illetve a rendezvényt szervezőket, azt tudakolva, kinek a döntése volt, hogy a rendezvény második felére a jelek szerint leállították a biztonsági átvilágítást. Erre lapzártánkig nem reagáltak.

Csőgör Péter lapunknak úgy emlékezett: a miniszterelnök beszéde végén, 11:45 körül érkezett a bejárathoz a táblájával. A kapuban egyetlen biztonsági őrt talált, akit elmondása szerint csak a felirat érdekelte, vagyis az, mi van a táblán. Csőgör előre készült arra, hogy ha kormánykritikus transzparenssel próbálna bejutni, akkor nem engedik a színpad közelébe. Így a tábláján kétrétegű volt a felirat, kívül egy „dicsőség a hősöknek” felirat fedte a valódi, „Mi a f.sz van ebben az országban?!” feliratú transzparenst. A biztonsági őr ezt látva – mondja Csőgör – átvizsgálás nélkül átengedte, így bejutott a Millenárisra. Ezután egy sarokba húzódott, ahol a tapétavágóval levágta a tábláról a kormánybarát feliratot, majd a sniccert zsebre vágta, a táblát pedig félbehajtotta, hogy a miniszterelnök felé menet se szúrják ki a biztonságiak. A színpadról időközben Orbán a testőreivel övezve a hívei közé ment. Csőgör Péter a miniszterelnöktől nagyjából 6-7 méterre lehetett, amikor hirtelen megpróbálta kihajtani a tábláját, a hirtelen mozdulatra a TEK ott lévő munkatársai azonnal lefogták és távolabb vitték. Előbb egy félreeső falnál őrizték, majd a Millenáris mélygarázsához vitték. Csőgör szerint az eljárás során a TEK emberei durván bántak vele, hónaljába markoltak, illetve nem válaszoltak arra az egyszerű kérdésre sem, hogy miért intézkednek vele szemben. Csőgörnél a mélygarázsban találták meg a vágóeszközt.

SNICCER

CSŐGÖR PÉTER szerint sérült a véleménynyilvánítási szabadsága, a sniccer birtoklása pedig nem ütközik jogszabályba

A TEK végül háromnegyed órával később adta át Csőgört a II. kerületi rendőrségnek, akik közölték vele, hogy a sniccer miatt szabálysértési eljárást indítanak vele szemben. Csőgör szerint viszont a véleménynyilvánítási szabadsága sérült, és a sniccer birtoklása nem ütközik jogszabályba. Az ügyben emiatt feljelentést tett hivatali visszaélés, hivatalos eljárásban történt bántalmazás, illetve jogellenes fogva tartás bűntettének gyanújával. Közben viszont ellene is eljárás indult, ami már bírósági szakaszba ért. BATKA ZOLTÁN

LAPSZÉL

„Adminisztrációs hiba”

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Nem archiváltak három hónapot Boldog István lehallgatásaiból – írta meg a Telex. Az egykori fideszes országgyűlési képviselő 2019-ben került gyanúba hivatali visszaélésben. Boldog pere szeptember végén folytatódott a Fővárosi Törvényszéken, a tárgyalás során a bíró ismertette, hogy a politikus telefonjának lehallgatását a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat végezte a 2019 júliusa és októbere közötti időszakban. Azonban „adminisztrációs hiba miatt nem került sor a hanganyagok archiválására”, így az ebben az időszakban történt lehallgatásról, telefonbeszélgetésekről csak leiratok állnak rendelkezésre. NÉPSZAVA

Ejtenék a lex CEU-t

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

Hatályon kívül helyezné a kormány a felsőoktatási törvény 2017-es módosítását, amely lex CEU néven vált ismertté – vette észre a 24.hu. A módosítást Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes nyújtotta be a salátatörvény-javaslatban október végén. A Közép-európai Egyetem (CEU) korábban kénytelen volt befejezni budapesti működését. A magyar állam intézkedését az Európai Bíróság is jogsértőnek találta. NÉPSZAVA

Nevelőszülői hálózatbővítés: igen, nem, talán

GYERMEKVÉDELEM Ugyan lapunknak és az RTL Híradónak is válaszolt a Szeged-Csanádi Egyházmegye Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató a nevelőszülői hálózat fejlesztéséről, ezekből továbbra sem derül ki egyértelműen, hogy tudtak-e arról a programról, amit a napokban Fülöp Attila gondoskodáspolitikáért felelős államtitkár jelentett be. Mint arról beszámoltunk, Fülöp azt mondta: várhatóan az év végéig „közel tíz egyházi szereplővel olyan megállapodás kerül aláírásra az állami fenntartóval, aminek eredményeképp körülbelül 700 férőhellyel bővülni tud a nevelőszülői hálózat”.

Lapunk ebben a 700 férőhelyes ügyben küldött kérdéseket a kormánynak, egyházaknak, illetve egyházakhoz köthető gyermekvédelmi szolgálatoknak. A legnagyobb egyházak válaszoltak is, és kiderült: nem tudnak semmit a kabinet tervéről, őket nem kereste a kormányzat. Lapunknak válaszolt az említett szolgáltató is: „a megkeresését illetően, miszerint Fülöp Attila államtitkár úr nevelőszülői hálózatok témában megállapodna egyházakkal, tájékoztatom, hogy nekünk, a Szeged-Csanádi Egyházmegye Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltatójának nincs tudomásunk ilyenről”.

FOTÓ: MTI/ROSTA TIBOR

Elméletileg 700 férőhellyel bővülhet a nevelőszülői hálózat

Fülöp Attila év végéig megállapodást ígért, de azt nem tudni, hogy erről kik értesültek

Később kiegészítést küldtek, amiben általánosságban leírták, hogy folyamatosan bővítik a nevelőszülői hálózat férőhelyeit, és ebben együttműködnek a kormányzat területi illetékeseivel. Majd következett az RTL-nek adott keddi nyilatkozat, amelyben Kothencz János főigazgató már úgy fogalmazott: „Mifelénk is folyamatos felhívással él a kormány, számos egyeztetés is volt a közelmúltban, legutóbb egy hónappal ezelőtt számos egyházi fenntartó és működtető részvételével valósult meg hasonló értekezlet az államtitkárságon”.

Csakhogy ahogy lapunk, úgy az RTL sem általánosságban érdeklődött a nevelőszülői hálózattal összefüggő munkáról, hanem egy konkrét bejelentésre, a 700 férőhelyre kérdezett rá. Erre írta eredetileg Kothencz János – ahogy egyébként a másik 12 megkeresett szervezetből a 7 válaszoló is –, hogy erről a tervről nem tud.

A történtek után ismét megkerestük a Szeged-Csanádi Egyházmegyét, és a hozzá tartozó Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltatót, és megkérdeztük: miért mondott mást lapunknak és az RTL-nek. Rákérdeztünk arra is, hogy ha a konkrét államtitkári bejelentés tartalmáról mégiscsak volt egyeztetés, akkor annak mi volt a témája, milyen megállapodások születtek, a Szent Ágota mikorra és menynyi férőhelybővítést, nevelőszülői létszámnövelést vállalt, mely egyházi fenntartók voltak még jelen, illetve, mikor írják alá a Fülöp Attila által említett megegyezést? A Szent Ágota kommunikációs osztálya annyit közölt: a főigazgató, Kothencz János lapunknak küldött kiegészítő tájékoztatása teljes mértékben megegyezik azzal, amit az RTL Híradónak is nyilatkozott. A részletekre nem kaptunk választ, a Belügyminisztérium pedig továbbra is hallgat. MUHARI JUDIT

Lehet, hogy milliárdos?

BIZALOM Az idei mozis év egyik legnagyobb durranása volt a Deadpool & Rozsomák című Marvel-produkció, amelyben előbbi karakter harmadszor tűnik fel a nagyvásznon. Ryan Reynolds író, rendező és főszereplő a Disney+-premier kapcsán Zoomon beszélgetett lapunkkal.

CSÁKVÁRI GÉZA

A Deadpool & Rozsomák világszerte remekül teljesített a mozikban, sokan a Marvel mozis univerzum megmentőjeként aposztrofálták a filmet. Mit gondol, miért lett ekkora siker?

Jó kérdés, de van rá válaszom. A legalapvetőbb kifejezéssel élve azt mondanám, hogy a siker oka az összetartozás ereje. Sikerült eseményszerűvé tennünk a filmet, hogy fontos pillanatnak érezzük a Marvel-univerzumban. Kulturális szempontból úgy gondolom, hogy a hiány és a meglepetés egybeesése nagyon jól működik a Deadpool esetében. Az előző Deadpool-film óta már több mint hat év telt el, és hát Rozsomákot is feltámasztottuk. A film pedig tényleg úgy sikerült, hogy alkalmas legyen a kollektív pezsgéshez. Ahhoz az élményhez, amit csak egy tömegben, egy csoportban, egy színházban, egy koncerten vagy egy sporthelyszínen lehet megtapasztalni. Ahol mindannyian ugyanazt érezzük és tapasztaljuk meg egyszerre, és az összes megosztottságot kívül hagyjuk. Sajnos egyre ritkábbak az ilyen alkotások a mai kultúrában, ahol mindegy, hogy a befogadó honnan jön, milyen a bőrszíne vagy a világnézete. A Deadpool & Rozsomák tényleg két kézzel szórja feléd az örömöt, az összetartozás varázslatát, miközben nem akar politikailag sem túlkorrekt lenni – ha van egyáltalán ilyen kifejezés.

Képregényrajongó volt gyerekkorában? Esetleg az ifjúkori rajongása is benne van a Deadpool alakításában?

Óh, hát ez milyen kedves gondolat. Bárcsak azt mondhatnám, hogy gyerekkoromban a képregények képezték nagy részét az életemnek – hangsúlyozom, semmit nem változtatnék a gyerekkoromon, de nem igazán volt pénzünk ilyen dolgokra. Azt kaptam meg a szüleimtől, amire szükségem volt, nem azt, amit akartam. Így körülbelül negyvenéves koromig tartott, mire felnőttem, és nekem kellett mindent kitalálnom, de hálás vagyok ezért. Apám nevelése egy olyan elvi útra terelt, amely nagyra értékelte a kemény munkát és az élettapasztalatok értékét a felesleges dolgokkal szemben. Eleinte a pénzemet is segített beosztani, amikor egy kis szappanoperában valahogy szerepet kaptam, heti 250 dollárt fizetett – akkoriban úgy éreztem, mintha ötmillióról beszélnénk, de körülbelül csak úgy négyezer jött össze. Apám ezt a pénzt hosszú távra befektette, hatvanéves koromig nem nyúlhatok hozzá, úgyhogy lehet, hogy a jövő milliárdosával beszélget. Amit megtehettem, hogy tévét nézek. Nagy hatással volt rám a Love Lucy és a Saturday Night Live, ők az én Deadpool-alakításom alapjai.

Deadpool milyen szerepet játszik a popkultúrában?

Ezt visszafordítom: én mindig azt kérdezem magamtól, hogy a popkultúra milyen hatással van Deadpoolra. A képregényfilmek általában természetesen ki vannak téve a kultúra szeszélyeinek. Láthattuk ezeket a hullámzásokat, ahogy az elmúlt néhány évben a DC és a Marvel között jöttek és mentek. A Marvel volt a stúdió csúcsragadozója, aztán hirtelen egy percre elvesztette az egyensúlyát. Úgyhogy én ezeket a dolgokat csak úgy tekintem, mint olyan dolgokat, amiket el kell mesélni.

FOTÓ: AFP/JUSTIN TALLIS

Ryan Reynolds szerint a drámában és a vígjátékban sok a közös vonás

RYAN RODNEY REYNOLDS

(Vancouver, Brit Columbia, 1976. október 23.) Primetime Emmy- és Golden Globe-díjas kanadai-amerikai színész, humorista, filmproducer és forgatókönyvíró.

INFÓ

Az interjú videóváltozata a Népszava online felületén található

Az akciójelenetekkel milyen viszonyban van? Főleg, hogy szuperhősruhában, maszkkal a fején kell végrehajtania őket. Illetve, feltételezem, óriási alázat kell ahhoz hogy valaki egy olyan karaktert játsszon el, akinek sokszor nem látszik az arca.

Az előnye és a hátránya egyben, hogy Deadpool ruhájában kell ezeket megtenni. Valójában a „kosztüm" furcsa módon előnyös. Valószínűleg négyszer vagy ötször húzott ki a csávából. Elképesztő védelmet nyújt, de nagyon jó térérzékkel kell rendelkeznie az embernek, hogy mozogni tudjon benne. A Deadpool első részének forgatásakor rengeteg balettórát vettem, ami tudom, hogy elég furcsán hangzik, de segített megérteni, hogyan kell mozgatni a testemet. És a Deadpool-jelmezben a munka valójában egy bohóc munkája. És ezt nem viccből mondom. Nem engedhetem meg magamnak azt a luxust, hogy a maszk alatt vagy akár a sminkben mikroarckifejezéseket mutassak vagy grimaszoljak. Tehát a mikroarckifejezésem a hangom. A kifejezésmódom nagy része ezen felül a testemből jön. Nagyon kényes vagyok a kamerával való viszonyra. Mindig kérem a szélesebb perspektívát. Nem szeretem a közelit, mert a néző akkor túlságosan a maszkra hagyatkozik. Szóval az egész olyan, mint a klasszikus bohócmunka és a Marcel Marceau-féle pantomim iskola. Illetve Buster Keatontól és Charlie Chaplintől merítettem ihletet.

Kaszkadőröket is használnak?

Hogyne. Negyvennyolc éves vagyok. Elpusztíthatatlan voltam úgy harmincnyolc éves koromig. Aztán egyszer csak eltörött egy csontom egy forgatás során. Ezek a sérülések meggyógyulhatnak, de nem maradnak nyom nélkül. A kaszkadőrök macsók, az ilyen felvételeket rájuk bízom. Ami azonban nagy mázli, hogy Deadpool alapvetően nem macsó, nem sétál hiperférfiasan, ő sokkal inkább egy táncos. Tudja, a fizikai komédia és a fizikai kifejezés a legnehezebb dolgok közé tartozik, de egyben a legfelszabadítóbbak közé is. Soha nem érzem magam szabadabbnak, mint amikor ezt a karaktert játszom.

Ha komolyan nézem a Deadpool filmeket – és mint filmkritikus ezt megtehetem –, akkor Deadpool karaktere, a sok poénkodáson túl, egyre drámaibb.

Szuper, hogy így látja, és akkor én is komolyra veszem. Korábban kérdezett a sikerről: egy szuperhősfilm sem működik, ha nincs meg benne a megfelelő mennyiségű érzelem, hovatovább gyengédség. Amikor elkezdtem írni a filmet, folyamatosan adagoltam a Marvelnek, hogy először is drámát írok, ne ijedjenek meg, mert nekem erre van szükségem. A vígjáték csak másodlagos. Szóval ha már van egy erős érzelmi mag és szív, akkor alkalmazhatja az ember a vígjátéki eszközöket, furcsa módon mindkettő ugyanazon az elven működik. Mindkettő a feszültségből és az elvárások negligálásából él, illetve azok totális felrúgásából. Ha egy vígjátéknak van drámai összetevője, akkor nagy az esély rá, hogy szembemegy a várakozásokkal, és csak egy sor geg lesz, mely garancia a dögunalomra és a „min csúsztak el" kritikákra. Ez pedig óriási felelősség, különösen, hogy visszahoztuk Rozsomákot. Deadpool miatt nem izgultam, az viszont komoly felelősség volt, hogy Hugh Jackmannek tökéletes dialógusokat írjak, mivel érzelmi kötődést, fizikai és mentális stresszt és megterhelést jelentett Hugh számára, aki a lehető legfelelőtlenebb módon bízott bennem. A párbeszédére és annak az ívére koncentráltam, és megpróbáltam minél többet kihozni ebből a „legrosszabb Rozsomák-ötletből", amennyire csak lehetett. Szóval igen, mondjuk ki: a Deadpool & Rozsomák igencsak drámai.

> „Egy szuperhősfilm sem működik, ha nincs meg benne a megfelelő mennyiségű érzelem, hovatovább gyengédség."

Akkor semmi improvizációs poénkodás?

Az emberek előítéletet táplálnak arról, hogy mivel improvizációs komédiával kezdtem, biztos mindig bolondozom, de a forgatáson nem ezt csinálom. Az improvizációs komédia a forgatáson nagyszerű, amikor más improvizációs komikusokkal dolgozik az ember. Amikor nem, akkor a legnagyobb hiba, amit elkövethet.

Már az egész kampány, na meg persze a film Ryan Reynolds és a Hugh Jackman közötti kémiára épít.

A munkastílusunk és az, ahogyan együtt dolgozunk, a film egészének mikrokozmosza. Nagyon szerencsés voltam, hogy megkaptam a Deadpool-filmek szerzői jogát az első filmben, a második filmben. De a harmadiknál már nagyon kíváncsi voltam, hogyan fog ez működni a Disney-vel és a Marvellel. Tudom magamról, hogy egy eléggé észszerű fickó vagyok, nem vagyok kitéve a filmsztárklisék vagy hisztirohamok vagy bármi ilyesmi támadásainak. Tényleg próbálok egyfajta érzelmileg egyenletes érzést alkalmazni az együttműködés és az emberekkel való munka során. A stúdió belém fektetett, és most rajtam múlik, hogy ezt a befektetést viszonozzam. De egyben szerzői jogot és irányítást is adtak nekem. És úgy gondolom, hogy a szerzőség és az irányítás a bizalom szinonimája. Szóval ez nem is irányítás, hanem bizalom. Ők bíztak bennem, Hugh bízott bennem, és én is bízom Hugh-ban. És ezért gondolom, hogy nagyszerű a kémia közöttünk. És azt sem szabad alábecsülni, hogy mekkora ereje van egyetlen pokoli jó színésznek. Most Hugh-ra gondolok. Nincs egyetlen hamis pillanata sem. Na és persze az sem mellékes, hogy tizenhét éve barátok vagyunk.

Na és milyen volt kinyírni önmagát?

Ezt még senki nem kérdezte meg, de az eddigi Deadpool-filmekben mindig megöltem egyszer magamat. Ez kétségtelenül nagyon fontos volt a számomra!

€/HUF 412,83 ↑ +0,60% | $/HUF 390,27 ↓ –0,32% | CHF/HUF 443,33 ↑ +0,43%

LAPSZÉL

MVM: kikapcsolási moratórium

FOTÓ: NÉPSZAVA

Az MVM 2024. november 29. és 2025. január 5. között önkéntes kikapcsolási moratóriumot hirdet lakossági ügyfelei körében – közölte az állami energiacsoport. Az elmúlt évek gyakorlatának megfelelő intézkedés az MVM Next Energiakereskedelmi Zrt.-vel egyetemes szolgáltatási szerződésben álló, lakossági ügyfelekre terjed ki. A kedvezményezettek közé nemcsak az úgynevezett védett ügyfelek, de a már 60 napon túli számlatartozást felhalmozó lakosok is beletartoznak. A kikapcsolási moratórium ellenben nem terjed ki azokra, akiket már korábban kikapcsoltak a szolgáltatásból, amiképp az üzleti, illetve más energiakereskedővel szerződésben álló fogyasztókra sem – szögezik le. Mivel 2022 óta kizárólag az MVM végez lakossági szolgáltatást, az intézkedés az ország összes, esetleg más hálózati cég – így az E.ON, az Opus Titász vagy az Opus Tigáz – ellátási területén élő lakossági ügyfelére is kiterjed – jegyzik meg más szakértők. M. I.

Sokaknak csak délibáb a kamatplafon

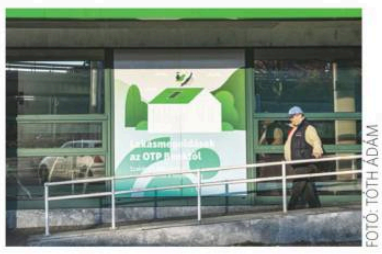

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

Az Ingatlan.com összesítése szerint a kedvezményes, 5 százalékos kamatplafonú hitel felvételéhez a feltételek olyan szigorúak, hogy csupán minden századik 60 négyzetméteresnél kisebb eladó lakás teljesíti. A Bankszövetség a napokban tette közzé: az ilyen lakás mérete a 60 négyzetmétert nem haladhatja meg, míg a négyzetméterára legfeljebb 1,2 millió forint lehet. Elvárás az épület legalább A+ energetikai besorolása, és az is, hogy a hitelt igénylő vásárló 35 évesnél fiatalabb legyen. A cég összesítése szerint a megfelelő lakások kínálata rendkívül szerény, de a 40 év alatti vásárlók aránya is csak 25 százalék. Ezek alapján az ez évre várt 130 ezer ingatlanügylet fél százalékát sem teszik ki azok, amelyekhez fel lehetne venni a kamatplafonos hitelt. Á. A.

RÉSZVÉNYEK

BUX		
79 034,00	↓	–1,28%
Mol		
2 708 Ft	↓	–0,73%
MTelekom		
1 258 Ft	↑	+0,32%
OTP		
21 500 Ft	↓	–2,27%
Richter		
10 560 Ft	↓	–1,03%

Innen már nincs lejjebb

KILÁTÁS A mélypont után jövőre beindulhat a gazdasági növekedés, és a forintnak sem kellene már gyengülnie az Erste Bank elemzői szerint.

PAPP ZSOLT

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Két év stagnálás után 2025-ben beindulhat a növekedés, a magyar gazdaság jövőre 2 százalékkal nőhet, majd 2026-ban akár 3,6 százalékos bővülés is elképzelhető – hangzott el az Erste Bank tájékoztatóján. A bank elemzői ez évre 0,5 százalékos gyarapodást várnak a tavalyi 0,9 százalékos csökkenés után. Ez az év sokkal jobban indult, mint ami lett belőle, a magyar gazdaságban a legnagyobb gond az általános bizalomhiány, ez igaz a cégekre és a háztartásokra egyaránt – mondta Nagy János. Az Erste Bank elemzője szerint a rendkívüli inflációs időszak, az energiakrízis hosszú árnyékot vet a magyar gazdaságra. A bizalmi felmérések azt mutatják, hogy a kilátások bizonytalanok, a cégek nem tudják, mibe érdemes, egyáltalán érdemes-e beruházni, ezért kivárnak, és emiatt jóval kisebb lesz az idei GDP-bővülés a korábbi várakozásoknál.

A magyar gazdaságnak a lakossági fogyasztás ad egyedül támaszt, még annak ellenére is, hogy az emberek közel sem költenek olyan mértékben, ahogy a reálbérek emelkedtek, de nem szabad lekicsinyelni a fogyasztás idei 3,5 és a jövő évi, várhatóan 3,2 százalékos bővülését – mondta Nyeste Orsolya, a bank vezető elemzője. Ezzel együtt tudomásul kell venni, hogy a magyar gazdaság nem tud érdemi bővülést felmutatni a beruházások növekedése és a külpiacok jobb teljesítménye nélkül. A magyar gazdaság jelenleg a gödör alján van az elemzők szerint, innen már felfele vezet az út, ám mérsékelt ütemben. Az Erste elemzői óvatosan optimisták; arra számítanak, hogy jövőre 2 százalékkal, majd 2026-ban 3,6 százalékkal nőhet a gazdaság.

A magyar kormány ennél jóval optimistább makrogazdasági pályával tervezte meg a 2025-ös költségvetést, hisz jövőre 3,4, 2026-ra pedig már 4,1 százalékos bővüléssel számol. Nyeste Orsolya szerint a jövő évi költségvetés ezzel együtt jóval reálisabb pályára épül, mint az idei, igaz, a növekedési és a hiánycélok merészek. Vélhetőleg lassabb ütemben sikerül a hiányt a GDP 3 százaléka alá csökkenteni, mint ahogy azt a kormány tervezi. Az elemző úgy véli, komoly előrelépést jelent a tervezés pontosságában, hogy a kormány – egy évtized után – visszatért az őszi költségvetési vitához.

Az élelmiszerárak ismét emelkedni kezdtek, és a forint leértékelődése is növeli az inflációt

2 százalék
lehet jövőre a növekedés üteme, az idén meg kell elégedni a félszázalékos bővüléssel

Az elemzők szerint az infláció ez év decemberében a korábban feltételezettnél alacsonyabb szinten, négy százalékon tetőzik, s a jövő esztendőben lassú, határozott trend nélküli dezinfláció jöhet. Így az árak az idén átlagosan 3,6, jövőre egy kicsit gyorsabban, 3,9 százalékkal emelkedhetnek. Vannak az inflációra nézve kockázatok: például az élelmiszerárak az elmúlt időszak stagnálása után emelkedni kezdtek, illetve a forint leértékelődése is növeli az inflációt. Emiatt nincs tér a jegybanki kamat csökkentésére. Az Erste elemzői arra számítanak, hogy jövő márciusig biztosan fennmarad a jelenlegi 6,5 százalékos alapkamat. Azt, hogy lesz-e március után kamatvágás, az év eleji gazdasági és politikai fejlemények döntik el. Egyrészt januártól Donald Trump lesz az USA elnöke, akinek az első intézkedései érzékenyen érinthetik a devizapiacokat, emellett 2025 februárjában tartják az előre hozott német választásokat, s ez utóbbi jóval fontosabb lehet a magyar gazdaság számára. Az elemzők nem várnak változást a jegybank monetáris politikájában azt követően sem, hogy Matolcsy György március elején távozik, ugyanis a 8 tagú Monetáris Tanácsba jövőre csak három új tag érkezik – mondta Nagy János.

A moderált, 3-4 százalékos infláció mellett a bérek a következő években 7-8 százalékkal nőhetnek, ami kigazdálkodható – mondta Nyeste Orsolya. A minimálbér már részben politikai kérdés, ezzel együtt a januári 9 százalékos emelés reálisnak tűnik, a 2026-ra tervezett 13, illetve a 2027-re vállalt 14 százalék még nincs teljesen kőbe vésve, hisz a megállapodás újratárgyalható. Az elemző szerint az is elképzelhető, hogy a cégek az alacsonyabb bérek kisebb mértékű emelésével reagálnak a magas minimálbérekre.

TERVEZÉS

NYESTE ORSOLYA
Komoly előrelépést jelent a tervezés pontosságában, hogy a kormány – egy évtized után – visszatért az őszi költségvetési vitához

Stabilizálódhat a forint árfolyama

Míg az elemzők nem számítanak arra, hogy a hazai jegybank a következő hónapokban kamatot csökkent, eközben mind az Európai Központi Bank, mind az USA jegybankja a kamatok mérséklésére készül, így nőhet a forint kamatelőnye. Ez feltehetőleg kevés lesz a hazai valuta erősödéséhez, de arra elégnek kell lennie, hogy az elmúlt hetek gyengülése után stabilizálódjon a devizánk: az Erste arra számít, hogy a következő időszakban 400–410 forintos sávban marad az euró ára. További forintgyengülést nem indokolnak a gazdaság alapfolyamatai, a kockázati megítélés persze változhat.

Ugorhatnak az árak a minimálbér-emeléssel

FELMÉRÉS Költségnövekedést és válaszreakcióként a cégek kétharmada szerint hasonló mértékű áremelést okoz a minimálbér 10 százalékos növelése – derül ki a Magyar Kereskedelmi Iparkamara Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézete (MKIK GVI) friss kutatásából. (A felmérés még a végleges megegyezés előtt készült; azóta kiderült, hogy a minimálbért 9, a garantált bérminimumot pedig 7 százalékkal emelik jövőre.) A kisebb cégek általában azonnali áremeléssel reagálnak, míg a közép- és nagyvállalatok inkább költségcsökkentést, létszámstopot vagy technológiai beruházásokat terveznek. A válaszok csaknem fele szerint a bérnövelésnek vannak egyértelműen pozitív hatásai is, hiszen a válaszadók közel 49 százaléka úgy vélte, ez javíthatja a munkavállalói elégedettséget és elkötelezettséget, ugyanakkor 34 százalékuk nem látja ennek jótékony hatásait. A vállalkozások 85 százaléka mégis azon a véleményen van, hogy képes lesz kitermelni az emelésből adódó többletköltségeket.

> A kisebb cégek azonnali áremeléssel reagálnak, a nagyobbak a költségeket, a létszámot csökkentenék.

A 400 vállalkozó megkérdezésével végzett felmérésből kiderül, hogy a végül elfogadott minimálbér-emeléshez hasonló jövedelemfejlesztés középpontba helyezi a társaságok hatékonyságát, cégek sora ugyanis javítana ezen. A vállalkozások háromnegyede úgy véli, hogy ha kismértékben is, képzéssel, fejlesztéssel például növelhető lenne a munkatársai hatékonysága, jövedelemtermelő képessége. Mintegy 70 százalék szerint pedig technológiai fejlesztésekkel 3-5 éven belül részben kiváltható lenne a munkaerő-szükségletük. (Az persze kérdés, erre milyen forrásokat tudnak fordítani. A Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége és az Egyensúly Intézet által a közelmúltban tartott háttérbeszélgetésen elhangzott, hogy a bérek növelésével éppen azok a tartalékok csökkenhetnek, amelyeket a beruházásokra és fejlesztésekre szántak a társaságok.)

A kutatás eredményei alapján az MKIK konkrét javaslatokat is megfogalmaz arról, hogy miképpen lehetne ellensúlyozni a cégek megállapodásból fakadó költségnövekedéseit. Ezek egyik, markánsnak mondható eleme a szociális hozzájárulási adó (szocho) csökkentése, különösen a kis- és középvállalkozásoknál és az alacsony bérszinten dolgozók esetében. A hétfőn aláírt bérmegállapodásban erre vonatkozóan egy, csupán gesztusként értékelhető elem szerepel, érdemi, hosszabb távon ható csökkentésről szó sincs. Az iparkamara annak is hangot adott, hogy a bérnövelési tervnek igazodnia kellene a mindenkori gazdasági teljesítményhez, az inflációhoz és a vállalkozások teherbíró képességéhez. Ez pedig a mostani megállapodásról nem igazán mondható el, hiszen az idei GDP-növekedés roppant szerény mértékű lesz, amihez képest a jövő évi 9 százalékos minimálbér- és 7 százalékos garantált bérminimum emelés erősen túlzónak mondható. Ezenkívül a kamara szükségesnek látja és javaslatot tesz többek között a béren kívüli juttatások bővítésére, valamint az áfaalanyi adómentesség értékhatárának jelenlegi 12 millióról 18 millió forintra emelésére. Á. A.

Történelmi változások előtt

ELŐTERJESZTÉS Minden bizonnyal szenvedélyes viták előzik meg az eutanázia szigorú szabályok melletti bevezetéséről szóló törvény pénteki vitáját és a szavazást. A voksolás kimenetele bizonytalan ugyan, de a következményei beláthatatlanok.

R. HAHN VERONIKA
LONDON

Az új munkáspárti kormányzás mindeddig legsúlyosabb és legmegosztóbb parlamenti vitájára kerül sor pénteken, amikor Kim Leadbeater, Spen Valley képviselője ügyrendi sorsolás révén lehetségessé vált magánindítvány formájában nyújtja be a gyógyíthatatlan felnőtt betegek életvégi döntésére vonatkozó törvényjavaslatát. Az Institute for Government agytröszt elemzése rámutat arra, hogy az ún. privát képviselői beterjesztések hagyományosan lehetőséget biztosítanak a „parlament változtatási étvágyának tesztelésére". Amennyiben megfelelő számú honatya támogatja a javaslatot, végig lehet vele járni a törvénybe iktatáshoz vezető utat. A modell jelentőségét fényesen bizonyítja, hogy a 60–70-es évek olyan lényeges társadalmi reformjai váltak általa valóra, mint a művi abortusz bevezetése és a homoszexualitás dekriminizálása. Ami a szokatlan pénteki ülést illeti, a vitára és szavazásra együtt szigorúan öt óra áll rendelkezésre. Sir Lindsay Hoyle házelnök nem korlátozza a felszólalások időtartamát, így az is benne van a pakliban, hogy a képviselői véleménynyilvánítások puszta mennyisége miatt kifutnak az időből és elmarad a voksolás. Kedd délutánra elterjedt a hír, hogy három párt képviselői készülnek az előterjesztés megtorpedózására azon az alapon, hogy a Kim Leadbeater által jegyzett propozíció nem alkalmas egy ilyen volumenű téma körüljárására.

Az eutanázia lehetősége ma már több mint 200 millió ember számára engedélyezett a világon, többek között Kanadában, Svájcban és Hollandiában. Kim Leadbeater, a közvetlenül a Brexit-népszavazás előtt meggyilkolt képviselő, Jo Cox testvére leszögezte, a kegyes halál nagy-britanniai formája a „létező legszigorúbb feltételek alkalmazásával valósulna meg". Ha meg is szerezné a parlamenti többséget, természetesen a felsőház egyetértésével, akkor is legkorábban a jövő évben mehetne át a gyakorlatba.

FOTÓ: AFP/IAN VOGLER

Sir Keir Starmer miniszterelnök a kampányban ígérte meg a kérdés napirendre tűzését

A javaslat szerint a törvény csak Angliára és Walesre vonatkozna – Skócia a saját útját járja, míg a mélyen vallásos Észak-Írország eleve elvetné –, és csak azok a gyógyíthatatlan betegek vehetnék igénybe, akiknek legfeljebb hat hónapjuk van hátra. Legalább egy évig kell ugyanabba a családi orvosi rendelőbe tartozniuk, elkerülve így az „öngyilkossági turizmust", külföldi állampolgárok kizárólag ezt a célt szolgáló beutazását. Az első lépés a döntés megvitatása a folyamatot végigkísérő, úgynevezett koordináló doktorral, akinek kötelezően ismertetnie kell a diagnózist, a prognózist, a kezelési lehetőségeket, illetve a palliatív és hospice-gondozás lehetőségét. Fizikai állapota ellenére a páciensnek mentális képességei teljében kell lennie, hogy megértse az összképet, és ennek alapján minden befolyásnak és nyomásgyakorlásnak ellenállni képes határozatot tudjon hozni. Elszántságát két külön szándéknyilatkozattal kell igazolnia. Ezt követően a koordináló doktor szakorvosok bevonásával értékeli az eutanáziára jelentkező kórképét, majd az ügy egy felsőbírósági bíró elé kerül, aki a beteget és akár más érintetteket is meghallgatja. A jogi végzés után legalább két hétnek kell eltelnie, mire a halálos beteg befejezheti az életét. A végső aktusra leghamarabb három héttel az elszánás után kerülhet sor. Az élettől búcsúzónak egyedül kell előkészítenie és bevennie az egészségügyi miniszter által javasolt és a doktor által rendelkezésre bocsátott szerek egyikét. A kegyes halálhoz nyújtott külső segítség változatlanul jogi szankciót von maga után.

Az utoljára 2015-ben 330 nemmel 118 igen ellenében elutasított eutanáziatörvény napirendre tűzését Sir Keir Starmer ígérte meg a választási kampány idején a BBC előrehaladott tüdőrákkal diagnosztizált veterán műsorvezetőjének, Esther Rantzennek. A miniszterelnök abban bízott, hogy az új parlament túlnyomó munkáspárti többsége át fogja vinni a Házon. A honatyák lelkiismeretük szerint, szabadon szavazhatnak. Miközben egy friss, átfogó felmérés szerint az ország kétharmada támogatja a kegyes halált, még a kormányon belül is sok az ellenzője, és ezt a nyilvánosság előtt be is jelentették. Közéjük tartozik Wes Streeting egészségügyi miniszter, aki kilenc éve még helyeselte az eutanáziát, de most az amúgy is megroggyant egészségügyi ellátást, az

A brit törvényhozók lelkiismeretük szerint voksolhatnak, nincs kötelezően előírt pártállásspont. A szavazás eredménye bizonytalan.

NHS-t félti egy újabb tehertételtől. Az anglikán egyház által közzétett levélben más felekezetek is állást foglaltak a tervezettel szemben, attól tartva, hogy bár elvileg nem vonatkozik a fogyatékkal élőkre és a mentális betegségben szenvedőkre, körükből sokan úgy fogják érezni, akkor teszik a legjobbat családjuknak, ha igénybe veszik a méltóságteljes halál „szolgáltatását". Az ellenlábasok az életvégi állapot fájdalommentesítését és a hospice-hálózat bővítését támogatják az eutanázia törvényesítésével szemben. A szerdai The Timesban Dominic Grieve volt legfőbb ügyész felveti, hogy az Európai Emberi Jogi Konvenció több alapon is blokkolni fogja az esetlegesen elfogadott törvényt.

Tizenhárom pontos közel-keleti remény

TŰZSZÜNET A diplomácia ritka győzelmeként értékelte a Reuters hírügynökség azt, hogy szerda hajnali 4 órától tűzszünet lépett életbe Izrael és a Hezbollah libanoni síita terrorszervezet között, miután mindkét fél elfogadta az Egyesült Államok és Franciaország által közvetített megállapodást.

Tizennégy hónap intenzív harcaira tesz pontot a megállapodás, amennyiben azt tiszteletben is tartják majd a felek. A Hezbollah a tavaly október 7-i, a Hamász palesztin terrorcsoport Izrael elleni támadása másnapján kezdte el rakétákkal lőni az izraeli településeket, az izraeli hadsereg (IDF) minden támadásra válaszolt, majd az augusztusi „hírhedt csipogó művelet" és a Hezbollah vezérkarának likvidálását követően október elsejétől elindította a libanoni háborút.

A mérleg félelmetes. Az IDF a Hezbollah mintegy 330 bázisát pusztította el csak Bejrútban a harcok során. A felvételek tanúsága szerint a terrorszervezet fellegvárának számító fővárosi Dahija negyed gyakorlatilag romokban hever, de Bejrút és Libanon más részein is jelentősek a károk. Libanoni hivatalos közlések szerint több mint 1,2 millió ember kényszerült elhagyni otthonát a harcok miatt, 3765 személy vesztette életét és mintegy 14 ezren sérültek meg.

Izrael is példátlan veszteségeket szenvedett. Észak-Izraelből több mint 60 ezer embert kellett evakuálni az állandósult Hezbollah-támadások miatt, a fejlett izraeli légvédelmi rendszerek mellett is 2874 épület vált lakhatatlanná. 2023. október 7. és 2024. november 26. között 22 715 légiriadó volt Izraelben a Hezbollah támadásai miatt, a terrorszervezet ez idő alatt 16 198 rakétát lőtt ki és 6517 drónt indított Izraelre.

A tűzszünet kedd esti bejelentése előtti percekben is még lőtték egymást a felek, tegnap hajnalra a harcok elcsitultak. A Joe Biden amerikai elnök által kedd este bejelentett fegyvernyugvást üdvözölte a nemzetközi közösség, igaz, különböző szempontokat emelve ki. Míg a nyugati országok azt a reményt hangsúlyozták, hogy a libanoni tűzszünet egy általános rendezés kiindulópontja lehet, új fejezetet nyithat, addig Irán úgy „üdvözölte" a fegyvernyugvást, hogy közben a Hezbollah eddigi „elkötelezett" harcát dicsérte a „megszállókkal szemben", és ígéretet tett az „ellenállás" további támogatására.

FOTÓ: AFP/HOUSSAM SHBARO/ANADOLU

A libanoniak tömegesen tértek haza, ünnepelve a megállapodást

Izraelben kétkedve fogadták a tűzszüneti megállapodást. Az ellenzék bírálja a 13 pontos egyezményt, mert nem látnak elégséges garanciát arra vonatkozóan, hogy megakadályozható lesz a Hezbollah újrafegyverkezése és újbóli megerősödése. Kifogásolják, hogy a megállapodás nem irányozza elő a Hezbollah leszerelését, csak az van benne, hogy a terrorszervezet nem fog tevékenykedni Dél-Libanonban. Az észak-izraeli kitelepített lakosság egyelőre nem költözik vissza otthonaiba és nem kezdi meg az újraépítést.

A megállapodás teljes szövegét először egy egyesült arab emirátusokbeli újság hozta nyilvánosságra, ez alapján ismertette az izraeli és az arab sajtó. Eszerint Izrael 60 nap alatt fokozatosan kivonja erőit, miközben a libanoni hadsereg átveszi az ellenőrzést az Izraellel közös határhoz közeli területek felett. A libanoni hadsereg feladata lesz a tűzszünet fenntartásának biztosítása, nekik kell majd megakadályozni, hogy a Hezbollah ne tudja újjáépíteni infrastruktúráját. Az esetleges tűzszünetsértéseket egy az Egyesült Államok által létrehozandó, Izrael és Libanon által egyaránt jóváhagyott nemzetközi testület fogja felülvizsgálni. A két ország pedig jelentést tesz minden várható kötelezettségszegésről a bizottságnak és az ENSZ békefenntartóinak, az UNIFIL-erőknek.

A libanoni tűzszünet, még ha egyelőre ingatagnak is tűnik, reményt ad arra, hogy a gázai háború is tárgyalásos rendezés útján mielőbb lezáruljon. Az erre való hajlandóságot tegnap jelezte a Hamász. Joe Biden amerikai elnök a libanoni tűzszünetet bejelentő beszédében egyenesen azt mondta, még hivatali ideje alatt, vagyis január 20. előtti gázai tűzszünet eléréséért dolgozik. A másik közvetítő hatalom, Franciaország külügyminisztere, Jean-Noel Barrot a France Info rádiónak tegnap azt mondta: „Az erőnek át kell adnia a helyét a párbeszédnek és a tárgyalásoknak. Ez most Libanonban megvalósult, és ennek a lehető leghamarabb meg kell történnie a Gázai övezetben is".

GÁL MÁRIA

Bolsonaro meg akarta öletni utódát

ELJÁRÁS Jair Bolsonaro, Brazília korábbi szélsőjobboldali elnöke tudott a Luiz Inácio Lula da Silva elnökkel szembeni puccskísérletről, és aktívan részt vett benne, hogy 2022-es választási veresége után is hivatalban maradhasson. Ez derült ki egy rendőrségi jelentésből.

A volt államfő (2019–22) „teljes mértékben tisztában volt" azzal, hogy összeesküvést szőttek Lula ellen, amelynek végső célja az új elnök meggyilkolása volt – szerepel a több mint 800 oldalas jelentésben, amely Bolsonaro és 36 másik személy, főként katonatisztek ellen vádemelést indítványoz.

A nyomozók szerint a puccs terve azért vallott kudarcot, mert a brazil hadsereg főparancsnoksága nem támogatta azt. A legfelsőbb bíróság továbbította a jelentést Paulo Gonet főügyésznek. Ő dönt majd arról, hogy vádat emel-e Bolsonaro ellen, és bíróság elé állítja, vagy lezárja a nyomozást.

A volt elnök rendre ártatlanságát hangoztatta, és többször azt állította, politikai lejáró hadjárat áldozata. „Az államcsíny kifejezés soha nem szerepelt a szótáramban" – jelentette ki egy hétfői sajtótájékoztatón. „Tegyük fel, hogy ilyen őrültséget tennék. Hogy nézne ki Brazília másnap? Ezt senki sem akarja" – fejtette ki.

A múlt héten a kiterjedt nyomozással összefüggésben egy rendőrségi akcióban letartóztattak négy katonát és egy rendőrt, akiket a Zöld-sárga tőr nevű hadművelet tervének a kidolgozásával gyanúsítanak. A cél Lula, az általa megválasztott alelnök, Geraldo Alckmin és Alexandre de Moraes legfelsőbb bírósági bíró meggyilkolása volt.

2023. január 8-án a Lula választási győzelmét elismerni nem hajlandó Bolsonaro támogatói megrohamozták a kongresszust, a kormány székhelyét és a legfelsőbb bíróság épületét, jelentős károkat okozva ezzel.

Bolsonaro ellen egy sor eljárás folyik. A rendőrség azzal is vádolja, hogy saját hasznára illegálisan eladta azokat az ékszereket és luxusórákat, amelyeket hivatali ideje alatt hivatalos ajándékként kapott Szaúd-Arábiától. Bolsonaro mindig is tagadta a vádakat. A nyomozók szerint a járvány idején saját maga, családtagjai és alkalmazottai számára is hamisíttatott oltási bizonyítványokat. A közhivatalok gyakorlásától 2030-ig eltiltották. R. T.

FOTÓ: AFP/REINALDO CAMPOS

Bolsonaro politikai áldozatnak állítja be magát

LAPSZÉL

Elfogatóparancs a juntavezér ellen

A Nemzetközi Büntetőbíróság (ICC) főügyésze, Karim Khan elfogatóparancsot kért a mianmari katonai junta vezetője ellen emberi jogi bűncselekmények miatt. Az „alapos vizsgálatot" követően „megalapozottan gyanítható, hogy a junta vezetője, Min Aung Hlaing felelős emberiesség elleni bűncselekményekért" – közölte Khan. Ez a rohingya muszlim kisebbség tagjainak 2016-ban és 2017-ben történt kiutasítására és üldözésére vonatkozik. Az ICC 2019-ben kezdte meg a vizsgálatot az ügyben. NÉPSZAVA

Dietmar Woidke kormányfő marad

FOTÓ: AFP/SEBASTIAN GOLLNOW

Alig több mint két hónappal a tartományi választások után véglegesítették a koalíciós megállapodást a szociáldemokraták (SPD) és a baloldali populista Sahra Wagenknecht pártja, a BSW között a keletnémet Brandenburg tartományban. A két párt szerdán mutatta be a dokumentumot. December első hetében az SPD és a BSW pártkonferenciái döntenek véglegesen a szerződésről. Ez azt jelenti, hogy a szociáldemokrata tartományi miniszterelnök, Dietmar Woidke marad a kabinet élén: december 11-én választhatják újra. Az SPD és a BSW a bürokrácia csökkentésére s a digitalizációra összpontosít. NÉPSZAVA

Elítélik Orbán vizitjét

GRÚZIA Az EP-szavazás előtt álló állásfoglalásban a képviselők szankciókat sürgetnek a demokratikus visszarendeződésért felelős politikai vezetők ellen.

HALMAI KATALIN
STRASBOURG

Az Európai Parlament (EP) Grúzia súlyosbodó demokratikus válságáról szóló állásfoglalás-tervezete elítéli Orbán Viktor Tbilisziben tett látogatását, amely szerinte az uniós álláspont megsértése volt, s újabb kísérlet az EU közös kül- és biztonságpolitikájának aláásására. Mint a szöveg megjegyzi, a magyar miniszterelnök a végleges választási eredmények közzététele előtt és európai partnereivel való előzetes egyeztetés nélkül utazott Tbiliszibe, hogy gratuláljon a kormányzó Grúz Álom pártnak. Orbán volt az egyetlen EU-s vezető, aki így tett, és ismét nem a közösség nevében beszélt – hangsúlyozza a határozati javaslat, amelyet várhatóan csütörtökön fogad el az EP plenáris ülése.

A kaukázusi országban október végén tartottak parlamenti választásokat, amelyeken az oroszbarát kormánypárt szerezte meg a szavazatok többségét. Az ellenzék nem fogadja el az eredményt, amelyet szerinte a Grúz Álom széles körű választási csalásokkal ért el.

Az EP elfogadás előtt álló és öt frakció által előterjesztett állásfoglalása is kiemeli, hogy a hatóságok nem tartották tiszteletben a demokratikus választásokra vonatkozó nemzetközi normákat. A súlyos jogsértések miatt a nemzetközi közösségnek nem kellene elismernie az eredményt, áll a dokumentumban, amely felszólít a választások megismétlésére független és pártatlan adminisztráció és nemzetközi megfigyelők felügyelete mellett.

FOTÓ: AFP/DAVIT KACHKACHISHVILI/ANADOLU

Továbbra is rendszeresek a tüntetések Tbilisziben, a napokban újra tömegek vonultak utcára

Az uniós képviselő-testület szankciók kiszabását sürgeti grúziai tisztviselőkkel és politikai vezetőkkel szemben, akik felelősek a demokratikus visszarendeződésért, a választási szabályok megsértéséért és a hatalommal való visszaélésekért. Ezen belül célzott büntetőintézkedéseket szorgalmaz a kormánypártot irányító oligarchával, Bidzina Ivanisvilivel szemben, s javasolja EU-n belüli vagyonának befagyasztását.

Az állásfoglalás-tervezetben az EP felkéri a döntéshozó európai intézményeket, hogy vizsgálják felül és szükség esetén függesszék fel Grúzia vízummentes státuszát. A grúzok 2017 óta utazhatnak beutazási engedély nélkül az uniós tagállamokba.

> A Bizottság júniusban 120 millió eurót fagyasztott be az országnak járó pénzügyi forrásokból.

Az Európai Bizottság ez év júniusában 120 millió eurót fagyasztott be az országnak járó pénzügyi forrásokból a civil szervezeteket és a független sajtót megbélyegző külföldi ügynöktörvény miatt. Az Európai Parlament azt kéri a biztosi kollégiumtól, hogy ezt a pénzt fordítsa a célba vett nem kormányzati szektor és a média megsegítésére.

HIRDETÉS

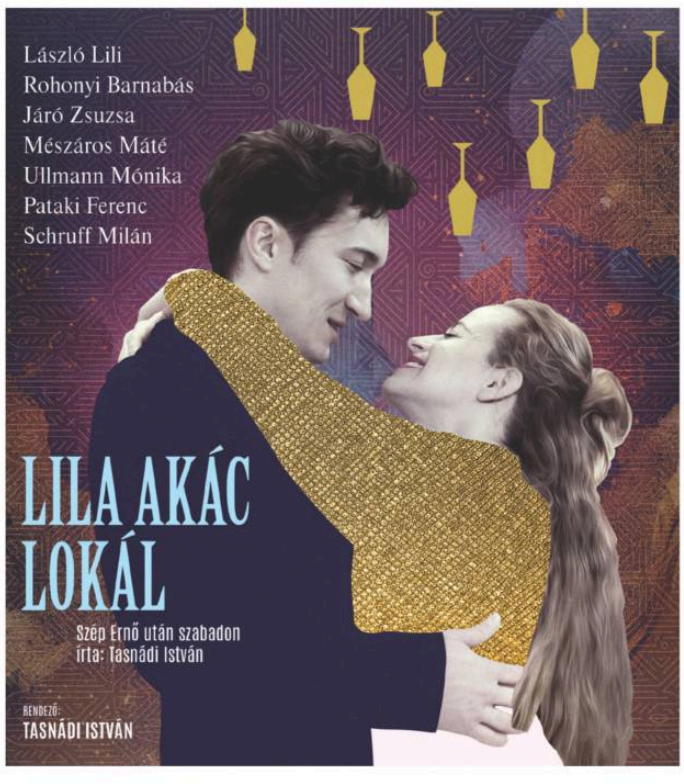

BELVÁROSI SZÍNHÁZ
(VII. KER. KÁROLY KRT. 3/A)

KŐSZÍNHÁZI BEMUTATÓ:
2024. DECEMBER 1.
(VASÁRNAP) 19 ÓRA

Jegyek válthatók a Belvárosi Színház szervezésén (1075 Bp., Dohány u. 1/a, tel.: 266-7130, nyitva: H-P 13-19 óráig), valamint az ismert jegyirodákban, a jegyterjesztőknél. Bankkártyás vásárlás a www.orlaiprodukcio.hu, a www.belvarosiszinhaz.hu és www.jegy.hu oldalakon lehetséges.

ORLAI PRODUKCIÓ
orlaiprodukcio

NÉPSZAVA

Fizessen elő!
Olvassa kényelmesen, otthonában a Népszavát!

LEGALÁBB 40% KEDVEZMÉNY
a bolti árhoz képest

3 hónapra: ~~41 695 Ft~~ helyett 25 350 Ft
(ez 16 345 Ft megtakarítás)
6 hónapra: ~~83 390 Ft~~ helyett 49 800 Ft
(ez 33 590 Ft megtakarítás)
12 hónapra: ~~166 780 Ft~~ helyett 97 800 Ft
(ez 68 980 Ft megtakarítás)

Rendelje meg online a www.nepszava.hu weboldalon vagy hívja ügyfélszolgálatunkat a +36-1 477-9008-as telefonszámon!

A negyedik térkép

HARGITAI MIKLÓS

A miniszterelnök irodájának falán lógó három térkép három különböző (európai, amerikai, valamint ázsiai) perspektívából ábrázolja a világot, miközben szerinte „mi, magyarok” egy mindháromtól különböző nézethez vagyunk szokva. Hogy mi lehet ez a saját nézőpont, arra nézve kevés megfejtést adnak Orbán korábbi megnyilatkozásai; például az, amit 2015-ben a külképviselet-vezetők előtt fejtegetett. Akkoriban még egy másik dolgozószobában egy másik kép volt a falán – a kormányfő elmondása szerint a törökverő Hunyadit ábrázolta –, az aktuális megfejtés pedig úgy szólt, hogy Magyarországnak egyszerre kell igazodnia Berlinhez, Moszkvához és Ankarához (azóta sem derült ki, hogy miért; legfeljebb azt rögzíthetjük, hogy a szűk egy évtizeddel ezelőtti kinyilatkoztatás – akár a német vonatkozásokat, akár a kormánykommunikáció mai „keményen dolgozó kisemberét”, a szuverenitást nézzük – nem öregedett túl szépen). Idézzük pontosan, megérdemli: „Oroszország ott van, ahol, Törökország ott van, ahol, és Németország is ott, ahol, mi meg itt, közöttük.” Ez tény, de ha a három említett fővárosból indulva kiháromszögeljük, hogy melyik az a pont, amely mindháromtól egyenlő távolságra esik, vagyis hogy hova kellene fókuszálnunk, azt kapjuk, hogy Ukrajnára – ami egyébként közel áll a jelen valósághoz, csak éppen a magyar külpolitikai gyakorlattól meg nem is állhatna távolabb. Holott Ukrajna is ott van, ahol, és még egy darabig ott is lesz. Nem mellesleg: az orosz agresszió előtt fontosabb külkereskedelmi partnerünk volt Oroszországnál – mintha ezt a realitást sem tükröznék a kormányunk külkapcsolati súlypontjai. Arról nem is beszélve, hogy ha egyszer tényleg véget érnek a harcok, és megkezdődik a lebombázott ország újjáépítése, az a XXI. század legnagyobb gazdasági projektje lesz Európában, ahol viszont a magyar cégek finoman szólva nem indulnak majd túl fényes esélyekkel.

Mondott azon a világmagyarázó szeánszon Orbán Viktor mást is: hogy leginkább a lengyel példát kellene követnünk, mert a biztos iránytűvel navigáló Lengyelország az egyetlen állam Európában, ahol a rendszerváltások időszaka óta nem volt gazdasági visszaesés, és – tette hozzá a haza bölcse – „azt gondolom, hogy egy hasonló helyzet felé megy Magyarország is”. Hogy miben és mennyire hasonló, az megint csak rejtély: 2021-ben a Covid-krízis a lengyeleket épp csak meglegyintette, és utána zavartalanul folytatódott a három évtizede tartó növekedés, mi viszont összecsuklottunk, mint a colstok, és azóta sem tudtunk tartósan kiegyenesedni.

Visszatérve a ködös álmokból a valósághoz, jó lenne megérteni, mi is az a sajátos magyar nézőpont, ahonnan a biztos szimatú és még biztosabb kezű kormányos szerint szemlélnünk kellene, merre tart a világ, és merre haladunk benne mi. Egy ugyanis bizonyos: az a szemszög, ahonnan ő figyeli (meg amit a médiája közvetít), a három térkép közül egyiken sincs rajta – Orbán mai világképe se nem Európa-, se nem Amerika-, se nem Ázsia-központú. Ázsia ma elsősorban az éppen egy világhódítási projektben lévő Kínát jelenti – ez nem a mi bizniszünk. Amerika Kína feltartóztatásában utazik, ami szintén nem vág egybe egyetlen orbáni nagystratégiával sem. Maradna Európa, amelynek azonban csak akkor van esélye versengeni a két másik nagysággal, ha egységet és erőt mutat – ebben a NER szintén nem érdekelt. Néha inkább úgy fest, mintha országunk vezetői a Moszkvában vetített filmet néznék, vagy legalábbis az, amit láttatni igyekeznek, egyre kísértetiesebben hasonlít arra, ahogyan Putyin próbálja lefesteni a dolgokat. De létezik egy másik magyarázat is. Az elmúlt napokban ugyanis felbukkant egy negyedik, Oroszországból terjesztett térképvázlat is a színen, amely Ukrajnának a háború lezárását követő lehetséges felosztását mutatja. Tartozik hozzá egy képaláírás is, egyenesen a Várból – „A nemzetpolitika tartja életben a reményt, hogy amikor a dolgok ismét megfelelően rendeződnek, a magyarok ne álljanak készületlenül” –, indokolttá téve a kérdést: vajon melyik térkép nézegetéséből merít ihletet Orbán Viktor, amikor egy pillanatra megpihen a munkában?

> Jó lenne megérteni, mi is az a sajátos magyar nézőpont, ahonnan a biztos szimatú és még biztosabb kezű kormányos szerint szemlélnünk kellene, merre tart a világ, és merre haladunk benne mi.

Ingatag tűzszünet

GÁL MÁRIA

Tegnap hajnaltól életbe lépett a fegyvernyugvás Libanonban. Nem valószínű, hogy ezzel kitör a béke, de a semminél jobb, akkor is, ha senki sem igazán elégedett vele. Lehetne akár „egy szép barátság kezdete” is, csakhogy a Közel-Kelet már rég nem az Ezeregyéjszaka csodálatos világa, hanem a végtelenített erőszak és a vak boszszúszomj földje.

Amikor kedd este Joe Biden bejelentette a tűzszünetet, optimistán azt mondta, szerinte ez az egész térséget közelebb hozza egy új napirendhez, „ahol a palesztinoknak saját államuk lesz, és képesek lesznek teljesíteni ambícióikat anélkül, hogy Izraelt fenyegetnék”.

Én kevésbé vagyok optimista. Már önmagában az is egy kisebb csoda lesz, ha az előirányzott 60 napig kitart a fegyvernyugvás. A libanoni lakosság tetemes része a Hezbollah győzelmeként ünnepli a tűzszünetet, megkezdődött a kitelepítettek hazatérése. Az észak-izraeliek viszont egyelőre kivárnak, ők még kételkednek abban, hogy nem érkeznek újabb Hezbollah-rakéták és drónok otthonaikra. Félelmük jogos. 2006 óta ENSZ-határozat rendelkezik a Hezbollah távoltartásától az izraeli határoktól, fegyverkezésének megakadályozásáról, illetve arról, hogy ezt egy ENSZ békefenntartó egység és a libanoni hadsereg garantálja. Láthattuk az eredményt – a békefenntartók orra előtt a Közel-Kelet legfélelmetesebb haderejévé nőtt a terrorszervezet. Mi garantálja, hogy ezúttal másképpen lesz, s megnyílik az út az általános rendezés, a gázai háború lezárása és a palesztin állam létrehozása felé? Egy-egy papír arrafelé nagyon kevés. Az érintett felek akarata kellene, aminek nyoma sincs. A mostani háborúk azt is bizonyítják, hogy új paradigma szükséges a közel-keleti rendezéshez, a mindkét fél által elutasított, az 1967-es határokra épülő kétállami megoldáshoz való ragaszkodás csak ezt az ördögi kört tartja életben.

> Egy-egy papír arrafelé nagyon kevés. Az érintett felek akarata kellene, aminek nyoma sincs.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

KICSI A RAKÁS

Egy rögeszmére

NÉZELŐDŐ

FRISS RÓBERT

A múlt héten megint kaptunk a kormányfőtől egy alaposnak tetsző geopolitikai elemzést, vagy inkább politikatörténeti áttekintést a saját rögeszméjéről, a Nyugat haláláról és a Kelet, azaz Ázsia felemelkedéséről. Megint az történt, mint annyiszor: sok tény és igazság keveredett megannyi féligazsággal. Miközben a miniszterelnök láthatóan nem nyugodott bele, hogy ideje lenne visszatérnie a magyar belpolitikához, ő ragaszkodik a világpolitika színpadához, s hanyagolja az ország dolgait.

Eurázsia egy szerves egység, új európai stratégia kell, de az európai vezetők egy része nem látja be Ázsia felemelkedésének a jelentőségét, a másik részük belátja, de nem tetszik neki. A miniszterelnök a Magyar Nemzeti Bank által szervezett Eurázsia-fórumon mondott beszédet. Meg is magyarázta, miért a nagy ívű elemzés: „Van egy olyan hagyomány a magyar politikában, hogy jobb inkább sunyítani, nem kell a nagy ügyekkel foglalkozni, ha van is véleményünk, inkább maradjunk csöndben, valahogy oldalvizezve ússzuk meg a világ nagy változásait. Ez hosszú időn keresztül sikeres túlélési stratégia volt, de most olyasmi történik, ami ezt a nagy gondolatoktól való távolságtartás stratégiáját többé nem teszi lehetővé.” Ilyen hagyományos sunyításról nincs ugyan értesülésünk, de elismerjük a miniszterelnök gyors észjárását: 2009-ben kezdett foglalkozni Eurázsia gondolatával, azzal, hogy Ázsiában jóval versenyképesebb erők emelkednek fel, s máris dűlőre jutott. Orbán Viktor arra jött rá, hogy „a nyugati rendszer képtelen az önkorrekciós mechanizmust tovább működtetni”. Nem a ciklikus kapitalizmus válságáról volt szó, a válság valójában logikus következménye volt a gazdasági átalakulásnak, olyan centrumokat emelt fel, elsősorban Ázsiában, ami azt eredményezi, hogy a modernitás már nemcsak nyugati kategória, hanem keleti is lehet. Orbán azzal folytatta: az ő kiindulópontja, hogy azok a változások, amelyeket napjainkban látunk, nem átrendeződést, hanem visszarendeződést jelentenek. Bár a tőkés társadalom önkorrekciós képességét nem becsülnénk le, a visszarendeződés folyamata történelmi tény, és már tart egy ideje.

Orbán elmondta: három világtérkép van az irodájában – lásd mint fent, Hargitai Miklós írásában –; az egyik úgy van megszerkesztve, hogy mindig Európa van a közepén. A másikon az USA van a középpontban, látni, hogy Washington hogyan tekint a világra. A harmadikon Ázsia van a középpontban, és azt látni, hogy onnan miként tekintenek a világra. A kormányfő szerint már nem elég a hagyományos európai térképet nézni, olyan változások történnek, amelyek globális megközelítés nélkül nem értelmezhetők. Ázsiából nézve Európa egy félsziget, mert valójában egy szerves egységet képeznek. Európából ez nem evidens, Ázsiából azonban más kép rajzolódik ki. Valójában nincsenek földrajzi határok, lehet ezen vitatkozni politikai szempontból, de a földrajzot nem érdemes megkérdőjelezni. A múltban egy gazdasági egységet mutatott Eurázsia, virágzó kultúrák éltek egymás mellett.

> A múltban egy gazdasági egységet mutatott Eurázsia, virágzó kultúrák éltek egymás mellett.

Nem akarunk hinni a szemünknek; ez már nem egyszerűen globalista, hanem multikulti szemlélet.

Az a bizonyos józan ész

HUSZÁR ÁGNES
nyelvész

Józan észre van szükség a klímapolitikában is – mondta Orbán Viktor az ENSZ éves éghajlati tanácskozásán Bakuban. Ami ezt jelenti: azt csinálom, amit akarok, amit az én (józan) eszem diktál. Köszönetét fejezte ki Ilham Alijev elnöknek, és kijelentette, nem is rendezhették volna jobb helyen a konferenciát.

Ha úgy értette, hogy a híresen környezetszennyező Azerbajdzsán fővárosában, azzal egyet lehetne érteni, de a magyar kormányfő éppen nem iróniájáról híres. Az elnök, a szovjet időszakban hírhedt szerepet betöltő Hejdar Alijev fia csak annyit tett hozzá, hogy „a gáz és az olaj Isten ajándéka", és kétséget sem hagyott a tekintetben, hogy ezeket addig fogják használni pénzforrásul, amíg a jóisten, illetve a saját a józan esze megengedi.

A magyar miniszterelnök sűrűn emlegeti a józan észt, különösen a tudomány – akár saját stúdiumai, a jogtudomány – bonyolult gondolkodásmódjával ellentétbe állítva. Gyakran nyilatkozik öntudatosan tudományos kérdésekben, a magyar nyelvről ezt állítja például: „Nyelvünk jobban hasonlít a matematikára, mint más nyelvekre, így a magaslesről látod, hogy onnan hátulról hogy fogsz előrehaladni, melyik útvonal lesz az, amit a többiek nem vettek számba." Erről mi, a nyelvtudománnyal hivatásszerűen foglalkozók nem értesültünk, az orbáni mondat megértésével is gondunk van, például a „magasles" értelmezésével. Mindegy, ő a miniszterelnök, az ő szavait viszi a szél és a közmédia, nem a szaktudósokét.

> Ha elfogadják a törvényt – és volt már olyan, hogy egy ilyent ne fogadtak volna el? –, akkor a következő év elején rátehetik a kezüket az akadémiai vagyonra.

Ennyi józan ész birtokában nem csoda, hogy a hatalom birtokosai nemcsak nyilatkoznak, hanem döntenek is tudományos kérdésekben. Rétvári Bence államtitkár 2018-ban pl. így indokolta a gender szak betiltását az egyetemeken: „A szak tartalma szemben áll mindazzal, amit a kormány értékvilága az emberről vall." Államtitkár úrnak olvasnia kellett a mindnyájunkra érvényes Alaptörvényt, melynek X. fejezete (2) bekezdése így szól: „Tudományos igazság kérdésében az állam nem jogosult dönteni, tudományos kutatások értékelésére kizárólag a tudomány művelői jogosultak." Bár nyilván ismeri ezt a törvényhelyet, nem érdekli. Úgy döntenek és arról, ahogy nekik tetszik.

Donald Trump, Orbán nagy példaképe megválasztása után aranyidőket (golden age) ígért az Egyesült Államok polgárainak. Aligha fog ilyesmi beköszönteni az orvostudományok művelőire, hiszen Trump bejelentette, hogy Robert F. Kennedy Jr.-t jelöli az egészségügyi tárca élére, aki közismerten védőoltás-ellenes. Maga az elnök is az, és „nem hisz" a klímaváltozásban sem. Magyarország miniszterelnöke viszont abban hisz, hogy 2025-ben olyan év következik be, amilyen eddig még sosem volt. Mondjuk ez elmondható az eddigi és az ezután következő esztendők mindegyikéről is, de elégedjünk meg azzal, hogy miniszterelnökünk a jövőbe lát.

Most mindenesetre a józan ész talaján állva maga szervezi át a magyar tudomány egész rendszerét. A folyamat első részét már 2019-ben végrehajtotta, amikor leválasztotta a kutatóhálózatot az MTA-ról. Most elkészült az új törvénytervezet, bár nem kérdezték meg róla az érintetteket. Mit értenek hozzá, de legfőképp: mi közük hozzá?

A változás 2025. január elsején életbe is lép. A kutatóhálózat új vezetőjét Orbán Viktor személyesen fogja kinevezni. Régebben a Magyar Tudományos Akadémia elnökét demokratikusan választottuk mi mindnyájan, a tudományos közösség tagjai, de a demokrácia is kikerült a szótárból.

November 14-én pár száz fő tüntetett a HUN-REN Magyar Kutatói Hálózat Károlyi utcai székháza előtt, piros lapokkal tiltakozva a tudományos életet megbénító törvény ellen. Ahogy Lőrincz Viktor, az Akadémiai Dolgozók Fórumának alelnöke elmondta, a törvénytervezet zavaros, az egyetemi közérdekű vagyonkezelő alapítványok kaptafájára készült. Azt hiszem, itt a dolog kulcsa. Az alapítványokba terelt volt állami egyetemek ingatlan- és egyéb vagyonára rátette a kezét a hatalom, többmilliós fizetéssel neveztek ki kormánytagokat és a belső körhöz tartozó embereket a kuratóriumokba. Így lett kuratóriumi elnök Varga Judit volt igazságügyi miniszter, aki akkoriban egy plakáton mosolygott talányosan, alatta a felirat: „A tudomány szexi." Állította ezt ő, akinek semmiféle tudományos minősítése nem volt, és a neve sem szerepelt a Magyar Tudományos Művek Tárában.

A vagyon volt akkor a kulcsszó, és az ma is. Ha elfogadják a törvényt – és volt már olyan, hogy egy ilyent ne fogadtak volna el? –, akkor a jövő év elején rátehetik a kezüket az akadémiai vagyonra. És a vagyon sokaknak csakugyan szexi. Akár Friedrich August Stülernek az 1860-as években épült neoreneszánsz palotája, elegáns belső tereivel és gyönyörű dunai kilátásával is szolgálhatna más, nemes célt. Aki megszerzi az új törvény segítségével, elmondhatja, csodálatos év ez a 2025-ös.

Ettől óvjon meg bennünket a jóisten vagy a józan ész – és most először nem ironikusan mondom.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Otezer forint, ötszázezer érintett

DR. DÁVID FERENC
közgazdász, a DK országgyűlési képviselője

A Központi Statisztikai Hivatal szerint Magyarországon a saját jogon járó nyugdíjban és ellátásban részesülők száma 2024. januárjában: 2 272 361 fő. (Vannak közöttük öregségi nyugdíjban, életkoron alapuló ellátásokban és a megváltozott munkaképességűeknek járó ellátásokban részesülők.)

Ebből a létszámból

40 ezer forint alatti ellátást kap	20 523 fő,
40 és 60 ezer forint között	40 322 fő,
60 és 80 ezer forint között	68 253 fő,
80 és 100 ezer forint között	69 829 fő,
100 és 120 ezer forint között	116 958 fő,
120 és 140 ezer forint között	188 143 fő,
összesen tehát	504 028 fő.

A fent említett teljes sokaságot (2 272 361 fő) figyelembe véve megállapíthatjuk, hogy félmillió nyugdíjas honfitársunk – havi rendszerességgel – 140 ezer forint juttatásnál is kevesebbet kap, azaz egyötödük nyomorszinten tengődik. Döbbenetesen magas az érintettség, és még megrázóbb, hogy közülük csaknem kétszázezer idős embernek havi 100 ezer forintnyi bevétele sincs.

> Döbbenetesen magas az érintettség, és még megrázóbb, hogy csaknem kétszázezer idős embernek a havi 100 ezer forintnyi bevétele sincs meg.

Ismerjük a költségvetési előirányzatban szereplő, jövő évre érvényes növelés mértékét: a tervek szerint a nyugdíjban és nyugdíjszerű ellátásban részesülők 3,2 százalékos emelést kapnak 2025-ben. A Demokratikus Koalíció, látva és értve a nyugdíjasok szorult helyzetét, határozati javaslatot nyújtott be, amely azonnali intézkedés keretében korrigálná a 150 ezer forint alatti nyugdíjakat (+10 százalék), és valamit segítene a 150 ezer és 250 ezer forint közöttieken is (+5 százalék). Ismerve a Fidesz nyugdíjpolitikáját, sok esélyünk sajnos nincs, hogy elfogadják kezdeményezésünket.

A fenti számokat nézve könnyű kiszámolni, hogy egy 100 ezer forintos nyugdíj esetében a jövő évi emelés mértéke 3200 forint, egy 140 ezres ellátás esetén 4480. Tehát a legrászorultabb/legszegényebb nyugdíjasok még havi ötezer forintnak megfelelő összeget sem kapnak, amit egyébként teljes egészében fel is emészt az infláció. Úgy érzem, hogy – tapasztalva a forint drámai elértéktelenedését is – abszolút értékben kifejezhető, hogy mi az a legkisebb összeg, amelynél kisebb értékű emelés már nem elfogadható: kezdő lépésként (!) ez havi ötezer forint lehet. Úgy kalkuláltam, hogy 2000 forintos havi átlagértékkel számolok a félmillió érintett esetében, ami egyénenként persze lehet több, lehet levesebb. Ez 13 kifizetéssel kalkulálva 13 milliárd forint éves szinten. A költségvetési törvény tervezete szerint a nyugdíjkassza éves teljes összege 7200 milliárd forint, tehát csepp a tengerben az általam javasolt korrekció kihatása.

Hangsúlyozom, hogy javaslatom szimplán technikai jellegű, és kizárólag annyi a célja, hogy az abszolút értékben (is) méltatlanul alacsony – ötezer forint alatti – nyugdíjemelésekre a jövőben ne kerülhessen sor. Jövőre a minimálbér 9 százalékkal, a garantált bérminimum 7 százalékkal nő, 2026-ban és 2027-ben – a tervek szerint – két számjegyű lesz a legkisebb bértarifa emelkedésének üteme. A nyugdíjak vonatkozásában vajon mi az elképzelés? A kormányfő távlatosan már 1000 eurós minimálbérről szónokol, én a jelenben csak egy – átlagban – havi 5 eurós kiigazításra tettem javaslatot. Ugye nem nagy kérés?

A lapban megjelenő hirdetések nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

SZERINTEM

Nyugtalanító

Varga Mihály bejelentette, hogy megszüntetik a rezsialapot. Ez is azt mutatja, hogy olyan hatalmas méretű a költségvetési deficit, hogy minden fillért össze kell seperniük, amikor a legszükségesebb állami feladatokat el akarják látni. Ha az elmaradt energiaügyi beruházások miatt tartósan magas áron vagyunk kénytelenek villamos áramot importálni, akkor a drága díjat megint ráeresztik majd a lakossági, termelő- és szolgáltatóvállalati, valamint a közüzemi fogyasztókra. A lakosság az újabb terheket már nem bírja, különösen, hogy a vállalati szektor is áthárítja az energiaárakat. Ismét fenyeget az infláció, a végén pedig mindig a lakosság fizet. Egészen a robbanásig.

MIKULÁS FERENC

Konyec

A Fidesz megváltoztatná a választási körzethatárokat, ami várható volt, hiszen 2026-ban az urnák elé járul az ország népe. Ezzel szinte egy időben a miniszterelnök kijelentette: ha veszítenek, akkor minden odavész, amit eddig elértek. Egy biztos: a félelem kőkeményen csatlakozott a magabiztosság mellé. És ez maradjon is így, egészen a búcsú pillanatáig.

SPÁNYIK MIKLÓS

Kötelező

A napokban megkaptam a Postaőr levelét a jövő évi kötelező biztosítás díjáról. Bónusz 10-ben, baleset nélküli vezetés mellett 42 százalékot emeltek az idei díjhoz képest! Az már csak hab a tortán, hogy levelük szerint „szerződésén 20,00% extra kedvezményt érvényesítünk, jutalmazva azt, hogy Ön az elmúlt időszakban kármentesen vezetett." Megnéztem a többi ajánlatot, egyetlen biztosító lenne minimális összeggel olcsóbb. Úgy látom, ezen társaságok egy nullát hozzáírtak a hivatalos inflációhoz.

TÓTH K. GYÖRGY

Családtámogatás

Nem elég, hogy a magyar családtámogatási rendszer legtöbb eleme adókedvezmény, így a kisebb jövedelemmel rendelkezők kevesebbet tudnak igénybe venni, de a legtöbb esetben feltétel a házasságkötés is. A csok, az első házasok adókedvezménye, a babaváró hitel, a vagyonközösséget vállalók adókedvezménye mind ilyen. Emellé még Dúró Dóra is előállt a házasságot tízévenként 100 ezer forint jutalommal honoráló javaslatával. Ennek is a gyermekeiket egyedül nevelő szülők örülnek igazán.

DR. JÓKAI OSZKÁR

Roller

Vidéki kórház reumatológiai szakrendelésének folyosóján a tolókocsisok, járókeretesek és botra támaszkodók között váratlanul végigsuhan egy elektromos rolleres. Bennfentes lehet, mert hívás nélkül lép a rendelőbe. Javaslom az új KRESZ készítőinek, hogy a szabályozások között a kórházi folyosók közlekedési rendjéről se feledkezzenek meg...

PILLÉR ÉVA

Olvasóink leveleit a következő címre várjuk:
olvasoilevel@nepszava.hu

ÚJ GAZDASÁGPOLITIKA

MAGYARORSZÁG MEG TUDJA CSINÁLNI!

10. CSALÁDI ADÓKEDVEZMÉNY

▼ Európa súlyos népesedési válságban van. Brüsszel az európai családok támogatása helyett továbbra is a migrációban látja a megoldást.

▲ A magyar kormány ezzel szemben a magyar családok támogatását tartja a legfontosabbnak. Ezért álláspontja szerint a gyermeket nevelő családok támogatását az új gazdaságpolitika mellett is folytatni és növelni kell. Szükség van a gyermekek után járó adókedvezmények megduplázására.

Mondja el a véleményét Ön is!

NEMZETI KONZULTÁCIÓ

Készült Magyarország Kormánya megbízásából.

LAPSZÉL

Kilencvenöt éves a Bethlen Téri Színház

November 29-én ünnepli 95. születésnapját a Bethlen Téri Színház épülete. E jeles alkalomból születésnapi programmal várják az érdeklődőket. Újranyílik az épülettörténeti kerítéskiállítás, lesz hanginstallációs városi séta, este a Baross Imre Artista- és Előadó-művészeti Akadémia Száz év találkozásai címmel mutatja be varieté-előadását. NÉPSZAVA

Üzentek a Tate-nek

FOTÓ: NIGEL J. HARRIS

Több mint 900 művész és művészeti dolgozó sürgeti a Tate-et, hogy szakítsa meg a kapcsolatot az Izraelhez kötődő adományozókkal – írta meg az ARTnews. A nyílt levél felszólítja a londoni Tate múzeum vezetőit, hogy foglaljanak állást „a népirtás és az apartheid művészeti mosása ellen”, és szakítsák meg a kapcsolatot olyan művészeti szervezetekkel, amelyek alapítói pénzügyi kapcsolatban állnak Izraellel, név szerint a Zabludowicz Art Trusttal, a Zabludowicz Art Projectsszel és az Outset Contemporary Art Funddal. Ezeket a szervezeteket külön-külön Anita és Poju Zabludowicz, valamint Candida Gertler művészetpártolók vezetik. „Úgy véljük, hogy a Tate-nek mély erkölcsi kötelessége, ha nem is jogi, de kötelessége, hogy megváljon az Izrael államhoz való kötődésétől” – vélik az aláírók, akik között van egy jelenlegi Turner-díj-jelölt és korábbi nyertesek is. NÉPSZAVA

Filmes fórum a Bálint Házban

December 3-án veszi kezdetét a Budapest Debut Film Forum (BDFF), a négynapos eseménysorozat célja, hogy az elsőfilmes rendezők és producerek bemutathassák projektjeiket, és tapasztalatokat cserélhessenek az európai, elsősorban a visegrádi régióból érkező kollégákkal. A BDFF helyszíne a JCC Budapest – Bálint Ház lesz. A BDFF 2024-es kiadásának tutorai olyan filmes szakemberek lesznek, mint Krigler Gábor, az Aranyélet vezető írója; Simona Nobile, a római Sapienzia egyetem tanára; Siniša Juričić producer; Csuja László forgatókönyvíró-filmrendező, a Virágvölgy, Kilenc hónap háború és a Szelíd című filmek alkotója. NÉPSZAVA

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

RÉGISÉG

KASTÉLYOK berendezéséhez vásárolok festményeket, ezüstöket, aranyakat, porcelánokat, bronzokat, órákat, bútorokat, katonai tárgyakat, hagyatékokat, stb.! Üzlet: 06-30/286-4717, kuriaantikvitas@gmail.com

SZÍNHÁZAK részére mindennemű régiségek felvásárlása készpénzben. 06-30/419-2713, antiklakberendezes.hu

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük, hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail címre.

Régi és modern együtt

HISTORIKUSOK Philippe Herreweghe, zenekara és kórusa, valamint Kristian Bezuidenhout lépett fel egy Beethoven-esten a Müpában.

VARGA PÉTER

Philippe Herreweghe most nem Bachhal, hanem Beethovennel jött a Müpába, és mivel ő művészeti vezetője és első karmestere az Orchestre des Champs-Élysées-nek és az alapító vezetője az 1970-ben alakult Collegium Vocale Gent kórusnak, nyilvánvalóan hozott olyan művet is, amelynek megszólaltatásához mindkét együttesére szükség van, ez tegnap előtt este a közel háromnegyed órás C-dúr mise volt. A nyitány vagy annak megfelelő mű a hangverseny elején elmaradt, egyből a G-dúr zongoraversennyel indult a műsor, tán kicsit – szigorúan csak az időtartamra értve – sovány is volt az első rész. Igaz, a zenekar honlapján a budapesti hangverseny az „Eisenstadt Mass” címmel szerepel, tehát mindenképpen ez lehetett a fő cél, amint ott említik: előadni a ritkán hallható mesterművet, amely hangversenyterembe született. Talán ez is lehetett az oka, hogy a megrendelő, Esterházy II. Miklós nem értékelte, a misét, amiben – mint az Beethoven maga írta – „úgy kezelte a szöveget, mint azt még kevesen”.

De mint említettük, előtte hallottuk a G-dúr zongoraversenyt, amiben szintén vannak új megoldások: amit minden ismertető meg kell, hogy említsen, hogy szokatlan módon, a zongora néhány ütemes szólójával indul az első tétel, nem megszokott, évszázados módon, a zenekari bevezetővel.

Régi hangszeren, pianofortén játszott Kristian Bezuidenhout, és természetesen a zenekar is a beethoveni kor hangszereit kezelte, és méretével – negyven egynéhány fő – is igazodott az az idő tájban elvárthoz. És ez fontos volt, nagyon fontos. Azt mindenképpen azonnal lehetett hallani, hogy az együttes hangzása gyönyörű, és rendkívüli fegyelemmel játszanak a zenészek. És feszes tempókat, éles hangsúlyokat kért a karmester, ha úgy diktálta a partitúra, amelyet rigorózus pontossággal, de nem gépiességgel követett, de természetesen tudta azt is, hol, hogyan kell ellágyulni. A hangzás szépsége mellett figyelemre méltó volt az egyensúly: a korszak hangszerei hangszínben, hangerőben sokkal inkább simultak egymáshoz, mint a maiak, a csoportok – vonósok, fafúvósok, rézfúvósok, jelen esetben a kürtök – ritkán hallható egységeben mutatkoztak meg, ami mindenképpen az előadás érdeme is volt.

A mai zongorához képest nagyon másképp szóló fortepiano is mind hangszínével, mind hangerejével partnere volt a zenekarnak, annak nazálisabb megszólaláshoz jól illett tompább hangkaraktere, azt kell mondanunk, versenyműszerűbb lett az előadás, nem a sztárhangszer és kísérői játszottak egymás mellett, hanem egyenrangú partnerek, miközben Bezuidenhout azért jó néhány egyéni gondolattal színesítette előadását. A négy énekes szólistát, kórust és zenekart kívánó mise már egy új kor szülötte, nem igazán templomba készült, Beethoven jóval nagyobb teret enged személyes vallásos érzelmei kifejezésének, mint azt addig a zeneszerzők megtették, noha természetesen sok zenei megoldása illeszkedik azért a korábbi, zenekaros miséktől megszokottakhoz, miközben hol egy érzelmes cselló szóló, hol egy szép és érdekes klarinét szóló hívja fel magára a figyelmet. A kiváló kórus most is hozta a formáját, és a fentebb említett erényekkel muzsikáltak a hangszeresek is. A szólisták megfelelőek voltak, itt nem hangfenoméneknek kell villogniuk, inkább csak a beugróként szerepelt szoprán, Sunhae Im vékonyka hangja szólt ki együttesből. Azzal az Esterházyval nem kell egyetértenünk, a mise igenis „megszólalhat vonzó előadásban”.

FOTÓK: MÜPA/PÁLYI ZSÓFIA

A zenekar, előtérben Kristian Bezuidenhout játszik

Az estet Philippe Herreweghe karmester dirigálta

INFÓ

Philippe Herreweghe és együtteseinek Beethoven-estje G-dúr zongoraverseny, C-dúr mise, Kristian Bezuidenhout zongora
MÜPA

Selyemszálak egy nagy szövetben

IRODALOM Három nő XVIII. századi életútját mutatja be A pelikánlányok, Julia Malye debütáló műve több egy izgalmas történelmi regénynél. La Baleine, azaz A bálna egy hajó, mely a Salpêtrière-ben működő árvaházból és börtönből összeválogatott, szülőképes korú nőket vitt az Atlanti-óceánon át La Louisiane-ba, azaz a mai Louisianába a XVIII. század első felében. Marguerite Pancatelin rendfőnök kilencven „önkéntest” választ ki az árvák és kitaszítottak, azaz a bűnözőnek bélyegzettek, valamilyen módon renitensek közül, hogy a hosszú és veszélyes utat megtéve hozzámenjenek a frissen francia kézre került La Louisiane gyarmatosítóihoz. A hányattatott hajóút valószínűtlen barátságokat szül: így szövődik össze a tizenkét éves, éles nyelvű árva, Charlotte, az abortusz miatt elítélt Genevieve és a hallgatag, bolondnak pletykált arisztokrata lány, Pétronille sorsa. Az egykori francia gyarmat szempontjából kulcsfontosságú volt ezeknek a lányoknak az Újvilágba szállítása, így váltak fontossá, bár kellő megbecsülésben soha nem részesültek, éppúgy, ahogy más nők sem a korban.

Bár természetesen fikciós műről van szó, mindennek nagyon pontosan utánament a szerző, az utószóból kiderül, több év kutatómunkája előzte meg A pelikánlányok születését, és Julia Malye a kötet írása közben is kapcsolatot tartott fenn történészekkel, számos ösztöndíjprogramban részt vett. A La Baleine korhű leírásához még a Belem hajón is túrát tett szakértői kíséretével. Julia Malye a louisianai indiánoknak is utánajárt, könyvében egy bennszülött nő, Utu'wv Ecoko'nesel (ejtsd: Údúva Icsokoni) története is megelevenedik, bemutatva ezzel a leigázottak oldalát is. Emellett könyve rövid betekintést nyújt a fekete rabszolgák mindennapjaiba.

Elképesztően jó alapszituáció, egzotikus környezet, olyan emberek története, akik társadalmi és családi helyzetüknél fogva kiszolgáltatottak – nagyjából ennyi elég is volna egy fordulatos lektűrhöz, de a szerző nem elégedett meg ennyivel. A négy nő mindegyike teljesen kidolgozott karakter, saját értékrenddel, szerelmekkel, nehézségekkel, félelmekkel. Minden a korba ágyazott, mégis személyes, anélkül, hogy egy pillanatra is megszakadna a XVIII. századi mozi. Julia Malye leírásai erősek, egyszerre mozgatja meg az olvasó képzelőerejét és a zsigereit, könnyedén teremti meg a karakterekkel való együtt lélegzést.

A pelikánlányok borítóján Eugene Delacroix Fiatal árva a temetőben című csodálatos festményével több egy izgalmas történelmi regénynél. Julia Malye prózájának legnagyobb és egyben legkülönlegesebb erénye, hogy kortalanná tudja tenni az emberi viszonyokat: a szimpátia és unszimpátia titokzatos módon, ugyanolyan önkéntelenül és zabolátlanul alakul ki ember és ember között, mint manapság. Ugyancsak ismerős a nők között kialakuló szövetség, melyben megfér a szeretet, az irigység, a megértés, az ítélkezés és a féltés. A pelikánlányok története valahol egy nagy igazságtalanság: a szereplők sorsát valójában egy női mivoltától megfosztott apáca döntötte el, feladatuk a gyermekek megszülésével és felnevelésével véget ér. Egy nagyon szép metafora születik meg a történet végén, ami a legnemesebb textília, a selyem útját követi nyomon. A három nő élete valahol ugyanilyen selyemszál egy nagy szövetben: finom, mégis erős alkotóelemei ők egy új társadalomnak.

A könyvnek egyedül talán az róható föl, hogy kimerül a végére, kicsit hányaveti módon kell elbúcsúznunk három jól felépített, mégis titkokkal teli karaktertől. De nem hiába fáj a hirtelen elköszönés, erős, sokszor letehetetlen írásról van szó. ROSZNÁKY EMMA

INFÓ

Julia Malye:
A pelikánlányok
Fordította:
Szabó Olimpia,
Helikon Kiadó,
2024.

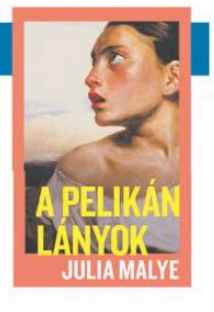

A fulladás közelében

SZÍNHÁZ Halász Rita Mély levegő című darabját Pálos Hanna játssza egyedül a Jurányi Házban, bár még koránt sincs vége az évadnak, mégis megkockáztatható, hogy a mostani szezon egyik jelentős alakítását nyújtva.

BALOGH GYULA

Pálos Hanna a Jurányiban vesz egy mély levegőt, lebukik a víz alá, és másfél órán át bent tartja. Persze csak szimbolikusan. Ám ahogy jelen van Halász Rita Mély levegő című regényéből készült monodrámájában a színpadon, felér azzal, mintha ezt a valóságban is megtenné. Rögtön az elejétől magával sodorja a nézőt, és repíti folyamatosan, megállás nélkül, egészen a katarzisig. Valószínű, hogy az alapanyag, Halász Rita 2021-ben megjelent, Margó-díjjal elismert története is telibe találta. (A színpadi változatot maga a színésznő készítette Zsigó Annával együtt, és a rendezést is magára vállalta. Említsük meg Orlai Tibor producert is, aki nem az első monodráma színrevitelét segíti elő.) Végig azt lehet érezni, hogy miközben nem ő írta, mégis a színésznőnek teljesen sajátja a szöveg, amely nagyon erős, mondhatni, néhol akár szabad szájúnak is tűnhet, de inkább őszinte, nyílt, valóban reptető. Miközben a témája nem könnyű, hiszen egy válófélben lévő kétgyermekes anya vívódásait tárja elénk, aki kényszerből épp visszaköltözik a gyerekekkel együtt az édesapjához. De az ő szülei is elváltak. A dráma tele van időugrással, a múltbeli harmonikusabb életszakaszok, a fiatalkori remények, vágyak váltakoznak nagyon gyorsan a jelen traumáival, helykereséseivel, sodródásaival, vergődésekkel, családon belüli erőszakkal, egy bántalmazó kapcsolat stációival. Olyan az egész, mint egy viharos zenemű (nagybőgőn közreműködik a zeneszerző Csizmás András). A szembesülések váltják egymást a pillanatnyi örömök, élvezetek, a szex vagy a drogok szenvedélyes hajszolásával. Intim a tér is. (Látvány: Keresztesova Veronika.)

FOTÓ: HORVÁTH JUDIT

Pálos Hanna most egy monodrámában bizonyítja tehetségét

Pálos Hanna, a Katona József Színház színésznője már többször bizonyított. Játszott kisebb-nagyobb fontos szerepeket, markánsan jelen van saját társulatában. A mostani vállalkozása azonban érezhetően új impulzusokkal járó feladatokat jelentett számára. És ennek mi nézők komoly haszonélvezőivé válunk. Pálos Hanna nem egyszerűen eljátssza Verát, hanem eggyé válik vele. Jelenlétében semmiféle ítélkező nincs, mint ahogy prekoncepció sem. Azt is érzékeltetni tudja, hogy a mai társadalom mennyire közönyös a hasonló helyzetben lévőkkel. Gyakran kirekesztő, az áldozatot hibáztató szituációba kerülhet az, akinek egy párkapcsolatban vagy bárhol el kell szenvednie a bántalmazást. Noha gyakran ezt előre nem lehet sejteni. El is hangzik a darabban mind a két fél részéről, hogy nem értik, hogyan juthattak idáig. A darab nyitva hagyja az újrakezdés lehetőségét. Benne van a történet leendő folytatásában, hogy Vera nem omlik össze véglegesen, hanem miután sok mindenen keresztül ment, újra beszívja azt a nagy levegőt, és képes bent tartani úgy, hogy nem fullad meg. Mi pedig magunkkal vihetjük az élményt, azt, hogy egy színházi előadás lenyomata miként épül be a mindennapjainkba, miként villannak fel mozzanatok, mondatok, amikor éljük a saját kis hétköznapi életünket. Sokszor úgy érezve, hogy most már tényleg elfogyott a levegőnk.

> Pálos Hanna nem egyszerűen eljátssza Verát, hanem eggyé válik vele. Jelenlétében semmiféle ítélkező nincs, mint ahogy prekoncepció sem.

INFÓ

Halász Rita: Mély levegő
Színpadra alkalmazta: Zsigó Anna–Pálos Hanna
Jurányi
Producer: Orlai Tibor

HIRDETÉS

Szállodai élmények ajándékba!

Lepje meg szeretteit, barátait, munkatársait, üzleti partnereit egy különleges ajándékkal!

Vegyen Dráva vouchert: www.dravahotel.hu

NÉGYCSILLAGOS KÉNYEZTETÉS · WELLNESS ÉLMÉNYEK · KÜLÖNLEGES ALKALMAK · SPORTOS KALANDOK · MICE ÜZLETI TALÁLKOZÓK · KULTURÁLIS KIKAPCSOLÓDÁS

DRÁVA HOTEL THERMAL RESORT ★★★★ HUNGARY HARKÁNY
www.dravahotel.hu

Dráva Hotel Thermal Resort****
7815 Harkány, Bartók Béla u. 1.
Telefon: +36 72/580 980
reservation@dravahotel.hu

facebook Dravahotel Thermal Resort Harkány****
Instagram drava_hotel

www.dravahotel.hu — *Jobb, mint otthon!*

pesti

Brasch Bence
Bach Kata
Orosz Ákos
Ötvös András
Radnay Csilla
Zoltán Áron

LESZ ami lesz

Improvizációs előadás a Vígszínház művészeivel

NOVEMBER 30.

BUDAPEST www.vigszinhaz.hu

LAPSZÉL

Gukesh egyenlített a harmadik partiban

FOTÓ: AFP/ROSLAN RAHMAN

A kihívó indiai Dommaraju Gukesh legyőzte a címvédő kínai Ting Li-zsent a Szingapúrban zajló sakkvilágbajnoki döntőben, így három partit követően döntetlen az állás. A negyedik mérkőzésre pénteken kerül sor. Aki először eléri a 7,5 pontot, az lesz a győztes. A szingapúri az első vb-párharc, amelyben két ázsiai sakkozó mérkőzik meg egymással. MTI

Balatonfüreden rendezik a tenisz ob-t

Balatonfüred ad otthont december 19. és 22. között a Magyar Tenisz Szövetség (MTSZ) által megújított magyar bajnokságnak. Sávolt Attila szakmai igazgató kifejtette, eddig évente volt külön szabadtéri és fedett pályás országos bajnokság, ám mostantól már csak egy seregszemlére kerül sor december végén, amikor a játékosok már jó formában várják a januári szezonrajtot. Udvardy Panna kivételével minden éljátékos részt vesz majd a tornán, amelynek az összdíjazása 20 millió forint lesz. NÉPSZAVA

Újabb világcsúcs a Vendée Globe-on

FOTÓ: AFP/SEBASTIEN SALOM-GOMIS

A francia Sébastien Simon 602,56 tengeri mérföldet (1116 kilométert) teljesített 24 óra alatt, ezzel világcsúcsot ért el a Vendée Globe földkerülő vitorlásversenyen. A korábbi rekordot egy nappal korábban állította fel honfitársa, Yoann Richomme, aki 579,86 tengeri mérföldet (1073,9 km) hajózott. Az élen a francia Charlie Dalin halad, a második helyezett Thomas Ruyant hátránya 49,22 tengeri mérföld. Az új rekorder Simon a harmadik (60,90 t. m. hátrány), Richomme pedig a negyedik 70,34 t. m.-es hátránnyal. Weöres Szabolcs, aki kénytelen volt megállni Las Palmasnál, hogy megjavítsa a borulásban sérült vitorláit, alaposan leszakadt a mezőnytől, hátránya 2592,6 mérföld – mintegy 4800 kilométer – az elsőhöz képest. MTI

Háromgólos szegedi győzelem a BL-ben

Az OTP Bank-Pick Szeged 36-33-ra győzött a norvég Kolstad vendégeként a férfikézilabda Bajnokok Ligája csoportkörének 9. fordulójában. A sorozatban másik magyar csapatként érdekelt Veszprém csütörtökön 18.45-től fogadja az északmacedón Pelister gárdáját. NÉPSZAVA

Guardiola kárt tett magában

BL Megszakadt a Manchester City ötmeccses vereségsorozata, az angol bajnok ugyanakkor háromgólos előnyt herdált el a Feyenoord ellen. Az angolok spanyol szakembere a lefújás után viharverten nyilatkozott.

NÉPSZAVA

A Manchester City rég nem látott mélységbe került az elmúlt hetekben: az angol bajnok végigbukdácsolta a novembert, és egyelőre nem tud kikecmeregni a gödörből. Pep Guardiola együttese a Feyenoord elleni keddi Bajnokok Ligája-mérkőzés előtt ötmeccses vereségsorozatot számolt, most pedig hiába vezetett 3-0-ra a holland együttes ellen, végül az utolsó 15 percben széthullott az angol alakulat. A Manchester City ezzel egy negatív rekordot ért el, korábban nem fordult elő a Bajnokok Ligájában, hogy egy csapat 15 perccel a vége előtt három góllal vezetett, de végül nem nyert.

A spanyol szakember hiába adott instrukciókat, a hajrában szétesett a csapata

FOTÓ: PROFIMEDIA

„Jól játszottunk, 3-0-ra vezettünk, de aztán gólokat kaptunk, mert nem voltunk stabilak. Törékenyek vagyunk, szükségünk lett volna a győzelemre, jót tett volna az önbizalmunknak” – értékelt a lefújás után Guardiola, akinek a fején és orrán is külsérelmi nyomokat lehetett felfedezni. A spanyol szakember újságírói kérdésre elárulta, fájdalmat akart okozni magának, ezért kaparta szét a körmével a különböző testrészeit.

Az 53 esztendős tréner előretekintve úgy fogalmazott, nem tartja kizártnak, hogy a hétvégén eljön a sorozatban hetedik nyeretlen meccsük is, mivel a Premier League-ben listavezető Liverpoollal csapnak össze.

A keddi játéknap több érdekes eredményt szolgáltatott, a Gulácsi Péterrel és Willi Orbánnal felálló RB Leipzig 1-0-ra kikapott az Internazionale vendégeként, így meglepetésre továbbra is pont nélkül áll. Az olasz együttes immáron 12 tétmeccs óta veretlen, a BL-ben pedig egyedüliként még gólt sem kapott.

Nagy érdeklődés övezte a Bayern München–PSG rangadót is, amely egygólos hazai sikert hozott, a vendégek az 57. perctől kezdve emberhátrányban futballoztak Ousmane Dembelé kiállítása miatt. A francia alakulat továbbra is négy ponttal rendelkezik, így nincs a továbbjutó első 24 pozíció egyikében.

A Barcelona könnyedén, 3-0-ra verte az eddig veretlen Brestet, az összecsapáson Robert Lewandowski megszerezte 100. BL-gólját, erre pedig korábban csupán Lionel Messi és Cristiano Ronaldo volt képes. Ruben Amorim Manchester Unitedhez való igazolását követően most debütált a portugál Sporting kispadján Joao Pereira, aki csapatával hazai környezetben szaladt óriási zakóba, lévén az Arsenal 5-1-re diadalmaskodott.

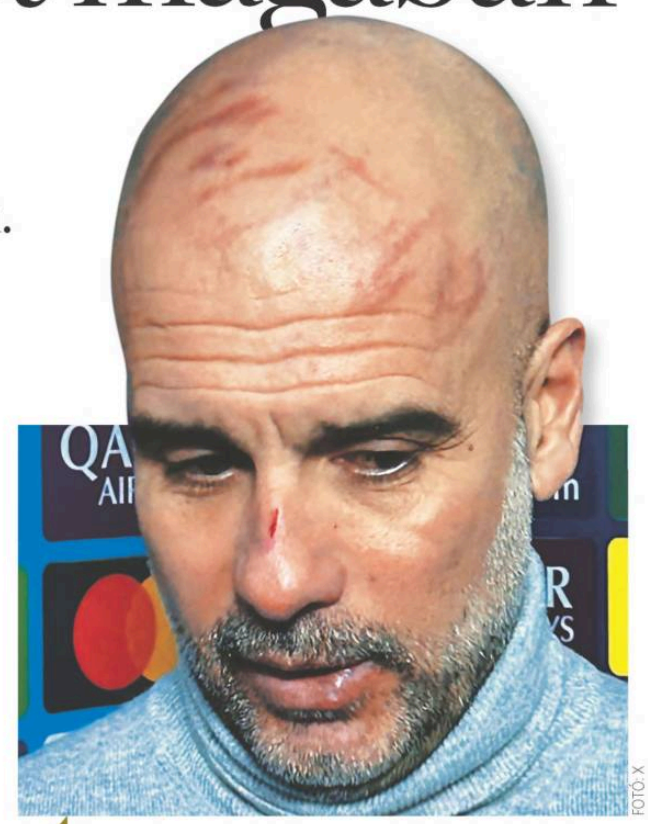

FOTÓ: X

Guardiola az orrát és a fejét is alaposan összekarmolta

„Törékenyek vagyunk, szükségünk lett volna a győzelemre, jót tett volna az önbizalmunknak.”

BL, alapszakasz, 5. forduló

Kedd:

Manchester City–Feyenoord	3-3
Bayern München–Paris Saint-Germain	1-0
Internazionale–Leipzig	1-0
Barcelona–Brest	3-0
Leverkusen–Salzburg	5-0
Sporting Lisboa–Arsenal	1-5
Young Boys–Atalanta	1-6
Slovan Bratislava–AC Milan	2-3
Sparta Praha–Atlético Madrid	0-6

Szerda:

Crvena zvezda–Stuttgart	5-1
Sturm Graz–Girona	1-0

A további hét mérkőzés lapzártánk után ért véget.

Hatba vágynak a magyarok

RAJT A magyar női kézilabda-válogatott előtt jó esély kínálkozik egy szép eredmény elérésére, a célként meghatározott hat közé kerülésre a csütörtökön kezdődő és december 15-ig tartó magyar–osztrák–svájci közös rendezésű Európa-bajnokságon, amelyen először vesz részt 24 csapat. A felkészülés három állomásból állt: szeptemberben Románia volt az ellenfél, az első, zárt kapus meccs eredményét nem hozták nyilvánosságra, a másodikon 37-28-as magyar siker született. Októberben következett az említett franciaországi túra, majd múlt pénteken a szlovákok 38-31-es, vasárnap pedig az ukránok 38-19-es legyőzésével hangolt a csapat.

Arra, hogy Golovin Vlagyimir szövetségi kapitány olimpiai hatodik helyezett együttese továbblépjen az első körből, nagy az esély, ugyanis a kontinensviadalon újonc török válogatott mai, illetve az északmacedón együttes hétfői legyőzése is papírforma lenne. A csoport legfontosabb találkozójának a svédek elleni, szombati rangadó ígérkezik. A csoportkörből az első két-két helyezett jut a középdöntőbe, és viszi magával a szintén továbbjutott csapat elleni eredményét. MTI-NÉPSZAVA

FOTÓ: MTI/KOVÁCS TAMÁS

Törökország ellen kezdi meg szereplését a magyar válogatott

A magyarok programja a csoportkörben

November 28., csütörtök:
Magyarország–Törökország 18.00
November 30., szombat:
Svédország–Magyarország 18.00
December 2., hétfő:
Észak-Macedónia–Magyarország 18.00
A kontinensviadalt az M4 Sporton, az M4 Sport+-on, a Kossuth rádióban és a Nemzeti Sportrádióban is követhetik majd az érdeklődők.

Ferencváros : elérhető közelségben a továbbjutás

FOTÓ: AFP/FRANK MOLTER

A magyar bajnok a 14. pozícióból várja a folytatást

EURÓPA-LIGA A Ferencváros gyakorlatilag bebiztosíthatja a továbbjutását, amennyiben csütörtökön (tv: M4 Sport, 21.00) legyőzi hazai pályán a svéd Malmö csapatát a labdarúgó Európa-liga alapszakaszának 5. fordulójában.

A magyar bajnok két vereséget követően az előző két körben, a Nice és a Dinamo Kijev felett aratott sikerével jelenleg továbbjutó helyen áll, sőt olyan helyzetbe hozta magát, hogy újabb diadallal nagyon valószínűvé válna a folytatás a februárban kezdődő kieséses szakaszban. Az európai szövetség (UEFA) szimulációja szerint ugyanis átlagosan 7,6 pontra lehet szükség a továbbjutáshoz, a Ferencváros pedig kilencnél tartana, amennyiben felülmúlná a riválisát. Újabb győzelemmel pedig akár a közvetlenül 16 közé kerülés is elérhetővé válna, amitől jelenleg három pont választja el Pascal Jansen vezetőedző tanítványait. A Ferencváros szempontjából némi aggodalomra adhat okot, hogy a legutóbbi öt bajnokijából csupán egyet nyert meg, igaz, így is a tabella élén áll. NÉPSZAVA

ÚJ GAZDASÁGPOLITIKA

MAGYARORSZÁG MEG TUDJA CSINÁLNI!

6. MUNKÁSHITEL FIATALOKNAK

▼ Vannak, akik azt gondolják, hogy nincs szükség újabb hitelprogramra a fiatalok számára, a Diákhitel elegendő.

▲ A kormány álláspontja szerint a Diákhitelhez hasonlóan a munkát vállaló fiataloknak is nulla kamatozású hitelt kell adni. A munkáshitel segíti a fiatalok életkezdését.

Mondja el a véleményét Ön is!

NEMZETI KONZULTÁCIÓ

Készült Magyarország Kormánya megbízásából.

Betiltja a szépítőfilterek használatát a TikTok

A fiatalok szorongásának megelőzése érdekében betiltja 18 éven aluliak számára a szépítőfilterek használatát a TikTok. Az új szabály a következő hetekben lép életbe. A rendelkezés kiterjed a szemnagyobbító, ajakdúsító és bőrkorrigáló filterekre is. GUARDIAN

Országos sirályszámlálás

Legalább 63 707 sirály volt az országban november 15–18. között – összegezte a madártani egyesület a különböző sirályfajok szinkronszámlálásának eredményét. A felmérés ideje alatt dankasirályból észleltek a legtöbbet, összesen 50 ezer egyedet számláltak: Szegeden volt a legtöbb (14 030) példány. NÉPSZAVA

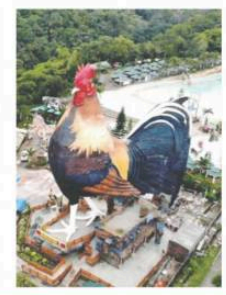

A világ legnagyobb kakas alakú épülete

Igencsak egyedi szálloda nyílt a Fülöp-szigeteken, amely új Guinness-rekordot állított fel a világ legnagyobb kakas alakú épületeként. A 10 emelet magas Campuestohan Highland Resort épületében 15 ablak nélküli hotelszoba található. A hotel 35 méter magas, több mint 12 méter széles és 28 méter hosszú. TURIZMUS

De mi legyen a műanyagokkal?

ENSZ Ezen a héten zajlik Dél-Koreában 175 ország részvételével az a konferencia, amelynek célja egy nemzetközi megegyezés elfogadása, amellyel csökkenthető a plasztikszennyezés.

VARGA PÉTER

A dél-koreai Puszanban ezen a héten már ötödik, egyben utolsó alkalommal ült össze az ENSZ Kormányközi Tárgyaló Bizottsága (INC-5), hogy az eddigi sikertelen kezdeményezések után tető alá hozzák a műanyagszennyezés visszaszorítását célzó nemzetközi szerződést. A küldöttek olyan megállapodásra törekszenek, amely túlmutat a szívószáltilalmak és rögzítettkupak-mizérián. Az eddigi tárgyalásokkal ellentétben most inkább a vegyi anyagokra összpontosítanak, miután az olyan országok, mint Szaúd-Arábia, valamint Kína – amelyek erősen érdekeltek az olajból előállított műanyagok előállításában – ellenezték a termelés visszafogására tett kísérleteket.

Az ENSZ környezetvédelmi programjának (UNEP) 2021-es jelentése szerint a globális műanyaggyártás mértéke évi 400 millió tonnára tehető, de ennek mindössze 12 százalékát semmisíthetik meg, és csak 9 százalékát hasznosítják újra, vagyis a nagy része szemétlerakókban, illetve a környezetben végzi. Becslések szerint az emberiség körülbelül 50 millió tonna műanyaghulladékot szabadít a környezetre minden évben, amivel a szintetikus anyagok már a teljes élelmiszerláncba, a vízkörforgásba és az emberi szervezetbe is beépültek.

A Santa Barbara-i Kaliforniai Egyetem kutatóinak mesterséges intelligencia segítségével végzett modellezése szerint a jelenlegi 50 millió tonna harminc éven belül a duplájára – 100-139 millió tonnára – nőhet, de ha az országok megegyeznek egy általuk javasolt négypontos akciótervben, akkor ez akár 90 százalékkal csökkenthető.

FORRÁS: GREENPEACE

„Erős globális műanyag-szerződést most" – civil társadalmi csoportok ezrei vonulnak utcára, hogy érdemi lépéseket követeljenek a megbeszéléseken részt vevő világvezetőktől

Az első és legfontosabb tennivaló, hogy az előállított termékek legalább 40 százalékban újrahasznosított műanyagból készüljenek. „Ez azért fontos, mert csökkenti az igényt az újonnan előállított, »szűz« műanyagok iránt, miközben növeli a keresletet az újrahasznosított anyagokra. Hirtelen igény lesz egy globális újrahasznosítási piacra" – mondta Douglas McCauley, az egyetemi csoport vezetője a New Scientistnek.

Második lépésként a szűz műanyagok előállításának mennyiségét a 2020-as szinten kell limitálni. A modell szerint ez önmagában 60 millió tonnával csökkenti a szennyezést 2050-re. Ennek van a legnagyobb hatása az üvegházhatású gázok kibocsátására, amelyek a gyártás során keletkeznek. A fosszilisi üzemanyagokból történő műanyagyártás nagyon intenzív szennyezőanyag-kibocsátással jár.

A cselekvési terv harmadik eleme, hogy 50 milliárd dollárt kell a fölöslegessé vált műanyagok kezelésére fordítani, ez szintén csaknem 60 millió tonnával csökkentené a szeméttévá műanyagokat. Ennek a pénznek a jó részét hulladékkezelésre kellene szánni, főként az alacsony jövedelmű országokban, amelyeket a megfelelő kezelési lehetőségek hiányában a szennyezések a leginkább sújtanak.

> Az emberiség körülbelül 50 millió tonna műanyaghulladékot szabadít a környezetre minden évben, amivel a szintetikus anyagok már a teljes élelmiszerláncba, a vízkörforgásba és az emberi szervezetbe is beépültek.

Végül, a műanyag csomagolásokra kivetett alacsonyabb összegű díj jelentősen hozzájárulna a fölösleges műanyagok eltűnéséhez. A kutatók ezt a tervüket a Washingtonban a műanyag szatyrok után fizetendő 5 cent (kb. 20 forint) bevezetésének hatáselemzéseire alapozzák. Az így befolyt összeget közvetlenül a hulladékkezelésre és újrahasznosításra lehet fordítani.

A szakértők azonban hangsúlyozzák, hogy a helyi intézkedések nem elegendők, mindenképp szükség van a globális megegyezésre. Például hiába tiltották be Kaliforniában az egyszer használatos műanyag zacskókat már jó tíz éve, ha a partra sodort szatyrok és más műanyagszemét nagy része máshonnan érkezik, például Ázsia felől, a Csendes-óceánon keresztül.

Puszanban vasárnapra várható a döntés, a fő kérdés az, hogy megoldható-e az újonnan előállított műanyagok mennyiségének korlátozása. Míg egy 68 országot tömörítő csoport elkötelezte magát a fenti négy pont mellett, addig egy kisebb, de annál nagyobb gazdasági erejű koalíció (például Oroszország, Szaúd-Arábia, Irán és Kuvait) már kifejezte, hogy ebben a formában nem tudja támogatni az egyezményt. A szakértők szerint az olajipar és a fosszilis lobbi mindent megtesz majd azért, hogy addig húzzák az időt a lehetőleg jelentősen felhígított megállapodással, amíg csak lehet.

Boldog névnapot, Stefánia!

A Stefánia az István férfinév női párja. Az István a görög Sztephanosz névből származik, illetve ennek latin Stephanus, német Stephan, szláv Stefán, magyar Istefán változatából. Jelentése: koszorú.

KENÓ November 27.

8	15	18	21	22	23	24	27	32	36
40	46	51	62	63	65	70	71	73	74

Képzeletbeli holdra szállás

KÜLDETÉS A tervek szerint 2026 szeptemberében elindul a NASA Artemis III küldetése, melynek során a SpaceX-szel közösen négy űrhajóst küldenének a Holdra. A leszállási egység (HLS – Human Landing System) a NASA Elon Musk űrkutatási vállalatával együttműködve fejleszti ki, amelyről most új látványtervek is készültek. Az új, számítógépes ábrázolások a misszió menetét mutatják be, így azt, ahogy a HLS hozzácsatlakozik az Orion űrhajóhoz miközben a Hold körüli pályán keringenek. Ezt követően kerül sor a legénység két tagjának átszállására az Orionról a Starshipre, ami végül leereszkedik a felszínre. Az űrhajósok egy lifttel ereszkednek le a Starshipről a Hold felszínére, ahol a tervek szerint négy űrsétát is tesznek majd. Ehhez az Axiom Space által kifejlesztett vadiúj űrruhákat fogják használni, amelyek sokkal nagyobb mozgási szabadságot biztosítanak az űrhajósoknak, mint az Apollo-program szkafanderei. Az asztronauták mintákat gyűjtenek, tudományos kísérleteket végeznek, megfigyelik az égitest környezetét, majd visszatérnének a Hold körüli pályán várakozó Orionba. Az Artemis segítségével a NASA minden eddiginél többet fog felfedezni a Holdból, megtanulja, hogyan lehet távol élni és dolgozni az otthonunktól, és felkészül a Mars emberek általi felfedezésére.

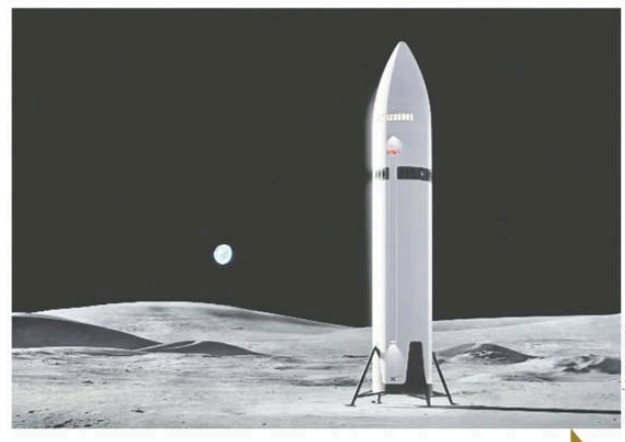

FORRÁS: SPACEX

Illusztráció egy HLS-re dokkolt Orion űrkapszuláról a Holdon

A NASA és a SpaceX már az Artemis IV küldetésen is dolgozik, amihez – ha a III-as küldetés során jól működik a leszállóegység – egy új HLS-re lesz szükség, ami több űrhajóst és nagyobb rakományt tud szállítani, valamint dokkolni tud a NASA Gateway nevű, Hold körüli állomására. (A NASA által vezetett Gateway Program egy nemzetközi együttműködés az emberiség első Hold körüli űrállomásának létrehozására, amely az Artemis-kampány létfontosságú eleme.) K. V.

NÉPSZAVA
Szociáldemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban
Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: ANGYAL GÁBOR, MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu
Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA
Kiadja a XXI. Század Média Zrt. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a Zrt. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.
Partnereink: IMEDIA OBSERVER

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. november 29., péntek 152. évfolyam, 278. szám Ára: 560 forint

4 OLDALAS
MELLÉKLET A MAI LAPSZÁMUNKBAN

AJÁNLÓ

Makacs minisztérium

Szinte minden szakmai javaslatot, észrevételt elutasított a Belügyminisztérium az iskolai tankönyvhasználat szigorításáról is szóló törvénytervezet társadalmi egyeztetésén – vette észre a Népszava. **3. oldal**

Védhetetlen pozícióban

Sérülnek az emberek alapvető jogai és a belső piac szabályai a melegellenes magyar jogszabállyal, ami csak a korrupció elfedésére szolgál – hangzott el az erről tartott európai parlamenti vitában. Az Európai Bizottság mellett tizenhat tagállam perli Magyarországot a törvény miatt. **4. oldal**

Mint egy orosz ügynök

Orbán Viktor annyit már elért, hogy Trump ne tévessze össze Erdoğannal, de jelentős támogatásra aligha számíthat tőle. Próbál ügyeskedni, de már teljesen hiteltelenné vált a nemzetközi színtéren – nyilatkozta lapunknak Paul Lendvai, a tekintélyes bécsi Európa-szakértő. **5. oldal**

Kicsinek látják Orbánt

KUTATÁS A megkérdezettek többsége nem ért egyet a keleti nyitással, csak a fideszesek lelkesek – derült ki a Publicus lapunknak készített felméréséből.

F. SZABÓ KATA

Az emberek 55 százaléka nem ért egyet a keleti nyitás politikájával, szemben 38 százalék támogatóval. Ez utóbbi értéket a Fidesz hívei húzzák fel, akiknek a 78 százaléka ért egyet a Szijjártó Péter vezette kelet (és dél) felé udvarlással. Ez a tiszások körében csupán 14, a többi ellenzéki párt szavazói között 17, a bizonytalanoknál 29 százalék – derült ki a lapunknak kutató Publicus Intézet felméréséből. Miközben Orbán Viktor kormányfő szerint „a magyar diplomácia nem volt 100 éve olyan erős, mint most, és nem volt akkora befolyásunk a világban, különösen méretarányosan – mert akkorák vagyunk, amekkorák –, mint amekkora most van”, a megkérdezettek többsége, 63 százaléka nem ért egyet a miniszterelnökkel. A magyar külpolitika évszázados csúcsteljesítményében leginkább a Fidesz szavazói hisznek (79 százalék), a Tisza Párt (5 százalék), a többi ellenzéki párt (10 százalék) és a bizonytalanok (26 százalék) körében kisebb az egyetértés ezzel a mondattal.

Arra a kérdésre, hogy vajon mekkora Orbán és a magyar külpolitika befolyása a világpolitikai folyamatok alakítására, 31 százalék úgy felelt: kicsi, 6 százalék szerint pedig inkább kicsi. További 27 százalék szerint pedig egyáltalán semmi befolyása nincsen. Ebben a kérdésben még a Fidesz szavazói is szkeptikusak: 48 százalékuk szerint is csupán közepes Magyarország befolyása a nemzetközi színtéren, 19 százalék szerint nagy, 7 százalék szerint pedig inkább nagy. De még közöttük is van 3 százalék, akik szerint egyáltalán semmi. A Tisza és a többi ellenzéki párt szavazóinak több mint 80 százaléka a „kicsi” vagy a „nincs befolyása” válaszlehetőséget jelölte meg.

CIKKÜNK A 2. OLDALON

FOTÓ: AFP/GRIGORY SYSOYEV/POOL

Dacos büszkeség. Orbán Viktor tavaly Pekingben megszorította Vlagyimir Putyin véres kezét

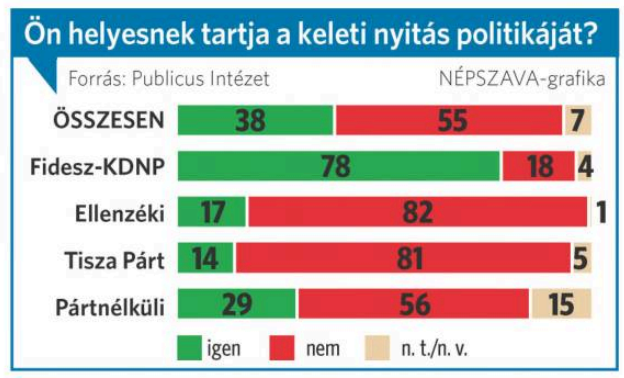

Újraszámolják a voksokat

ROMÁNIA Az elnökválasztás első fordulójában leadott szavazatok újraszámolását rendelte el a bukaresti alkotmánybíróság. A több mint 9,4 millió voks újraszámolása lehetetlen ma 14 óráig. Vasárnap parlamenti választást rendeznek, hétfőtől kellene kezdődnie az elnökválasztás második fordulója kampányának. Az újraszámlálás aligha érinti a több százezer szavazattal első helyre került fasiszta, putyinista, Nyugat-ellenes győztest, de a második és harmadik helyezett közötti csekély különbséget felülírhatja, ami a választás megismétlését jelentené.

A politikai paletta minden oldaláról bírálják az alkotmánybíróság döntését.

A sokkból ébredező hatóságok vizsgálata szerint külső, vélhetőleg orosz beavatkozás történt.

ÍRÁSUNK A 7. OLDALON

FOTÓ: AFP/DANIEL MIHAILESCU

A nagy egyetemi városokban minden este tüntetnek a fiatalok a szélsőjobboldali jelölt ellen

A sor végén a jóléti mutatónk

FOGYASZTÁS Miközben az EU-ban tavaly minimálisan nőtt a lakossági fogyasztás, addig Magyarországon kétszázalékos csökkenést mutatnak az Eurostat frissített adatai. A mi mutatónk a harmadik legrosszabb a tagországok között. A legnagyobb növekedést Máltán, míg a legnagyobb csökkenést Svédországban mérték. Összességében az utolsó helyre kerültünk az egy főre jutó fogyasztást tekintve – ez már az Eurostat nyári adatközléséből is kiderült. Magyarországon utóbbi mutató az uniós átlag 70 százalékát érte el, míg a korábbi utolsó Bulgária esetében ez már 73 százalékot tett ki.

RÉSZLETEK A 6. OLDALON

Gáncsolják a Navracsics-tervet

NER Az önkormányzatok további gyengítése, illetve a költségvetés helyzetének javítása lehet a Navracsics Tibor közigazgatási és területfejlesztési miniszter elleni kormánypárti támadások mögött, amiről a kormányközeli Index írt. A terv a Versenyképes járások program volt, amivel az iparűzésiadó-többletet, mintegy 65 milliárdot elvennék a tehetősebb településektől, és erre a járások pályázhatnának. Csakhogy az önkormányzatoknál – köztük fideszes vezetésűeknél – felmerült például, hogy ez beleszámíthatna a másik jelentős elvonás, a szolidaritási adó emelésének összegébe. A módosuló terv viszont a jelek szerint a Fidesznek nem jó, ezért Orbán Viktor „megbízására” támadják a minisztert.

BŐVEBBEN A 3. OLDALON

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

A miniszter 65 milliárdot ígért a járásoknak, de a válság közbeszólt

Embermentés kontra antiszemitizmus

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Történészek egymást közt. Jean-François Paroz svájci nagykövet és Karsai László

VÉSZKORSZAK Ha összeadjuk, hogy a külön-külön közölt adatok szerint hányan köszönhetik életüket Budapesten az embermentő akcióknak, akkor több mint kétszer akkora számot kapunk, mint amennyi zsidó lakosa összesen volt a fővárosnak – hívta fel a figyelmet Karsai László történész a magyar zsidóság üldözéséről és a mentési erőfeszítésekről rendezett tegnapi konferencián, az ELTE bölcsészkarán a svájci nagykövetség támogatásával rendezett eseményen. Jean-François Paroz, Svájc magyarországi nagykövete azt mondta, hogy a nemzetközi diplomácia „bizonyos kritikus pontokon” képes volt befolyásolni a magyar és a német kormány viselkedését.

Kétszer annyi megmentett jön össze, mint ahány zsidó lakos volt Budapesten.

TUDÓSÍTÁSUNK A 2. OLDALON

Nem hisznek az orbáni külpolitika mindenhatóságában

KUTATÁS „A magyar diplomácia nem volt 100 éve olyan erős, mint most, és nem volt akkora befolyásunk a világban, különösen méretarányosan – mert akkorák vagyunk, amekkorák – mint amekkora most van” – így értékelte Orbán Viktor az Európai Politikai Közösség november 7-én tartott budapesti csúcstalálkozóját és az egy nappal később, szintén a fővárosban lezajlott EU-csúcsot. Bár az emberek 91 százaléka hallott arról, hogy az európai államfők Budapesten találkoztak, a miniszterelnök kijelentésével a magyar külpolitikát illetően az emberek csupán egyharmada ért inkább egyet, szemben a válaszadók 63 százalékával, akik nem értenek egyet Orbán szavaival – derült ki a Publicus Népszava megbízásából készült reprezentatív kutatásából. A magyar külpolitika évszázados csúcsteljesítményében leginkább a Fidesz szavazói hisznek (79 százalék), a Tisza Párt (5 százalék), a többi ellenzéki párt (10 százalék) és a bizonytalanok (26 százalék) körében már kisebb az egyetértés ezzel a mondattal.

Csak 7 százalék szerint nagy Orbán Viktor és a magyar külpolitika befolyása a világpolitikai folyamatok alakítására.

Arra a kérdésre, hogy vajon mekkora Orbán Viktor és a magyar külpolitika befolyása a világpolitikai folyamatok alakítására, 31 százalék úgy felelt: kicsi, 6 százalék szerint pedig inkább kicsi. További 27 százalék szerint pedig egyáltalán semmi befolyása nincsen. Összesen 7 százalék gondolja, hogy a magyar kormány nagy, 3 százalék szerint inkább nagy, 23 százalék szerint pedig közepes a hatása a folyamatokra. Ebben a kérdésben még a Fidesz szavazói is szkeptikusak: 48 százalékuk szerint is csupán közepes Magyarország befolyása a nemzetközi színtéren, 19 százalék szerint nagy, 7 százalék szerint pedig inkább nagy. De még közöttük is van 3 százalék, akik szerint egyáltalán semmi. A Tisza és a többi ellenzéki párt szavazóinak több mint 80 százaléka a „kicsi”, vagy a „nincs befolyása” válaszlehetőséget jelölte meg.

Orbán Viktor még a 2010-ben, a hatalomba való visszajutása után közvetlenül kezdett beszélni a „keleti nyitás” szükségességéről, mert szerinte India, Kína és más feltörekvő térségek folyamatosan visszaszerzik azokat a pozíciókat, amelyeket az ipari forradalom során a Nyugattal szemben elvesztettek. Orbánék szerint ahhoz, hogy Magyarország nyertese lehessen ennek a globális átalakulásnak, érdemes, sőt szükséges ezekkel a feltörekvő országokkal jó gazdasági kapcsolatokat kialakítani. A nyitás politikája azóta például többek között egy Kínától felvett egymilliárd eurós hitel formájában meg is valósult. A Publicus kutatása szerint az emberek 55 százaléka nem ért egyet a keleti nyitás politikájával, szemben 38 százalék támogatóval. Ez utóbbi értéket a Fidesz hívei húzzák fel, akiknek 78 százaléka ért egyet a Szijjártó Péter által vezetett udvarlással kelet (és dél) felé. Ez a tiszások körében csupán 14, a többi ellenzéki párt szavazói között 17, a bizonytalanoknál 29 százalék.

A válaszadók 49 százalékos többsége szerint Magyarország érdekét az szolgálja leginkább, ha a nyugati demokráciákkal és a feltörekvő keleti/déli országokkal egyaránt jó viszont ápolunk. Csupán 3 százalék teszi a voksát a keleti országokhoz való húzás mellé, 38 százalék pedig inkább nyugat felé nyitna tovább. A kormánypárt szavazói között vannak a legtöbben, akik mindkét égtáj országaival szeretnének jó viszont ápolni (84 százalék), a Tisza szavazói és a többi ellenzéki párt híveinek 66-69 százaléka inkább nyugat felé húzna.

F. SZABÓ KATA

LAPSZÉL

SMA-szűrés: a belügy ígéri a folytatást

FOTÓ: VARGOSZ

A tervek szerint minden egyes újszülött számára biztosítják majd az SMA-szűrést – jelentette ki a Belügyminisztérium a lapunknak küldött közleményében, amellyel tegnapi cikkünkre reagált. Arról írtunk: még bizonytalan, hogy folytatódhat-e a ritka genetikai betegség, a gerincvelő eredetű izomsorvadás (SMA) születéskori ingyenes szűrőprogramja. Azért írtuk ezt, mert egy konferencián a Belügyminisztérium egy főosztályvezetője azt mondta: az idei programról készült tanulmány a napokban kerül a döntéshozók elé, csak ezután határoznak a program finanszírozásáról. Mint emlékezetes, tavaly év végén egyszer, átmeneti időre lényegében megszűnt az SMA születéskori ingyenes szűrése. A belügy helyreigazítást követelve cáfolta lapunknak, hogy a kormány megszüntetné a program finanszírozását, csakhogy ilyet a Népszava nem írt. NÉPSZAVA

Hat bicskei áldozatnak találtak lakást

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Hat bicskei áldozatnak már találtak lakást, további háromnak pedig a következő hónapokban oldódik meg a lakhatása – derült ki Pottyondy Edina csütörtöki Facebook-posztjából. Az influenszer, stand up-os azt írta, az általa szervezett februári, több tízezres influenszertüntetésen összesen 219 millió forint folyt be 23 ezer adományozótól, ebből eddig 130 millió forintot költött el az Utcáról Lakásba Egyesület. Pottyondy bejegyzésében tételesen felsorolta, mire mennyit költött a szervezet, ezzel is reagálva azokra a kormánymédiától érkező vádakra, miszerint semmit nem csinálnak a beérkezett adományokkal. NÉPSZAVA

„Isten és emberiség elleni bűn az antiszemitizmus”

VÉSZKORSZAK Ha összeadjuk, hogy a külön-külön közölt adatok szerint hányan köszönhetik életüket Budapesten az embermentő akcióknak, bő kétszer akkora számot kapunk, mint amennyi zsidó lakosa volt a fővárosnak.

CZENE GÁBOR

A magyar zsidóság üldözéséről és a mentési erőfeszítésekről rendeztek konferenciát az ELTE bölcsészkarán a svájci nagykövetség támogatásával. Borhy László, a csütörtöki rendezvénynek otthont adó egyetem rektora hangsúlyozta: miközben a világ egyik legnagyobb humanitárius katasztrófájaként megemlékezünk a holokausztról, nem feledkezhetünk meg azokról sem, akik részt vállaltak az embermentésben.

Michael W. Banach apostoli nuncius arra kérte Istent, adja meg a tisztánlátás képességét ahhoz, hogy időben észrevegyük a romboló, káros magatartás megnyilvánulásait. Az antiszemitizmus nyugtalanító jelei napjainkban is jelentkeznek. Isten és az emberiség elleni bűnnek kell tekinteni az antiszemitizmus minden formáját – jelentette ki.

Az 1920-ban hozott „numerus clausus” törvény a zsidó vallásúak továbbtanulását korlátozta Magyarországon, ez volt az első antiszemita törvény Európában az I. világháború után – idézte fel Karsai László történész. Bár a parlament 1938-ig nem szavazott meg újabb zsidóellenes törvényt, aztán 1942-ig két tucat – egész pontosan 23 – törvény és több száz rendelet tette másodrendű állampolgárokká a magyar zsidókat.

Horthy Miklós, akit Orbán Viktor egy alkalommal kivételes államférfinak nevezett, náci tömeggyilkosok cinkosává vált – fogalmazott a történész. A vidéki Magyarországról a kormányzó jóváhagyásával 437 ezer zsidót deportáltak a haláltáborokba. A főváros mintegy 200 ezer zsidó lakosából ugyanakkor becsülhetően 135-150 ezren túlélték a vészkorszakot. Abban, hogy Horthy egy időre leállította a deportálást – amelynek újraindítását amúgy csak Románia kiugrása akadályozta meg –, Karsai László elmondása szerint közrejátszott: a kormányzó elhitte azokat a híreszteléseket, hogy a szövetségesek Budapestet is szőnyegbombázni fogják, ha elhurcolják a zsidó lakosságot.

A történész beszélt a nyilas hatalomátvétel után elkövetett rémtettekről is. Minden borzalom és vérengzés ellenére az adatokból az következik, hogy Szálasi Ferenc idején a budapesti zsidóknak több esélyük mutatkozott a túlélésre, mint vidéki társaiknak, amikor a Horthy által kinevezett Sztójay Döme volt a miniszterelnök.

Karsai László érzékeltette: kétségbe vonja, hogy a megmentett budapesti zsidókról külön-külön közzétett adatok megfelelnek a valóságnak. Ha ugyanis összeadjuk, hányan köszönhetik életüket a külföldi diplomatáknak és más embermentő akcióknak, akkor több mint kétszer akkora számot kapunk, mint amennyi zsidó lakosa összesen volt a fővárosnak.

Jean-François Paroz, Svájc magyarországi nagykövete – aki történelem szakon szerzett diplomát – arra a megállapításra jutott, hogy a nemzetközi diplomácia „bizonyos kritikus pontokon” képes volt befolyásolni a magyar és a német kormány viselkedését. Az üldözöttek érdekében alkalmazott eszközök közé tartozott a konzuli védelem, az anyagi támogatás, a humanitárius segítségnyújtás, a tárgyalás.

Egyik eszköz sem volt tökéletes, de a civil lakosság megvédésére máig nincsenek hatékony eszközeink – jegyezte meg a nagykövet. Fontos értékelni és megbecsülni azokat, akik a vészkorszak idején valóban részt vettek emberek mentésében: sokan az életüket kockáztatták.

Szisziszkosné Halász Dorottya, a Miskolci Egyetem történettudományi intézetének docense egy idehaza kevéssé ismert szervezetről tartott előadást, a Háborús Menekültügyi Hivatalról (War Refugee Board), amit 1944 januárjában Franklin D. Roosevelt elnöki rendelettel hívott életre. A HMH feladata a még életben lévő zsidók mentése volt.

A szervezet túl későn jött létre, így a tapasztalat is hiányzott. Tekintettel arra, hogy az Egyesült Államok és Magyarország szemben álló hadviselő felek voltak, a HMH közvetlenül nem léphetett fel Budapesten: ezért közvetett módon, a semleges országok bevonásával próbált meg eredményt elérni. Raoul Wallenberg például formailag a svéd követség munkatársaként érkezett Magyarországra, közben a HMH-tól kapott instrukciókat és finanszírozást. Számszerűleg lehetetlen megmondani, hány embert mentett meg az amerikai szervezet, de Szisziszkosné Halász Dorottya biztosra veszi, hogy hozzájárult a túléléséhez.

Dobos Erzsébet spanyol nyelvszakos tanár az embermentők közül a spanyol Ángel Sanz Briz, míg François Wisard, aki történészként jelenleg a svájci külügyminisztériumban dolgozik, a svájci Harald Feller szerepét mutatta be. A többi előadó – Olosz Levente, Molnár Judit, Szita Szabolcs, Tóth Krisztina – egyebek között Komoly Ottó és a magyar cionisták, vagy például a katolikus Slachta Margit embermentő tevékenységét ismertette.

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Ideiglenes útlevél és menlevél 44-ből, illetve a zsidók ezreit megmentő Raoul Wallenberg fotója

Az antiszemitizmus nyugtalanító jelei napjainkban is jelentkeznek – állapította meg Michael W. Banach apostoli nuncius.

FELELŐSSÉG

KARSAI LÁSZLÓ

történész: A vidéki Magyarországról Horthy Miklós kormányzó jóváhagyásával 437 ezer zsidót deportáltak a haláltáborokba

Lekevernék a Navracsics-tervet

NER Orbán Viktor „megbízására” támadják a közigazgatási és területfejlesztési minisztert kormánypárti képviselők, a kormányfő ugyanis információnk szerint a közös kasszába irányítaná Navracsics Tibor 65 milliárdos ötletét. A harcnak a települések az igazi vesztesei.

VAS ANDRÁS

– Ha a kiszivárgott információk igazak, és a teljes helyi iparűzési-adó-többletet elveszik a településektől, akkor azoknak jelentős része csődbe megy, hiszen a kiadásnövekedést nem fogja ellensúlyozni semmi. Az önkormányzatok egy másik része kénytelen lesz adót emelni, a gazdag településeknek pedig az elvonások miatt a fejlesztéseikről kell lemondaniuk. Mivel a szolidaritási hozzájárulás így is nagyon magas, az iparűzési adótöbblet elvonásával az önkormányzatok elveszítik a maradék gazdasági önállóságukat is. Ezzel szemben a Navracsics-terv a polgármesterek összefogására és közös tervezésre adna lehetőséget – így kommentálta Csőzik László, Érd ellenzéki polgármestere a kormányhoz közel álló Index értesülését, amely szerint a Fidesz–KDNP legutóbbi, zárt frakcióülésén több kormánypárti képviselő újra kritizálni kezdte a Versenyképes járások programot. Felvetődött, vegyék le a napirendről a tervezetet, s az elvileg újraosztható 65 milliárd forintot tegyék hozzá a gazdaságilag szerencsésebb települések által befizetett szolidaritási hozzájáruláshoz.

Navracsics Tibor közigazgatási és területfejlesztési miniszter – ahogyan erről a Népszava is beszámolt – október elején jelentette be, hogy 2025-től minden magyar járás garantált éves fejlesztési forrásban részesül a Versenyképes Járások Program keretében. Az iparűzési-adó-bevételek egy részét, konkrétan az ideihez képest keletkezett többletet egy külön alapba irányítják, ahonnan a járások pályázatokkal szerezhetnek pénzt saját keretük terhére. A Pénzügyminisztérium előzetes számításai szerint ez nagyjából 65 milliárd forintos keret, melyen a 173 járás osztozhat. 135-en 250 milliót, hat megyeszékhely félmilliárdot, 33 térség pedig ennél is többet kap majd, s ha egy járás adótöbblete nem éri el a fenti összeget, azt az államkasszából pótolják ki. A tárcavezető állította, a program célja, hogy növelje a területi felzárkózást, s szisztematikusabb fejlesztések valósuljanak meg.

Lapunk akkor úgy értesült, hogy Orbán Viktor miniszterelnök a júniusi helyhatósági voksolás eredményei láttán adta ki az ukázt: megelőzendő, hogy az ellenzéki településekről erősödjenek riválisai, el kell venni az iparűzési adót, mivel a Fidesz a 2006-os önkormányzati választások után a településekről építette fel magát, s alapozta meg anyagi bázisát a baráti cégek túlárazott pályázatainak köszönhetően. A Pénzügyminisztérium, s a többi, a költségvetésért felelős szervezet viszont jelezte, ezzel csődbe mennének az önkormányzatok, vagy az államnak kellene kipótolnia a keletkezett irdatlan hiányt, vagyis ez a megoldás nem működik. A kormányfő viszont ragaszkodott hozzá, hogy csökkenteni kell a települések anyagi mozgásterét, így született meg a Versenyképes Járások Program ötlete.

CSEND

GÉMESI GYÖRGY: Ígéretet kaptunk rá, hogy megvizsgálják az önkormányzatok kérését. Ez az utolsó hivatalos információ

Orbán Viktor és Navracsics Tibor. Nem idilli a viszony

FORRÁS: NAVRACSICS TIBOR FACEBOOK-OLDALA

VISSZHANG – Navracsics Tibor meglepően nyitott volt minden, a programmal kapcsolatos elképzelésre, felvetésre, tényleg konstruktív egyeztetés zajlott vele – mondta lapunknak egy ellenzéki városvezető. – Például felmerült, hogy ne csak fejlesztésekre lehessen pályázni, hanem járási feladatot ellátó intézmények, mint például egy városi uszoda működtetésére is. A települések között is megindultak egyeztetések, rég vágyott, ám eddig közös forrás híján nem megvalósult projekteket kezdtek tervezni.

Egy másik ellenzéki városvezető szerint nemcsak gazdasági, de politikai okok is állnak a program esetleges lefújása mögött.

– Ha a 65 milliárd csak simán bekerül a büdzsébe, akkor a települések bajba kerülhetnek, amit a kormány kihasználhat: a polgármesterekkel egyesével egyeztethet a települési támogatásokról, s a feltételekkel elérheti, hogy eszközök helyi adókat, s erre kénytelenek is lesznek, mert a pénz nélkül nemhogy a fejlesztések, de a működés is veszélybe kerülhet. Sok mozgástér persze már nincsen helyben, ezért se jusson beállni a Tisza Párt mögé, melyről Magyar Péter már az önkormányzati választások után beszélt – vélekedett egy másik ellenzéki vezetésű település polgármestere. – Másrészt pedig a kormány így az önkormányzatokra tolhatja a megszorításokat, emeljenek ők helyi adókat, s erre kénytelenek is lesznek, mert a pénz nélkül nemhogy a fejlesztések, de a működés is veszélybe kerülhet. Sok mozgástér persze már nincsen helyben, leginkább az építményadót lehetne emelni, vagyis a vállalkozásokkal és az emberekkel fizettetnék meg az elvonásokat, közvetve a költségvetés hiányát.

Ez komoly ellenállást váltott ki az önkormányzatoknál, ám miután a miniszter és beosztottjai egyeztettek rengeteg polgármesterrel, illetve az önkormányzati szövetségekkel, azok rendre támogatásukról biztosították a programot. Legalábbis, ha az általuk javasolt kisebb módosításokat is figyelembe veszik.

– Ilyen volt például, hogy a 65 milliárd számítson bele a szolidaritási adó jövő évre tervezett 60 milliárdos emelésébe, hiszen ez különben kettős adóztatás lenne – mondta lapunknak Gémesi György, Gödöllő független polgármestere, a Magyar Önkormányzatok Szövetsége elnöke. – Ezt képviselte még a Megyei Jogú Városok Szövetsége kormányellenességgel cseppet sem vádolható vezetője, Szita Károly kaposvári fideszes polgármester is az Önkormányzatok Nemzeti Együttműködési Tanácsa legutóbbi ülésén, ahol a miniszter beszámolt a terv részleteiről, s ahol ígéretet kaptunk rá, hogy megvizsgálják az önkormányzatok kérését. Ez az utolsó hivatalos információ. Ha mégsem így lenne, hanem ezt az összeget külön hozzácsapnák a szolidaritási adóhoz, ráadásul pályázni sem lehetne fejlesztési pénzekre, akkor nagyon sok önkormányzat továbbra is nehéz helyzetben maradna. Ezt nemcsak mi mondjuk, hanem a Költségvetési Tanács is leírta, kockázatos lépés lenne a kormánytól a dupla adóztatás.

CSŐD

CSŐZIK LÁSZLÓ: Ha a teljes helyi iparűzési-adó-többletet elveszik a településektől, akkor azoknak jelentős része csődbe megy

Információink alapján jelenleg két oldalról is támadják Navracsicsot, illetve a miniszteri ötletet. Forrásaink szerint kormánypárti képviselők hivatalosan azt kifogásolják, túl sok olyan pénz jutna az önkormányzatoknak, melyek elköltésébe elvileg nem szólhatnának bele. A valóságban azonban Orbán Viktor megbízását teljesítik, aki a költségvetés szorult helyzete miatt szeretné ezt az összeget is a közös kasszába irányítani. Egyes fideszes vezetésű települések pedig azt rótták fel, miért kell osztozniuk pluszbevételeikből a kistérségük településeivel, amelyeknek sokszor semmilyen iparűzési adójuk nincs. Úgy tudjuk, elsősorban Debrecen kormánypárti polgármestere, Papp László ellenzi a programot: az akkugyárak telepítése miatt neki kellett konfrontálódnia a helyiekkel, a keletkező plusz adót viszont elveszik tőle. Azzal próbálták győzködni, hogy az új ipabefizetők az első években még nem számítanak bele a keletkező ipatöbbletbe a járásfejlesztési terv alapján.

Információink szerint a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztériumot, ám kérdéseinkre mindössze azt a választ kaptuk: szakmai javaslattal kapcsolatos sajtóértesüléseket sosem értékelnek.

V. A.

„Meglepően nyitott volt”

Tankönyvszigor: a BM elutasította a szakmai javaslatokat

OKTATÁS Szinte minden szakmai javaslatot, észrevételt elutasított a Belügyminisztérium az iskolai tankönyvhasználat szigorításáról is szóló törvénytervezet társadalmi egyeztetésén – vette észre a Népszava. Az oktatási, egészségügyi, rendvédelmi törvénymódosításokat tartalmazó salátatervezethez 32 észrevétel érkezett civil és szakmai szervezetektől (legalábbis ennyit tüntettek fel az összegzésben), ebből 27-et egyértelműen elutasított a tárca.

A Népszava még október elején írta meg: a kormány törvényi szinten tervezi szabályozni, hogy a pedagógusok csak az új Nemzeti alaptantervhez (NAT) készült tankönyvekből taníthassanak. A tankerületi központok ugyan eddig is korlátozhatták, az iskolák milyen tankönyveket rendelhetnek, több iskolában mégis a korábbról megmaradt, vagy a szülők által vásárolt, a hivatalos tankönyvjegyzékről száműzött magánkiadós köteteket használták a sokszor pontatlan vagy hiányos állami „egyentankönyvek” helyett. A törvénymódosítással ezt a kiskaput zárnák be.

Gosztonyi Gábor: A BM még a kormány által létrehozott szervezetek javaslatait sem fogadta el

A Civil Közoktatási Platform (CKP), a Szülői Hang Közösség és a Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) nem értenek egyet a szigorítással. A CKP azt is kifogásolta, hogy a szigorítás az iskolaigazgatókat tenné felelőssé a tankönyvhasználat szabályainak betartásáért, így az intézményvezetők lényegében „cenzori” szerepet kapnának. A szervezetek azt kérték, mindezt töröljék a tervezetből. Javaslatukat a BM azzal az indokkal utasította el, hogy az „ellentétes a jogszabály céljával”. A tankönyvhasználat korlátozása ellen a Történelemtanárok Egylete és a Magyartanárok Egyesülete is tiltakozott, állásfoglalásuk szerint a diákoknak is az az érdeke, hogy a számukra leginkább használható szakmai anyagok segítségével tanulhassanak.

A PSZ még további hét javaslatot fogalmazott meg a tervezettel kapcsolatban, a szaktárca az összeset elutasította. Gosztonyi Gábor PSZ-alelnök lapunknak azt mondta, a társadalmi egyeztetés lényegében csak egy színjáték, amivel a kormány megpróbálja elhitetni az Európai Bizottsággal, hogy itt komoly szakmai viták, egyeztetések zajlanak. Rámutatott arra is, hogy a tárca még a kormány által létrehozott Nemzeti Pedagógus Kar, vagy épp a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia javaslatait sem fogadta el.

Ha a törvénytervezetet elfogadja a parlament, az a kihirdetést követő ötödik naptól hatályos.

JUHÁSZ DÁNIEL

LAPSZÉL

Kilenc oldal hivatkozás nélkül

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

„Orbán Balázs disszertációjában a plágiumkereső szerint legalább kilencoldalnyi szó szerinti vagy átfogalmazott átvétel szerepel, hivatkozás nélkül” – számolt be Rácz András Oroszország-szakértő, a Budapesti Corvinus Egyetem tanára Facebook-bejegyzésében. Rácz az utóbbi időben alaposan beleásta magát a miniszterelnök politikai igazgatójának doktori értekezésébe, amelyet a nemzeti szuverenitásról írt. A szakember előzőleg azt derítette ki, hogy Orbán Balázs tézisfüzete körülbelül egyoldalnyi szó szerinti átvételt tartalmaz, hivatkozás nélkül, ami szerinte már önmagában is kizárhatná a tudományosfokozat-szerzést. Rácz András szerint a fő kérdés most az, hogy az ELTE mihez kezd a kialakult helyzettel. NÉPSZAVA

Bicskére is elmegy ma Magyar Péter

„Magyar Péter az országjárás alatt gyermekotthonokat is meglátogat. Európai parlamenti képviselőként nemcsak joga, de kötelessége is a nyilvánosság tájékoztatása a valós állapotokról, ezzel is elősegítve a szükséges reformokat. Borsodban és Szabolcsban az állam fura urai megakadályozták, hogy informálja a magyar embereket az ottani gyermekotthonok állapotáról. Ez is azt bizonyítja, hogy van takargatnivaló. Magyar Péter a holnapi nap folyamán az elmúlt év legismertebbé vált intézményét, a Bicskei Gyermekotthont keresi fel” – közölte csütörtökön a Tisza Párt. A formáció elnöke korábban több másik gyermekotthonba is megpróbált bejutni, de volt, ahova nem engedték be. A bicskei helyszín azért is figyelemre méltó, mert a pedofilbotrány – és ezzel párhuzamosan Magyar politikai karrierje – innen indult. NÉPSZAVA

„Jó, hogy Szájer gazdagítja a közéletet”

FOTÓ: EP/DAINA LE LARDIC

Jó, hogy Szájer József a tudásával, tapasztalatával gazdagítja a közéletet – mondta Gulyás Gergely a tegnapi kormányinfón. Mint fogalmazott, Szájer évekkel ezelőtt vállalta a felelősséget, lemondott EP-mandátumáról, és mostani visszatérése után sem kíván részt venni a politikában. A miniszter mindezt arra a kérdésre válaszolta, mi változott azóta, hogy négy éve Orbán Viktor azt mondta: amit Szájer József tett, az nem fér bele a Fidesz értékrendjébe. Az egykori EP-képviselő akkor egy melegorgiáról az ereszcsatornán menekülve bukott le. NÉPSZAVA

Nem segít a gyerekeknek a „gyermekvédelmi” törvény

EU Sérülnek az emberek alapvető jogai és a belső piac szabályai a melegellenes magyar jogszabállyal, ami csak a korrupció elfedésére szolgál – hangzott el az erről tartott európai parlamenti vitában.

PAPP ROLAND
BRÜSSZEL

Az Európai Bíróságon és az Európai Parlamentben is terítékre került a napokban a gyermekvédelminek nevezett homofób magyar törvény. A jogszabály az emberek alapvető jogait és a belső piac szabályait is sérti, valamint megbélyegzi a kisebbségeket – mondta Helena Dalli, az Európai Bizottság egyenlőségért felelős biztosa.

Az Európai Parlament az LMBTQI (leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű, queer, interszexuális) embereket megbélyegző törvényekről tartott vitát a héten, ahol az Európai Bizottság és számos EP-képviselő is élesen kritizálta a magyar és a hasonló bolgár törvényeket. Nemrég ugyanis Bulgáriában is olyan törvényt fogadtak el magyar (és orosz) mintára, amely betiltja az „LMBTQI-propagandát” az iskolákban. A 2021-ben Magyarországon elfogadott „gyermekvédelmi” törvény – amely összemossa a pedofíliát a homoszexualitással – az iskolákon kívül a könyvek és a média piacán is cenzúrát ír elő, hiszen tilos a szexuális és nemi kisebbségek „népszerűsítése”.

– Nem igaz, hogy egy Netflix-sorozatban látott meleg karakter láttán a gyerekek meleggé válnának – mondta a német liberális Moritz Körner a strasbourgi vitában. Valójában a meleg fiataloknak fontos, hogy hallják, létezik olyan, hogy két férfi vagy két nő szereti egymást. A meleg fiatalok körében ma is sokkal nagyobb az öngyilkosság kockázata – emlékeztetett a képviselő.

„Csak a korrupció elfedésére szolgálnak ezek a gyűlöletkeltő törvények” – erről már Kim Van Sparrentak holland zöld EP-képviselő beszélt. Úgy fogalmazott, az nem védi a gyerekeket, ha elzárják őket a tudományos tényektől. Melyik interszexuális (vagyis olyan biológiai jegyekkel rendelkező ember, amely nem sorolható be a tipikus női vagy férfi kategóriába – a szerk.) gyereknek segít, ha nem tanulhat arról, léteznek még interszexuális emberek? – tette fel a kérdést.

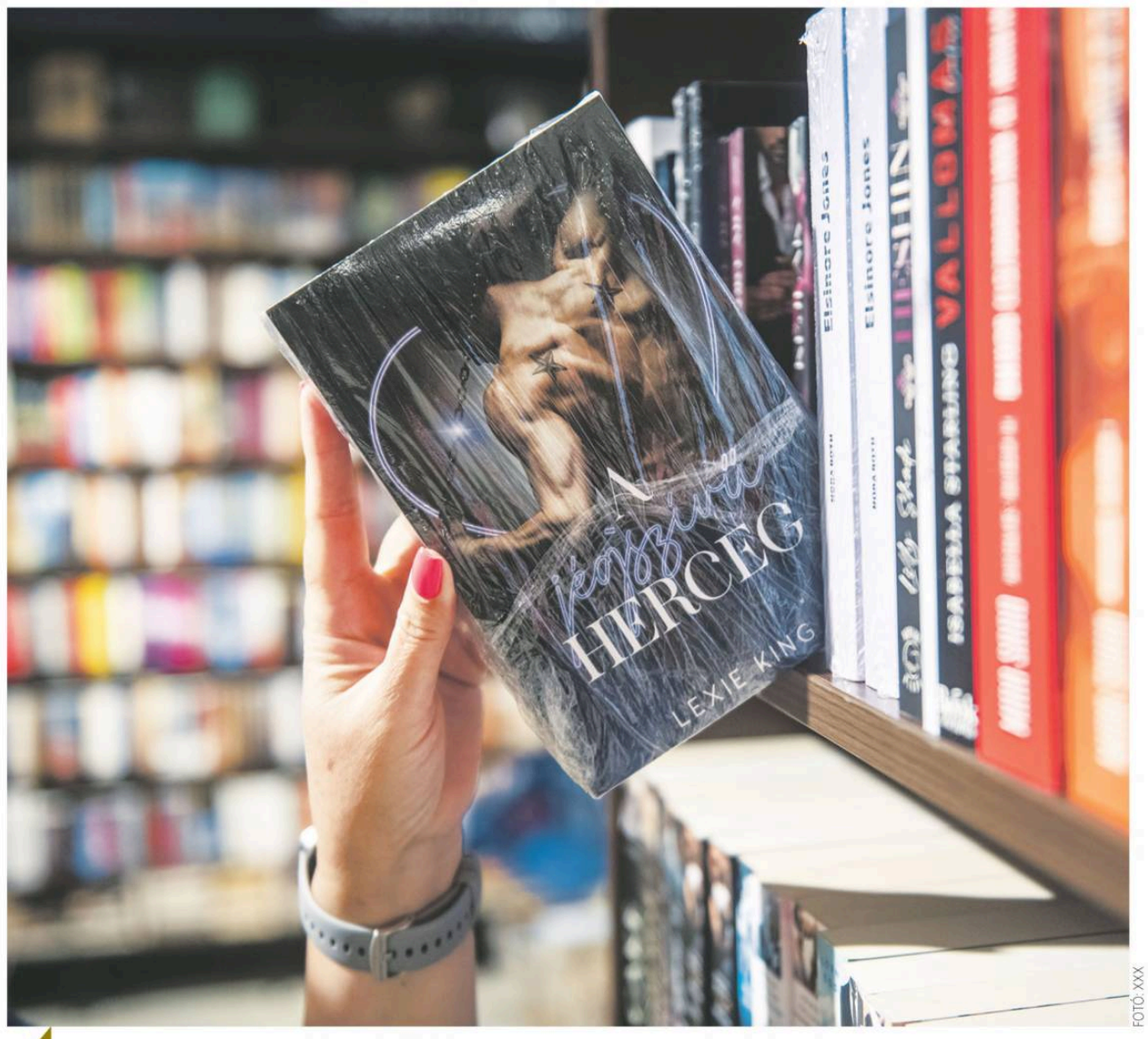

FOTÓ: XXX

A sokat bírált jogszabály egyik szakasza bizonyos könyvek fóliázását írja elő

A vitában Helena Dalli hangsúlyozta: a Bizottságnak számos területen nincs hatásköre, de ahol tudnak, fellépnek a diszkrimináció ellen, ezért is vitték bíróság elé a magyar homofób törvényt, amelynek a múlt héten volt a tárgyalása az Európai Unió Bíróságán. Az Európai Bizottság mellett tizenhat EU-s tagállam perli Magyarországot, mivel szerintük a törvény alapvető uniós értékeket és több konkrét EU-s jogszabályt is sért.

A Bizottság érvelése szerint az oktatás és a média szabadságát is indokolatlanul korlátozzák, és semmivel sem támasztották alá, milyen ártalmat okoz a gyerekeknek, ha este 11 előtt is lehetnek LMBTQI karaktereket megjelenítő tartalmak a tévében. Bár az oktatás nem közvetlen EU-s hatáskör, de az alapvető uniós értékek – így az egyenlőség és a kisebbségek jogai – már rendszerszinten sérülnek Magyarországon, ezért szükséges a fellépés több tagállam szerint is. A magyar kormány érdemben nem cáfolta az uniós értékek sérelméről szóló jogi állításokat, helyette mindössze a szülők jogaira hivatkozott a tárgyaláson. Az Európai Bíróságon ítélet csak jövő ősszel várható.

HATÁS

HELENA DALLI: A jogszabály az emberek alapvető jogait és a belső piac szabályait is sérti, valamint megbélyegzi a kisebbségeket

Tizenegy százalékkal vezet a Tisza a Fidesz előtt

KUTATÁS Tíz százalékponttal nőtt öt hónap alatt a kormányváltást akaró magyarok aránya, ami egyértelműen a Tisza Párt felé tereli a lehetséges szavazókat – derült ki a Medián friss felméréséből, amelyet a hvg.hu ismertetett. A kutatócég mindössze három héttel az előző mérését követően szondázta ismét a felnőtt magyar lakosságot. A leginkább látványos változás az, hogy a Fidesz szavazóinak a száma öt százalékkal csökkent a teljes lakosság körében, 32 százalékról 27-re.

A Magyar Péter elleni lejáratások és hangfelvételek eredménye legfeljebb az lehet, hogy a Tisza Párt tábora nem változott, jelenleg a magyar felnőtt lakosság 34 százaléka szavazna a pártra, csakúgy, mint október legvégén. A részvételüket biztosra ígérő pártválasztókat tekintve pedig már 11 százalékos a különbség Magyar Péterék javára. A Tisza 1 százalékot javítva 47-en áll, a Fidesz hármat rontva 36-on.

A felmérés szerint őrzi parlamenti esélyeit a Mi Hazánk, amely a teljes lakosságban 5, a biztos szavazó pártválasztók között 6 százalékon áll. A számok minimális erősödést mutatnak. A trend a Kutyapárt (a teljes lakosságban 3, a biztos szavazó pártválasztók között 4 százalék) és a DK (3 és 4 százalék) esetében is enyhén felfele mutat. A többi párt közül a Momentumnak, a Jobbiknak és a Második Reformkornak lehet esélye, hogy az 1 százalékot elérve legalább a kampánytámogatását ne kelljen visszafizetnie.

Magyar Péter előnyét egyre biztosabbnak mérik a nem kormányközeli intézetek

Az eredmények alapján a júniusi EP- és önkormányzati választások óta mintegy nyolcszázezer emberrel nőtt az új kormányt követelők száma.

Mint azt a Népszava a napokban megírta, az Orbán-kormány holdudvarához tartozó cégek kivételével mindegyik közvélemény-kutató azt mérte a közelmúltban, hogy a Tisza Párt megközelítette, beérte vagy megelőzte a Fideszt. A tendenciát a Publicus Intézet vizsgálata is erősíti. A felmérés ezer fő telefonos megkérdezésével, november közepén készült, abban az időszakban, amikor már szivárogni kezdtek Magyar Péterről a titokban rögzített hangfelvételek. A hibahatár +/– 3,1 százalék. A kutatás szerint Magyar Péter pártja – bár csupán egyetlen százalékkal, tehát hibahatáron belül – minden kategóriában vezet a Fidesz előtt. A Tisza a teljes népességben 25, a kormánypárt 24 százalékon áll, a biztos választók esetében Magyar Péteréknél 28, a Fideszné 27 százalékot mutatnak az adatok. A biztos pártválasztókra szűkítve a kört 39-38 a Tisza Párt javára. A teljes népességet alapul véve rajtuk kívül csak a Demokratikus Koalíció lépi át a parlamenti küszöböt (6 százalék), ha a biztos pártválasztókat nézzük, akkor a DK (9 százalék) mellett még a Mi Hazánk is (5 százalék) bejutna az Országgyűlésbe. Az MSZP és a Kutyapárt 2-3 százalék, a Momentum 1-2 százalék körül mozog, míg a Jobbik, az LMP és a Párbeszéd neve mellett csupa nulla szerepel. NÉPSZAVA

Képmutató politikusok

INTERJÚ Orbán Viktor ügyeskedni próbál ugyan, de már teljesen hiteltelenné vált a nemzetközi színtéren – mondta el lapunknak Paul Lendvai, a Magyarországon született bécsi újságíró, elemző.

RÓNAY TAMÁS

Legújabb könyve rendkívül átfogó, s a politikai képmutatásról szól, mint a címe is sugallja. A téma rendkívül aktuális Németország és Oroszország sajátos viszonya miatt is. Számomra megdöbbentő volt, hogy például a legendás egykori kancellár, Helmut Schmidt még Ukrajna létezését is kétségbe vonta. Mi az oka annak, hogy a német vezető politikusok oly megengedőek voltak a Kremllel szemben?

Ennek létezik egy történelmi vetülete. A legfőbb ok a bűntudat amiatt, hogy a második világháborúban megtámadták a Szovjetuniót és ötmillió embert megöltek, majd elvesztették a háborút, és félnek a nagy Oroszországtól. Vlagyimir Putyin jól ismeri a német pszichét. Drezdában, alezredesi rangban embereket szervezett be, jól megtanult németül, és mindenkit elkápráztatott, amikor 2001-ben németül mondott beszédet a Bundestagban. Tényező talán a korrupció is. Megdöbbentő Gerhard Schröder volt kancellár politikája Oroszországgal kapcsolatban. Negyven alkalommal találkozott Putyinnal kancellársága alatt, aztán rögtön állást vállalt a Rosznyefty vállalatnál és másutt: több millió euróra becsülik a vagyonát. Számomra megdöbbentő, hogy a német szociáldemokraták az oroszok Ukrajna elleni háborúja után sem zárták ki soraikból. Sőt, az SPD új főtitkára, Matthias Miersch azt mondta, Schrödernek helye van a pártban. Olaf Scholz kancellár korábban korszakváltást ígért, s kancellársága alatt Németország valóban jelentős támogatást nyújtott Ukrajnának, anyagi segítséggel és fegyverekkel. Ám elzárkózott a legfontosabb fegyver, a Taurus rakéta szállításától, amellyel mélyen orosz területeket támadhatnának az ukránok, miközben az amerikaiak, a britek és a franciák is lehetővé tették a hosszú hatótávolságú rakéták használatát Kijevnek. Sőt, Scholz nemrég Putyint is felhívta, amit elképesztőnek tartok. Nyilván így akarta kifogni a szelet Sahra Wagenknecht pártja, a BSW vitorlájából.

Angela Merkelt szintén rendre az a vád éri, hogy túl megengedő volt Putyinnal szemben. Épp kedden jelent meg a memoárja, amelyben megvédte ezt a politikáját. Ha Berlin Merkel alatt keményebb lett volna Moszkvával szemben, Putyin sem merészkedett volna el idáig?

Még nem olvastam a könyvet, de már megrendeltem. A Frankfurter Allgemeine Zeitung keddi kiadásában több cikk is foglalkozott a művel, de nagy hiányosságának nevezték, hogy bizonyos dolgokat a volt kancellár nem tár fel kellőképpen. Ezek közé tartozik az oroszkérdés is. Megvédi például az Északi Áramlat 2 építését, miközben a lengyelek és a baltiak kezdettől fogva bizalmatlanul tekintettek a gázvezetékre.

Merkel Orbán Viktorral is kesztyűs kézzel bánt...

Én egyetlen szót sem hallottam, olvastam a volt kancellártól, amelyben elítélte volna a magyar kormányfőt. Ezt szintén nagy hiányosságának tartom, Kínával kapcsolatban például sokkal nyíltabban beszélt. Ebben persze szerepet játszhatnak a német autóipar magyarországi érdekeltségei. Ettől függetlenül nagyon tisztelem Merkelt.

> A németek bűntudata is meghatározza Berlin Moszkvával szembeni politikáját.

Ha a volt kancellár kezdettől fogva kritikusabb lett volna Orbánnal szemben, akkor a magyar kormányfő nem ment volna el ennyire az autokrácia irányába?

Merkelnek komoly tekintélye volt az Európai Unióban. Ugyanakkor ő inkább a kompromisszumok kancellárja volt. Úgy vélem, hogy túlzott óvatosság jellemezte. Nyilván szerepet játszik ebben az is, hogy jól tudott oroszul, egy tanulmányi versenyt is megnyert, többször járt Oroszországban, különleges viszony fűzte az országhoz. Tegyük hozzá azt is, hogy Kelet-Németországban igen erős két oroszbarát párt, a szélsőjobboldali Alternatíva Németországért (AfD) és Sahra Wagenknecht pártja, a BSW. Mindez ott, ahol orosz katonák állomásoztak, nőket erőszakoltak meg.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Paul Lendvai szerint Merkel Orbánnal kapcsolatban tanúsított visszafogottságában szerepet játszhattak a német autóipar magyarországi érdekeltségei

Mi ennek az oka?

Az NDK-ban a kommunizmust nem mindenki tartja teljes kudarcnak. S a közben felnőtt generációval az idősebbek megosztották nosztalgikus emlékeiket például arról, hogy akkoriban az árak nem emelkedtek, hivatalosan nem volt munkanélküliség. Ugyan nem lehetett olyan jó termékeket kapni, mint nyugaton, de azért mindenük megvolt, mondogatták. Ez egyfajta kisebbségi érzéssel is párosult, átélték, hogy a nyugatnémetek, akik jobban éltek, átvették a hatalmat. Szóval több tényező játszott szerepet, s ez az összetettség érzékelhető Merkel személyiségében: keletnémet volt, ebben az országban élt 35 éves koráig, s az oroszt jól elsajátította, sokat olvasott ezen a nyelven. Ami pedig a memoárját illeti, persze el fogom olvasni, de szerintem az olvasók majd felrakják a könyvespolcukra, mutathatják, hogy megvan nekik, de nem hiszem, hogy kivételes mű lenne.

Az ön könyvében külön fejezetben foglalkozik Orbán „pávatáncával". Korábban a nyugati sajtóban sokszor írták, hogy Orbán mást mond és mást tesz, valójában azonban pragmatikus politikus, lehet vele beszélni. Viszont most már annyira az orosz érdekeket képviseli, hogy ez az állítás semmi esetre sem állja meg a helyét. Így látják például Németországban is?

A Frankfurter Allgemeine azt írta, Orbán úgy viselkedik, mint egy orosz ügynök. Hogy ennek mi az oka, arról sok feltételezés látott napvilágot. Ő persze azt állítja magáról, hogy forradalmár volt, de sosem volt az, mert amikor föllépett, akkor a rezsim már a végét járta. „Forradalmár" lehetett azért, mert hat és fél percet beszélt a Hősök terén, a Nagy Imre újratemetése alkalmából tartott megemlékezésen. De ez az oroszpártiság szégyenletes: gondoljunk csak 1849-re vagy 1956-ra. Politikai és gazdasági szempontból is nagyon rossz irányvonal. Orbán teljesen hiteltelenné vált. Még Giorgia Meloni is elszigetelődött tőle, mert az ukrajnai háború kapcsán az olasz kormányfő tisztességesen viselkedik. Meggyőződésem, hogy a magyar kormányfő sem a kínaiaktól, sem az oroszoktól nem kap majd sok segítséget. Az oroszoknak épp elég bajuk van, a kínaiak pedig érdek nélkül senkit sem segítenek.

Ausztriában mennyire foglalkoznak a Tisza Párttal? Mennyire látják azt, hogy van Orbánnak egy esélyes kihívója?

Nem igazán foglalkoznak. Ausztriában a jobboldal erősödik, az újságok gyengék, sok témát nem tudnak feldolgozni. De az osztrák ügyeket illetően több tényezőt is figyelembe kell venni. Az Osztrák Szabadságpárt (FPÖ) közös frakcióban ül az Európai Parlamentben a Fidesszel. Ott van az idegenellenesség és a migráció problémája, aztán az orosz befolyás. De ne feledjük, hogy Nehammer kancellár előzőleg Orbánnal és Aleksandar Vučić szerb elnökkel is találkozott, s kezet fogott velük.

Komoly összeget tehetünk arra, hogy a kereszténydemokrata Friedrich Merz lesz a következő német kancellár. Ő vajon keményebb politikát folytat majd Orbánnal szemben, mint Scholz? A CDU bizonyos kérdésekben határozottabbnak tűnik, követelte például a Taurus rakéták Ukrajnába szállítását.

Ha Merz nem követ el nagyobb hibát, akkor biztosra vehető, hogy ő lesz a következő kancellár. Egykor Orbánnak igen jó kapcsolata volt a bajor Keresztényszociális Unióval (CSU), de ez már a múlté. Nyilván más hatalmon lenni, és más az ellenzéki szerep. De sok függ a választás eredményétől és attól is, milyen erősek lesznek a Zöldek. Ausztriát mindenesetre nagyon érinti a német választás, az ország gazdasága jelentősen függ tőle. Az SPD-nek még lett volna egy utolsó lehetősége, ha Boris Pistorius hadügyminisztert teszi meg kancellárjelöltnek, de ezt az esélyt elszalasztotta.

Mi történik Ausztriában? Stájerországban vasárnap 35 százalékos eredménnyel végzett az élen az FPÖ, a szeptember végi parlamenti választást megnyerte, sőt még népszerűbb lett a voksolás óta a közvélemény-kutatások szerint.

Szörnyű, ami zajlik. Ausztria föderáció, ahol alapvető dolgokban a kormány dönt, de a helyi tartományi vezetők is meg akarják tartani a hatalmukat. Láthatóan rövid az emberek emlékezete. Pedig pár éve volt csak Heinz-Christian Strache Ibiza-botránya, ami a szabadságpártról szólt. De Stájerországban is két dolog merül fel az FPÖ-vel kapcsolatban: sikkasztanak, náci szimbólumok tűnnek fel a környezetükben, vagy mindkettő. A tartományban 1,8 millió euró tűnt el a párt grazi irodájában, de a korrupciót nem tudta tematizálni a többi párt. Ami az ÖVP-t illeti, a Sebastian Kurz volt kancellár elleni eljárás igen lassan folyik. A szociáldemokrata vezetőnek, Andreas Bablernek nagy teher van a vállán: az SPÖ belső harcok miatt nem tud fejlődni, a Zöldek elvesztették a támogatóik felét. A liberális NEOS tisztességes párt, de náluk is várható egy robbanás. S ott a menekültkérdés, ami igen kényes téma. A bevándorlók más civilizációból érkeznek. Sokuk behozta az antiszemitizmust, nem integrálódnak kellőképpen.

Orbán Viktor ünnepel Donald Trump győzelme óta. Egyfajta összekötő kíván lenni az EU és Trump között. Viszont már körvonalazódik, hogy Meloninak erre nagyságrendekkel nagyobb az esélye. Magyarország helyzete valóban megváltozik Trump győzelmével?

Szerintem egyáltalán nem. Orbán Viktor annyit már elért, hogy Trump ne tévessze össze Erdoğannal, de jelentős támogatásra aligha számíthat tőle. Mivel Magyarország a kínai és orosz kapcsolatra tesz, már csak emiatt is több gond merülhet fel Trump Kínával szembeni politikája miatt. Orbán meghívta a Nemzetközi Büntetőbíróság által elfogatóparanccsal sújtott Benjamin Netanjahut Budapestre, ami ügyes húzás, de ezzel csak még hiteltelenebbé válik. Úgyhogy nem hiszem, hogy változna a helyzet. Trump nem biztosít számára jelentős hiteleket. Németország sokkal fontosabb Magyarország számára, mint az Egyesült Államok. Annyi változás lesz, hogy egy új amerikai nagykövet jön majd Magyarországra, aki Orbánt dicséri majd. Nem vitás, Orbánéknak vannak kapcsolataik a Heritage Foundationnel, de az aligha várható, hogy a Wall Street Journal emiatt máshogy ír majd Magyarországról.

PAUL LENDVAI

Magyarországon született osztrák újságíró, elemző, televíziós műsorvezető. Az 1956-os forradalom után, a kommunista rendszer elől menekült Ausztriába. Újságírói pályafutása Bécsben bontakozott ki: az egyik legjelentősebb kelet-európai elemzővé vált. Orbán Viktor egyik életrajzírója, Orbán, Európa új erős embere című művével 2018-ban európai könyvdíjat nyert. Számos könyv szerzője, a tavalyi könyvhéten Ausztria álarc nélkül című kötete jelent meg. Életművéért áprilisban megkapta a Concordia-díjat az osztrák parlamentben.

INFÓ

Paul Lendvai
A képmutatásról című művét pénteken 16 óra 30 perctől dedikálja a Láng Tékában (XIII. kerület, Pozsonyi út 5.)